Notă pentru arhivare digitală

Acest volum este pus la dispoziție în scop documentar, educațional și de conservare culturală.

Notă privind drepturile de autor

Drepturile de autor aparțin autorilor și deținătorilor legali. Dacă ești titularul drepturilor și consideri că materialul a fost publicat fără acord, te rugăm să ne contactezi pentru clarificare sau remediere.

Notă privind copia privată și utilizarea personală

Conform interpretărilor prezentate de Observatorul european privind încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală, structură a Oficiului Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO), legislațiile statelor membre ale Uniunii Europene permit, în anumite condiții, realizarea unei copii a unei opere protejate pentru uz personal sau pentru cercul familiei și al prietenilor apropiați.

Această situație poate include și realizarea unei copii digitale a unei opere pe care utilizatorul o deține deja în mod legal (de exemplu în format tipărit), inclusiv prin descărcarea unei copii de pe Internet, cu condiția ca opera să fi fost făcută publică, ca utilizarea să nu afecteze exploatarea normală a operei și ca aceasta să nu prejudicieze titularul drepturilor.

Explicații detaliate pot fi consultate în documentul "Frequently

Asked Questions on Copyright" elaborat de Observatorul european privind încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală (EUIPO):
https://tinyurl.com/ccdrocopy

Cerere de completări și corecturi

Dacă ai remarcat o eroare de scanare sau poți furniza informații documentate privind această ediție, ne poți transmite datele pentru actualizare.

Arkadi & Boris Strugaţki

SCARABEUL ÎN MUȘUROI

Lighioana
Drept în poartă, De-o nimerești
O mierlești…
(Versurile unui foarte mic băiețel)

1 iunie 78
Maxim Kammerer, colaborator la Comcon-2

La 13.17 Excelența mă cheamă la el. Nu-și ridică privirile spre mine, așa că nu-i văd decât craniul pleșuv, stropit cu pistrui palizi, de om bătrân. Înseamnă că este foarte îngrijorat și nemulțumit. Totuși, nu cu treburile mele.

— Stai jos.

Mă așez.

— Trebuie să găsim un om, începe el și tace pe neașteptate, pentru mult timp. Își încrețește pielea de pe frunte în cute de îngrijorare. Pufnește. Puteai crede că nu-i plăcuseră propriile cuvinte. Ori forma, ori conținutul. Excelența admiră exactitatea absolută a formulării.

— Pe cine anume? Întreb, pentru a-l scoate din stupoarea filologică.

— Pe Lev Viaceslavovici Abalkin. Progresor. Alaltăieri a plecat spre Pământ, de pe Baza Polară Saraksh. Nu s-a înregistrat pe Pământ. Trebuie să-l găsim pe acest om.

Tace din nou și în același moment își ridică drept spre mine ochii rotunzi, incredibil de verzi. Era vizibil derutat și am înțeles că treaba este serioasă.

Chiar dacă un progresor nu a socotit necesară înregistrarea la întoarcerea sa pe Pământ și, exprimându-ne mai dur, era un infractor, nu putea totuși, ca simplă persoană, să trezească interesul Comisiei noastre, ba chiar a însăși Excelenței. Iar în tot acest timp Excelența era într-o atât de vizibilă derută, încât

simțeam că acum acum o să se lase pe spătarul fotoliului, o să suspine chiar cu oarecare ușurare și o să mormăie: „Bine. Iartă-mă. O să mă ocup singur de asta”. Au mai fost astfel de cazuri. Rar, dar au fost.

— Sunt motive să presupunem, spuse Excelența, că Lev Abalkin se ascunde.

Să fi fost acum vreo cincisprezece ani, aș fi întrebat cu aviditate: „De cine?”, dar de atunci s-au scurs cincisprezece ani și vremea întrebărilor avide a trecut.

— Ai să-l găsești și îmi vei comunica, continuă Excelența. Fără contact de forță. În general, nici un fel de contact. Îl găsești, îl pui sub urmărire și-mi comunici. Nici mai mult, nici mai puțin.

Încerc să mă rezum la un energic dat din cap, în semn de „am înțeles”, dar el mă privește fix, atât de fix, încât socot necesar să repet ordinul, fără grabă și gânditor.

— Trebuie să-l găsesc, să-l iau sub supraveghere și să vă comunic. În nici un caz să nu încerc să-l rețin, să nu mă observe și cu atât mai mult să nu intru în discuție cu el.

— Așa, spuse Excelența. Acum, mai departe…

Deschide ușa biroului, acolo unde orice salariat normal își ține o cristalotecă informațională, și scoate de acolo un obiect voluminos, a cărui denumire mi-am amintit-o mai întâi în limba honti: „zakkurapia”, ceea ce înseamnă într-o traducere exactă „recipient de documente”. Și doar atunci când pune acest recipient pe masa din fața lui și își așază pe el degetele lungi și osoase, exclam:

— Un dosar pentru hârtii!

— Concentrează-te, mă avertizează sever Excelența. Ascultă-mă cu atenție. Nimeni din Comisie nu știe că mă interesează acest om. Și pentru nimic în lume nu trebuie să afle. Deci, vei lucra singur, fără nici un ajutor. Toată grupa i-o subordonezi lui Claudiu și doar mie îmi dai socoteală, numai mie. Fără excepție.

Trebuie să recunosc că asta m-a uluit. Pur și simplu, nu se mai întâmplase încă așa ceva. Pe Pământ nu mai întâlnisem niciodată un asemenea nivel de securitate. La drept vorbind,

nici nu puteam să-mi imaginez că poate fi posibil. De aceea, mi-am permis o întrebare destul de prostească:

— Ce înseamnă – fără excepție?

— În cazul de față, fără înseamnă pur și simplu „fără”. Există doar câțiva oameni care sunt la curent cu toate astea și pentru că evident nu ai să te întâlnești niciodată cu ei, practic numai noi doi vom ști despre asta. Este clar că în timpul căutărilor ai să discuți cu foarte mulți oameni. De fiecare dată vei folosi o legendă. De asta, fii bun, ai grijă și singur. Renunți la legendă doar în discuțiile cu mine.

— Da, Excelență, am aprobat supus.

— Mai departe, continuă el. Cred că trebuie să începi cu legăturile lui. Tot ceea ce știm se află aici. Bătu cu degetul în dosar. Nu e prea mult, dar ai cu ce să începi. Ia-l.

Am luat dosarul. Încă n-am mai văzut așa ceva pe Pământ. Copertile din material plastic mat erau strânse cu o închizătoare metalică, iar în partea superioară era scris în relief, cu carmin: „Lev Viaceslavovici Abalkin”, iar mai jos, nu se știe de ce, – „07”.

— Spuneți-mi, Excelență. De ce astfel?

— Pentru că aceste materiale nu există sub altă formă, răspunse rece. Apropo, nu admit cristalocopieri. Mai ai alte întrebări?

Indiscutabil, nu era o invitație pentru a pune întrebări. Era o mică porție de otravă. În stadiul actual aveam, o mulțime de întrebări, dar fără cunoașterea prealabilă a dosarului nu avea sens să pun întrebări. Mi-am permis totuși două.

— Termen?

— Cinci zile. Nu mai mult.

Nu-mi vor ajunge pentru nimic în lume, m-am gândit.

— Pot să fiu sigur că este pe Pământ?

— Poți.

M-am ridicat și am dat să plec, dar m-a mai reținut. Mă privea fix, de jos în sus, cu ochii lui verzi, iar pupilele i se contractau și se dilatau ca la un motan. Desigur, observase că nu sunt mulțumit de sarcină, că aceasta mi se pare nu numai ciudată, dar și, exprimându-mă delicat, absurdă. Din anumite

motive, nu putea să-mi spună mai mult decât îmi spusese. Și nu voia să mă lase să plec fără să mai adauge ceva.

— Îți amintești, spuse el, că pe planeta numită Saraksh, un oarecare Pelerin alerga după un puști isteț pe care-l chema Mack…

Îmi aminteam.

— Deci așa, concluzionă Excelența. Atunci Pelerinul nu l-a mai ajuns. Iar noi trebuie să ajungem. Pentru că planeta nu se mai numește acum Saraksh, ci Pământ. Tar Lev Abalkin nu e un puști.

— Găsiți de cuviință să vorbiți în enigme, șefu'? Am spus ca să-mi ascund îngrijorarea ce mă cuprinsese.

— Du-te și vezi-ți de treabă, spuse el.

1 iunie 78

Câte ceva despre progresorul Lev Abalkin.

Andrei și Sandro încă mă mai așteptau și au fost extrem de uimiți când i-am trecut în subordinea lui Claudiu. Ba chiar s-au împotrivit, dar cum îngrijorarea nu-mi trecuse, am urlat la ei și cei doi au plecat, mormăind supărați și aruncând priviri neîncrezătoare și neliniștite spre dosar. Aceste priviri treziră în mine o nouă și cu totul neașteptată grijă: unde să țin acum acest monstruos „recipient de documente”?

M-am așezat la masă, am pus în față dosarul și m-am uitat involuntar la registrator. Erau șapte comunicări în sfertul de oră pe care-l petrecusem cu Excelența. Recunosc, am transferat cu mare bucurie toate legăturile mele de serviciu lui Claudiu. Apoi m-am ocupat de dosar.

Așa cum m-am și așteptat, în afară de hârtii nu mai era nimic în dosar. Erau două sute șaptezeci șt trei de foi numerotate, de culori diferite, de calități diferite, de formate diferite și având diferite stări de păstrare. Nu mai lucrasem cu hârtii de mai bine de două decenii și prima reacție a fost să arunc tot acest vraf în decodificator, însă, bineînțeles, mi-am revenit la timp. Dacă e hârtie, hârtie să fie. Mă rog, fie și hârtie.

Toate foile erau greu de manevrat, în schimb erau bine prinse de închizătorile magnetice cu ajutorul ingeniosului dispozitiv metalic al dosarului. Nu am observat de prima dată

o radiofișă, dintre cele mai obișnuite, prinsă de închizătoarea superioară. Excelența primise azi următoarea radiogramă, cu șaisprezece minute înainte de a mă chema. Iată ce cuprindea ea:

— 13.01. ELEFANTUL CĂTRE PELERIN LA CEREREA DUMNEAVOASTRĂ REFERITOARE LA TRISTAN DIN 01.06 – 07.11 COMUNIC: 31.05 – 19.34 AICI A FOST PRIMITĂ INFORMAȚIA COMANDANTULUI BAZEI SARAKSH-1. CITEZ: EȘECUL LUI GURON (ABALKIN, DECRIPTOLOG ÎN STATUL-MAJOR AL GRUPEI DE FLOTE „C” ALE IMPERIULUI INSULAR). 28.05. TRISTAN (LOFFENFELD, MEDIC DE TEREN AL BAZEI A ZBURAT PENTRU CONTROLUL MEDICAL REGULAT AL LUI GURON. ASTĂZI 29.05 – 17.13 GURON A SOSIT LA BAZĂ CU ȘALUPA LUI. DUPĂ SPUSELE SALE, TRISTAN A FOST PRINS ȘI OMORÂT, ÎN ÎMPREJURĂRI NECUNOSCUTE, DE CONTRASPIONAJUL STATULUI MAJOR „C”. ÎNCERCÂND SĂ SALVEZE CORPUL LUI TRISTAN ȘI SĂ-L ADUCĂ LA BAZĂ, GURON S-A DEMASCAT. NU A REUȘIT SĂ SALVEZE CORPUL. LA EVADARE, GURON NU A SUFERIT FIZIC, DAR SE AFLĂ ACUM LA LIMITA SPASMULUI PSIHIC. LA CEREREA LUI INSISTENTĂ ESTE TRIMIS PE PĂMÂNT CU CURSA 611. SFÂRȘITUL CITATULUI.

INFORMAȚIE: 611 A SOSIT PE PĂMÂNT LA 30.05 -22.32. ABALKIN NU A LUAT LEGĂTURA CU COMCONUL, NU S-A ÎNREGISTRAT PE PĂMÂNT LA MOMENTUL 12.53 AL ZILEI DE ASTĂZI. LA STAȚIILE DE OPRIRE ALE CURSEI 611 (PANDORA, SANATORIU), LA ACELAȘI MOMENT, DE ASEMENEA NU S-A ÎNREGISTRAT. ELEFANTUL.

Progresori. Așa deci. Recunosc cu toată sinceritatea: nu-mi plac Progresorii, deși eu însumi cred că am fost unul dintre primii Progresori ai acelor vremuri, când această noțiune se folosea doar teoretic. De altfel, trebuie să spun că părerea mea despre Progresori nu este originală. Și nici nu-i de mirare. Marea majoritate a pământenilor nu este capabilă, organic, să înțeleagă că sunt situații când este exclus compromisul. Ori ei pe mine, ori eu pe ei, și nu este timp să mai judeci cine are dreptate sau nu. Pentru un pământean normal asta sună a

barbarie, iar eu îl înțeleg, că doar și eu am fost așa până am ajuns pe Saraksh. Îmi amintesc foarte bine de această viziune asupra lumii, când orice purtător de rațiune era perceput a priori ca o ființă egală cu tine din punct de vedere etic, când era imposibil să pun întrebarea – este el mai rău sau mai bun decât mine, chiar dacă etica și morala lui diferă de a mea…?

Iar aici nu-i suficientă pregătirea teoretică, nu este îndeajuns condiționarea modelului – trebuia să străbați singur amurgul moralei, să vezi câte ceva cu proprii ochi, să-ți pui pielea în saramură și să aduni zeci și zeci de amintiri precise, ca să înțelegi, în sfârșit, ba chiar nu să înțelegi pur și simplu, ci să contopești în această concepție gândul, cândva trivial, că da, există pe lume purtători de rațiune cu mult mai răi decât tine, oricum ai fi tu… Și iată că doar atunci capeți capacitatea de a diferenția străinii de cei apropiați ție, de a lua instantaneu hotărâri în situații critice și de a învăța să ai curajul să acționezi mai întâi și abia apoi să examinezi situația.

După mine, în aceasta constă esența Progresorului: capacitatea de a despărți cu hotărâre pe ai tăi de străini. Tocmai datorită acestei capacități, Progresorii sunt priviți acasă cu un entuziasm precaut, cu o precauție entuziasmată, iar de cele mai multe ori, cu o reținere plină de dezgust. Iar aici nu poți face nimic. Trebuie suportat – și noi, și ei. Pentru că ori există Progresori, ori Pământul n-ar trebui să se amestece în treburi extraterestre… Totuși, din fericire, noi, în COMCON-2, avem destul de rar de-a face cu Progresorii.

Am citit radiograma, după care am recitit-o cu atenție. Ciudat. Se vede treaba că Excelența se interesează în mod special de un oarecare Tristan, alias Loffenfeld. Pentru a afla ceva despre acest Tristan, el s-a trezit astăzi incredibil de devreme și nu s-a jenat să-l scoale din pat pe Elefantul nostru, care, așa cum se știe, se culcă o dată cu găinile…

Încă o ciudățenie. Se putea presupune că știa dinainte care va fi răspunsul. I-a trebuit doar un sfert de oră pentru a hotărî căutarea lui Abalkin și pentru a-mi pregăti dosarul cu hârtiile lui. Poate că acest dosar era chiar pregătit, alături…

Și cel mai ciudat lucru. Desigur, Abalkin fusese ultimul om

care-l văzuse în viață pe Tristan, dar dacă Excelența îl dorea, pe Abalkin martor în cazul Tristan, atunci de ce această parabolă amenințătoare referitoare la un Pelerin și la un oarecare puști?

O, bineînțeles, aveam niște variante. Vreo douăzeci de variante. Și printre ele sclipi, orbitoare ca un briliant, următoarea: Guron-Abalkin a fost recrutat de spionajul imperial și îl omoară pe Tristan-Loffenfeld.

Se ascunde pe Pământ, având un singur scop: de a se infiltra în Consiliul Mondial…

Am recitit încă o dată radiograma și am pus-o deoparte. În fine. Foaia No. 1. Abalkin Lev Viaceslavovtci. Număr de cod cutare. Codul genetic cutare. S-a născut la 6 octombrie, anul 38. Educația: școala-internat 241, orașul Sâcrâvcar. Profesor Fedoseev Serghei Pavlovici. Studii: școala No. 3 de Progresori (Europa). Mentor: Corn Ernst-Iuliu. Înclinații profesionale: zoopsihologie, teatru, etnolingvistică. Indicații profesionale: zoopsihologie, xenologie teoretică. Activitate: februarie 58 – septembrie 58, practica pentru diplomă, planeta Saraksh, experiență în contactele cu rasa Căpățânoșilor, în mediul lor natural…

Aici m-am oprit. Asta-i bună! Cred că îl cunosc! Așa este, asta a fost în 58. A venit o gașcă întreagă: Komov, Rawlingson, Marta… Și acest posomorât tinerel-practician. Excelența (în acele timpuri – Pelerinul) mi-a ordonat, atunci să las baltă toate treburile și să-i transport prin Șarpele Albastru până la Cetate, sub pretextul unei expediții a Departamentului de știință… Era un băiat osos, cu fața foarte palidă și cu părul negru, lung și drept, ca la indienii americani. Exact! toți (în afară de Komov, desigur) îl strigau Levișoi-bocitor, sau pur și simplu Boci-toru, însă, bineînțeles, nu pentru că era vreun smiorcăit, ci pentru că vocea lui era răsunătoare, urlătoare, ca a tahorgului… Mică-i lumea! În sfârșit, să vedem ce s-a întâmplat mai departe cu el.

Martie 60 – iulie 62, planeta Saraksh, conducător-executant al operațiunii „Omul și Căpățânoșii”. Iulie 62 – iunie 63, planeta Pandora, conducător executant al operațiunii

„Căpățânoșii în Cosmos”. Iunie 63 – septembrie 63, planeta Speranța, participare alături de Căpățânosul Șcekn la operațiunea „Lumea Moartă”. Septembrie 63 – august 64, planeta Pandora, cursuri de recalificare. August 64 – noiembrie 66, planeta Giganda, prima încercare de infiltrare independentă – contabil la serviciul de creștere a câinilor de vânătoare, îngrijitorul câinilor de pe proprietatea mareșalului Nagon-Giga, apoi maestru de vânătoare al ducelui Alaiski (vezi foaia No. 66).

M-am uitat la foaia No. 66. Era o bucățică de hârtie, smulsă brutal de undeva și care încă mai păstra cutele mototolirii. Pe hârtie se întindea un scris lăbărțat: „Rudy! Ca să nu te îngrijorezi. Din voința lui Dumnezeu, s-au întâlnit pe Giganda doi dintre gemenii noștri. Te asigur că este o pură întâmplare și fără consecințe. Dacă nu mă crezi, uită-te la 07 și 11. Au fost luate deja măsuri”. O semnătură întortocheată, indescifrabilă. Cuvântul „pură” era subliniat de trei ori. Pe verso era tipărit un text în arabă.

M-am surprins scărpinându-mă la ceafă și am revenit la foaia No. 1.

Noiembrie 66 – septembrie 67, planeta Pandora, cursuri de recalificare. Septembrie 67 – decembrie 70, planeta Saraksh, infiltrare în Republica Honti ca unionist-ilegalist, ieșire spre legătura cu agentura Imperiului Insular (prima etapă a operațiunii „Statul-major”). Decembrie 70: planeta Saraksh, Imperiul Insular – deținut într-un lagăr de concentrare (până în martie 71, fără legătură), translator la comenduirea lagărului de concentrare, soldat al regimentului de construcție, soldat-fruntaș în Siguranța Țărmului, translator-decriptolog al celui de-al doilea amiral al flotei subacvatice grupa „C”, decriptologul statului major al grupei de flote „C”. A avut ca medici curanți pe: Lecanova Iadviga Mihailovna, din 38 până în 53; Crăsescu Romuald – din 53 până în 60; Loffenfeld Kurt.

Asta era tot. Pe foaia No. 1 nu mai scria nimic. Totuși, pe verso era reprezentată mare, pe toată pagina, o imagine din linii maro, decolorate (parcă cu guașă), ceva asemănător

literei stilizate „2K”.

Ehe, Lev Abalkin, măi Levișor-bocitor, acum știu câte ceva despre tine. Acum pot să încep să te caut.

Știu cine este Profesorul tău. Știu cine este Mentorul tău. Îți cunosc medicii curanți… Ceea ce nu știu însă, pentru ce și cui îi trebuie această foaie No. 1? Că doar orice om care ar dori să știe cine este Lev Abalkin, ar putea să cheme Informatorul (eu am apelat la MTP), ar forma numele sau numărul de cod (cu am format numărul codului) și peste… Una. Două. Trei. Patru secunde ar avea posibilitatea să afle tot ceea ce un om are dreptul să știe despre un om străin lui.

Poftiți: Abalkin Lev și așa mai departe, număr de cod, codul genetic, s-a născut la data cutare, părinți (apropo, de ce în foaia No. 1 nu sunt numiți părinții?): Abalkina Stella Vladimirovna și Tiurupa Viaceslav Borisovici, școala-internat în orașul Sâctâvcar, Profesor, școala de progresori, Mentor… Totul coincide. Așa. Progresor, lucrează din 00: planeta Saraksh. Nimic nu e prea mult. Doar date oficiale. Probabil că se hotărăsc ca pe viitor să nu se mai obosească să comunice noi date serviciului MTP… Dar asta ce mai e? „Adresa pe Pământ: nu este înregistrat.”

Am formulat o nouă întrebare: „La ce adrese s-a înregistrat pe Pământ numărul de cod cutare?” Peste două secunde am primit răspunsul: „Ultima adresă pe Pământ a lui Abalkin – școala No. 3 de progresori (Europa)”. Și ăsta este un detaliu ciudat. Ori în ultimii optsprezece ani Abalkin nu a fost deloc pe Pământ, ori este un om extrem de nesociabil, nu s-a înregistrat deloc și nici nu dorește să dea vreo dată despre el. Desigur, îți poți imagina și una și cealaltă, dar pare oarecum neobișnuit…

Așa cum se știe, în MTP se află doar acele date pe care omul dorește să le comunice despre el însuși. Iar foaia No. 1 ce conține? Hotărât lucru, nu văd în această foaie nimic din ce ar fi meritat să ascundă Abalkin. Acolo, totul era scris mai în detaliu, dar nimănui nu i-ar trece prin cap să se adreseze MlP-ului pentru asemenea detalii. Adresați-vă la COMCON-1 și acolo vi se vor pune în brațe toate astea. Iar ceea ce nu se știe

în COMCON, este ușor de clarificat, hoinărind pe Pandora, printre Progresorii care urmează acolo cura de recondiționare sau care, pur și simplu, se tăvălesc pe plaja de Diamant, la poalele celor mai mari dune de nisip din Cosmosul locuit…

În fine, Dumnezeu să fie cu această foaie No. 1. Deși, ca o paranteză, trebuie să remarc că încă nu am înțeles care este în general utilitatea acestei foi, ba încă prezentată într-atât de amănunțit… Iar dacă este atât de plină de-amănunte, atunci de ce nici un cuvânt despre părinții lui?

Stop. Mai degrabă nu mă interesează. Dar de ce el, întorcându-se pe Pământ, nu s-a înregistrat la COMCON? se poate găsi o explicație: spasm psihic. Repulsie față de munca lui. Un progresor aflat la limita spasmului psihic se întoarce pe planeta natală, unde nu mai fusese de cel puțin optsprezece ani. Unde va merge? După mine, aflat într-o asemenea stare, nu e prea plăcut să treacă pe la mama lui. Abalkin nu poate fi considerat un puști, mai exact – nu trebuie considerat. Profesorul? poate Mentorul? Posibil. E foarte probabil să simtă nevoia de a-și plânge soarta. Asta o știu din proprie experiență. De altfel, mai degrabă Profesorul, decât Mentorul; într-un anume sens, este totuși un coleg de suferință care poate avea aceeași repulsie față de munca pe care o face… Stop. Am zis stop! Ce-i cu mine? M-am uitat la ceas. Treizeci de minute pentru două documente și încă nu le-am cercetat, am făcut doar cunoștință cu ele.

Mi-am impus să mă concentrez și brusc am înțeles că e de rău. Pe neașteptate, am simțit că nu mă interesează CUM să-l găsesc pe Abalkin. Mă interesează mult mai mult să înțeleg DE CE trebuie să-l găsesc. Bineînțeles, m-am supărat imediat pe Excelență, deși o logică simplă îmi spunea că dacă acest lucru m-ar fi ajutat în căutările mele, șeful mi-ar fi dat toate explicațiile necesare. Iar dacă nu mi-a explicat DE CE trebuie căutat și găsit Abalkin, înseamnă că acest DE CE nu are nici o legătură cu întrebarea CUM.

Și aici am înțeles încă un lucru. Mai exact, nu am înțeles, ci am simțit. Ba încă și mai exact, am bănuit. Tot acest dosar voluminos, tot acest vraf de hârtii, toate această scriptologic

îngălbenită nu-mi va oferi nimic, în afară de, poate, încă niște nume și o imensă cantitate de noi întrebări, care iarăși nu vor avea nici o legătură cu întrebarea CUM.

1 iunie anul 78

Pe scurt despre conținutul dosarului.

În jur de 14,23 am terminat de inventariat conținutul.

Marea majoritate a hârtiilor reprezenta documente scrise, după cum am înțeles, de însuși Abalkin.

În primul rând, era referatul despre participarea la operațiunea „Lumea Moarta", pe planeta Speranța – șaptezeci și șase de pagini, scrise citeț, mare, aproape fără ștersături. M-am uitat în fugă peste aceste pagini. Abalkin povestea cum el, împreună cu Căpățânosul Șcekn căutând nu știu ce obiect (n-am înțeles care anume), a traversat orașul părăsit și a fost printre primii care a reușit să intre în contact cu singurii aborigeni năpăstuiți care mai supraviețuiseră.

Acum un deceniu și jumătate, Speranța și soarta ei groaznică ajunseseră de pomină pe Pământ și așa au și rămas până acum, ca o prevenire sumbră pentru toate lumile locuite din Univers și ca o mărturie a celui mai recent și important amestec al Pelerinilor în destinele altor civilizații. Acum s-a stabilit în mod cert că în ultimul secol locuitorii Speranței pierduseră controlul asupra dezvoltării tehnologice și deterioraseră practic ireversibil echilibrul ecologic. Natura era distrusă. Deșeurile industriale și reziduurile rezultate în urma experimentelor nebunești și disperate făcute pentru a remedia situația contaminaseră într-un asemenea grad planeta, încât, lumea întregii planete, infectată de un întreg complex de boli genetice, era sortită la o sălbăticire absolută și la o inevitabilă dispariție. Structurile genetice ale Speranței turbaseră. Până acum, din câte cunosc, nimeni nu a înțeles practic mecanismul declanșator al acestei turbări. În orice caz, nici un biolog de-al nostru nu a reușit până acum să reproducă modelul acestui proces. Turbarea structurilor genetice. Privit din exterior, acest proces arăta ca o accelerare impetuoasă, neliniară în timp, a ritmului de dezvoltare a oricărui organism cât de cât complex. Dacă luăm în considerare cazul omului, dezvoltarea

individului avea o evoluție normală până la doisprezece ani, apoi urma o maturizare rapidă și, în continuare, un proces vertiginos de îmbătrânire. La șaisprezece ani acești oameni arătau de treizeci și cinci, iar la nouăsprezece ani, de regulă, se murea de bătrânețe.

Bineînțeles, asemenea civilizații nu aveau nici un fel de perspective istorice, dar aici au sosit Pelerinii. Așa cum este cunoscut, pentru prima dată ei au intervenit în mod activ în evenimentele unei lumi străine lor. Acum putem socoti stabilit cu certitudine faptul că ei au reușit să evacueze marea majoritate a populației Speranței prin tunele interspațiale și, probabil, să o salveze. (Unde au fost evacuate toate aceste miliarde de oameni bolnavi și nenorociți, unde sunt ei acum și ce s-a întâmplat cu aceștia – noi, bineînțeles, nu știm și se pare că nu vom afla prea curând.)

Abalkin a participat doar la începutul operațiunii „Lumea Moartă" și rolul pe care l-a jucat în ea a fost destul de modest. Totuși, dacă privim problema în mod principial, a fost primul (și deocamdată unicul) Progresor-pământean care a lucrat împreună cu reprezentantul unei rase raționale neumanoide.

Am observat, citind acest referat, că Abalkin menționează destul de multe nume, dar aveam senzația că pentru afacerea mea doar Șcekn era important. Știam deja că acum sosise pe Pământ o întreagă misiune a Căpățânoșilor și cred că nu era lipsit de sens să aflu dacă printre ei exista și acest Șcekn. Abalkin scria cu atâta căldură despre el, încât nu excludeam posibilitatea unei întâlniri între vechi prieteni. În acel moment am remarcat pentru mine că Abalkin are o atitudine mai deosebită pentru „frățiorii mai mici"; își mâncase ani buni din viață pentru Căpățânoși, pe Giganda fusese vânător… Și în general.

În dosar se mai găsea încă un referat al lui Abalkin – cel referitor la operațiunea de pe Giganda. Operațiunea, de altfel mai mult o afacere, era, după părerea mea, nesemnificativă: maestrul de vânătoare aflat în slujba Înălțimii Sale, ducele Alaiski, îi aranjase unei rude mai nevoiașe obținerea unui post de curier bancar. Maestrul de vânătoare era Lev Abalkin, iar

ruda lui săracă – un oarecare Cornei Iașmaa. Din câte mi-am dat seama, acest material îmi era absolut inutil. Exceptându-l pe Cornei Iașmaa, atât cât am putut să observ la citirea în fugă a materialului, în referat nu mai era pomenit nici un alt nume pământean. Apăreau nu știu care Zoggi, Nagon-Ghighi, tot felul de ștalmaeștrii, de Luminății, de meșteri în cuirasări, directori-conferențiari, gof-dame… Am reținut numele acestui Cornei, deși era clar că șansele de a-mi fi folositor sunt mici. Referatul avea douăzeci și patru de pagini, iar dosarul nu mai conținea alte referate ale lui Lev Abalkin referitoare la munca lui. Asta mi s-a părut cam straniu și mi-am propus ca pe viitor să deslușesc problema: de ce în dosarul 07 au fost puse numai două din mulțimea de referate pe care le face un Progresor profesionist și tocmai aceste două…?

Amândouă referatele erau scrise în stilul „laborant” și, după opinia mea, semănau foarte mult cu compunerile școlărești de tipul „Cum mi-am petrecut vacanța la bunicul”. Era o plăcere să scrii astfel referatele, dar, în general, era un chin să le citești. Psihologii (plantați din belșug în statele-majore) cer ca referatele să conțină nu atât date obiective despre evenimente și fapte, cât sentimente pur subiective, impresii personale șt fluxul de conștiință al autorului. În plus, autorul nu alege stilul referatului („laborant”, „general”, „artist”), ci îl impune, ghidându-se după niște considerații psihologice enigmatice. Într-adevăr, există și minciuna, minciuna nerușinată și statistica, dar să nu uităm totuși, prieteni, și psihologia!

Nu sunt un psiholog, în orice caz nu unul profesionist, dar m-am gândit că poate voi reuși să scot ceva util din aceste referate cu privire la persoana lui Lev Abalkin.

Răsfoind conținutul dosarului am găsit mai mereu același tip de documente, ba chiar aș spune cu totul identice, de neînțeles pentru mine: foi tari din hârtie albastră, cu muchii verzi și cu o monogramă reliefată în colțul din stânga sus, care ilustra ori un dragon chinezesc, ori un pterodactil. Pe fiecare asemenea foaie era notat, câteodată cu stiloul, câteodată cu carioca, iar de doua ori, nu știu de ce, cu un creion din electrod de laborator, cu acel scris lăbărțat, binecunoscut mie;

„Tristan 777”. Mai jos era trecută dată împreună cu aceeași semnătură încâlcită. După cum se putea deduce și din date, foile au fost puse periodic în dosar, aproximativ o dată la trei luni, astfel că dosarul era pe sfert compus numai din aceste foi.

Încă douăzeci și trei de pagini cuprindeau corespondența lui Abalkin cu superiorii lui. Această corespondență m-a pus pe gânduri.

În octombrie 63 Abalkin trimite un raport către COMCON-1, în care își exprima nedumerirea, deocamdată reținută, în privința faptului că operațiunea „Căpățânosul în Cosmos” fusese suspendată fără a i se cere sfatul, deși această operațiune se desfășura cu succes și promitea bogate perspective.

Nu se cunoaște răspunsul primit de Abalkin la raportul lui, dar în noiembrie al aceluiași an el trimite o scrisoare disperată către Komov cu rugămintea de a relua operațiunea „Căpățânosul în Cosmos”, expediind în același timp o cerere, scrisă pe un ton extrem de dur, pe adresa COMCON-ului și în care protesta împotriva trimiterii lui, a lui Abalkin, la cursurile de recalificare. (Observăm că toate acestea le face, inexplicabil, într-o formă scrisă și nu prin metodele obișnuite.)

Așa cum reiese din evenimentele ulterioare, demersurile făcute nu au avut nici un efect și Abalkin pleacă să lucreze pe Giganda. Trei ani mai târziu, în noiembrie 66, scrie din nou la COMCON, cerând să fie trimis de pe Pandora pe Saraksh, pentru a-și continua activitatea cu Căpățânoșii. De data aceasta, rugămintea i-a fost satisfăcută, dar numai parțial: este trimis pe Saraksh, însă nu la Șarpele Albastru, ci la Honti, ca unionist-ilegalist.

În timpul cursurilor de recalificare, în februarie și august 67, Abalkin scrie de două ori către COMCON (întâi lui Bader, apoi lui însuși Garbovski), arătând că nu este rațională folosirea lui, a unui bun specialist în problema Căpățânoșilor, ca rezident. Tonul scrisorilor lui devine tot mai dur. De exemplu, scrisoarea către Garbovski nu pot s-o calific altfel decât ca jignitoare. Aș fi fost curios să aflu cum a răspuns drăguțul de

Leonid Andreevici în fața acestei explozii de furie și indignare disprețuitoare.

În octombrie 67, fiind încă rezident în Honti, Abalkin îi trimite lui Komov o ultimă scrisoare: un plan amănunțit de forțare a contactelor cu Căpățânoșii, plan ce cuprindea un schimb de misiuni permanente, atragerea Căpățânoșilor către activitățile zoopsihologice care se practică și pe Pământ etc. Nu am urmărit niciodată în mod special munca din acest domeniu, dar am senzația că acest plan este adoptat și se realizează și în prezent. Iar dacă este așa, atunci situația pare paradoxală: planul se realizează, dar creatorul lui stă ca rezident, când în Honti, când în Imperiul Insular.

Această corespondență mi-a lăsat, în general, o impresie penibilă. În fine, să zicem că nu sunt specialist în problema Căpățânoșilor, mi-e greu să fac aprecieri și este foarte posibil ca planul lui Abalkin să fie de-a dreptul trivial, iar folosirea unor cuvinte pompoase precum „creator" să fie lipsită de sens. Problema nu constă însă numai în asta! se vede că băiatul este un zoopsiholog înnăscut. „Înclinații profesionale: zoopsihologie, teatru, etnolingvistică… Indicații profesionale: zoopsihologie, xenologie teoretică…" Și cu toate astea fac din băiat un Progresor. Recunosc, există o întreagă categoric de Progresori pentru care zoopsihologia reprezintă pâinea lor cea de toate zilele. De exemplu, cei care lucrează cu Peonidienii sau chiar cu Căpățânoșii. Și totuși, nu, băiatul trebuie să lucreze cu umanoizii, să fie rezident și luptător, deși urlă de cinci ani în tot COMCON-ul „Ce faceți cu mine?" Apoi tot ei se miră că suferă un spasm psihic!

Desigur, a fi Progresor reprezintă o profesiune, unde este absolut inevitabilă disciplina de fier, ba chiar aș zice ordinea militară. De obicei, Progresorul este obligat să facă ceea ce i se ordonă de la COMCON și nu ceea ce vrea el. De aceea este și Progresor. Probabil că rezidentul Abalkin este mult mai valoros pentru COMCON decât zoopsihologul Abalkin. Și totuși în această istorie s-a întrecut puțin măsura și n-ar fi rău să discut pe această temă cu Garbovski sau cu Komov… Și oricâte boacăne ar fi făcut acest Abalkin (iar el cu siguranță a

făcut ceva boacăne), zău că sunt de partea lui.

De altfel, toate acestea nu au legătură, probabil, cu sarcina mea.

Am mai remarcat că lipsesc trei pagini numerotate, imediat după primul referat al lui Abalkin, două pagini după cel de-al doilea referat și încă două după ultima scrisoare a lui Abalkin către Komov. M-am hotărât să nu dau atenție acestui lucru.

1 iunie 78

Aproape tot despre posibilele legături ale lui Lev Abalkin.

Am făcut o listă preliminară a posibilelor legături ale lui Lev Abalkin pe Pământ și am constatat că Lista cuprindea în total optsprezece nume. Practic, pentru mine reprezentau interes doar șase nume, pe care le-am ordonat în succesiunea descrescândă a șanselor (după imaginea pe care mi-o formasem, desigur) de a fi vizitate de Lev Abalkin. Lista arăta cam în felul următor:

Profesorul Serghei Pavlovici Fedoseev.

Mama Stella Vladimirovna Abalkina.

Tata Viaceslav Borisovici Țiurupa.

Mentorul Ernst-Iuliu Gorn.

Medicul curant al școlii de Progresori Romuald Crăsescu.

Medicul curant al școlii-internat Iadviga Mihailovna Lecanova.

În al doilea eșalon rămâneau Cornei Iașmaa, Căpățânosul Șcekn, Iacov Vandehuze și încă vreo cinci oameni, în general Progresori. În privința unor persoane cum ar fi Garbovski, Bader, Komov, pe acestea le-am notat mai degrabă de formă. Nu puteam să mă adresez lor măcar pentru faptul că nici o legendă nu ar fi avut succes, iar ca să discut la modul direct nu aveam dreptul, chiar dacă ei înșiși mi s-ar fi adresat în această problemă.

În următoarele zece minute, Informatorul îmi dădu următoarele date, puțin încurajatoare:

Părinții lui Lev Abalkin nu existau, cel puțin în sensul obișnuit al cuvântului. Probabil că nici nu existaseră în general. Acum patruzeci și ceva de ani, Stella Vkdirnirovna și Viaceslav Borisovici, aflați în echipajul „Iormala” de pe

astronava-unicat „Negura”, au efectuat o scufundare în Gaura Neagră EN 200 056. Nu a existat nici o legătură cu ei și nici nu putea exista, după imaginea contemporană. Se vede treaba că Lev Abalkin este copilul lor post-mortem. Bineînțeles, cuvântul „post-mortem” nu este foarte exact în acest context: se poate admite că părinții lui încă mai trăiesc și vor mai trăi încă milioane de ani ale timpului nostru, dar, din punctul de vedere al pământeanului, ei, desigur, sunt ca și morți. Nu au avut copii și, părăsind pentru totdeauna Universul nostru, ei au procedat ca și multe alte perechi căsătorite, înainte și după ei, lăsând în asemenea situație, la Institutul Vieții, un ovul matern fecundat de sămânța paternă. Când a fost evident, faptul că scufundarea s-a produs și că ei nu se vor mai întoarce, ovulul a fost activat și iată că pe lume a apărut Lev Abalkin – fiul post-mortem al unor părinți încă aflați în viață. Acum cel puțin era clar de ce în foaia No. 1 părinții lui Abalkin nu au fost pomeniți deloc.

Ernst-Iuliu Gorn, Mentorul lui Abalkin la școala Progresorilor, nu mai era în viață. În anul 72 pierise pe Venus în timpul unei ascensiuni pe vârful Strogov.

Medicul Romuald Crăsescu putea fi găsit pe planeta Lu, aflată, se pare, total în afara limitelor accesibile. Nu am auzit niciodată de această planetă, dar pentru că acest Crăsescu este Progresor, era de presupus că această planetă era locuită. Curios totuși că bătrânul (o sută șaisprezece ani) a lăsat în MIP ultima sa adresă de acasă, la care a adăugat câteva cuvinte semnificative: „Nepoata mea, împreună cu soțul ei, vor fi întotdeauna bucuroși sa primească la această adresă pe oricare dintre discipolii mei”. Probabil că discipolii îl iubeau pe bătrânul lor și îl vizitau destul de des. Trebuia să am în vedere această Circumstanță.

Cu ceilalți doi am avut mai mult noroc.

Serghei Pavlovici Fedoseev, Profesorul lui Abalkin, încă mai trăia și locuia pe malul lacului Aiatskoe, într-un conac ce purta o denumire preventivă: „Țânțărași”. Și el avea mai mult de o sută de ani și, probabil, era un om ori foarte modest, ori închis, pentru că nu mai comunica despre el nimic altceva

decât adresa. Toate celelalte date erau oficiale: a terminat cutare și cutare, arheolog. Profesor. Asta-i tot. Cum se spune, așchia nu sare departe… Seamănă pe deplin cu elevul său, Lev Abalkin. Totuși, când am trimis la MIP o cerere corespunzătoare, suplimentară, am aflat în plus că Serghei Pavlovici este autor a mai mult de treizeci de articole în domeniul arheologiei, participant la opt expediții arheologice (Asia de Nord-Vest) și la trei conferințe ale Profesorilor din Euro-Asia. În afara de asta, la „Țânțărași" organizase un muzeu personal, de însemnătate regională, care ilustra paleoliticul Uralului de Nord. Uite, ăsta-i omul. M-am hotărât să iau legătura cu el în cel mai scurt timp.

În problema Iadvigăi Mihailovna Lecanova mă aștepta o mică surpriză. Medicii pediatri își schimbă rar profesia și deja îmi imaginam o bătrânică – smerită și firavă, încovoiată sub greutatea inimaginabilă a unei experiențe specifice și, în fond, cea mai prețioasă din lume. O bătrânică ce umbla vioi și cu pași mărunți pe același teritoriu al școlii din Sâctâvcar. Pe dracu, pași mărunți! O vreme, într-adevăr, a rămas pediatru chiar în Sâctâvcar, dar apoi s-a recalificat ca etnolog, ba mai mult de-atât, s-a ocupat consecutiv de xenologie, pato-xenologie, psihologie comparată și levelometrie și a făcut progrese în toate aceste științe, chiar dacă nu au legături atât de strânse între ele, dacă ar fi să judecăm după mulțimea lucrărilor publicate și după responsabilitatea posturilor pe care le-a ocupat. În ultimul sfert de veac a lucrat în șase organizații și institute diferite, iar acum lucra într-un al șaptelea – în institutul mobil de etnologie terestră, undeva în bazinul Amazonului. Nu avea adresă, dar cei care doreau să ia legătura cu ea puteau să o facă prin staționarul institutului, la Manaos. Ce mai, mulțumesc și pentru atât, deși mă îndoiesc că în starea în care se află clientul meu, acesta s-ar duce până la ea, în acea fundătură primitivă.

Era clar că trebuia să încep cu Profesorul. Am luat dosarul sub braț, am urcat în mașina mea și am zburat până la lacul Aiatskoe.

1 iunie 78

Profesorul lui Lev Abalkin.

În ciuda temerilor mele, conacul „Țânțărași” era așezat pe un mal înalt și abrupt, deasupra apei, în bătaia tuturor vânturilor și nici un fel de țânțari nu se găseau pe acolo. Stăpânul conacului mă întâmpină destul de prietenos, fără să se mire. Am ieșit pe verandă, ne-am așezat în niște fotolii împletite, din nuiele, lângă o măsuță ovală, piesă de anticariat, pe care erau așezate un castronel pun cu zmeură proaspătă, o carafă cu lapte și câteva pahare.

Mi-am cerut încă o dată iertare pentru că am dat năvală și din nou scuzele mele au fost acceptate în tăcere, printr-o mișcare scurtă a capului. Mă privea într-o așteptare liniștită și parcă indiferentă, iar fața lui era în general inexpresivă, ca de altfel la majoritatea acelor bătrâni care la o sută și ceva de ani au gânduri foarte clare și o bună rezistență fizică. Avea o față colțuroasă, aproape cafenie din cauza bronzului, foarte puțin ridată, cu sprâncene mari și stufoase ce se întindeau deasupra ochilor ca niște cozoroace. Amuzant era faptul că sprânceana dreaptă era neagră precum smoala, iar cea stângă albă de tot – albă și nu căruntă.

M-am prezentat în mod amănunțit și mi-am prezentat legenda. Eram ziarist, aveam profesia de zoopsiholog, iar acum adunam material pentru o carte despre contactele omului cu Căpățânoșii. „Dumneavoastră știți, desigur, am spus eu, că elevul dumneavoastră, Lev Viaceslavovici Abalkin, a jucat un rol extrem de important în aceste contacte. L-am cunoscut și eu cândva, dar asta a fost demult și de atunci am pierdut toate legăturile cu el. Am încercat să-l găsesc acum, dar la COMCON mi s-a spus că Lev Viaceslavovici nu este pe Pământ și nu se știe absolut deloc când se va întoarce. Aș fi vrut să aflu între timp cât mai multe despre copilăria lui, cum a început totul de la el, de ce așa și nu altfel; dinamica psihologică a cercetătorului – iată ce mă interesează în primul rând. Din păcate, Mentorul lui nu mai trăiește, nu îi cunosc prietenii, în schimb am posibilitatea să discut cu dumneavoastră, Profesorul lui. Personal, sunt convins că tot ceea ce există în om începe din copilărie, de altfel, din cea mai

fragedă copilărie…”

Recunosc, o rază de speranță a licărit tot timpul în mine, așteptând să fiu întrerupt de exclamațiile gazdei chiar de la începutul minciunii mele: „Permiteți-mi! Dați-mi voie! Dar Lev a fost pe la mine chiar ieri!” Nu am fost însă întrerupt și am fost nevoit să duc totul până la capăt: să expun în forma cea mai inteligentă toate considerațiunile mele pripite, că personalitatea creatoare se formează doar în copilărie, nu în timpul adolescenței, nici în tinerețe și, desigur, nici la vârsta maturității, și într-adevăr se formează, nu doar crearea unei baze sau o încolțite… Mai mult decât atât, când cu, în sfârșit, mi-am tras sufletul, bătrânul nu a scos nici o vorbă timp de un minut, apoi a întrebat brusc cine sunt Căpățânoșii.

Am rămas sincer uimit. Deci Lev Abalkin nu și-a găsit timp pentru a se lăuda cu succesele lui în fața Profesorului său! Tare ursuz și introvertit trebuie să mai fie, dacă nu s-a lăudat, cu succesele sale în fața Profesorului.

I-am explicat că acești Căpățânoși fac parte dintr-o rasă canină rațională, care a apărut pe planeta Saraksh din cauza mutațiilor provocate de radiații.

— Canide? Câini?

— Da. Câini raționali. Au capetele foarte mari, de aici și denumirea de Căpățânoși.

— Deci Liova se ocupă de câini… Și-a atins scopul…

Am protestat, spunând că nu știu cu ce se ocupă Liova acum, dar în urmă cu douăzeci de ani el se apucase de problema Căpățânoșilor, repurtând un mare succes.

— El a iubit întotdeauna animalele, spuse Serghei Pavlovici. Am fost convins că trebuia să ajungă zoopsiholog. Când Comisia de repartizare l-a trimis la școala de Progresori, am protestat cât am putut, dar n-am fost ascultat… De altfel, acolo totul fusese mult mai complicat și poate că dacă nu aș fi protestat…

A tăcut și mi-a turnat și mie lapte într-un pahar. Un om foarte, foarte reținut. Nici o explicație, nimic de genul „Liova! Cum?! Dar era un băiat minunat!” Bineînțeles, s-ar putea ca Liova să nu fi fost un băiat minunat…

— Deci, concret, ce ați fi vrut să aflați de la mine? întrebă Serghei Pavlovici.

— Totul! Am răspuns repede. Cum a fost ca om. Ce-i plăcea. Cu cine era prieten. Ce succese a înregistrat în timpul școlii. Tot ceea ce țineți minte.

— Bine, spuse fără nici un fel de entuziasm Serghei Pavlovici. Am să încerc.

Lev Abalkin fusese un băiat retras. Din cea mai fragedă copilărie. Asta era prima trăsătură de caracter care îți sărea în ochi. De altfel, această reținere a lui nu era efectul unei complexări generate de vreun handicap sau al lipsei de încredere în sine. Era mai degrabă reținerea unui om ocupat. Parcă n-ar fi vrut să-și risipească timpul cu cei care îl înconjurau, părea a fi permanent și profund ocupat cu lumea lui proprie. Exprimându-ne la modul simplist, această lume părea a se compune din el însuși și tot ceea ce era viu în jur, cu excepția oamenilor. Asta este. Nu era un fenomen chiar atât de rar în rândul băieților, dar efectiv era TALENTAT în aceasta. Altceva provoca uimirea: cu toată această reținere, el lua parte cu poftă, ba chiar cu savoare, la tot felul de competiții sportive sau la spectacole școlare. În special, la spectacole. Într-adevăr, însă, întotdeauna singur. Refuza categoric să joace în piese de teatru. De obicei recita, cânta cu mare însuflețire, iar ochii, în mod surprinzător, îi străluceau, de parcă s-ar fi deschis cu totul pe scenă, pentru ca apoi, la coborârea din scenă, să redevină el însuși – tăcut, inaccesibil, evaziv. Așa se purta nu numai cu Profesorul, dar și cu ceilalți băieți. Nu s-a putut înțelege vreodată care era cauza reală. Se putea numai presupune că talentul lui, în contact cu natura vie, poseda într-atât de mult toate celelalte frământări sufletești ale lui, încât pur și simplu nu-l mai interesau băieții din jur și în general oamenii. De fapt, în mod normal, totul era mult mai complex, această închistare, această scufundare a lui în lumea proprie era rezultatul miilor de microevenimente care rămăseseră în afara câmpului de observație al Profesorului. Profesorul și-a amintit următoarea scenă: după o ploaie torențială, Lev umbla pe potecile parcului, aduna

râmele și le arunca înapoi în iarbă. Pe băieți i-a pufnit râsul, iar printre ei se găseau nu numai cei care doar râdeau, dar și cei care știau să ia totul în râs, neîndurători. Profesorul, fără să scoată un cuvânt, i-a ținut partea lui Liova și a început să strângă și el râme…

— Nu cred însă că m-a crezut. Probabil, nu am reușit să-l conving că soarta viermilor mă interesează cu adevărat. Iar el mai avea o calitate vizibilă: cinstea absolută. Nu țin minte să fi mințit vreodată, chiar și la acea vârstă când copiii mint cu poftă și fără sens, minciuna fiind pentru ei o plăcere curată și dezinteresată. Dar el nu mințea. Mai mult decât atât, îi disprețuia pe cei care mințeau, chiar dacă minciuna era dezinteresată, doar din curiozitate. Presupun că în viața lui a existat o întâmplare când a înțeles pentru prima dată, cu groază și dezgust, ca oamenii sunt în stare să spună și neadevăruri. Și acest moment de asemenea l-am scăpat din vedere… De altfel, nici nu cred că aveți nevoie de asta. Probabil că vă interesează mai mult să aflați cum a încolțit în el viitorul zoopsiholog…

Și Serghei Pavlovici a început să povestească cum a încolțit zoopsihologul în Lev Abalkin.

Ai intrat în horă, trebuie să joci. Ascultam cu o expresie concentrată; în momentele potrivite mai spuneam: „Ah, chiar așa?”, iar o dată mi-am permis chiar o exclamație vulgară: „La dracu', asta este exact ceea ce îmi trebuie!” Câteodată tare nu pot să sufăr profesia pe care o am.

Apoi am întrebat:

— Deci a avut puțini prieteni?

— Nu a avut nici un prieten, răspunse Serghei Pavlovici. Nu l-am mai văzut de la terminarea școlii și ceilalți băieți din grupa lui îmi spuneau că nici cu ei nu se întâlnește. Ei se jenează să povestească despre asta, dar, din câte am înțeles, el pur și simplu evită întâlnirile.

Și pe neașteptate izbucni.

— De ce vă interesează tocmai Lev? Am avut șaptezeci și doi de elevi. De ce tocmai Lev? Înțelegeți, eu nu-l socotesc elevul meu! Nu pot să-l socotesc! El reprezintă eșecul meu! Unicul

meu eșec! Din prima zi și timp de zece ani m-am străduit să încheg un contact cu el, să întind între noi măcar cel mai subțire fir. Mă gândeam la el de zece ori mai mult decât la oricare alt elev al meu. Mă întorceam pe dos, dar totul, efectiv tot ceea ce întreprindeam, se prefăcea în rele…

— Serghei Pavlovici! Am exclamat. Ce tot spuneți! Abalkin este un excelent specialist, un savant de mare clasă, m-am întâlnit personal cu el…

— Și cum l-ați găsit?

— Un băiat minunat, entuziast… Tocmai era prima expediție la Căpățânoși. Toți îl apreciau acolo, însuși Komov avea mari speranțe în el… Iar ele s-au confirmat!

— Am o zmeură foarte bună, spuse Profesorul. Cea mai timpurie zmeură din regiune. Vă rog, gustați…

Am tăcut și am luat farfurioara cu zmeură.

— Căpățânoșii, spuse cu amărăciune. Posibil, e posibil. Vedeți, eu știu că este talentat. Dar nu am nici un merit…

Un timp am mâncat în tăcere zmeură cu lapte. Am simțit că, uite acum, din minut în minut, va schimba vorba. Era evident că nu mai dorea să vorbească despre Lev Abalkin și că trebuia să vorbească cu mine din simplă politețe. Am spus repede:

— Vă mulțumesc foarte mult, Serghei Pavlovici. Mi-ați oferit un material extrem de interesant. De un singur lucru îmi pare rău, că nu a avut prieteni. Am sperat foarte mult să găsesc un prieten de-al lui.

— Dacă vreți, pot să vă dau numele colegilor lui de clasă… S-a oprit, apoi a spus pe neașteptate: Uite ce e. Încercați să o găsiți pe Maia Glumova.

Expresia feței lui mă ului. Îmi era imposibil să-mi imaginez ce și-a amintit, ce asociații a făcut în legătură cu acest nume, dar puteam să jur că dintre cele mai neplăcute. Fața i s-a acoperit toată cu pete stacojii.

— Prietenă din școală? Am întrebat ca să-mi maschez jena.

— Nu. Adică, ea, bineînțeles, a învățat în școala noastră. Maia Glumova. Cred că a devenit istoric.

1 iunie 78

Mic incident cu Iadviga Mihailovna.

La 19,23 am ajuns la mine și am început să caut date despre istoricul Maia Glumova. Nu trecuseră nici cinci minute și aveam în față fișa cu informații.

Maia Toivovna Glumova avea cu trei ani mai puțin decât Lev Abalkin. După școală, a terminat cursurile personalului de deservire de pe lângă COMCON – și imediat a luat parte la operația de tristă amintire „Arca"; apoi s-a înscris la secția istorică din Sorbona. La început s-a specializat în epoca timpurie a Primei RTS {1}, apoi a trecut la istoria cercetărilor cosmice. Avea un fiu, Toivo Glumov, de unsprezece ani, însă nu comunica nimic despre soț. În prezent – o, minune!

— Ea lucra la fondul special al Muzeului de Culturi Extraterestre, aflat la trei cartiere de noi, în Piața Stelei. Locuia și foarte aproape – pe Aleea Brazilor Canadieni.

I-am telefonat imediat. Pe ecran a apărut o persoană serioasă, un blond albicios, cu nasul cârn și julit ce răsărea din mijlocul unor aluviuni bogate de pistrui. Era, fără-ndoială, Toivo Glumov-junior. Privindu-mă cu ochii lui limpezi, nordici, îmi explică liniștit că mama lui nu era acasă, că ar fi trebuit să fie deja, dar că a telefonat și i-a spus că se va întoarce mâine, direct de la serviciu. Ce să-i transmit? Am spus că nu trebuie să-i transmită nimic și mi-am luat rămas-bun.

Așa. Va trebui să aștept până dimineața, iar dimineața ea se va gândi mult timp ca să-și amintească cine este Lev Abalkin, apoi, amintindu-și, va suspina și va spune că nu a mai auzit ceva despre el de mai bine de douăzeci și cinci de ani.

În fine. Pe lista de primă urgență mai rămânea încă un om, în care nu îndrăzneam de fapt să-mi pun nici o speranță. În fond, după o despărțire de un sfert de veac, oamenii își întâlnesc părinții cu dragă inimă, se întâlnesc deseori cu Profesorii lor, uneori și cu prietenii din școală, dar numai în cazuri deosebite, aș spune chiar speciale, memoria se întoarce și la medicul lor de școală, mai ales dacă avem în vedere faptul că acest medic de școală se află în expediție, într-o fundătură, pe partea cealaltă a planetei, iar hipertransportul, conform informațiilor primite, funcționează nesigur deja de

două zile datorită fluctuațiilor câmpului neutrinic.

Nu-mi rămânea însă altceva de făcut. Acum era ziuă în Manaos, iar dacă voiam să telefonez, atunci trebuia să o fac acum.

Am avut noroc. Iadviga Mihailovna Lecanova se afla exact la punctul de legătură și am putut să discut imediat cu ea, ceea ce nu am crezut deloc că se va întâmpla. Iadviga Mihailovna avea o față plină, bronzată până la luciu, puternic îmbujorată; cu gropițe cochete în obraji, ochi albaștri, strălucitori, și un păr în întregime argintiu, ca o căciulă mare. Avea un defect de vorbire greu perceptibil, dar foarte plăcut, și o voce adâncă și catifelată, care-ți trezea gânduri total nepotrivite, în ideea că, nu de mult, această damă putea, dacă dorea, să sucească oricui capul! Și după cum se vedea, sucea și în continuare.

Mi-am cerut scuze, m-am prezentat și am povestit legenda mea. Își miji ochii, încercând să-și amintească, și își încruntă sprâncenele dese și mătăsoase.

— Lev Abalkin?… Lev Abalkin. Iertați-mă, cum vă cheamă?

— Maxim Kammerer.

— Iartă-mă, Maxim, n-am înțeles prea bine. Te interesează într-o problemă personală sau ești reprezentant al intereselor unei organizații?

— Cum să vă spun… Așa m-am înțeles cu editura… au manifestat interes…

— Dar dumneavoastră sunteți doar ziarist sau totuși lucrați undeva? Doar nu există o asemenea profesie, ziarist…

Am chicotit respectuos, gândindu-mă cu febrilitate ce să fac.

— Vedeți dumneavoastră, Iadviga Mihailovna, este destul de greu să formulez… Profesia mea de bază… Ei, da, mă rog, Profesor… Deși, atunci când am început să lucrez, încă nu exista o asemenea profesie. Într-un trecut nu prea îndepărtat, am fost colaboratorul COMCON-ului… Dar și acum sunt legat de el într-un fel…

— Ați plecat pentru o existență liberă? întrebă Iadviga Mihailovna.

Tot mai zâmbea, dar din zâmbetul ei lipsea acum ceva foarte important și în același timp ceva extrem de obișnuit.

— Știți, Maxim, a spus ea, cu cea mai mare plăcere am să discut cu dumneavoastră despre Lev Abalkin, dar, cu permisiunea dumneavoastră, un pic mai târziu. Haideți, vă sun eu… Peste o oră, o oră și jumătate…

Ea încă mai zâmbea și, pe neașteptate, am înțeles ce lipsea în zâmbetul ei: cea mai elementară bunăvoință.

— Da, bineînțeles, am spus. Cum doriți…

— Vă rog, scuzați-mă.

— Nu, dumneavoastră trebuie să mă scuzați…

Își notă numărul Canalului meu și ne-am despărțit. O discuție care a părut oarecum stranie, de parcă Iadviga ar fi aflat de undeva că mint. Mi-am pipăit urechile. Ardeau. Profesie blestemată… „Și a început cea mai captivantă dintre vânători – vânătoarea de om…”

O tempora, o mores! Totuși cât de des greșeau acești clasici… Bine, mai așteptăm. Probabil că voi fi nevoit să zbor până la acest Manaos. Am cerut o nouă informație. Hiper-legătura rămânea nesigură. Atunci am comandat stratonava, am deschis dosarul și am început să citesc referatul lui Lev Abalkin despre operațiunea „Lumea Moartă”.

Nu am reușit să citesc mai mult de cinci pagini. S-au auzit ciocănituri în ușă și în cameră a intrat Excelența. M-am ridicat.

Rareori l-am văzut pe Excelență altfel decât la masa lui și întotdeauna uiți oarecum cât de mare și de osos este. Costumul alb, imaculat, de bumbac, părea atârnat pe un umeraș și, în general, Excelența aducea a circar pe catalige, deși mișcările lui nu erau deloc stângace.

— Stai jos, mi-a spus, îndoindu-se pe jumătate și așezându-se în fotoliul din fața mea.

M-am așezat repede.

— Raportează, ordonă el.

Am raportat.

— Asta-i tot? întrebă cu o expresie neplăcută a feței.

— Deocamdată, asta-i tot.

— Rău.

— Chiar așa de rău, Excelență…, am început eu.

— Ba e rău! Mentorul a murit. Dar prietenii din școală? Văd că nici nu i-ai planificat! Dar colegii din școala de Progresori?

— Din păcate, Excelență, se pare că nu a avut prieteni. În orice caz, asta la internat, iar în privința Progresorilor…

— Scutește-mă de astfel de discuții. Verifici totul. Nu te abați. De exemplu, ce caută aici un doctor pediatru?

— Mă străduiesc să verific totul, am spus, enervându-mă.

— N-ai timp să te mai plimbi cu stratonave. Ocupă-te de arhive, nu de zboruri.

— Am să mă ocup și de arhive. Am să mă ocup chiar și de acest Căpățânos Șcekn. Dar mi-am punctat o anume ordine… Și nu consider că doctorul pediatru ar fi o pierdere inutilă de timp…

— Ia mai taci, mă întrerupse. Dă-mi lista ta.

A luat lista și a studiat-o mult timp, din când în când strâmbând din nasul osos. Eram gata să-mi pun capul sub secure, când își opri privirile pe un rând, privindu-l cu fixitate. Îmi dădu apoi foaia înapoi și spuse:

— Șcekn – nu e rău. Îmi place și legenda. Restul, însă, e aiurea. Ai crezut că nu a avut prieteni. Nu este adevărat. Tristan a fost prietenul lui, deși în dosar nu ai să găsești nimic despre asta. Caută. Și asta… Glumova… Asta e bine. Dacă între ei a existat un sentiment de dragoste, atunci mai este o șansă. Iar pe Lecanova las-o baltă. N-ai nevoie de ea.

— Dar ea oricum mă va suna!

— Nu te va suna.

M-am uitat la el. Ochii lui rotunzi și verzi nu clipeau și am înțeles că așa este, Lecanova nu va suna.

— Auziți, Excelență. Nu vi se pare că aș lucra de trei ori mai bine dacă aș ști ce se întâmplă?

Eram convins că mi-o va tăia: „Nu mi se pare”. Întrebarea mea era pur retorică. Doream doar să-i demonstrez că observasem și că mă deranja atmosfera secretă care îl înconjura pe Lev Abalkin.

Mi-a spus însă cu totul altceva.

— Nu știu. Cred că nu. Deocamdată tot nu pot să-ți spun nimic. Și nici nu vreau.

— Secretul identității? Am întrebat.

— Da, răspunse. Secretul identității.

Din referatul lui Lev Abalkin (Operațiunea „Lumea Moartă”)

Spre ora nouă se stabilește definitiv modalitatea de acțiune. Mergem pe mijlocul străzii: în față, chiar pe axul drumului, înaintează Șcekn, iar în spatele lui și mai la stânga sunt eu. Am fost nevoiți să ne abatem de ia modalitatea de acțiune adoptată, pentru că a înainta lipindu-ne de pereții caselor ar fi însemnat să străbatem trotuarele pline de rămășițe din stuc, de cărămizi sparte, de geamuri sparte și tablă ruginită de pe acoperișuri și deja de două ori, fără vreo cauză vizibilă, au căzut aproape de capetele noastre bucăți din cornișele construcțiilor.

Vremea nu se schimbă, cerul este în continuare acoperit cu nori, iar rafale de vânt cald și umed mută resturi de gunoaie pe drumul desfundat și încrețesc apa împuțită a bălților negre, stătute. Roiuri de țânțari se năpustesc, se împrăștie și din nou se năpustesc asupra noastră. Valurile de asalt ale țânțarilor. Trombe întregi de țânțari. Sunt foarte mulți șobolani, mișună în grămezile de gunoi, iar cete roșcat-murdare străbat în fugă străzile, din intrare în intrare, stând ca niște stâlpișori în ferestrele oarbe, sparte. Ochii lor ca niște mărgele strălucesc circumspecți. Este de neînțeles cu ce se hrănesc în acest pustiu pietros. Poate cu șerpi. Sunt și foarte mulți șerpi, mai ales în apropierea gurilor de canalizare, unde stau încolăciți în ghemuri încâlcite, colcăitoare. Cu ce se hrănesc șerpii aici, nici asta nu se știe. Poate cu șobolani. De altfel, șerpii sunt lipsiți de vlagă, deloc agresivi, dar nici speriați. Își văd de treaba lor, fără să dea atenție la ce se întâmplă în jur.

Fără-ndoială, orașul era părăsit de mult. Omul pe care îl întâlnisem la marginea, orașului era, evident, nebun și se rătăcise pe aici din întâmplare.

Comunicare de la grupul lui Ram Jeltuhin. În general, nu au întâlnit deocamdată pe nimeni. Este încântat de gunoiștea lui și se jură că în scurt timp va determina indexul civilizației locale cu o exactitate de până la al doilea semn. Am încercat să-mi imaginez aceasta groapă de gunoi: gigantică, fără

început și sfârșit, care a acoperit jumătate de lume. Mă indispun și caut să nu mă gândesc la asta.

Haina mimetică nu funcționează satisfăcător. Culoarea protectoare, cea care corespunde fondului, apare pe mimetic cu o întârziere de cinci minute, iar câteodată nu apare deloc, în locul ei răsărind pete de culoare uimitor de frumoase și clare, în cele mai curate tonuri spectrale. Probabil că în atmosfera de aici există ceva care dereglează chimismul reglat al acestei substanțe. Experții din comisia tehnicii de camuflaj și-au pierdut speranța de a mai regla de la distanță funcționarea hainei, îmi dau indicații cum să-mi fac singur reglarea. Urmez indicațiile primite și drept rezultat haina mea se dereglează complet.

Comunicare de la grupul Espada. Judecând după toate, aterizând în ceață au greșit locul cu câțiva kilometri: nu găsesc nici câmpurile lucrate, nici localitățile observate de pe orbită. Văd oceanul și țărmul acestuia, acoperit pe o lățime de un kilometru de o râie neagră – ceva asemănător unei păcuri întărite. Iar m-am indispus.

Experții protestează categoric împotriva hotărârii lui Espada de a deconecta în întregime camuflajul. Un mic, dar zgomotos, scandal în eter. Șcekn bombăne întruna:

— Faimoasa tehnică omenească! Halal…

Nu are nici un fel de haine și nu poartă casca grea, plină de transformatoare, deși toate acestea au fost pregătite în mod special și pentru el. A refuzat totul, ca de obicei fără explicații.

Fuge pe axa, pe jumătate ștearsă, a drumului, legănându-se, aruncând puțin într-o parte picioarele posterioare, așa cum fac uneori și câinii noștri. Este gras și lățos, cu un cap mare și rotund, ca întotdeauna întors spre stânga, astfel că privește înainte strict cu ochiul drept, iar cu stângul pare a se uita chiorâș la mine. Ignoră total șerpii, ca și țânțarii de altfel, iar șobolanii îl interesează doar din punct de vedere gastronomic. În orice caz, acum este sătul.

Am senzația că a tras deja niște concluzii pentru sine și în ceea ce privește orașul, dar și, poate, în privința întregii planete. Se eschivează cu indiferență de la cercetarea unei

vile, în al șaptelea cartier, construcție ce se păstrase uimitor de bine și care părea absolut nepotrivită, datorită curățeniei și eleganței sale, printre clădirile coșcovite, oarbe, năpădite de plante agățătoare, sălbatice. Adulmecă dezgustat roțile înalte de doi metri ale unei mașini militare blindate, care mirosea pătrunzător a benzină proaspătă, sub dărâmăturile unui perete prăbușit. Privește apatic dansul unui aborigen vagabond acoperit de niște zdrențe sau poate de panglici fluturânde, multicolore, care sărise spre noi, sunând dintr-un clopoțel și tăcând tot felul de grimase. Toate aceste ciudățenii îi erau indiferente lui Șcekn, el refuza să le desprindă din fondul general al catastrofei, deși la început, pe primii kilometri ai parcursului, fusese vizibil surescitat, complicând în fiecare moment modalitatea de acțiune adoptară, căuta ceva, mirosea, pufăind și scuipând, mormăind nedeslușit în limba lui…

— Uite ceva nou, spun eu.

Era ceva asemănător unei cabine de duș ionic – un cilindru cu înălțimea de doi metri și diametrul de un metru, realizat dintr-un material semitransparent, asemănător chihlimbarului. Ușa ovală era larg deschisă pe toată înălțimea cilindrului. Se pare că această cabină stătuse cândva în poziție verticală, iar apoi fusese pus într-o parte a ei un material explozibil, astfel că acum cabina se înclinase puternic, cu marginea podelei ridicată, distorsionată și de care se lipise un strat de asfalt și pământ argilos. În rest, cabina nu era deteriorată și de fapt nici nu avea ce să se strice. Înăuntru era cu desăvârșire pustiu, semăna cu un borcan gol.

— Un borcan, spuse Vandehuze. Numai că are o ușă.

— Un duș ionic, spun. Numai că fără dispozitive. Sau poate cabina unui agent de circulație. Am văzut ceva foarte asemănător pe Saraksh, atâta doar că acolo ele erau din metal și sticlă. Apropo, tot așa se numesc și acolo, în jargonul local: „borcan”.

— Și ce coordonează el? întrebă curios Vandehuze.

— Traficul rutier la intersecții, îi răspund.

— Până la intersecție e cam departe, ce zici? spune

Vandehuze.

— Atunci înseamnă că este un duș ionic, spun.

Îi dictez raportul. În timp ce îl notează, întreabă:

— Dar întrebările?

— Sunt două întrebări firești: de ce a fost pusă aici chestia asta și pe cine a deranjat? Atrag atenția: nu există nici un fel de fire și cabluri. Șcekn, tu ai întrebări?

Șcekn este mai mult decât indiferent: se scarpină, stând cu spatele la cabină.

— Poporul meu nu cunoaște astfel de obiecte, răspunde cu aroganță. Poporul meu ignoră toate astea. Șcekn începe din nou să se scarpine, abordând o vizibilă sfidare.

— Nu mai am nimic de adăugat, îi spun lui Vandehuze, în timp ce Șcekn se ridică imediat și pornește mai departe.

Vedeți dumneavoastră, poporul lui nu este interesat, mă gândesc în timp ce merg mai în urmă și mai la stânga, îmi vine să zâmbesc, dar nu trebuie s-o fac cu nici un chip. Șcekn nu poate să suporte asemenea zâmbete, iar sensibilitatea lui în surprinderea celor mai fine nuanțe ale mimicii umane este uimitoare. Curios lucru, de unde această sensibilitate la Căpățânoși? Că doar fețele lor (sau poate mutrele?) sunt lipsite aproape total de orice mimică. În ultimă instanță, cred că după ochii omului. Cea mai ordinară javră de-a noastră pare, prin comparație, cu mult mai expresivă. Dar el se descurcă de minune cu zâmbetele omului. În general, Căpățânoșii se pricep în ale oamenilor de o sută de ori mai bine decât oamenii în ale Căpățânoșilor. Și eu știu de ce. Ne este rușine. Ei sunt raționali și nouă ne este rușine să-i cercetăm. În schimb, ei nu au această reținere. De câte ori nu am descoperit că se mai făcuse încă un experiment asupra mea, cât timp noi am stat la ei în Cetate, când ne-au ascuns, ne-au hrănit, ne-au dat de băut și ne-au îngrijit! Și Marta i se plângea lui Komov de același lucru, la fel și Rawlingson, doar Komov nu avea nimic de obiectat – cred că din cauza unui prea mare amor-propriu. Iar Taraskoneț, la urma urmei, pur și simplu a fugit. A plecat pe Pandora, se ocupă de Tahorgiii lui monstruoși și este fericit… De ce Șcekn se interesează într-atât

de Pandora? Tărăgănează în fel și chip plecarea. Ar trebui să verific dacă într-adevăr un grup de Căpățânoși a cerut un transport pentru mutarea pe Pandora.

— Șcekn, ai fi vrut să locuiești pe Pandora? Îl întreb.

— Nu. Trebuie să fiu cu tine.

Trebuie să fie. Nenorocirea este că în limba lor nu există decât o singură modalitate. Nu este nici o diferență între „a fi nevoie" și „a trebui", între „a vrea" și „a se putea". Atunci când Șcekn vorbește rusește, el parcă folosește la întâmplare aceste noțiuni. Nu poți să știi niciodată cu exactitate ce are în vedere. Poate că acum a vrut să-mi spună că mă iubește, că nu se simte bine fără mine, că îi place să fie doar cu mine. Nu este exclus să fie obligat să rămână cu mine, poate că a primit însărcinarea de a fi tot timpul cu mine și vrea să-și îndeplinească misiunea în mod corect, deși poate că ar fi vrut mai mult decât orice pe lume să răzbată prin jungla portocalie, să prindă cu lăcomie orice foșnet, să adulmece fiecare miros, care sunt din abundență pe Pandora…

Înaintea noastră, în partea dreaptă, de la un balcon alb-murdar aflat la etajul trei, se desprinde un strat de stuc și se prăbușește cu mare zgomot pe trotuar. Șobolanii chițăie revoltați. O coloană de țânțari irupe dintr-o grămadă de gunoi și se răsucește în văzduh. Pe stradă se prelinge întocmai ca o bandă metalică brodată un șarpe imens, care se încolăcește ca o spirală în fața lui Șcekn și își ridică amenințător capul în formă de romb. Șcekn nici măcar nu se oprește – ridică laba scurt, în treacăt, și capul rombic zboară pe trotuar – și deja își continuă drumul, lăsând în urmă corpul decapitat, care se ghemuiește.

Caraghioșii ăștia se temeau să mă lase doar cu Șcekn. Un luptător de primă clasă, deștept, cu un incredibil simț al pericolului și cu un curaj absolut – un curaj neomenesc… Dar, evident, nu lipsește un „dar". Dacă va fi nevoie, mă voi lupta pentru Șcekn ca pentru un pământean, ca pentru mine însumi. Dar Șcekn? Nu știu. Desigur, pe Saraksh au luptat pentru mine, s-au bătut, au omorât și au murit protejându-mă, însă am avut tot timpul impresia, inexplicabil, că au luptat nu

pentru mine, nu pentru prietenul lor, ci pentru un principiu abstract, deși foarte drag lor… Sunt prieten cu Șcekn de cinci ani, iar când am făcut cunoștință, când îl învățam limba și modul de folosire a Liniei de Transport, lui nici măcar nu-i căzuse pielița inter-digitală. Stătusem lângă el, când a suferit de bolile lui stranii, pe care doctorii noștri nu puteau defel să le înțeleagă. Îi suportasem proastele maniere, mă împăcasem cu replicile lui indiferente, îi iertasem tot ceea ce nu aș fi iertat pentru nimic în lume. Nici până acum nu știu însă ce reprezint pentru el…

Apel de pe navă. Vandehuze îmi comunică faptul că Ram Jeltuhin a găsit o pușcă printre gunoaie. Fleacuri. De fapt, Vandehuze vrea să vorbească. El, suflet bun, devine foarte îngrijorat când tac prea multă vreme. Vorbim despre fleacuri.

În timp ce pălăvrăgim, Șcekn sare prin intrarea cea mai apropiată. De acolo se aud foșnete, chițăituri, trosnete și plescăituri. Șcekn apare din nou în ușă. Mestecă energic și își adună de pe mutră cozile de șobolani.

De fiecare dată când sunt în legătură cu nava, el începe să se comporte ca un câine – ori mănâncă, ori se scarpină, ori se caută de purici. Știe foarte bine că nu-mi place asta și o face demonstrativ, de parcă ar vrea să se răzbune că mă sustrag de la singurătatea noastră în doi.

Își cere scuze, spunând că nu s-a putut abține de la ceva atât de gustos. Vorbesc cu el pe un ton sec.

Începe să plouă mărunt. Burnițează. Bulevardul se ascunde în fața noastră sub o negură cenușie, tremurătoare. Trecem de cartierul șaptesprezece (o stradă transversală, acoperită cu pietre de pavaj), depășim autofurgoneta ruginită, cu roțile dezumflate, aflată lângă o clădire bine păstrată, placată cu granit, cu grilaje din fier forjat la ferestrele de la parter. În stânga noastră începe parcul, despărțit de bulevard printr-un gard scund, de piatră.

În momentul când trecem pe lângă portalul strâmb al porții, din tufișurile ude, din vegetația luxuriantă, sare pe gard, cu zgomot și clinchete, un om înalt, pestriț, absurd…

Este slab ca un schelet, are fața galbenă, cu obrajii supți și

privirea sticloasă. Pletele roșcate și ude stau răsfirate în toate părțile, mâinile dezarticulate, compuse parcă din mai multe bucăți, se clatină aiurea, picioarele lui lungi zvâcnesc neîncetat, într-un dans pe loc, iar de sub tălpile imense zboară în jur frunze căzute și sfărâmături de ciment ud.

Este îmbrăcat de sus până jos într-un fel de tricou în carouri multicolore – roșu, galben, albastru și verde – și tot timpul se aude clinchetul clopoțeilor cusuți aiurea pe mâneci și pantaloni, iar degetele lui osoase scot pocnete răsunătoare și mărunte într-un ritm complicat. O paiață. Un arlechin. Grimasele lui ar fi fost probabil comice, dacă nu ar fi părut în realitate groaznice, în acest oraș mort, sub ploaia măruntă și cenușie, pe fondul parcului sălbăticit și transformat în pădure. Individul era fără îndoială nebun. Încă un nebun.

În primul moment mi s-a părut că ar fi același de la periferia orașului. Acela însă purta panglici multicolore și tichie de nebun, cu clopoței, era mult mai scund și nu părea atât de istovit. De fapt, amândoi erau îmbrăcați pestriț, amândoi erau nebuni și părea absolut neverosimil ca primii doi aborigeni întâlniți pe această planetă sa fie niște clovni nebuni.

— Nu e periculos, spune Șcekn.

— Suntem obligați să-l ajutăm.

— Cum vrei. Ne va deranja.

Știam și singur că ne va deranja, dar nu aveam încotro. Mă apropii de paiața dansatoare, pregătind în mănușă ventuza cu tranchilizant.

— Pericol în spate! izbucnește Șcekn.

Mă întorc brusc. Pe partea cealaltă a străzii nu se vede însă nimic deosebit: o vilă cu două etaje, cu resturi de zugrăveală de un violet strident, cu coloane false, nici un geam întreg, o deschizătură pentru ușă și un etaj pe jumătate cufundat în întuneric. O casă ca oricare alta, dar Șcekn se uită numai la ea, cu atenția încordată. S-a așezat pe labe, tensionat precum un arc, și-a plecat capul și a ciulit urechile mici, triunghiulare. Între omoplați mi se scurge o sudoare rece: de la începutul itinerarului Șcekn nu stătuse încă niciodată în această poziție. În spatele meu răsună disperați clopoțeii și pe neașteptate se

așterne liniștea. Rămâne doar freamătul ploii.

— La care geam? Întreb.

— Nu știu. Șcekn își întoarce încet capul greu, de la stânga spre dreapta.

— La nici un geam. Vrei să ne uităm? Dar deja este mai puțin… Capul lui greu se ridică încet.

— Gata. Ca întotdeauna.

— Ce?

— Ca la început.

— E periculos?

— Periculos a fost chiar de la început. Slab. Acum însă a fost puternic. Și din nou ca la început.

— Oameni? Fiare?

— O ură foarte mare. Nu înțeleg.

Mă întorc spre parc. Paiața nebună a dispărut și prin verdeața deasă, udă, nu se poate deslușì nimic.

Vandehuze este tare îngrijorat. Îi dictez raportul. Lui Vandehuze îi este teamă că am nimerit într-o cursă și că paiața trebuia să-mi abată atenția. Nu reușește să înțeleagă că în acest caz cursa a reușit, pentru că paiața mi-a distras într-adevăr atenția, astfel că nu am mai văzut și auzit nimic altceva. Vandehuze propune trimiterea unui grup în ajutorul nostru, refuz însă. Misiunea noastră este un fleac și mai degrabă ne-ar lua de pe traseul nostru și ne-ar transporta în ajutorul, să spunem, chiar al lui Espada.

Comunicare de la grupul lui Espada: s-a tras în el. Cu trasoare. Pare-se, un foc de avertisment. Espada continuă înaintarea. Noi – la fel. Vandehuze este extrem de tulburat, iar vocea lui e de-a dreptul jalnică.

Cred că nu am avut noroc cu căpitanul. Espada are un căpitan-Progresor. Jeltuhin are și el un căpitan-Progresor. Iar noi îl avem pe Vandehuze. Evident, totul se poate justifica: Espada este un grup de contact, Ram este furnizorul principal de informații, iar noi împreună cu Șcekn suntem doar cercetașii, care acum străbat pe jos un sector pustiu, lipsit de pericole. Un grup secundar. Atunci când se întâmplă însă ceva – și întotdeauna se întâmplă câte ceva – trebuie să ne

descurcăm singuri. În fond, bătrânelul și drăguțul de Vandehuze nu este decât un navigator cosmic și nimic mai mult, un lup cosmic extrem de experimentat. I-a intrat în sânge instrucțiunea 06.3: „La detectarea unui indiciu de viață rațională pe o planetă se dă IMEDIAT comanda de plecare, distrugând, în limita posibilităților, toate urmele lăsate…” Aici – foc de avertisment, refuzul cel mai clar cu putință de a intra în contact și nimeni nu numai că nu are de gând să dea imediat startul, ba chiar dimpotrivă, își continuă drumul și, în general, se aruncă orbește…

Ploaia se oprește. Pe asfaltul ud sar broaște. Acum e limpede cu ce se hrănesc șerpii. Cu ce s-or fi hrănind broaștele? Cu țânțari. Casele devin mai înalte, mai luxoase. O bogăție coșcovită, plină de igrasie. O coloană uriașă de camioane, de diferite tipuri, se întinde pe partea stângă a drumului. Probabil că aici traficul se desfășurase pe partea stângă. Multe camioane sunt descoperite, iar benele mașinilor sunt pline cu boarfe. Par a fi urmele unei evacuări în masă, numai că este de neînțeles de ce toți se îndreptaseră spre centrul orașului. Poate în port?

Șcekn se oprește brusc și din blana deasă de pe creștetul capului său răsar urechile triunghiulare. Suntem foarte aproape de intersecție. În jur este pustiu, la fel și bulevardul de dincolo de intersecție, atât cât ne permite să vedem ceața cenușie.

— Duhoare, spune Șcekn. Ezită puțin și adăugă: Animale. Mai face o pauză, apoi spune: Multe. Vin încoace. Din stânga.

Acum simt și eu mirosul, dar nu este decât mirosul de rugină udă de la camioane. Pe neașteptate se aud tropăiturile a mii de picioare, izbituri de oase, icnituri, mârâieli surde, gâfâituri și horcăituri. Mii de picioare. Mii de gâturi. O haită uriașă. Mă uit în jur, în căutarea unei ascunzători cât mai bune.

— Fleacuri, spune Șcekn. Câini.

În același moment se năpustesc dintr-o străduță, din stânga. Câini. Sute de câini. Mii. Un șuvoi compact, cenușiu-galben-negru, care tropotea și gâfâia, răspândind în jur un puternic miros de câini uzi. Torentul intră pe străduța din dreapta,

curge și tot curge și iată că niște dihănii se despart de haită și se întorc brusc spre noi. Sunt animale mari, jigărite, foarte slabe, cu smocuri încâlcite de blană. Ochii lor tulburi sunt iscoditori, iar colții galbeni sunt inundați de salivă. Schelălăind, parcă jelindu-se, dihăniile se apropie trap de noi, dar nu direct, ci pe un arc de cerc ocolitor. Înaintează cu capetele băgate între umeri și cu cozile tremurătoare între picioare.

— În casă! urlă Vandehuze. Ce mai stan? În casă!

Îl rog să nu mai facă zgomot. Strecor mâna pe sub haină și prind mânerul scorcherului. Șcekn mă oprește:

— Nu-i nevoie. Rezolv singur.

Se duce în întâmpinarea câinilor încet, legănându-se. Nu ia poziția de luptă. Pur și simplu merge.

— Șcekn, spun. Hai s-o lăsăm baltă.

— Hai, răspunde Șcekn, fără să se oprească.

Nu înțelegeam ce intenționa să facă, așa că, ținând scorcherul cu gura în jos, de-a lungul corpului, am continuat să merg pe o direcție paralelă cu coloana de autocamioane. Era necesar să măresc unghiul de tragere în cazul în care torentul galben-murdar și-ar fi schimbat brusc direcția spre noi. Șcekn continuă să înainteze, iar câinii s-au oprit. Încep să se retragă, întorcându-se lateral spre Șcekn, cocoșându-se tot mai tare și ascunzându-și complet cozile între picioare, iar atunci când mai rămăseseră vreo zece pași până la cel mai apropiat dintre ei, au rupt-o la fugă, urlând terorizați, și-ntr-o clipă s-au topit în haită.

Șcekn nu se oprește. Merge direct pe axa drumului, pășind încet și legănat, de parcă nu s-ar fi aflat nimeni în intersecția din fața lui. Atunci mi-am încleștat dinții, am ridicat scorcherul în poziția de luptă și am trecut pe mijlocul drumului în spatele lui Șcekn. Torentul galben-murdar este deja foarte aproape. Din cauza duhorii insuportabile (sau de frică?) îmi vine să-mi vărs mațele. Mă străduiesc să privesc drept în fața mea și mă gândesc: două lovituri la stânga și imediat o lovitură la dreapta, două la stânga și imediat una la dreapta…

În acel moment, deasupra intersecției se ridică brusc un urlet de disperare. Haita se destramă și eliberează drumul. Câinii fug din intersecție, călcându-se în picioare, cățărându-se unul pe celălalt, mușcându-se și strivindu-se între ei, în urlete, mârâituri și icnituri. După câteva secunde, în partea dreaptă a intersecției nu mai rămâne nici un câine, iar străduța din partea stângă pare înțesară cu o masă mișcătoare de corpuri mițoase, labe întinse și boturi rânjite. Deasupra acestei mase se ridică într-un vârtej halucinant un abur grețos, albicios, și urletul de disperare și de teama morții scos din mii de gâtlejuri, urlet care parcă îmi astupă cu vată urechile.

Străbatem intersecția plină cu smocuri de blană murdară, iadul urlător rămâne în urmă și atunci îmi impun să mă opresc și să privesc înapoi. Centrul intersecției a rămas liber. Haita s-a întors. Acum se pune în mișcare pe lângă coloana de camioane, pe bulevard, și se îndepărtează de noi. Urletele și chelălăiturile se sting treptat, încă un minut și totul devine ca la început: nu se aud decât tropăiturile a mii de labe, izbiturile de oase, gâfâiturile și mârâiturile. Respir ușurat și pun scorcherul înapoi în teacă. M-am speriat rău de tot.

Vandehuze ne freacă ridichea. Primim un avertisment. Amândoi. Pentru obrăznicie și trăsnaia pe care am făcut-o. În general vorbind, Șcekn este foarte sensibil la pedepse, dar acum, inexplicabil, nu a protestat. Doar a bombănit: „Spune-i că nu a fost nici un risc”. Apoi a adăugat: „Aproape…” Dictez raportul despre incident. N-am înțeles ce s-a întâmplat în intersecție și, firește, cu atât mai puțin va înțelege Vandehuze. Mă eschivez de la întrebările puse. În principal, subliniez faptul că haita se îndreaptă acum în direcția navei.

— Dacă ajung până la voi, speriați-i cu focul, spun în încheiere.

Vandehuze își exprimă încă o dată nemulțumirea, apoi ne permite să ne continuăm drumul. Îmi imaginez foarte clar cum el, exprimându-și nemulțumirea, își ciufulește perciunul stâng, și-l aranjează pe cel drept, pentru ca apoi, lăsându-se pe spate în fotoliu, să înceapă din nou să cerceteze cu atenție ecranele video, într-o așteptare apatică a unor neplăceri

inevitabile.

Ieșim din cartierul douăzeci și doi și observ că de pe străzi a dispărut complet orice vietate – nu se mai văd nici șobolani, nici șerpi, nici broaște. S-au ascuns de câini, mă gândesc cu îndoială. Știu că nu este așa. De vină este Șcekn.

La patru ani de la prima noastră întâlnire, am aflat că Șcekn știe bine engleză. Tot atunci am aflat că Șcekn compune muzică – bineînțeles, nu simfonică, doar cântece, simple melodii, foarte plăcute și agreabile pentru urechea pământeanului. Și acum iată că mai apare încă ceva.

Șcekn se uită la mine cu coada ochiului. Are ochii galbeni.

— Cum ai ghicit despre foc? Mă întreabă.

Devin atent. Deci am ghicit ceva despre foc! Când am reușit?

— Depinde despre ce foc e vorba, spun la întâmplare.

— Nu înțelegi despre ce vorbesc? Sau nu vrei să-mi spui?

Foc, foc, mă gândesc cu febrilitate. Simt că acum s-ar putea să aflu ceva important. Dacă nu am să mă grăbesc. Dacă îi voi da replici exacte. Oare când am vorbit eu despre foc? A, da! „Speriați-i cu foc!”

— Orice copil știe că animalele se tem de foc, spun. De aceea am și ghicit. A fost oare atât de greu să ghicesc?

— Cred că a fost greu, bombăne Șcekn. Până acum nu ai ghicit.

Tace și nu se mai uită pieziș. Discutăm. Totuși este deștept. Realizează că ori n-am înțeles nimic, ori nu vreau să vorbesc pentru urechi străine… Și într-un caz, și în celălalt era mai bine ca discuția să se încheie… Deci, am ghicit ceva despre foc. În realitate însă nu am ghicit nimic. I-am spus doar lui Vandehuze: „Speriați-i cu foc”. Și Șcekn a crezut că am ghicit ceva. Foc, foc… Șcekn nu a avut, bineînțeles, nici un foc… Deci a avut. Atâta doar că, spre deosebire de câini, eu nu l-am văzut. Ei, poftim, numai asta îmi lipsea. Halal Șcekn.

— Și îi ardeai? Îl iscodesc.

— Focul arde, răspunde sec Șcekn.

— Și asta știe s-o facă orice Căpățânos?

— Doar pământenii ne spun Căpățânoși. Stârpiturile din sud ne numesc „strigoi”, iar în Delta Șarpelui Albastru suntem

denumiți „bătăi de cap”. În Arhipelag ni se spune „tzehu”… Nu există un corespondent al acestui termen. El denumește un locuitor ai subteranelor, capabil să cucerească și să ucidă prin forța spiritului său.

— E clar.

Numai cinci ani mi-au trebuit ca să aflu că prietenul meu cel mai apropiat, căruia nu i-am ascuns niciodată nimic, poate să cucerească și să omoare prin forța spiritului său. Să sperăm că doar câinii, deși, cine știe… Doar cinci ani de prietenie. Ei, drăcia dracului, în fond de ce mă afectează asta?

Șcekn simte instantaneu amărăciunea din vocea mea, dar o interpretează altfel.

— Nu fi zgârcit, spune el. Voi, în schimb, aveți multe din ceea ce noi nu avem și nu vom avea niciodată. Mașinile și știința voastră…

Ieșim în piață și ne oprim imediat pentru că observăm un tun. Este așezat în stânga, imediat după colț, scund, parcă ar fi răsărit din pavaj – o țeava lungă cu măciulia grea de frânare a reculului, cu scutul, lat și jos, pictat în zigzaguri de camuflaj, cu suporturile tubulare larg desfăcute, cu roți groase, cauciucate… Din această poziție fuseseră trase mai multe focuri, dar asta fusese demult, tare demult. În jur, zăceau împrăștiate tuburile proiectilelor trase, mâncate în întregime de oxizi verzi și roșii, cârligele suporturilor spintecaseră asfaltul până dăduseră de pământ, iar acum stau scufundate în iarba deasă. Un pomișor reușise chiar să se înalțe lângă suportul din stânga. Închizătorul ruginit zăcea desfăcut, înălțătorul lipsea, iar în spatele poziției erau aruncate lăzile pentru muniție, putrezite și dezmembrate, complet goale. Aici se trăsese până la ultimul proiectil.

Mă uit unde s-a tras, privind pe deasupra scutului. Mai exact, văd la început niște găuri imense, năpădite de iederă, în peretele casei de vizavi, și doar după aceea îmi sare în ochi o absurditate arhitecturală. La poalele casei ciuruite era așezată, exact ca nuca în perete, o clădire joasă, fără etaj, un fel de pavilion cu acoperișul plat și având culoarea galben-spălăcit. Acum era cât se poate de limpede că ținta fusese pavilionul și

că se trăsese direct în el, de aproape, de la cincizeci de metri, iar breșele care se căscau deasupra, în spatele casei, păreau a fi rezultatul unor lovituri greșite, deși era greu de crezut că se putea da greș de la o asemenea distanță. De altfel, nu erau chiar atât de multe lovituri greșite și nu-mi rămânea decât să mă minunez de rezistența acestei construcții galbene, neaspectuoase, care încasase lovitură după lovitură și totuși nu se transformase într-o grămadă de moloz.

Amplasamentul pavilionului era absurd și la început am avut impresia că această clădire fusese mișcată din loc datorită loviturilor puternice, că fusese aruncată înapoi, pe trotuar, și aproape băgată în peretele casei. Totuși nu se întâmplase așa. Torpilele au lăsat în fațada galbenă orificii rotunde, cu marginile topite și înnegrite, și au explodat apoi înăuntru, astfel încât ușile masive ale intrării largi fuseseră aruncate spre exterior, stând acum atârnate strâmb, parcă susținute de niște fire invizibile. În interior izbucnise, fără îndoială, un incendiu și totul arsese până la temelie. Focul lăsase urme negre deasupra intrării și ici-colo, deasupra breșelor din zid. Pavilionul însă, cu siguranță, stătea tot acolo unde fusese amplasat de la bun început de niște arhitecți aiuriți, acoperind trotuarul și o parte din drum, ceea ce, neîndoielnic, provoca stânjeneala traficului.

Tot ceea ce se întâmplase aici avusese loc în urmă cu mulți ani, de mult dispăruseră mirosurile incendiilor și ale armelor de foc, dar, în mod straniu, se păstrase și încă te apăsa pe suflet atmosfera de ură omenească, de răutate și demență, care-i îndemnase atunci pe artileriști.

Încep să dictez următorul raport, iar Șcekn se așază mai departe de mine și, lăsându-și buza în jos disprețuitor, bolborosește tare, demonstrativ, privindu-mă pieziș cu ochiul său galben: „Oameni… Ce îndoială poate să mai existe… Bineînțeles, oameni… Fierul și focul, dărâmături, totdeauna același lucru…” Probabil că și el simte această atmosferă, poate chiar mai intens decât mine. În plus, își amintește acum de locurile natale – pădurile înțesate cu material tehnic ucigător, spațiile arse, făcute scrum, acolo unde se înalță

trunchiurile moarte și radioactive ale copacilor arși și unde însuși pământul este îmbibat cu ură, frică și moarte…

Nu mai aveam ce face în această piață. Puteam doar să construim ipoteze și să ilustrăm tablouri, unul mai groaznic decât celălalt. Ne continuăm drumul și mă gândesc că în epocile catastrofelor globale civilizațiile aruncă la suprafața existenței toată ticăloșia, toate scursorile acumulate de secole în genele societății. Formele acestor depuneri sunt dintre cele mai diverse și în funcție de ele se poate aprecia cât de prost au mers lucrurile la civilizația dată, în momentul cataclismului. Foarte puține se pot spune însă despre natura acestui cataclism, pentru că cele mai diverse catastrofe, fie că este vorba de o pandemie totală, de un război mondial, sau chiar de o catastrofa geologică, aruncă la suprafață aceeași drojdie: ură, egoism feroce, cruzime, care pare să fie îndreptățită, dar care în realitate nu are nici o justificare…

Comunicare de la Espada: a reușit contactul. Ordinul lui Komov: toate grupele să-și pregătească translatorii pentru receptarea informației lingvistice. Duc mâna la spate și, pipăind, acționez întrerupătorul traducătorului portabil…

2 iunie 78

Maia Glumova, prietena lui Lev Abalkin.

Nu am mai prevenit-o pe Maia Glumova de vizita ce urma să i-o fac și, la nouă dimineața, m-am îndreptat direct spre Piața Stelei.

La revărsatul zorilor a plouat puțin și acum imensul cub din marmură neșlefuită al Muzeului strălucea umed în soare. Încă din depărtare am zărit o gloată pestriță de oameni în fața intrării principale și, apropiindu-mă, am auzit exclamații de decepție și nemulțumire. Se părea că Muzeul fusese închis pentru public încă de ieri datorită pregătirii unei noi expoziții. În general, mulțimea era formată din turiști, dar cei mai indignați erau cercetătorii științifici care își aleseseră tocmai această dimineață pentru a lucra cu exponatele. N-aveau ei treabă cu noile expoziții. Trebuiau preveniți înainte de efectuarea acestor manevre administrative. Iată, acum vor pierde inevitabil ziua de azi… Învălmășeala s-a accentuat

datorită mașinilor cibernetice de făcut curățenie, pe care probabil uitaseră să le mai reprogrameze și care umblau acum aiurea prin mulțime, încurcându-se în picioarele tuturor, sărind într-o parte ca urmare a ghionturilor încasate și stârnind la fiecare minut explozii de râsete răutăcioase prin încercările lor absurde de a trece prin ușile închise.

Înțelegând situația, nu am mai zăbovit aici. Nu o dată am fost în acest Muzeu și știam unde se află intrarea de serviciu. Am dat ocol clădirii și, străbătând aleea umbroasă, m-am îndreptat spre ușița largă și joasă, abia vizibilă după perdeaua de plante cățărătoare. Era închisă și această ușiță din material plastic, care imita lemnul vechi de stejar. În pragul ei se chinuia să intre încă un ciberângrijitor. Avea o înfățișare tristă, deznădăjduită: în cursul nopții, săracul, se descărcase de-a binelea, iar acum, aici la umbră, avea prea puține șanse să acumuleze din nou energie.

L-am împins cu piciorul și am bătut nervos în ușă. Mi-a răspuns o voce mormântală:

— Muzeul Culturilor Extraterestre este închis temporar pentru amenajarea sălilor centrale ale noii expoziții. Vă cerem scuze, reveniți peste o săptămână.

— Massaraksh! Am spus tare, uitându-mă puțin dezorientat în jur.

În jur, firește, nu era nimeni și doar ciberul țârâia grijuliu la picioarele mele. Probabil că pantofii mei îi treziseră interesul.

L-am împins din nou și iarăși am lovit cu pumnul în ușă.

— Muzeul Culturilor Extraterestre…, începu vocea mormântală și se opri brusc. Ușa se deschise.

— Așa da, am spus și am intrat.

Ciberul rămase dincolo de prag.

— Ei? I-am spus. Intră.

El s-a dat înapoi, de parcă ar fi ezitat, și în aceeași clipă ușa s-a închis la loc.

Mirosul de pe coridoare nu era prea intens, dar extrem de caracteristic. De mult am observat că fiecare muzeu își are mirosul său. Deosebit de puternic miroase în muzeele zoologice, dar nici aici nu mă puteam plânge că nu miroase.

Cred că a culturi extraterestre.

Am intrat în prima încăpere și am văzut două fete, de-a dreptul tinere, care meșchereau ceva cu ajutorul unor ciocane de lipit moleculare în măruntaiele unei construcții, care, mai mult decât orice, aducea cu un gigantic ghem de sârmă ghimpată. Am întrebat unde o pot găsi pe Maia Glumova, am primit explicații amănunțite și am început să străbat sălile și coridoarele Sectorului Special rezervat obiectelor unei culturi materiale cu destinație necunoscută. Aici nu am întâlnit pe nimeni. Masele largi de colaboratori se găseau, probabil, în încăperile centrale, unde se ocupau de noua expoziție, iar aici nu era nimeni și nimic în afară de obiectele cu destinație necunoscută. În schimb, mă săturasem deja să tot văd aceste obiecte în drumul meu și, fiindcă veni vorba, am ajuns la convingerea că destinația lor, așa cum este necunoscută, așa va și rămâne în vecii vecilor, amin.

Pe Maia Glumova am găsit-o în cabinetul ei de lucru. Când am intrat și-a ridicat fața frumoasă, ba, mai mult decât atât, era chiar o femeie foarte drăguță, cu un păr castaniu minunat, cu ochii mari, cenușii, nasul puțin cârn, iar mâinile puternice, dezgolite, aveau degetele lungi. Purta o bluză largă, fără mâneci, de culoare albastră, cu dungulițe albe și negre. O femeie fermecătoare. Deasupra sprâncenei drepte avea o aluniță neagră, micuță.

Se uita la mine absentă, de fapt nu chiar la mine, ci prin mine, mă privea și tăcea. Pe masa din fața ei nu era nimic, doar mâinile ei stăteau pe masă, ca și când le-ar fi pus acolo și ar fi uitat de ele.

— Îmi cer scuze, am spus. Numele meu este Maxim Kammerer.

— Da. Vă ascult.

Vocea îi era la fel de absentă și rostise un neadevăr: femeia nu mă asculta. Nu mă auzea și nici nu mă vedea. De fapt, era cât se poate de clar că astăzi nu îi păsa de mine. Orice om cumsecade și-ar fi cerut iertare în locul meu și ar fi plecat ușurel. Însă eu nu-mi permiteam să fiu un om cumsecade. Eram salariatul organizând COMCON-2 și mă aflam în timpul

serviciului. De aceea nu m-am scuzat și cu atât mai mult nu am plecat, ci m-am așezat chiar în primul fotoliu aflat mai la îndemână, după care, abordând mina omului binevoitor, am întrebat:

— Ce se întâmplă astăzi în Muzeu? Nu lasă pe nimeni să intre…

Lăsă impresia că se miră puțin:

— Nu lasă? Oare?

— Păi, ce vă spun! Abia-abia m-au lăsat să trec pe la intrarea de serviciu…

— A, da… Iertați-mă, cine sunteți? Aveți treabă cu mine?

Am mai spus o dată că sunt Maxim Kammerer și am început să îmi turui legenda.

Pe neașteptate se întâmplă un lucru uimitor. Doar ce am rostit numele lui Lev Abalkin, că ea parcă se și trezi. Dispăru imediat expresia de indolență de pe chip, femeia se îmbujoră toată și literalmente își pironi ochii cenușii asupra mea. Nu scoase însă nici un cuvânt și mă ascultă până la sfârșit. Doar își ridică încet mâinile vlăguite de pe masă, își încrucișă degetele lungi și își sprijini bărbia în ele.

— Dumneavoastră l-ați cunoscut personal? Mă întrebă.

Am povestit expediția din Delta Șarpelui Albastru.

— Și o să scrieți despre toate, astea?

— Bineînțeles, am răspuns. Dar asta nu este suficient.

— Nu este suficient pentru ce?

Pe fața ei se așternu o expresie stranie – parcă și-ar fi reținut cu greu râsul. Ba chiar și ochii începură să-i strălucească.

— Știți, am reluat eu, vreau să arăt cum a devenit Abalkin cel mai bun specialist în domeniul său. La granița dintre zoopsihologie și sociopsihologie el a produs ceva…

— Dar el nu a devenit specialist în domeniul său, mă întrerupse ea. L-au făcut Progresor. Ei doar l-au… Ei…

Nu, nu își reținea râsul, ci lacrimile. Acum nu se mai stăpâni. Își îngropă fața în palme și izbucni în hohote de plâns. O, Doamne! În general, lacrimile de femeie reprezintă ceva îngrozitor, iar aici, în plus, nu înțelegeam nimic. Plângea năvalnic, cu suspine, uitând de sine, ca un copil, tremurând

din tot corpul, iar eu stăteam ca prostul proștilor și nu știam ce să fac. În astfel de cazuri se aduce un pahar cu apă, dar în cabinet nu se zărea nici pahar, nici apă, nici vreun alt înlocuitor – doar rafturi înțesate cu obiecte având o destinație necunoscută.

Ea continua să plângă, lacrimile curgeau șiroaie printre degete și picurau pe masă, în timp ce femeia suspina spasmodic, plângând cu sughițuri, cu fața ascunsă în palme, apoi, pe neașteptate începu să vorbească și o făcea în așa fel, încât parcă ar fi gândit cu voce tare, întrerupându-se pe sine însăși, dezordonat și fără vreun scop anume.

El o bătea – oho, și încă cum! Cum ridica un pic coada, o bătea de-o spărgea. Nu-i păsa că era fată, că era cu trei ani mai mică decât el – îi aparținea lui și cu asta basta. Ea era obiectul lui, obiectul lui propriu. A devenit un obiect chiar din prima zi când a văzut-o. Ea avea cinci ani, el – opt. El alerga în cercuri și își țipa propria lui numărătoare de joacă: „Lighioană, drept în poartă, de-o nimerești, o mierlești!" De zece ori la rând, de douăzeci de ori. Ea a râs și atunci el a bătut-o pentru prima dată…

Era minunat să fie obiectul lui, pentru că o iubea. Nu a mai iubit niciodată pe altcineva. Doar pe ea.

Celelalte îi erau indiferente. Nimeni nu înțelegea nimic și nici nu știa ce să înțeleagă. El ieșea pe scenă, cânta și recita doar pentru ea. Așa și spunea: „Asta-i pentru tine. Ți-a plăcut?" Sărea în înălțime, doar pentru ea. Se scufunda în apă până la adâncimea de treizeci și doi de metri, doar pentru ea. Scria poezii noaptea, tot numai pentru ea. O aprecia foarte mult, era obiectul lui personal și se străduia mereu să fie vrednic de un asemenea obiect valoros. Și nimeni nu știa nimic despre asta. Întotdeauna reușea să facă astfel încât nimeni nu afla nimic. Totul a durat până în ultimul an, când a aflat Profesorul…

Mai avea multe alte obiecte personale. Întreaga pădure din jurul internatului era uriașul său obiect personal. Fiecare pasăre din această pădure, fiecare veveriță, fiecare broască din șanț. Era stăpânul șerpilor, el pornea și încheia războaiele

dintre furnicare, știa să trateze cerbii – toate îi aparțineau, cu excepția unui elan bătrân, numit Rex, pe care la început l-a considerat un egal al lui, dar apoi s-au certat și elanul a fost izgonit din pădure…

Proasta, proasta de mine! La început totul a fost atât de bine, dar mai târziu, dezvoltându-se, a vrut să se elibereze. Chiar așa i-a și spus, direct, că nu mai vrea să fie obiectul lui. El a bătut-o, dar ea era încăpățânată și a insistat, proastă blestemată. Atunci a bătut-o din nou, cu cruzime și duritate, așa cum își bătea lupii care încercau să iasă de sub stăpânirea lui. Dar ea nu era un lup, era mai încăpățânată decât toți lupii la un loc. Atunci și-a scos cuțitul, pe care singur îl făcuse dintr-un os găsit în pădure și cu un zâmbet drăcesc și-a crestat încet mâna, într-un mod înspăimântător, de la încheietură până la cot. Stătea în fața ei, zâmbind drăcesc, cu sângele țâșnindu-i din mână precum apa de la robinet, și a întrebat-o: „Dar acum?” El nici măcar n-a apucat să se prăbușească la pământ, când ea a înțeles câtă dreptate avea. Întotdeauna el avusese dreptate, de la bun început. Dar ea, proasta, proasta, tot nu a vrut să recunoască.

Iar în ultimul lui an, când ca s-a întors din vacanță, deja nu mai era nimic. Se întâmplase ceva. Probabil îl luaseră în mâinile lor… Sau aflaseră despre toate și, bineînțeles, se îngroziseră idioții. Blestemații ăștia de cretini raționali. El a privit prin ea și a întors capul. Și de atunci nu s-a mai uitat la ea. A încetat să mai existe pentru el, ca tot restul de altfel. Își pierduse obiectul personal și se împăcase cu pierderea. Iar când și-a adus din nou aminte de ea, totul se schimbase. Viața încetase să mai fie o pădure enigmatică în care el să rămână stăpânul, iar ea – obiectul cel mai valoros pe care-l avusese. Începuseră deja să-l transforme, era aproape un Progresor, la jumătatea drumului către o altă lume, unde fiecare trăda și chinuia pe celălalt. Era evident că stătea bine înfipt în acest drum, fiind un elev bun, capabil și sârguincios. Îi scria, ea nu-i răspundea. O chema, nu-i răspundea. N-ar fi trebuit nici să-i scrie, nici s-o cheme, doar să vină singur și s-o bată ca altădată și atunci totul poate că ar fi fost ca mai înainte. Acum

însă nu mai era un stăpân. Devenise doar un bărbat, ca atâția alții în jur, și încetase să-i mai scrie…

Ultima lui scrisoare, ca-ntotdeauna scrisă de mână (admitea doar scrisorile scrise de mână, refuzând orice fel de cristale sau înregistrări magnetice), ultima scrisoare venise tocmai de acolo, dinspre Șarpele Albastru. „Lighioană, drept în poartă, scria el, de-o nimerești, o mierlești.” Nu mai era nimic altceva în această ultimă scrisoare a lui…

Vorbea grăbită, sughițând și suflându-și nasul în șervețele de laborator mototolite și brusc am înțeles totul, pentru ca în momentul următor ea să spună singură: se văzuse cu el ieri. Exact când o sunasem și în timpul discuției mele cu Toivo pistruiatul, când o sunasem pe Iadviga și în timpul discuției cu Excelența, când mă lăfăiam acasă, citind raportul operațiunii „Lumea Moartă”, în tot acest timp ea fusese cu el, îl privise, îl ascultase și ceva se întâmplase între ei, altfel nu s-ar fi plâns acum de propria soartă.

2 iunie 78

Maia Glumova și ziaristul Kammerer.

Tăcu, de parcă și-ar fi venit în fire, la fel mi-am revenit, și eu – doar că mai repede cu câteva secunde. Totuși eram în timpul serviciului. Trebuia să lucrez. Datoria. Simțul datoriei. Fiecare este obligat să-și îndeplinească datoria. Ce cuvinte mucegăite, zgrunțuroase. După tot ce am avut ocazia să aud. O dau dracului de datorie și voi face tot posibilul să scot această femeie nefericită din mlaștina disperării ei neînțelese. Poate asta o fi adevărata mea datorie?

Știam însă că nu este așa. Nu poate fi așa din mai multe cauze. De exemplu, pentru că nu știu să scot oameni din mlaștina disperării. Pur și simplu nu știu cum se face asta. Nici n-aș ști cu ce să încep. De aceea, mai mult decât orice, aș fi vrut acum să mă ridic, să mă scuz și să plec. Bineînțeles, nici asta nu pot să fac, pentru că trebuie neapărat să aflu unde s-au întâlnit și unde este el acum…

Brusc mă întrebă din nou:

— Cine sunteți?

M-a întrebat cu o voce răgușită și seacă, iar ochii îi erau deja

reci și scânteietori, niște ochi complet bolnavi.

Până să apar eu a stat singură aici, deși în jur au fost foarte mulți colegi, ba chiar și prieteni, dar ea oricum a rămas singură, cu toate că, probabil, cineva dintre ei tot a venit la ea și a încercat să-i vorbească, fără să schimbe însă nimic, pentru că aici nimeni nu a știut și nici n-ar fi putut să știe ceva despre omul care a umplut sufletul femeii cu această îngrozitoare disperare, cu această mistuitoare dezamăgire ce-i sorbea puterile și cu altele, ce se acumulaseră în ea în decursul nopții trecute și care voiau acum să irupă, fără a găsi însă ieșirea, până când, iată, am apărut eu și am rostit numele lui Lev Abalkin: parcă aș fi tăiat cu bisturiul un abces insuportabil. Și atunci ea a izbucnit, simțind pentru un timp o mare ușurare, că a reușit în sfârșit să țipe, să plângă, să se elibereze de durere, rațiunea i s-a descătușat și din acel moment, am încetat să mai fiu un doctor și am devenit ceea ce de fapt eram în realitate: un om complet străin, aflat acolo ocazional. Acum era evident pentru ea că de fapt nu puteam fi considerat un ins nimerit acolo total ocazional, pentru că astfel de întâmplări nu există. Este de neconceput: să te desparți de iubitul tău acum douăzeci de ani, să nu știi nimic despre el timp de douăzeci de ani, să nu-i auzi numele douăzeci de ani, apoi să-l întâlnești din nou după această perioadă, să petreci cu el o noapte – amară, groaznică, mai groaznică și mai amară decât orice despărțire – ca dimineața, pentru prima dată în douăzeci de ani, să auzi numele lui rostit de un om complet străin, nimerit acolo întâmplător…

— Cine sunteți? întrebă ea cu voce răgușită și inexpresivă.

— Numele meu este Maxim Kammerer, am răspuns pentru a treia oară, arătând prin toată înfățișarea mea că sunt extrem de dezorientat. Într-o anumită măsură, sunt ziarist… Dar, pentru Dumnezeu… Eu, probabil, am nimerit cam prost… Știți, adun material pentru o carte despre Lev Abalkin…

— Ce face el, aici?

Nu mă credea. Simțea poate că mă interesează nu atât un material despre Lev Abalkin, cât însuși Lev Abalkin. Trebuia sa mă reorientez. Cât mai repede. Iar eu, bineînțeles, m-am

reorientat.

— În ce sens? întrebă ziaristul Kammerer, nedumerit și chiar un pic îngrijorat.

— Are aici o misiune?

Ziaristul Kammerer rămase perplex.

— Mi-misiune? N-nu prea înțeleg… Ziaristul Kammerer arăta jalnic. Fără nici o îndoială, nu fusese pregătit pentru o asemenea întâlnire. Nimerise într-o situație stupidă împotriva voinței lui și nu-și imagina cum ar fi putut să se descurce într-o astfel de situație. Mai mult decât orice pe lume, ziaristul Kammerer ar fi vrut să fugă.

— Maia Toivovna, eu doar… Ce Dumnezeu, să nu credeți… Considerați că n-am auzit nimic aici… Deja am uitat totul!… Și, de fapt nici n-am fost aici!… Dacă însă pot să vă ajut cu ceva…

Ziaristul Kammerer mormăia inepții și era congestionat din cauza fâstâcelii. Nu mai stătea jos. Abordase o poziție serviabilă și foarte incomodă, aplecat deasupra mesei și tot încercând să o prindă de cot pe Maia Toivovna în semn de încurajare. Probabil că arăta destul de dezgustător, dar cu siguranță părea total inofensiv și prostesc.

— Vedeți, eu am o manieră de lucru… Mormăia într-o încercare penibilă de a se justifica cumva. Probabil că, nu știu, e discutabil, dar înainte reușeam mereu… Eu încep de la periferie: colaboratori, prieteni… Profesorii, bineînțeles… Mentorii… Apoi, ca să zic așa, înarmat, abordez principalul subiect de cercetare… Am întrebat la COMCON și mi-au spus că Lev Abalkin trebuie să se întoarcă pe Pământ foarte curând… Am discutat deja cu Profesorul… Cu doctorul… Apoi m-am decis… Cu dumneavoastră… Clar nu e momentul potrivit… Iertați-mă și iar iertați-mă… Doar nu sunt orb, văd că s-a produs o coincidență foarte neplăcută…

Acest neîndemânatic și cam prostuț ziarist Kammerer a reușit totuși s-o liniștească. Ea se lăsă moale în fotoliu și își îngropă fața în palme. Suspiciunea dispăruse și rămăsese doar rușinea și învăluirea oboselii.

— Da, spuse ea. Această coincidență…

Acum ziaristul Kammerer ar fi trebuit să se întoarcă și să plece în vârful picioarelor. Ziaristul nu era un astfel de om. Nu putea el, uite-așa, pur și simplu, să lase singură o femeie chinuită, supărată și care fără îndoială avea nevoie de sprijin și ajutor.

— Bineînțeles, o coincidență, nimic altceva… Mormăia el. Să uităm, n-a fost nimic. Apoi, cândva, când doriți… Dacă binevoiți… Eu… Cu foarte mare recunoștință, bineînțeles… Desigur, nu e pentru prima dată în activitatea mea când mi se întâmplă să discut mai întâi cu subiectul principal, iar apoi deja… Maia Toivovna, să chem poate pe cineva? Eu într-o clipă…

Ea tăcea.

— Mă rog, dacă nu trebuie, e bine și așa… De ce? Mai stau aici cu dumneavoastră… Pentru orice eventualitate…

În sfârșit, ea își luă palmele de pe ochi.

— Nu e nevoie să stați cu mine, spuse sfârșită. Mai bine duceți-vă la subiectul dumneavoastră principal…

— Nu-nu-nu! protestă ziaristul Kammerer. Am timp berechet. Subiectul, știți, ca orice subiect, n-aș fi vrut să vă las singură… Am destul timp… Ezită, se răsuci, apoi dădu din mână. N-o să dispară nicăieri subiectul! Îl prind eu… Cred că nici nu este acasă acum. Îi știu eu pe Progresorii ăștia în concediu. Umblă probabil prin oraș și se lasă pradă amintirilor sentimentale…

— Nu este în oraș, spuse Maia Toivovna, totuși cu reținere. Până la el aveți două ore de zbor…

— Două ore de zbor? ziaristul Kammerer era neplăcut surprins. Dați-mi voie, dar am avut impresia…

— E la Valdai! La stațiunea balneară „Plopișorul”! la lacul Velie! Și să știți că hiper-T-ul nu funcționează!

— Hm-m-m! făcu tare ziaristul Kammerer.

O călătorie de două ore în aer, evident, nu intra în planurile lui de astăzi. Ba chiar se putea crede că el, în general, este contra călătoriilor aeriene.

— Două ore… Mormăia el. Așa-așa-așa… Îmi imaginam altfel toate astea… Scuzați-mă, Maia Toivovna, aș putea

cumva lua legătura cu el de aici…?

— Probabil că se poate, răspunse Maia Toivovna cu o voce complet stinsă. Nu știu însă numărul lui… Auzi, Kammerer, ia lasă-mă singură. Acum nu mai are nici un rost să stai cu mine.

Și iată că abia acum ziaristul Kammerer înțelese pe deplin situația penibilă în care se afla. Țâșni în picioare și fugi spre ușă. Își aduse aminte de ceva și se înapoie la masă. Mormăi nedeslușit niște scuze. Din nou o zbughi spre ușă, ciocnindu-se în drum de un fotoliu. Continuând să bâiguie scuze, ridică fotoliul și îl așeză la loc cu foarte mare precauție, de parcă ar fi fost de cristal sau porțelan. Se retrase, făcând mereu plecăciuni, împinse ușa cu spatele și dădu buzna în coridor.

Am închis încet ușa și am stat un timp, frecându-mi cu dosul palmei mușchii amorțiți ai feței. Îmi era greață, de rușine și dezgust față de mine însumi.

2 iunie 78 „Plopișorul”. Doctorul Gowannek.

De pe malul estic, „Plopișorul” arăta ca o aluviune de acoperișuri albe și roșii, cufundate în desișurile roșii și verzi de scoruș. Se mai vedea acolo o fâșie îngustă de plajă și un debarcader ce părea a fi din lemn și de care se lipise un cârd de bărci multicolore. Pe întregul povârniș scăldat de soare nu se zărea suflet de om și doar la debarcader cineva în alb stătea jos, cu picioarele goale atârnându-i în gol, deasupra apei, și trebuie presupus că pescuia – prea era nemișcat.

Mi-am aruncat hainele pe bancă și am intrat în apă fără zgomot. Apa lacului Velie era bună, curată, dulce și era o adevărată plăcere să înoți.

M-am cățărat pe debarcader și am sărit într-un picior pe scândurile înfierbântate de soare, scoțându-mi apa dintr-o ureche, iar acest cineva îmbrăcat în alb își desprinse, în sfârșit, privirile de pe pluta undiței și uitându-se peste umăr întrebă cu interes:

— Așa veniți de la Moscova, doar în chiloți?

Din nou dădeam de un moșulică la vreo sută de ani, uscățiv și slab precum undița lui din bambus, doar că nu era galben la față, ci mai degrabă maroniu, ba chiar aș fi spus că-i aproape negru. Asta și poate datorită contrastului cu îmbrăcămintea

albă, imaculată. Cu toate acestea, ochii lui erau tineri – mici, albaștri și jucăuși. O șepcuță de un alb orbitor, cu un cozoroc gigantic contra soarelui, îi acoperea capul, neîndoielnic pleșuv, și îl făcea să semene ori cu un jocheu ieșit la pensie, ori cu un școlar marktwainian ce chiulea de la școala duminicală.

— Se spune că aici se găsește pește din belșug, am spus, lăsându-mă pe vine lângă el.

— Minciuni, răspunse. Continuă scurt. E greu.

— Se spune că pe aici se poate petrece binișor timpul liber.

— Depinde cine-l petrece, preciză.

— Se spune că pe aici este o stațiune modernă.

— A fost.

Eram secătuit. Am tăcut amândoi.

— O stațiune modernă, tinere, rosti el sentențios, a fost pe aici cam acum trei sezoane. Sau cum spune strănepotul meu Briaceslav: „acum înapoi”. Acum, vezi tu, tinere, noi nu ne putem închipui odihna fără apă rece ca gheața, fără țânțari, cruditățiși păduri sălbatice… „Stâncile sălbatice – iată adăpostul meu”, vezi tu… Taimâr și Țara lui Baffin, știți doar… Cosmonaut? întrebă brusc. Progresor? Etnolog?

— Am fost, am spus nu fără răutate.

— Iar eu sunt doctor, spuse fără să clipească. Cred că nu aveți nevoie de mine?! În ultimele trei sezoane rar am fost cuiva de folos aici. De altfel, experiența ne arată că pacienții înclină să vină în turmă. De exemplu, ieri a fost nevoie de mine. Se pune întrebarea: de ce nu și azi? Sunteți sigur că nu aveți nevoie de mine?

— Doar ca un interlocutor plăcut, am spus cu sinceritate.

— Păi, ce să spun, mulțumesc și pentru asta, răspunse prompt. Haideți atunci să mergem la un ceai.

Și ne-am dus să bem ceai.

Doctorul Gowannek locuia într-o casă țărănească impunătoare, din bârne, aflată lângă pavilionul medical. Casa era utilată cu tot necesarul: cerdac cu stâlpi și balustrade, cu ancadramente dantelate, cu cocoș metalic pe acoperiș, cu un cuptor rusesc din pământ, cu ultrasunete și autoreglare, cu

baie și vatră, cu un pat de pământ pentru două persoane în spatele cuptorului și o pivniță dublu etajată, conectată de altfel la Linia de Aprovizionare. În spatele casei, printre desișurile mari de urzică, se ițea cabina hiper-T-ului, construită cu măiestrie în sulul unui WC din lemn.

Ceaiul doctorului a constat într-o ciorbă rece de sfeclă roșie, pasat de mei cu dovleac și, în fine, cvas spumos cu stafide. Ceaiul propriu-zis, ceaiul, ca atare, nu exista: în convingerea lui profundă, doctorul Gowannek considera că datorită consumului de ceai concentrat se formează pietre la rinichi, iar ceaiul slab era un nonsens culinar.

Doctorul Gowannek era un vechi locuitor al „Plopișorului": începuse să practice meseria în aceste locuri în urmă cu douăsprezece sezoane. Cunoscuse „Plopișorul" și ca o stațiune mediocră, cum sunt cu miile, și în timpul înfloririi ei fantastice, când în balneologie se vehicula ideea că numai zona temperată este capabilă să facă fericit un om. N-a părăsit stațiunea nici acum, în perioada decăderii ei inevitabile.

În sezonul actual, început ca de obicei în aprilie, nu veniseră la „Plopișor" decât trei persoane.

La mijlocul lui mai a stat aici o pereche, soț și soție, niște vidanjori absolut sănătoși, abia sosiți din Atlanticul de Nord, unde împrăștiaseră o grămadă imensă de reziduuri radioactive. Această pereche – un negru bantu și o malaieză – încurcase emisferele și venise aici, vedeți dumneavoastră, ca să schieze. Au umblat câteva zile prin pădurile din jur și într-o noapte minunată au dispărut fără urmă, abia după o săptămână sosind o telegramă din insulele Faulkland, cu scuzele de rigoare.

Și iată că ieri, dis-de-dimineață, a apărut brusc în stațiunea „Plopișorul" un tânăr ciudat. De ce ciudat? În primul rând, nu era clar cum ajunsese aici. Nu avea nici un mijloc de transport, nici aerian, nici terestru – pentru asta doctorul Gowannek putea garanta, datorită insomniei și auzului său foarte bun. Nici pe jos nu ajunsese: prea nu aducea a om care să călătorească pe jos. De altfel, doctorul Gowannek putea ghici fără greș turiștii pedeștri după miros. Mai rămânea

hiper-transportul. Dar, după cum se știe, în ultimele zile hiper-recepția a fost perturbată de fluctuația câmpului neutric și asta însemna că la „Plopișor” se putea ajunge cu hiper-transportul doar din pură întâmplare. Atunci se pune următoarea întrebare: dacă acest tânăr apăruse aici din pură întâmplare, de ce se năpustise imediat la doctorul Gowannek, de parcă toată viața ar fi tânjit să-l găsească tocmai pe acesta?

Acest ultim punct i se păru cam neclar turistului Kammerer, călătorul în chiloți, și doctorul Gowannek nu întârzie să dea explicațiile corespunzătoare. De fapt, tânărul straniu nu avea nevoie tocmai de doctorul Gowannek. Îi trebuia oricare doctor și cu cât mai repede, cu atât mai bine. Tânărul se plângea de extenuare nervoasă și ea exista cu adevărat, atât de puternică încât era vizibilă cu ochiul liber pentru un doctor atât de experimentat precum Gowannek. Asta îl determină pe doctor să efectueze o analiză minuțioasă și multilaterală, care, din fericire, nu indică nimic patologic. Trebuia remarcat că acest diagnostic pozitiv avu pentru tânăr un efect de-a dreptul întremător. Literalmente tânărul înflori văzând cu ochii și deja după două-trei ore primea musafiri ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Nu-nu, musafirii sosiseră în modul cel mai obișnuit cu putință – cu un aeroglisor standard… De fapt nu musafiri, ci o musafiră. Și era foarte just: pentru un tânăr nu există și nu poate exista o psihoterapie mai tămăduitoare decât o tânără fermecătoare. În practica amplă a doctorului Gowannek apăruseră destul de des cazuri analoage. Iată, de exemplu… Doctorul Gowannek povesti cazul numărul unu. Sau, să zicem… Doctorul Gowannek povesti cazul numărul doi. În mod corespunzător și pentru tinere cea mai bună psihoterapie este… Și doctorul Gowannek exemplifică situațiile numărul trei, patru și cinci.

Pentru a nu se face de râs, turistul Kammerer se grăbi să replice cu un exemplu din propria experiență, când el era Progresor și se afla tot așa, la limita extenuării nervoase, însă acest exemplu jalnic și nereușit a fost respins de doctorul Gowannek cu indignare. Se vede treaba că totul era complet

diferit la Progresori – mult mai complicat, iar într-un anumit sens, invers, mult mai simplu. În orice caz, fără consultarea unui specialist, doctorul Gowannek nu și-ar fi permis niciodată să aplice vreun tratament psihoterapeutic tânărului ciudat, dacă acesta ar fi fost Progresor…

Dar tânărul ciudat, evident, nu era un Progresor. Fie vorba între noi, cred că niciodată nu ar fi putut să fie un Progresor: pentru o astfel de meserie are un tip nefolositor de sistem nervos. Nu, nu era Progresor, mai degrabă ori artist, ori vreun pictor care suferise un mare eșec creator. Iar acesta nu era nici primul, nici al zecelea caz în bogata practică a doctorului Gowannek. Îmi amintesc… Și doctorul Gowannek începu să înșire o mulțime de cazuri, unul mai frumos decât celălalt, bineînțeles, schimbând numele adevărate cu diferite icsuri, beta și chiar alfa…

Turistul Kammerer, fostul Progresor și un om îndeobște grosolan din fire, întrerupse destul de brutal această lecție didactică, spunând că el, personal, pentru nimic în lume nu ar fi fost de acord să stea în această stațiune cu un artist nebun. Aceasta a fost o remarcă negândită și turistul Kammerer fu imediat pus la punct, înainte de toate, cuvântul „nebun” a fost analizat, făcut țăndări și dat de-o parte, ca fiind nepotrivit din punct de vedere medical și, în plus, vulgar. Și doar apoi doctorul Gowannek spuse cu un venin neobișnuit în voce că sus-numitul artist nebun, presimțind probabil invazia fostului Progresor Kammerer și tot inconfortul legat de aceasta, singur refuzase gândul de a împărți împreună aceeași stațiune și încă de dimineață plecase cu primul aeroglisor apărut. În plus, atât de tare s-a grăbit să evite întâlnirea cu turistul Kammerer, încât nici nu mai avusese timp să-și ia rămas-bun de la doctorul Gowannek.

Fostul Progresor Kammerer rămase însă insensibil la venin. El primi totul ca pe un adevăr curat și își exprimă deplina satisfacție că stațiunea este liberă de lucrători ai artei extenuați nervoși și că acum se poate alege ușor și cu bun gust un loc propice pentru odihnă.

— Unde a locuit acest neurastenic? întrebă el direct și

imediat se explică: Ca să nu mă duc în zadar acolo.

Această discuție se purta deja în cerdacul cu balustrade. Puțin șocat, doctorul Gowannek arătă în tăcere o casă pitorească, ce purta numărul șase, mare și albastru, aflată separat de celelalte construcții pe un mal abrupt.

— Minunat, spuse turistul Kammerer. Înseamnă că nu vom merge acolo. Și mai întâi, iată, acolo o să mergem… Îmi place că acolo parcă este scorușul mai des…

Era evident că sociabilul doctor Gowannek ar fi vrut să propună – iar în cazul rezistenței să impună – persoana lui drept conducător și ghid al „Plopișorului”. Acum însă turistul și fostul Progresor Kammerer i se părea prea lipsit de jenă și cu obrazul gros.

— Bineînțeles, i-o reteză el. Vă sfătuiesc să mergeți pe poteca aceea. O să găsiți vila cu numărul doisprezece…

— Cum? Dar dumneavoastră?

— Mă iertați. Știți, eu am obiceiul ca după ceai să mă odihnesc în hamac…

Fără-ndoială că o singură privire rugătoare ar fi fost suficientă ca doctorul Gowannek să se înmoaie imediat și să-și schimbe obiceiul în numele legilor ospitalității. De aceea Kammerer, vulgar și cu obrazul gros, se grăbi să umple paharul.

— B-b-blestemații de ani, spuse compătimitor și treaba a fost aranjată.

Fierbând de indignare, doctorul Gowannek se îndreptă în tăcere spre hamacul său, iar eu am dispărut în desișurile de scoruș, am înconjurat pavilionul medical și urcând povârnișul abrupt m-am îndreptat spre casa neurasteniculuI.

2 iunie 78

În casa numărul șase.

Mi-a fost cât se poate de clar că „Plopișorul” nu-l va mai vedea niciodată pe Lev Abalkin și că nu voi găsi nimic folositor pentru mine în locuința lui temporară. Două lucruri nu-mi erau însă prea clare. Și-ntr-adevăr: cum a ajuns Lev Abalkin la acest „Plopișor” și pentru ce? Din punctul lui de vedere, dacă se ascundea cu adevărat, mult mai logic și

neprimejdios ar fi fost să vină la un doctor în oricare mare oraș. De exemplu, la Moscova, aflată la zece minute de zbor de aici, sau măcar la Valdai, aflat la două minute de zbor. Mai degrabă nimerise aici cu totul întâmplător: ori ignorase avertismentul cu privire la furtuna neutrino, ori îi era totuna unde nimerește. Avea nevoie de un doctor – urgent, vital. Pentru ce?

Și încă o ciudățenie. Era oare posibil ca un doctor experimentat, în vârstă de o sută de ani, să greșească în așa hal, încât să declare un Progresor matur drept inapt pentru această profesie? Este îndoielnic. Cu atât mai mult cu cât se punea nu pentru prima dată problema orientării profesionale a lui Abalkin… E cam fără precedent. Una este să faci pe cineva Progresor contrar aptitudinilor sale profesionale și cu totul altceva să faci Progresor un om cu sistemul nervos contraindicat pentru aceasta. Pentru o chestie de genul ăsta se dă afară din serviciu, nu temporar, ci pentru totdeauna, fiindcă asta nu mai miroase a irosire de energie umană, ci a moarte de om… Apropo, Tristan a murit deja… Și imediat m-am gândit că la urmă, când îl voi găsi pe Lev Abalkin, va trebui să-i găsesc pe acei oameni din vina cărora s-a produs această încurcătură.

Așa cum m-am așteptat, ușa locuinței temporare a lui Lev Abalkin nu era încuiată. Micul hol era pustiu, iar pe o măsuță rotundă, joasă, sub o lampă fluorescentă, se găsea o jucărie – un ursuleț panda, care dădea îngâmfat din cap, cu ochișorii rubiniu-aprins.

M-am uitat la dreapta, în dormitor. Probabil că aici nu mai intrase nimeni de vreo doi ani, poate chiar trei: lumina automată nu mai fusese pusă în funcțiune, iar deasupra patului acoperit se zărea în colț păienjenișul întunecat și plin de păianjeni morți.

Ocolind măsuța, am trecut în bucătărie. Bucătăria fusese folosită. Pe masa pliantă se găseau farfurii murdare, fereastra Liniei de Aprovizionare era deschisă, iar în compartimentul de primire se putea admira un pachet neatins conținând un ciorchine de banane. Probabil că acolo la el, în statul-major

„C”, Lev Abalkin era obișnuit să apeleze la serviciile aghiotantului. De altfel, se putea presupune că nu știa nici cum se pune în funcțiune ciberângrijitorul…

Într-o oarecare măsură bucătăria m-a pregătit pentru ceea ce am văzut în sufragerie. Este adevărat că într-o măsură prea mică. Pe toată suprafața podelei erau împrăștiate bucățele rupte de hârtie. Canapeaua largă zăcea în dezordine; pernele multicolore erau aruncate peste tot, iar una se găsea pe jos, în colțul cel mai îndepărtat al camerei. Fotoliul de lângă masa era răsturnat, iar pe masă erau aruncate în dezordine farfurii murdare și farfurii cu mâncare uscată; printre toate astea trona o sticlă cu vin, începută. Încă o sticlă se rostogolise până la perete, lăsând în urmă o dâră lipicioasă pe covor. Nu se știe de ce, nu era decât un singur pahar cu resturi de vin, dar fiindcă perdeaua de la geam era ruptă și atârna în ultimele firicele, am presupus imediat că al doilea pahar zburase prin geamul larg deschis.

Nu toată hârtia era mototolită și aruncată pe jos. Câteva foi albeau canapeaua, bucăți rupte căzuseră și în farfuriile cu mâncare și, în general, farfuriile și platourile erau puțin împinse într-o parte, iar în spațiul creat se găsea un top întreg de hârtie.

Am făcut precaut câțiva pași și imediat ceva tare mi se înfipse în talpa desculță. Era o bucățică de chihlimbar asemănătoare unei măsele cu două rădăcini. Era sfredelită de la un capăt la altul. M-am lăsat, pe vine și uitându-mă împrejur am mai găsit câteva bucățele similare, iar restul mărgelelor de chihlimbar erau aruncate sub masă, lângă canapea.

Stând tot pe vine, am cules din apropiere o bucățică de hârtie și am desfăcut-o pe covor. Era o jumătate dintr-o hârtie obișnuită de scris, pe care cineva desenase cu stiloul o față de om. O față de copil. Un băiețandru de vreo doisprezece ani, cu obrajii bucălați. După mine, tipul de pârâcios. Desenul era schițat din câteva linii exacte, sigure. Un desen foarte-foarte bun. Mă fulgeră un gând: dacă greșesc și nu e vorba de Lev Abalkin, ci de un pictor profesionist, victima unui eșec creator

și creatorul acestui întreg haos?

Am adunat toată hârtia de pe jos, am ridicat fotoliul și m-am așezat în el.

Și iarăși mi se păru destul de ciudat totul. Cineva desenase repede și sigur niște fețe, în majoritatea lor de copii, desenase niște animale, în mod evident pământene, niște construcții, peisaje și chiar, dacă nu mă înșel, niște nori. Mai erau aici niște scheme și crochiuri executate cu mână de topograf profesionist: desișuri, pârâuri, mlaștini, răscruci de drumuri și, tot aici, printre laconicele semne topografice mai apăreau figuri micuțe de oameni, unii stând jos, alții culcați, în fugă, și miniaturi de animale – ori reni, ori elani, ori lupi, ori câini, iar unele dintre aceste figuri erau inexplicabil tăiate.

Toate acestea păreau de neînțeles și în orice caz nu se legau nicicum cu haosul din cameră și cu imaginea ofițerului de stat-major imperial, care nu suferise recondiționarea. Pe una din foi am găsit portretul Maiei Glumova, minunat executat, la care m-a frapat expresia dezorientării, ori a nedumeririi, surprinsă foarte abil pe acest chip zâmbitor și în general vesel. Mai era acolo și caricatura Profesorului Serghei Pavlovici Fedoseev, o caricatură magistrală: probabil că tocmai așa arăta Serghei Pavlovici acum un sfert de veac. Privind această caricatură am înțeles, în sfârșit, ce construcții erau reprezentate în desene – era arhitectura tipică școlilor-internat din Euro-Asia în urmă cu douăzeci și cinci de ani… Totul fusese desenat repede, cu siguranță și exactitate și aproape imediat rupt, mototolit și aruncat.

Am dat de-o parte hârtiile și am privit din nou prin sufragerie. Atenția mi-a fost atrasă de o cârpușoară bleu, aruncată sub masă. Am ridicat-o și am văzut că era o batistă de femeie. Batista era mototolită și ruptă. Desigur, mi-am amintit imediat de povestea lui Akutagawa și mi-am imaginat cum Maia Toivovna a stat aici, în acest fotoliu din fața lui Lev Abalkin, cum îl privea și îl asculta, zâmbetul de pe fața ei, expresia dezorientării ori a nedumeririi apărând ca o umbră străvezie, cum mâinile Maiei sfâșiau și rupeau fără milă batista pe sub masă…

O vedeam cu claritate pe Maia Glumova, dar nu-mi puteam imagina defel ce vedea și ce auzea. Toată afacerea se concentra în aceste desene. Dacă n-ar fi fost ele mi-aș fi putut imagina foarte ușor pe această canapea răvășită un ofițer imperial obișnuit, abia sosit din cazarmă și care adulmecă odihna binemeritată. Desenele existau însă și ceva foarte important, foarte complicat și foarte întunecat se ascundea în ele…

Nu mai aveam ce face aici. M-am întins spre videofon și am format numărul Excelenței.

2 iunie 78

Reacția neașteptată a Excelenței.

Mă ascultă fără să mă întrerupă, ceea ce deja era un semn îndeajuns de rău. Am încercat să mă consolez cu gândul că nemulțumirea lui nu are legătură cu mine, ci cu alte împrejurări, ce nu mă priveau. Totuși, ascultându-mă până la sfârșit, spuse posomorât:

— Cu Glumova nu ți-a ieșit aproape nimic.

— Eram legat de legendă, am spus sec.

Nu mă contrazise.

— Ce ai de gând să faci mai departe? întrebă.

— Cred că nu se mai întoarce aici.

— Și eu cred la fel. Iar la Glumova?

— Greu de spus. Ca să fiu mai exact, nu pot să spun nimic. Nu înțeleg. Desigur, rămâne o șansă.

— Care-i părerea ta: în general, de ce s-a întâlnit cu ea?

— Tocmai asta nu înțeleg, Excelență. Judecând după toate, aici n-au avut în vedere decât dragostea și amintirile. Numai că dragostea nu a fost chiar o dragoste, iar amintirile nu au fost simple amintiri. Altfel Glumova nu ar fi fost într-o asemenea stare. Firește, dacă s-ar fi îmbătat ca un porc, ar fi putut să o jignească… Mai ales dacă ne aducem aminte ce relații ciudate au avut în copilărie…

— Nu exagera, mormăi Excelența. De mult nu mai sunt copii. Să punem problema așa: dacă o s-o cheme din nou sau singur va veni la ea – îl va accepta?

— Nu știu. Mai degrabă – da. El încă mai înseamnă mult

pentru ea. N-ar fi fost atât de disperată din cauza unui om care să îi fie indiferent.

— Literatură, bodogăni Excelența și pe neașteptate urlă: Trebuia să afli de ce a chemat-o! Să afli ce au vorbit! Ce i-a spus el!

M-am înfuriat.

— N-am putut afla nimic din toate astea, am spus. Făcuse o criză de isterie, iar când și-a revenit, în fața ei stătea un ziarist idiot, cu obrazul gros de-un țol…

Mă întrerupse.

— Va trebui să te mai întâlnești o dată cu ea.

— Atunci dați-mi voie să schimb legenda!

— Ce propui?

— Să zicem așa. Sunt de la COMCON. S-a întâmplat o nenorocire pe o planetă oarecare. Lev Abalkin a fost martor. Această nenorocire l-a zguduit însă atât de tare, încât a fugit pe Pământ și acum nu mai vrea să vadă pe nimeni… Distrus psihic, aproape bolnav. Îl căutăm ca să aflăm ce s-a întâmplat acolo…

Excelența tăcea, era evident că nu-i plăcea propunerea mea. I-am privit un timp chelia pistruiată și nemulțumită care acoperea ecranul, apoi, stăpânindu-mă, am spus din nou:

— Înțelegeți, Excelență, deja nu se mai poate minți ca înainte. Ea a realizat că nu am apărut întâmplător acolo. Se pare că am reușit să-i schimb părerea, dar dacă voi apărea în același rol – va fi un afront incontestabil adus rațiunii sănătoase! Ori a crezut că sunt ziarist, dar atunci nu mai are ce discuta cu mine și mă va da dracului de imbecil cu șoriciul gros, ori nu m-a crezut și atunci cu atât mai mult mă va expedia. În locul ei aș face la fel. Dar dacă sunt un reprezentant al COMCON-ului, atunci am dreptul să întreb și mă voi strădui s-o fac în așa fel încât să răspundă.

Mi se părea că totul sună destul de logic. În orice caz, acum nu puteam găsi o altă cale. La ea oricum nu mă mai duc în rolul ziaristului idiot. La urma urmei, Excelența știe ce este mai important: de găsit omul sau de păstrat secretul căutării.

Întrebă fără să ridice capul:

— De ce a trebuit să mergi dimineața la Muzeu?

M-am mirat.

— Adică cum „de ce”? ca să discut cu Glumova…

Își înălță încet capul și i-am văzut ochii. Pupilele erau dilatate cât tot irisul. M-am dat înapoi. Categoric, spusesem ceva îngrozitor. Am început să îndrug ca un școlar:

— Dar ea lucrează acolo… Unde puteam să discut cu ea? Acasă n-am găsit-o…

— Glumova lucrează la Muzeul Culturilor Extraterestre? întrebă, pronunțând apăsat cuvintele.

— Da, dar ce s-a întâmplat?

— În sectorul special al obiectelor cu destinație necunoscută…, șopti. Ori întreabă, ori comunică. Mă trecu un fior rece pe șira spinării, când am văzut cum colțul stâng al gurii sale cu buze subțiri se deplasează ușor și mai spre stânga, tot în jos.

— Da, am șoptit.

Iar nu i-am mai văzut ochii. Ecranul fusese din nou acaparat de o chelie strălucitoare.

— Excelență…

— Taci! Urlă el.

Și am tăcut amândoi pentru mult timp.

— Așa, spuse în sfârșit cu vocea lui obișnuită. Du-te acasă. Stai acasă și să nu cumva să pleci undeva. Pot să am nevoie de tine în orice minut. Dar mai curând la noapte. Cât îți ia drumul?

— Două ore și jumătate.

— De ce așa mult?

— Mai trebuie să trec lacul înot.

— Bine. Cum ajungi acasă îmi raportezi. Grăbește-te.

Ecranul se stinse.

Din referatul lui Lev Abalkin (Operațiunea „Lumea Moartă”)

Ploaia se întețește din nou, ceața devine tot mai densă și drept urmare casele aproape că nu se mai văd din mijlocul drumului, de-o parte și de alta. Experții intră în panică: au impresia că li s-au defectat transformatoarele bi-optice. Îi liniștesc. Liniștindu-se, devin obraznici și insistă enervant să

aprind un proiector anticeață. Îl aprind special pentru ei. Experții se entuziasmează, dar acum Șcekn se așază pe coadă, în mijlocul drumului, și declară că nu va mai face nici un pas până când nu va dispărea acest curcubeu stupid, care-i provoacă dureri în urechi și mâncărimi între degete. El, Șcekn, vede minunat și fără aceste proiectoare absurde, iar experții, chiar dacă nu văd nimic, nici nu au nevoie să vadă ceva. Mai bine ar fi făcut și ei o treabă utilă, cum ar fi pregătirea unei supe de ovăz cu fasole pentru Șcekn, la întoarcere. Explozie de indignare. În general, experții se tem de Șcekn. Orice pământean care-i cunoaște pe Căpățânoși, mai devreme sau mai târziu tot va prinde teama de ei. Pe de altă parte, oricât de paradoxal ar părea, același pământean este incapabil să se poarte cu Căpățânoșii altfel decât ar face-o cu niște câini mari, vorbitori (circ, minuni ale zoopsihologiei etc…).

Unul dintre experți face imprudența să-l amenințe pe Șcekn că nu-l va mai hrăni dacă se încăpățânează atât… Șcekn ridică vocea. Se lămurește faptul că el, Șcekn, toată viața s-a descurcat de minune și fără experți. Mai mult decât atât, ne-a fost extrem de bine până când s-a făcut simțită iar prezența experților. În ceea ce-l privește pe acel expert, care acum, judecând după toate, vrea să mănânce supa de ovăz cu fasole a lui Șcekn… Și așa mai departe, și așa mai departe.

Stau în ploaie, ea se întețește continuu și în timp ce ascult toată această pălăvrăgeală despre experți și fasole nu mă pot desprinde de o amorțeală stupidă. Am senzația că sunt martor la o reprezentație teatrală incredibil de absurdă, fără cap și coadă, unde toate personajele și-au uitat rolurile și înșiră verzi și uscate în speranța că îi va scoate apa la liman. Acest spectacol pare că se desfășoară special pentru mine, pentru a mă reține cât mai mult, să nu fac nici un pas mai departe, în timp ce în culise cineva se străduiește să-mi fie cât se poate de clar: totul este lipsit de sens, nu se poate face nimic, trebuie să mă întorc acasă…

Îmi revin foarte greu și sting blestematul de proiector. Imediat Șcekn întrerupe la jumătate de cuvânt o frază deosebit de jignitoare, lungă și bine gândită, și, ca și când nu

s-ar fi întâmplat nimic, se aruncă înainte. Merg în urma lui, ascultând cum Vandehuze restabilește ordinea la bord: „Rușine!… Împiedicați grupa de teren!… Vă dau imediat afară din camera de comandă!… Va zbor de aici!… Ce-i aici, bâlci?!”

— Te amuzi? șoptesc către Șcekn.

Se uită pieziș cu un ochi bulbucat.

— Intrigantule, spun cu. Voi toți Căpățânoșii sunteți cârcotași și scandalagii…

— Ud, răspunde anapoda Șcekn. Și plin de broaște. N-ai unde să pui piciorul… Și iar camioane, completează el.

Prin ceața din fața noastră răzbate clar și pătrunzător un miros greu de fier ud și ruginit, iar un minut mai târziu ne aflăm în fața unui morman gigantic de diferite tipuri de camioane.

Se găseau aici camioane obișnuite, camioane-furgonete, autoplatforme gigantice și minuscule mașini în formă de picătură, precum și niște instalații monstruoase, autopropulsate, cu opt roți de mărimea unui om fiecare. Zăceau îngrămădite în mijlocul străzii și pe trotuare, de-a lungul și de-a latul, aproape strivite bară la bară, uneori chiar suprapuse; inimaginabil de ruginite și aproape dezmembrate, se prăbușeau la cea mai mică lovitură. Erau sute. Era imposibil să mergi rapid, trebuia să ocolești, să te strecori, să te cațeri și toate aceste mașini erau înțesate cu boarfe de mult putrezite și prefăcute în cenușă, îmbibate cu rugină și devenite de nerecunoscut…

Undeva la granița conștiinței mele murmură jalnic experții timorați, Vandehuze mormăie neliniștit, dar n-am treabă cu ei. Blestemând, îmi trag picioarele din mlaștina puturoasă de boarfe putrezite și imediat mă prăbușesc, blestemând, peste niște cutii imense, unde în vrafuri mucegăite de hârtie chițăie disperați pui roz de șobolan, și tot în blesteme mă rostogolesc, mă prăbușesc, izbindu-mă cu umărul de un perete putred din scândură, afară în ploaie, în mijlocul unei bălți, speriind broaștele… Sub picioare hârșâie și trosnesc geamuri sparte, se rostogolesc niște recipiente sau poate niște rulmenți din fier

nichelat, care la prima vedere par a fi din metal solid, dar care s-au pulverizat instantaneu când m-am sprijinit cu mâna în ei, iar altă dată peretele unui furgon gigantic, ca un container transcontinental, a plesnit singur pe mijloc, lăsând să se reverse în șuvoaie bubuitoare gunoiul putrezit, imposibil de identificat, în rotocoalele de praf dens, ce puteau înfiorător…

Apoi, oarecum pe neașteptate, acest labirint respingător ia sfârșit.

De fapt, în jur tot se mai află mașini, sute de mașini, dar acum ele se găsesc într-o ordine relativă, așezate pe ambele laturi ale drumului și pe trotuare, în timp ce pe mijloc strada este din nou complet liberă.

Îl privesc pe Șcekn. Se scutură furios, se scarpină cu toate cele patru labe deodată, își linge spatele, scuipă, împroașcă blesteme și din nou începe să se scuture, să se scarpine și să se lingă.

Vandehuze întreabă îngrijorat de ce am deviat de la traseul stabilit și ce fel de depozit este acolo. Îi explic că nu este un depozit. Discutăm pe marginea următorului subiect: dacă există indicii ale unei evacuări, atunci de ce aborigenii au produs evacuarea dinspre margine spre centru?

— Eu nu mai fac drumul ăsta înapoi, spune Șcekn și cu o lovitură furioasă lipește de drum o broască, ce se strecura prin apropiere.

La ora două după-amiază, statul-major difuzează prima comunicare finalizată. Catastrofă ecologică, dar cauzele dispariției civilizației sunt cu totul altele. Dispariția populației a avut loc, ca să zicem așa, într-o oră, dar ea nu a fost distrusă în războaie și nici nu s-a refugiat în Cosmos, datorită lipsei de tehnologie adecvată, și, în general, planeta nu seamănă cu un cimitir, mai degrabă cu o groapă de lături. Specimene jalnice de aborigeni mai pot fi găsite în locuri agrare, unde ei lucrează pământul la întâmplare, lipsiți complet de deprinderi culturale, în schimb mânuind foarte bine armele cu repetiție. Concluzia trimisă – mie și lui Șcekn: orașul trebuia să fie absolut pustiu. Această concluzie mi se pare îndoielnică. La fel și lui Șcekn.

Strada se lărgește, casele și șirurile de mașini de pe margini dispar complet în ceață și simt în față spațiul deschis. După câțiva pași, din ceață apare drept înainte o formă pătrată, joasă. Este tot o mașină blindată, la fel cu cea de sub peretele căzut, dar aceasta fusese părăsită demult, demult, și sub greutatea proprie părea înrădăcinată în asfalt. Toate hublourile erau larg deschise. Două țevi scurte de mitralieră, cândva ațintite amenințător asupra oricui ar fi intrat în piață, acum zăceau prăbușite trist și picături ruginite se scurgeau din ele, prelingându-se încetișor pe frontalul înclinat. Trecând prin imediata apropiere, împing involuntar o ușiță laterală deschisă larg, dar este înțepeniră de rugină.

Nu văd absolut nimic în față. În această piață ceața este deosebită, nenatural de densă, de parcă ani și ani la rând ar fi zăcut aici și în toți acești ani s-ar fi presat, coagulându-se ca laptele și lăsându-se sub propria greutate.

— Sub picioare! comandă pe neașteptate Șcekn.

Privesc la picioare și nu zăresc nimic. În schimb, înțeleg deodată că sub tălpile mele nu mai este asfalt, ci ceva moale, elastic, alunecos, ca un covor gros și ud. Mă las pe vine.

— Poți să-ți aprinzi proiectorul, bombăni Șcekn.

Dar văd și fără proiector că aici asfaltul este aproape în întregime acoperit cu o scoarță scârboasă destul de groasă, cu un material presat, ud, pe care crescuse din abundență mucegai multicolor. Scot cuțitul și desprind un strat al acestei scoarțe – din masa mucegăită se desprind bucăți ca de zdrențe, ori ca fragmente de curelușă, iar pe partea interioară a acestor bucăți se zărește ceva rotund, opac și verzui (nasture? Cataramă?), în timp ce niște sârmulițe sau poate niște arculețe încep să se dezdoaie…

— Toți mergeau aici… Spune Șcekn cu o intonație stranie.

Mă ridic și-mi continui drumul, pășind mai departe pe materialul moale și alunecos. Încerc să-mi stăpânesc imaginația, dar acum nu reușesc. Toți au mers aici, pe acest drum, abandonându-și micuțele automobile și furgonete devenite acum inutile, sute de mii și milioane s-au scurs pe acest bulevard în piață, ocolind blindata cu mitralierele ei

groaznice și continuându-și drumul extenuați, scăpând până și acele puține lucruri pe care încercaseră să le ia cu ei, se poticneau și scăpau poate cu viață, sau se prăbușeau ei înșiși și atunci deja nu mai aveau cum să se ridice și tot ce cădea era călcat, călcat și iar călcat de milioane de picioare. Și nu știu de ce, mi se părea că toate astea se petrecuseră noaptea – terciul omenesc era iluminat de o lumină moartă, șovăitoare, și era o liniște ca-n vis…

— Groapă… Anunță Șcekn.

Pun în funcțiune proiectorul. Nu era nici un fel de groapă. În spațiul cuprins de rază, locul era neted și plan, licărind cu reflexele palide ale mucegaiului luminiscent, dar la doi pași mai înainte se profilează într-o negură umedă un spațiu dreptunghiular mare, de aproximativ douăzeci pe patruzeci, de asfalt neted și gol. Parcă ar fi fost tăiat cu grijă în acest covor mucegăit și lucios.

— Trepte! spune parcă în disperare Șcekn. Găurite! Adânc! Nu văd!

Mi se furnică pielea: niciodată nu l-am auzit pe Șcekn să vorbească cu o voce atât de stranie. Fără să mă uit, las mâna în jos și degetele mele ating capul mare, cu fruntea lată, și imediat simt tremuratul nervos al urechii triunghiulare. Curajosul Șcekn era speriat. Curajosul Șcekn se lipește de piciorul meu la fel cum strămoșii lui se lipeau de picioarele stăpânilor lor, simțind dincolo de pragul peșterii necunoscutul și pericolul…

— Fără fund… Spune disperat. Nu pot să înțeleg, întotdeauna există un capăt. Au plecat cu toții acolo, dar groapa nu are fund și nimeni nu s-a mai întors… Trebuie să mergem acolo?

Mă las pe vine și-i îmbrățișez gatul.

— Nu văd aici nici o groapă, spun în graiul Căpățânoșilor. Văd numai dreptunghiul neted al asfaltului.

Șcekn suflă greu. Are toți mușchii încordați și se lipește mai mult de mine.

— Tu nu poți să vezi. Nu știi. Patru scări cu trepte găurite. Sunt tocite. Lucesc. Tot mai adânc și mai adânc, către nicăieri.

Nu vreau acolo. Nu-mi ordona.

— Prietene! Ce-i cu tine? Cum pot să-ți ordon?

— Nu mă ruga. Nu mă chema. Nu mă invita.

— Plecăm de aici, îl încurajez.

— Da. Repede!

Dictez raportul. Vandehuze a conectat deja canalul meu la statul-major și, când termin, toți membrii expediției sunt la curent cu cele întâmplate. Începe gălăgia. Sunt lansate ipoteze, se propun măsuri. Zgomotos, Șcekn începe să-și revină ușor-ușor: se uită pieziș și se linge tot timpul. În sfârșit, intră în discuție însuși Komov. Gălăgia încetează. Primim ordin să ne continuăm deplasarea și ne supunem cu plăcere.

Ocolim înspăimântătorul dreptunghi, traversăm piața, trecem de a doua mașină blindată ce închidea bulevardul pe partea opusă și ne aflăm din nou între cele două coloane de mașini abandonate. Șcekn fuge iarăși vioi înainte, este ca altădată, energic, arțăgos și arogant. Zâmbesc în sinea mea și mă gândesc că eu, să fi fost în locul lui, neîndoielnic m-aș fi chinuit acum în urma penibilei crize de frică, în urma panicii aproape copilărești ce nu a putut fi stăvilită acolo, în piață. Dar Șcekn nu era chinuit de așa ceva. Da, trăsese o spaimă bună și nu putuse ascunde asta, dar nu vedea aici nimic rușinos și penibil. Acum comentează cu voce tare:

— Au plecat cu toții sub pământ. Dacă groapa ar fi avut fund, te-aș fi convins că acum trăiesc cu toții sub pământ, la mare adâncime, de aceea nu se aude nimic. Dar acolo nu există fund. Nu înțeleg unde pot să trăiască acolo. Nu înțeleg de ce acolo nu există capăt și cum poate fi așa ceva.

— Încearcă să explici, îi spun. Este foarte important.

Dar Șcekn nu poate explica.

— Tare înspăimântător, repetă el. Planetele sunt sferice, încercă să explice el, și această planetă este sferică, eu însumi am văzut asta, dar în acest spațiu, ea nu este deloc rotundă. În acel loc planeta este ca o farfurie. Și în farfurie este o gaură. Iar această gaură duce dintr-un vid, cel în care ne aflăm, într-un alt vid, unde nu suntem.

— De ce n-am văzut această gaură?

— Pentru că este lipită. N-ai de unde să știi. Au astupat-o pentru a o feri de cei ca tine, nu de cei ca mine…

Apoi îmi comunică pe neașteptate că iarăși a apărut un pericol. Un pericol neînsemnat, obișnuit. Foarte mult timp nu a existat, dar acum a apărut.

După un minut, de pe fațada casei din dreapta se prăbușește balconul de la etajul trei. Îl întreb repede pe Șcekn dacă pericolul s-a micșorat. Răspunde fără să stea pe gânduri că da, s-a micșorat, dar prea puțin. Vreau să-l întreb din ce parte ne amenință acum pericolul, dar în spate mă izbește o masă de aer compact, îmi țiuie urechile, iar părul lui Șcekn se face măciucă.

Pe bulevard pare că trece un mic uragan. Este fierbinte, și miroase a fier. Se mai prăbușesc câteva balcoane și cornișe pe ambele părți ale străzii. De pe o casă joasă și lungă se desprinde acoperișul – vechi, găurit și descompus – care, rotindu-se ușor și desfăcându-se bucăți, plutește pe deasupra drumului și dispare în norul de praf galben-puroios.

— Ce se întâmplă la voi? urlă Vandehuze.

— Un curent… Răspund printre dinți.

O nouă izbitură a vântului îmi impune să fug, împotriva voinței mele. Este oarecum înjositor.

— Abalkin! Șcekn! tună Komov. Stați pe mijloc! Cât mai departe de pereți! Curăț piața prin suflare și sunt posibile prăbușiri…

Pentru a treia oară se pornește un uragan scurt și fierbinte, care trece de-a lungul bulevardului exact în momentul în care Șcekn încearcă să se întoarcă cu botul spre vânt. Șcekn este răsturnat cu picioarele în sus și târât, pe drum în compania înjositoare a unui șobolan gură-cască.

— Gata? Întreabă iritat, imediat cum se potolește uraganul. Nici nu încearcă să se ridice în picioare.

— Gata, spune Komov. Puteți să vă continuați drumul.

— Mii de mulțumiri, spune Șcekn, înveninat ca cel mai veninos șarpe.

În eter, cineva chicotește, neputându-se abține. Pare-se că este Vandehuze.

— Îmi cer scuze, spune Komov. Îmi era necesară această risipire a ceții.

Șcekn aruncă drept răspuns cel mai lung și întortocheat blestem din limba Căpățânoșilor, se ridică, apoi se scutură nebunește și brusc încremenește într-o poziție incomodă.

— Lev, spune el. Nu mai e pericol. Absolut deloc. L-a spulberat.

— Mulțumim și pentru atât, spun.

Informație de la Espada. Descriere foarte emotivă a Marelui Gattauh. Îl văd în fața mea de parcă ar fi viu: un bătrânel inimaginabil de murdar, mirosind a împuțiciune, umplut de eczeme, arătând de vreo două sute de ani și care afirmă că are douăzeci și unu de ani, care tot timpul hârâie, tușește, scuipă și își suflă nasul, iar uneori își ia mitraliera, pe care o ține în permanență pe genunchi, și trage câteva rafale în lumea divină de deasupra lui Espada, refuzând să răspundă la orice întrebare și încercând mereu să pună el singur întrebări. De altfel asculta răspunsurile intenționat neatent și fiecare al doilea răspuns îl numea cu voce tare minciună…

Bulevardul intră în următoarea piață. Practic, nu este tocmai o piață – doar că în dreapta se află un părculeț semirotund, dincolo de care se zărește o clădire, lunga și galbenă, cu fațada concavă, plină de coloane false. Fațada este de culoare galbenă, tufișurile din părculeț sunt tot galben-veștejite, ca pudrate în praful de toamnă, și de aceea nu observ de la început încă un „borcan”, exact în mijlocul părculețului.

De data aceasta este întreg și lucește ca nou, de parcă ar fi fost pus aici doar de azi-dimineață printre tufișurile galbene – un cilindru de doi metri înălțime și unul în diametru, făcut dintr-un material semitransparent, asemănător chihlimbarului. Stă în poziție perfect verticală, iar ușița lui ovală este închisă ermetic.

La bordul lui Vandehuze se produce o explozie de entuziasm, iar Șcekn își demonstrează încă o dată indiferența și chiar disprețul față de aceste obiecte, care nu prezintă „interes pentru poporul său”: începe imediat să se scarpine, întorcându-se cu spatele la „borcan”.

Am dat ocol „borcanului” și am pus două degete pe umflătura ușiței ovale. Am privit înăuntru. A fost suficientă o singură uitătură – dinăuntru mă privea în toată splendoarea lui, sumbru și nătâng, cu două rânduri de ochi verzi-tulburi, umplând cu toate oasele lui monstruoase și articulate întreg volumul „borcanului”, un racopăianjen gigantic de pe Pandora, cu cleștele țepos de jumătate de metru lungime scos în față.

În mine nu s-a declanșat frica, ci reflexul salvator față de ceva absolut imprevizibil. N-am ajuns să spun nici of, că deja împingeam din toate puterile cu umărul ușița trântită la loc, iar picioarele le înfipsesem bine în pământ. Eram din cap până în picioare ud de transpirație și fiecare vinișoară tremura în mine.

Șcekn este deja alături, gata pentru o luptă imediată și decisivă, clătinându-se pe picioarele întinse și încordate și întorcându-și într-o parte și alta capul cu fruntea lată. Așteaptă. Dinții lui de un alb-orbitor strălucesc umed în colțul botului. Totul durează numai câteva secunde, după care mă întreabă arțăgos:

— Ce s-a întâmplat? Cine te-a supărat?

Scotocesc după mânerul scorcherului și cu mare greutate îmi impun să mă dezlipesc de această ușiță blestemată și să fac câțiva pași înapoi, cu scorcherul în poziție de tragere. Șcekn se retrage împreună cu mine și iritarea i se accentuează.

— Ți-am pus o întrebare! Protestează indignat.

— Ce-i cu tine, scrâșnesc printre dinți, nici acum nu simți nimic?

— Unde? În această gheretă? Acolo nu este nimic!

Vandehuze împreună cu experții bombănesc agitați în urechea mea. Nu-i ascult. Știu și fără ei că pot, de exemplu, să blochez ușița cu un buștean, dacă-l găsesc, sau să ard totul cu scorcherul. Continui să mă retrag, fără a-mi dezlipi privirile de pe ușița „paharului”.

— În gheretă nu este nimic! se încăpățânează Șcekn. Și nu-i nimeni. De mulți ani n-a mai fost nimeni. Vrei să deschid ușița și să-ți arăt că nu e nimic acolo?

— Nu, îi răspund, stăpânindu-mi într-o oarecare măsură coardele vocale. Hai să plecăm de aici.

— Doar să deschid ușița…

— Șcekn! Greșești.

— Noi nu greșim niciodată. Mă duc. Ai să vezi.

— Ba tu greșești! Am urlat. Dacă nu mergi imediat cu mine, înseamnă că nu-mi ești prieten și puțin îți pasă ce se întâmplă cu mine!

Mă răsucesc brusc pe călcâie (scorcherul este în mâna mea lăsată în jos, piedica este ridicată, regulatorul pus pe foc continuu) și plec de aici. Are spatele imens, cât toată lățimea bulevardului, și complet lipsit de apărare.

Șcekn abordează o expresie nemulțumită și plină de dezgust. Aud lipăitul labelor lui în spate, în partea stângă. Mârâie, e pus pe harță. Și când ne depărtăm la vreo două sute de pași, mă liniștesc complet și caut o soluție de împăcare, dar Șcekn dispare brusc. Se aude hârșâitul ghearelor pe asfalt. Iată că deja este lângă cilindru și e prea târziu să mai fug după el, ca să-l prind de picioarele posterioare și să-l trag pe prostănacul ăla de acolo. Acum scorcherul meu este inutil, iar Căpățânosul ăsta blestemat deschide ușița și pentru mult timp, infinit de mult timp, privește înăuntrul „borcanului”…

Apoi, fără să scoată un sunet, închide iar ușița și se întoarce. Șcekn este umilit. Șcekn este distrus. Șcekn își recunoaște necondiționat incapacitatea deplină și este gata să suporte pe viitor orice comportament față de el. Se întoarce spre picioarele mele și se așază într-o parte, lăsând capul în jos, abătut. Tăcem. Evit să-l privesc. Mă uit la „borcan” și simt cum șiroaiele de transpirație de pe tâmple se usucă și strâng ușor pielea, simt cum dispare din mușchi tremuratul chinuitor, înlocuit treptat de o durere monotonă și întristătoare, și mai mult decât orice pe lume vreau să strecor printre dinți un „D-d-dobitocule!” și cu avânt să-i ard o palmă acestei căpățâni triste, idioate, încăpățânate, fără creier și cu fruntea lată.

Dar spun numai atât:

— Am avut noroc. Aici, nu se știe de ce, ei nu atacă…

Comunicare de la Marele Stat-Major. Se presupune că

„dreptunghiul lui Șcekn” este o intrare într-un tunel interspațial, prin care a fost evacuată populația planetei. În mod ipotetic, de către Pelerini…

Mergem prin cartierul neobișnuit de pustiu. Nici urmă de vietate, chiar și țânțarii dispăruseră undeva. Nu prea-mi place asta, dar Șcekn nu dă nici un semn de neliniște.

— De data asta voi ați întârziat, mârâie el.

— Da, se pare că așa e, spun cu răspunsul gata pregătit.

După incidentul cu racopăianjenul e prima dată când Șcekn deschide o discuție. Părea dispus să discute despre cu totul altceva. Destul de rar se află în această dispoziție.

— Pelerinii, mârâie el. De atâtea ori am auzit: Pelerinii, Pelerinii… Nu știți nimic despre ei?

— Foarte puțin. Știm că este o supercivilizație, știm că sunt cu mult mai puternici decât noi. Presupunem că nu sunt umanoizi. Presupunem că au asimilat tot ce se poate ști despre Galaxia noastră și asta de foarte demult. Mai presupunem de asemenea că nu au casă – în sensul nostru sau al vostru de înțelegere al acestui cuvânt. De aceea i-am și denumit Pelerini…

— Doriți să vă întâlniți cu ei?

— Cum să-ți spun… Pentru asta Komov și-ar fi dat și mâna dreaptă. Dar eu, de exemplu, aș prefera să nu ne întâlnim niciodată cu ei.

— Ți-e frică de ei?

Nu vreau să discut această problemă. Mai ales acum.

— Vezi tu, Șcekn, asta-i o discuție lungă. Ai face mai bine totuși să te uiți atent în stânga și-n dreapta. Văd că ai devenit cam distrat.

— Mă uit. Totul e liniștit.

— Ai observat că aici a dispărut orice vietate?

— Pentru că aici deseori vin oamenii, răspunde Șcekn.

— Ce spui? Păi, m-ai liniștit, n-am ce zice.

— Acum nu sunt. Aproape că nu sunt.

Cartierul patruzeci și doi se apropie de sfârșit, iar noi ne îndreptăm spre intersecție. Șcekn spune pe neașteptate:

— E un om după colț. Singur.

Un bătrân slăbănog, îmbrăcat într-un palton negru și lung până la călcâie, având o căciulă de blană cu urechi legate sub barba murdară și răvășită, purtând mănuși în tonuri vesele de un galben aprins, se mișca greoi, abia târșâindu-și picioarele încălțate în ghete imense din pânză. Până la el sunt vreo treizeci de metri, dar chiar și de la această distanță se aude clar cât de greu respiră, în șuierături pronunțate, iar uneori geme din cauza încordării.

Își încarcă un cărucior pe rotițe subțiri și înalte, ceva asemănător unui cărucior pentru copii. Bătrânul se târăște prin vitrina spartă, dispare pentru mult timp și iese de acolo tot atât de încet, sprijinindu-se cu o mână de perete, iar cu cealaltă, îndoită, ținând la piept două-trei borcane cu etichete înflorate. De fiecare dată când ajunge la căruciorul său, se lasă extenuat pe un scăunel pliant cu trei picioare, stă nemișcat un timp ca să se odihnească, apoi tot așa de încet și cu precauție pune borcanele de sub mâna îndoită în cărucior. Apoi iarăși se odihnește, de parcă ar dormi stând pe scăunel, iar se ridică și cu picioarele tremurânde se îndreaptă spre vitrină – longilin, negru, încovoiat aproape pe jumătate.

Stăm în colțul clădirii aproape fără să ne ascundem, pentru că un lucru ne este clar: bătrânul nu vede și nu aude nimic în jur. După spusele lui Șcekn, este singur-singurel în toată zona, nu mai este nimeni, decât poate la foarte mare depărtare. N-am nici un chef să intru cu el în contact, probabil însă va trebui să fac asta, măcar că-l ajut numai cu borcanele. Mi-e teamă să nu-l sperii, îl rog pe Vandehuze să îl arate pe bătrân lui Espada, să ne spună Espada cine-i ăsta – „vrăjitor”, „soldat” sau „om”.

Bătrânul descarcă pentru a zecea oară borcanele și iar se odihnește, stând cocoșat pe scăunelul cu trei picioare. Capul îi tremura ușor și cădea tot mai mult spre piept. Pesemne dormea.

— N-am mai văzut așa ceva, spune Espada. Vorbește cu el, Lev…

— Este prea bătrân, șovăi Vandehuze.

— Acum moare, mârâie Șcekn.

— Păi, tocmai, spun eu. Mai ales dacă apar în fața lui îmbrăcat în hainele mele largi, de culoarea curcubeului…

Nu mai ajung să termin. Pe neașteptate bătrânul se duce în față și cade încet într-o rână, pe drum.

— Gata, anunță Șcekn. Ne putem apropia să ne uităm, dacă vă interesează.

Bătrânul este mort, nu respiră, pulsul nu se simte. Judecând după toate, suferise un infarct, accentuat de o slăbiciune generală a organismului. Nu însă din cauza foamei. Pur și simplu era foarte, incredibil chiar, de bătrân. Stau în genunchi și privesc fața lui osoasă, alb-verzuie, cu sprâncene cărunte, dese ca o perie, cu gura întredeschisă, lipsită de dinți, și obrajii supți. O față extrem de umană, pământeană. Primul om normal din acest oraș. Și mort. Nu pot să fac nimic, pentru că am la mine numai aparatura operațională.

Îi injectez două fiole cu necrofag și îi spun lui Vandehuze să trimită medicii aici. Nu intenționez să întârzii pe aici. Nu are sens. Nu va vorbi. Și chiar dacă va vorbi, n-o va face prea curând. Înainte de a pleca, mai stau lângă el un minut, mă uit la căruciorul încărcat pe jumătate cu borcane și scăunelul căzut și mă gândesc că bătrânul probabil căra oriunde după el acest scăunel și la fiecare, minut se așeza să se odihnească.

În jurul orei optsprezece începe să se întunece. După calculele mele mai avem încă două ore de mers până la sfârșitul traseului, așa că îi propun lui Șcekn să ne odihnim și să mâncăm. Șcekn nu are nevoie de odihnă, dar ca întotdeauna nu scapă prilejul să mai mănânce încă o dată.

Ne aranjăm la marginea unei fântâni mari, secate, la umbra unui monstru înaripat din piatră, și deschid pachetele cu alimente. În liniștea mormântală din jur pereții caselor moarte dau o lumină confuză și este plăcut să te gândești că pe zecile de kilometri ai traseului parcurs nu mai există acest vid funebru, ci lucrează oameni.

În timpul mesei, Șcekn nu vorbește niciodată, dar după ce se satură îi place să stea la palavre.

— Acest bătrân, rostește el, lingându-și minuțios o labă, a fost cu adevărat înviat?

— Da.
— Și e din nou viu, umblă, vorbește?
— Puțin probabil să vorbească, cu atât mai mult să umble, dar este viu.
— Păcat, mârâie Șcekn.
— Păcat?
— Da. Păcat că nu vorbește. Ar fi fost interesant de aflat ce este ACOLO…
— Unde?
— Acolo, unde a fost el, când a devenit mort.
Zâmbesc.
— Crezi că e ceva acolo?
— Trebuie să fie. Doar trebuie să fiu undeva, când n-am să mai fiu.
— Unde dispare curentul electric, când este oprit?
— Asta n-am putut să înțeleg niciodată, recunoaște Șcekn. Dar nu judeci corect. Este adevărat, nu știu unde dispare curentul electric când este oprit. La fel, nu știu de unde apare când este pornit. Dar de unde am apărut eu – asta știu și înțeleg.
— Și unde erai când încă nu existai? Îl întreb cu viclenie.
Pentru Șcekn asta nu constituie însă o problemă.
— Am fost în sângele părinților mei. Iar mai înainte de asta – în sângele părinților părinților mei…
— În concluzie, când n-ai să mai fii, atunci vei fi în sângele copiilor tăi…
— Și dacă n-o să am copii?
— Atunci vei fi în pământ, în iarbă, în pomi…
— Nu-i așa! În iarbă și în pomi va fi corpul meu. Dar eu însumi unde voi fi?
— În sângele părinților tăi nu erai tu însuți, ci corpul tău. Doar nu ții minte cum ți-a fost în sângele părinților tăi…
— Cum adică – nu țin minte? se miră Șcekn. Ba țin minte încă foarte multe lucruri!
— Da, într-adevăr… Am mormăit învins. Doar aveți memorie genetică…
— Asta se poate numi cum vrei, mârâi Șcekn. Dar eu într-

adevăr nu înțeleg unde voi fi dacă am să mor acum. Doar n-am copii…

Mă decid să închei această dispută. E limpede: n-am să-i pot dovedi niciodată lui Șcekn că ACOLO nu este nimic. De aceea împăturesc în tăcere pachetul cu alimente, îl pun în rucsac și mă fac comod, întinzându-mi picioarele.

Șcekn își linge meticulos a doua labă, își aranjează perfect blănița de pe obraji și începe din nou discuția.

— Mă uimești, Lev. Voi toți mă uimiți. Oare nu v-ați plictisit aici?

— Muncim, îl contrazic fără chef.

— Pentru ce această muncă lipsită de sens?

— De ce fără sens? Doar vezi și tu câte am aflat numai într-o zi.

— Asta te întreb și eu: pentru ce să cunoașteți ceea ce nu are sens? Ce să faceți cu toate astea? Tot cunoașteți și cunoașteți și nimic nu faceți cu ceea ce aflați.

— De exemplu?

Șcekn este un mare scandalagiu. Abia a cucerit o victorie, că și arde de dorința s-o cucerească și pe a doua.

— De exemplu, acea groapă fără fund pe care am găsit-o. Cine și pentru ce poate avea nevoie de o groapă fără fund?

— Asta nu e tocmai o groapă. Asta este mai degrabă o ușă spre altă lume.

— Voi puteți să treceți prin această ușă?

— Nu, recunosc eu. Nu putem.

— Atunci la ce vă trebuie o ușă prin care tot nu puteți trece?

— Azi nu putem, dar mâine o să putem.

— Mâine?

— În sensul larg al cuvântului. Poimâine. Peste un an…

— Altă lume, altă lume… Mârâi Șcekn. Nu mai aveți loc în asta? E prea strâmt?

— Cum să-ți spun… Este strâmt pentru imaginația noastră.

— Păi, sigur! își aruncă veninul Șcekn. De cum ajungeți în altă lume, imediat și începea s-o modificați, să semene cu propria voastră lume. Și, bineînțeles, imaginația voastră se simte iarăși strâmtorată, iarăși căutați o altă lume și din nou

începeți s-o modificați…

Flecăreala noastră încetează brusc și-n același moment simt prezența unui străin. Aici, Alături. La doi pași. Lângă postamentul monstrului mitologic.

Este un aborigen complet normal – judecând după toate, din categoria „oamenilor” – un bărbat robust, solid, purtând pantaloni din prelată și având scurta de prelată pusă direct pe corpul gol, iar de gât îi atârnă o armă cu repetiție, prinsă de o curea. O claie de păr ciufulit îi cade peste ochi, iar obrajii și bărbia sunt bine bărbierite. Stă complet nemișcat lângă postament și doar ochii i se mișcă lent de la mine la Șcekn și înapoi.

Judecând după toate, vede în întuneric la fel de bine ca noi. Nu îmi este clar cum a reușit să se apropie de noi atât de tăcut și neobservat.

Duc mâna la spate și conectez linganul translatorului.

— Apropie-te și stai jos. Suntem prieteni, îi spun doar din buze.

Cu o întârziere de jumătate de secundă din lingan se aud sunete guturale, destul de plăcute.

Necunoscutul tresare și se dă un pas înapoi.

— Nu te speria. Cum te cheamă? pe mine mă cheamă Lev, iar pe el, Șcekn. Nu suntem dușmani. Vrem să vorbim cu tine.

Nu, nu iese nimic. Necunoscutul se retrage încă un pas și se ascunde pe jumătate după postament. Fața lui rămâne la fel de inexpresivă și nici măcar nu e clar dacă înțelege ce i se spune.

— Avem mâncare gustoasă, insist eu. Poate ești înfometat sau însetat? Stai cu noi și te servesc cu plăcere…

Îmi trece brusc prin cap că poate aborigenului i se pare destul de straniu să audă acest „noi” și „cu noi” și trec degrabă la singular. Nici asta nu ajută. Aborigenul continuă să se ascundă dincolo de postament, nevăzut, neauzit.

— Pleacă, mormăie Șcekn.

În aceeași clipă îl zăresc și eu pe aborigen, care cu un pas lung, alunecos și complet silențios, trece strada, pășește pe trotuarul de vizavi și fără să privească înapoi dispare pe sub o

poartă.

2 iunie 78

Lev Abalkin în persoană.

În jurul orei 18.00 au năvălit la mine (neanunțați) Andrei și Sandro. Am ascuns mapa în birou și i-am prevenit sever că nu accept nici o discuție pe teme de serviciu, pentru că ei sunt acum subordonați lui Claudiu, nu mie. În afară de asta, sunt ocupat.

Au început să se văicărească amarnic, că nu au venit cu treabă, că li s-a făcut dor de mine și că așa nu se mai poate. Orice s-ar zice, știau să se văicărească. M-am muiat. Barul era deschis și un timp am discutat cu plăcere despre cactușii mei. Apoi am observat cu totul întâmplător că vorbim nu atât despre cactușii mei, cât despre Claudiu, și asta ar fi fost de înțeles, pentru că Claudiu, fiind noduros și țepos, îmi aducea și mie aminte de un cactus, dar n-am apucat să spun nici pâs, că acești tineri provocatori au și adus vorba, foarte natural și dibace, despre dosarul bioreactorilor și despre Căpitanul Nemo.

Fără să mă deconspir, le-am permis să se aprindă și în momentul culminant, când ei hotărâseră că șeful lor este gata preparat, le-am propus să iasă afară. Și i-am dat afară din casă, pentru că mă supărasem rău pe ei, pe mine, dar tot atunci (și tot neanunțată) a apărut Aliona. Ăsta-i destinul, m-am gândit, și m-am dus la bucătărie. Era vremea cinei și chiar tinerii provocatori știau că nu este voie să vorbești despre aceste lucruri de față cu străinii.

A ieșit o cină foarte agreabilă! Provocatorii, uitând de toate, și-au desfăcut cozile de păun în fața Alionei. Când ea le tăia macaroana, atunci veneam eu și-mi înfoiam coada, așa, pur și simplu ca să nu înghețe cenușa sub foc. Această paradă de cocoși s-a terminat cu o ceartă mare: unde să mergem acum. Sandro cerea întruna să mergem la „Octopușii” și încă imediat, pentru că acolo cele mai bune lucruri sunt la început. Andrei se înflăcăra ca un adevărat critic muzical, atacurile lui împotriva „Octopușilor” erau emotive și uimitor de lipsite de conținut, iar teoria lui despre muzica contemporană uimea

prin prospețime și se rezuma la faptul că în această noapte a sosit vremea să încercăm cu toate pânzele sus noul lui iaht „Liubomudr”. Eu mă hotărâsem pentru șarade sau, în cel mai rău caz, pentru gajuri. Aliona înțelese că astăzi nu voi pleca nicăieri și că în general sunt foarte ocupat, se supără și începu să se țină de năzbâtii. „La baie cu „Octopușii„! Cerea ea. La trinchet! Hai cu gălăgia-a-a!” Și așa mai departe.

În toiul acestor discuții, la 19.33, sună videofonul. Aflat cel mai aproape de aparat, Andrei apăsă clapa. Ecranul se lumină, dar nu avea imagine. Și nici nu se auzea nimic, pentru că Sandro țipa, cât îl țineau puterile: „Insule, insule, insule…!” și executa mișcări absurde din corp, încercând să-l imite pe inimitabilul B. Tuareg, iar Aliona, luând-o razna, i se împotrivea în același timp cu „Cântecul fără cuvinte” al lui Glier (sau poate nu al lui Glier).

— Hei! Am urlat, strecurându-mă spre videofon.

Se făcu mai liniște, dar aparatul tot tăcea, sclipind cu ecranul gol. Era puțin probabil să fie Excelența și m-am liniștit.

— Așteptați să mut aparatul, am spus în sclipirea albăstruie.

Am pus videofonul pe masa din cabinet, m-am prăbușit în fotoliu și am spus:

— Așa, aici este mai multă liniște… Doar să țineți cont că nu vă văd.

— Iertați-mă, am uitat, se auzi o voce gravă de bărbat și pe ecran apăru o față: îngustă, palidă până la albăstrui, cu cute adânci de la nări până la bărbie. O frunte lată și joasă, ochii mari, afundați adânc în orbite, părul drept și negru, până la umeri.

Curios lucru, l-am recunoscut imediat, dar nu am înțeles pe loc că el este.

— Bună seara, Mack, spuse. Mă recunoști?

Îmi trebuiră câteva secunde ca să-mi pun totul în ordine. Nu eram deloc pregătit.

— Permiteți-mi, permiteți-mi… Am lungit-o eu, gândindu-mă cu febrilitate la modul meu de comportare.

— Lev Abalkin, îmi aminti el. Mai țineți minte? saraksh, Șarpele Albastru…

— Dumnezeule! țipă ziaristul Kammerer, în trecut Mack Sim, rezidentul Pământului pe planeta Saraksh. Liova! mi s-a spus că nu sunteți pe Pământ și că nu se știe când veniți… Sau dumneavoastră încă mai sunteți acolo?

Zâmbea.

— Nu, deja sunt aici… Dar v-am deranjat sau mi se pare?

— Dumneavoastră nu puteți să mă deranjați cu nimic! spuse cu însuflețire ziaristul Kammerer. Nu acel ziarist, care o vizitase pe Maia Glumova, mai degrabă acela care îl vizitase pe Profesor. Am nevoie de dumneavoastră! doar scriu o carte despre Căpățânoși…!

— Da, știu, mă întrerupse. E și motivul pentru care vă sun. Dar, Mack, demult nu mai am treabă cu Căpățânoșii.

— Tocmai că asta n-are nici o importanță, spuse ziaristul Kammerer. Important este că dumneavoastră ați fost primul care a avut de-a face cu ei.

— Să zicem că primul ați fost dumneavoastră…

— Nu. Eu pur și simplu i-am descoperit, asta-i tot. De fapt, am scris deja totul despre taine. Și despre ultimele lucrări ale lui Komov am strâns material. După cum vedeți, prologul și epilogul există, nu mai îmi trebuie decât un fleac – conținutul… Ascultă, Liova, trebuie să ne întâlnim neapărat. Rămâi mai mult timp pe Pământ?

— Nu prea. Dar neapărat ne întâlnim. Astăzi n-aș vrea însă…

— Să spunem că nici pe mine nu m-ar aranja azi, continuă repede ziaristul Kammerer. Ce zici de mâine?

Mă privi în tăcere câtva timp. Am înțeles brusc de ce nu pot să determin culoarea ochilor lui: prea erau adânc așezați sub sprâncenele stufoase.

— Extraordinar, spuse. Dumneavoastră nu v-ați schimbat deloc. Dar eu?

— Cinstit? întrebă ziaristul Kammerer, să zică și el ceva.

Lev Abalkin zâmbi.

— Da, spuse. Au trecut douăzeci de ani. Și să știi, Mack, îmi amintesc de acele vremuri ca fiind cele mai fericite. Totul era spre înainte, totul era încă la început… Și să știi, îmi amintesc acum de acele vremuri și mă gândesc: al dracului de mult

noroc am avut că am început cu astfel de conducători, cum ar fi Komov și dumneavoastră, Mack…

— Ei, Lev, nu exagera, spuse ziaristul Kammerer. Ce-am eu la treaba asta?

— Cum adică, ce aveți? komov conducea, Rawlingson și cu mine mai mult pe apucate, iar toată coordonarea numai dumneavoastră o făceați!

Ziaristul Kammerer holbă ochii. Eu – la fel. În plus de asta, am ciulit urechile.

— Păi, Lev, spuse ziaristul Kammerer, tu, măi frățioare, probabil că din cauza tinereții n-ai înțeles nici pe dracu despre subordonarea de atunci. Singurul lucru pe care l-am făcut pentru voi a fost asigurarea securității, a transportului și a alimentației… ba chiar și asta…

— Și ne dădeați ideile! interveni Lev Abalkin.

— Ce idei?

— Ideea expediției dincolo de Șarpele Albastru este a dumneavoastră?

— Păi, în măsura în care am comuni…

— Așa! Asta-i una. Ideea că nu zoopsihologii, ci Progresorii trebuie să muncească cu Căpățânoșii, asta-i a doua!

— Stai, Lev! asta-i ideea lui Komov! În general, mă durea în cot de voi toți! în acel timp aveam pe cap răscoala în Pandeea! primul desant masiv al Imperiului Oceanic! Dumneavoastră trebuie să înțelegeți ce înseamnă asta… Dumnezeule! Dacă e să vorbim cinstit, atunci am și uitat de voi! zef s-a ocupat atunci de voi, Zef, nu eu! Vă mai amintiți de aborigenul roșcovan…?

Lev Abalkin râdea, descoperindu-și dinții albi și egali.

— N-ai de ce să rânjești! se supără ziaristul Kammerer. Dumneavoastră mă puneți într-o situație idioată. Ce prostie! Nu-u-u, drăgălașilor, se vede treaba că m-am apucat la timp de partea asta. Iote, cu ce legende idioate s-au acoperit toate astea…!

— Bine, bine, n-am să mai fac. Continuăm această polemică la întâlnirea personală…

— Chiar așa, spuse ziaristul Kammerer. Numai că nu va fi

nici o polemică. Nu avem pentru ce să ne contrazicem. Haideți să facem așa…

Ziaristul Kammerer se juca la butoanele blocnotesului de masă.

— Mâine la zece zero-zero la mine… Sau, dacă vă e mai comod…

— Haideți la mine, spuse Lev Abalkin.

— Atunci dictați-mi adresa, comandă ziaristul Kammerer. Încă mai era înflăcărat.

— Stațiunea balneară „Plopișorul”, spuse Lev Abalkin. Vila numărul șase.

2 iunie 78

Unele presupuneri despre intențiile lui Lev Abalkin.

Le-am dat liber lui Sandro și Andrei. Le-am ordonat în mod cât se poate de oficial. Am fost nevoit să abordez o mină oficială, să vorbesc pe un ton oficial, lucru pe care l-am reușit fără nici o dificultate, pentru că doream să rămân singur, să pot reflecta în voie.

Intuind imediat starea mea, Aliona se potoli și fără să scoată o vorbă consimți să nu intre în cabinetul meu și, în general, să nu-mi tulbure liniștea. Din câte știu, Aliona are o imagine complet greșită despre munca mea. Astfel, este sigură că munca mea este periculoasă. În schimb cunoaște temeinic câte ceva din noțiunile elementare. Printre altele: dacă devin brusc ocupat, asta nu înseamnă că m-a fulgerat o idee orbitoare – pur și simplu a apărut o sarcină urgentă, pe care chiar trebuie să o rezolv urgent.

Am tras-o ușor de ureche și m-am închis în cabinet, lăsând-o să facă ordine în sufragerie.

De unde a aflat numărul meu? Simplu. Mi-am lăsat numărul la Profesor. În plus, Maia Glumova ar fi putut să-i povestească despre mine. Deci, ori s-a mai văzut încă o dată cu Maia Glumova, ori s-a hotărât totuși să-l viziteze pe Profesor. Fără să țină seamă de nimic. Nu a dat nici un semn de viață timp de douăzeci de ani, iar acum, pe neașteptate, s-a hotărât pentru întâlnire. De ce?

Cu ce scop m-a sunat? Să zicem, din motive sentimentale.

Amintiri ale primei lui munci adevărate. Tinerețea – cea mai fericită perioadă din viață. Hm. Îndoielnic… O dorință altruistă de a ajuta un ziarist (și descoperitorul iubiților lui Căpățânoși), pigmentată cu, să spunem, o goană firească după onoruri. Prostii!

Atunci de ce în această situație îmi dă adresa falsă? dacă însă nu este falsă, atunci nu se ascunde și Excelența le cam încurcă… Într-adevăr, de unde reiese că Lev Abalkin s-ar ascunde?

Am sunat repede la Informator, am aflat numărul și am sunat la „Plopișorul", vila numărul șase. Nu răspunse nimeni. Cum de altfel era și de așteptat.

Bine, să lăsăm deocamdată asta. Mai departe. Ce a fost important în discuția noastră? Fiindcă veni vorba, am fost gata-gata să mă deconspir. Ar însemna prea puțin să-mi smulg limba pentru asta. „Dumneavoastră trebuie să știți ce înseamnă un desant al grupei de flote „C„!" „Interesant, de unde știi, Mack, despre grupa de flote „C„ și mai ales de ce, practic, te gândești că aș cunoaște ceva despre asta?" Bineînțeles, nu ar fi spus nimic asemănător, dar i-aș fi dat de gândit și ar fi înțeles totul, iar după o așa deconspirare rușinoasă nu mi-ar mai fi rămas altceva decât să mă ocup cu adevărat de ziaristică… În fine, să sperăm că nu a observat nimic. Nici el nu a avut chiar atât de mult timp să analizeze și să cântărească fiecare cuvânt al meu. Era evident că dorea să-și atingă un scop, iar restul, ce nu avea nimic comun cu țelul său, probabil că îi trecea pe lângă urechi…

Dar oare după ce umbla? De ce încerca să-mi atribuie meritele lui, ba, în plus, și pe cele ale lui Komov? Și mai ales, uite-așa, direct, neașteptat, după ce abia am reușit să ne salutăm… Ai fi putut crede că în realitate eu răspândesc legendele referitoare la prioritatea mea, ca și cum toate ideile fundamentale despre Căpățânoși mi-ar aparține în exclusivitate, că mi-am însușit totul, iar el a aflat despre asta și mi-a dat de înțeles că nu sunt decât un rahat. În orice caz, zâmbetul lui avea un dublu înțeles… Dar asta e o prostie! faptul că tocmai cu am descoperit Căpățânoșii îl cunoaște

acum doar un cerc extrem de restrâns de specialiști, dar chiar și ei, probabil, au uitat deja povestea, nefiindu-le de nici un folos…

Desigur, este o absurditate și o prostie. Dar faptele rămân fapte: tocmai m-a sunat Lev Abalkin și mi-a comunicat că, după opinia lui, întemeietorul și corifeul științei contemporane despre Căpățânoși sunt eu, ziaristul Kammerer. Discuția noastră nu a mai avut altceva esențial. Restul nu este decât o aiureală mondenă. Este adevărat, ar mai fi adresa falsă (cel mai probabil) de la sfârșit…

Neîndoielnic, se mai impune o versiune. Subiectul discuției îi era indiferent. Își putea permite să spună orice prostie, pentru că nu mă sunase decât ca să mă vadă. Profesorul sau Maia Glumova l-au avertizat: se interesează de tine un oarecare Maxim Kammerer. Chiar așa? se gândește Lev, aflat în postura celui care se ascunde. Doar ce am sosit pe Pământ, că se și interesează de mine Maxim Kammerer. Dar eu l-am cunoscut pe Maxim Kammerer. Ce să fie asta? O coincidență? lev Abalkin nu crede în coincidențe. Ia să-l sun pe acest om și să văd dacă Maxim Kammerer este acel Mack Sim de odinioară… Și dacă într-adevăr el este, să vedem cum o să se comporte…

Am simțit că nimeresc drept la țintă. Sună și pentru orice eventualitate stinge imaginea. În caz că NU sunt Maxim Kammerer. Mă vede. Probabil că nu fără uimire, în schimb cu o evidentă ușurare. Este cel mai firesc Maxim Kammerer, are o serată veselă și zgomotoasă, într-un cuvânt, nimic dubios. Ei bine, se poate face un schimb de câteva zeci de fraze care să nu exprime nimic, se poate da o întâlnire și apoi să dispari…

Dar nu e tot adevărul și nu chiar un adevăr. Sunt aici două neclarități. Una la mână: de ce atunci a fost necesar să intre în discuție? Ar fi văzut, ar fi auzit, s-ar fi convins că sunt eu cu adevărat și ar fi deconectat totul fericit. O conectare greșită, cineva a nimerit aiurea. Și gata.

A doua la mână, doar nu-s născut de ieri-de azi. Am observat că nu este o simplă discuție. În plus, îmi urmărea reacțiile. Voia să se convingă că eu sunt eu și că am să reacționez la anumite cuvinte ale lui într-un mod bine determinat. Vorbea

prostii cu bună știință și urmarea atent cum voi reacționa la ele. Iar este ciudat. Toți oamenii reacționează la fel în fața unor prostii evidente. Deci, ori nu gândesc corect, ori… Ori aceste prostii nu sunt deloc ceea ce par din punctul de vedere al lui Abalkin. De exemplu, din motive necunoscute mie, Abalkin consideră că rolul meu în cercetarea Căpățânoșilor este cu adevărat foarte important. Mă sună pentru a-și verifica ipoteza și văzând reacția mea se lămurește că ipoteza este falsă.

Totul este pe deplin logic și totuși straniu. Ce au a face aici Căpățânoșii? la drept vorbind, Căpățânoșii au jucat un rol fundamental în viața lui Lev Abalkin. Stop!

Dacă mi s-ar fi propus acum să descriu pe scurt esența biografiei acestui om, probabil că aș fi zis așa: îi plăcea să lucreze cu Căpățânoșii, dorea mai mult decât orice pe lume să lucreze cu ei, obținuse succese în lucrul cu Căpățânoșii, dar, nu se știe de ce, nu i s-a permis în continuare lucrul cu aceștia… Ei, drăcia dracului, și n-ar fi fost de mirare dacă până la urmă și-ar fi pierdut răbdarea și nu i-ar fi păsat de Statul său Major „C”, de COMCON, de disciplină, dacă ar fi ignorat totul și s-ar fi întors pe Pământ să clarifice o dată pentru totdeauna, naiba să-i ia, de ce nu i se dă posibilitatea de a se ocupa cu treburi îndrăgite, cine – personal – îi stă în cale toată viața, pe cine poate întreba de prăbușirea planurilor sale făurite cu atâta dragoste, de viața lui amară și neînțeleasă, irosită timp de cincisprezece ani într-o muncă neînchipuit de grea și detestabilă… Și iată că s-a întors!

S-a întors și imediat s-a lovit de numele meu. Și-a mai amintit că, practic, eu am fost conducătorul primei sale munci cu Căpățânoșii și a vrut să afle dacă am participat și eu la această înstrăinare fără precedent a unui om față de ocupația lui preferată și a constatat (cu ajutorul unei metode simple) că nu, nu am participat, ocupându-mă pare-se cu respingerea desanturilor și în general nu prea eram la curent…

Cam așa s-ar fi putut interpreta discuția anterioară. Dar numai această discuție și nimic altceva: nici povestea confuză cu Tristan, nici istoria dubioasă cu Maia Glumova. Cu atât mai

mult nu putea fi explicată prin această ipoteză cauza care l-a determinat pe Lev Abalkin să se ascundă. Fir-ar să fie, dacă ipoteza mea ar fi fost bună, Lev Abalkin ar fi trebuit acum să umble pe la COMCON și să-și pocnească persecutorii în dreapta și-n stânga, el fiind un om impulsiv, cu un sistem nervos de artist… Cu toate acestea, în ipoteza mea exista totuși ceva judicios, pentru că au apărut niște întrebări practice. M-am decis să i le pun Excelenței, mai întâi însă trebuia să-l sun pe Serghei Pavlovici Fedoseev.

M-am uitat la ceas: 21.51. Să sperăm că bătrânul nu s-a culcat încă. Într-adevăr, bătrânul încă nu se culcase. Parcă nerecunoscându-mă, se uita ușor nedumerit în ecran la ziaristul Kammerer. Ziaristul Kammerer nu mai sfârșea cu scuzele pentru ora nepotrivită. Scuzele au fost primite, dar expresia de nedumerire nu dispăru.

— Efectiv nu am decât o întrebare, maximum două, Serghei Pavlovici, spuse îngrijorat ziaristul Kammerer. V-ați întâlnit cu Abalkin?

— Da. I-am dat numărul dumneavoastră.

— Mă iertați, Serghei Pavlovici… Tocmai m-a sunat… Și mi-a vorbit destul de straniu… Ziaristul Kammerer își găsea cu greu cuvintele. Am avut impresia… Înțeleg că asta e mai degrabă o prostie, dar se poate întâmpla orice… În fond, poate că v-a înțeles greșit.

Bătrânul ciuli urechile.

— Ce s-a întâmplat?

— Doar i-ați povestit despre mine… Ă-ă, despre discuția noastră…

— Normal. Nu vă înțeleg. Nu trebuia oare să-i povestesc?

— Ba da, dar nu asta-i problema. S-ar putea ca totuși să vă fi înțeles greșit. Imaginați-vă, nu ne-am văzut de cincisprezece ani. Și iată, abia ne-am salutat, că și începe să mă laude cu un sarcasm nefiresc pentru… Pe scurt, practic m-a învinuit că revendic prioritatea lui în lucrul cu Căpățânoșii! Vă asigur, fără nici cel mai mic motiv… Înțelegeți, în această problemă mă expun doar ca ziarist, ca un popularizator și nimic mai mult…

— Dați-mi voie, dați-mi voie, tinere! Bătrânul ridică mâna. Vă rog, liniștiți-vă. Se înțelege că n-am vorbit nimic despre asta. Măcar pentru simplul motiv că nu sunt în temă…

— Păi… Poate că… Într-o anumită măsură nu ați formulat destul de exact…

— Dați-mi voie, eu n-am formulat nimic referitor la acest subiect! i-am spus că un oarecare ziarist Kammerer scrie o carte despre el și mi s-a adresat pentru material. Numărul ziaristului e cutare. Sună-l. Asta-i tot. E tot ce i-am spus.

— Atunci nu mai înțeleg, spuse aproape disperat ziaristul Kammerer. Mai întâi am crezut că nu v-a înțeles prea bine, dar dacă nu-i așa… Atunci nu știu… Atunci e ceva nefiresc. O manie… În general, poate că acești Progresori au o comportare demnă la serviciul lor, dar pe Pământ o iau razna câteodată… Ce să mai, le cedează nervii.

Bătrânul se încruntă, lăsându-și sprâncenele peste ochi.

— P-păi, știți… La urma urmei, nu este exclus ca Liova să nu mă fi înțeles prea bine, mai exact, să nu mă fi prea auzit… Discuția noastră a fost în fugă, mă grăbeam, era un vânt puternic și brazii făceau zgomot, iar despre dumneavoastră mi-am amintit în ultimul moment…

— Ei, nu, n-am vrut să spun asta… Bătu în retragere ziaristul Kammerer. Poate că tocmai eu nu prea l-am înțeles pe Lev… Știți, pe lângă altele, m-a zguduit înfățișarea lui… Tare mult s-a schimbat, parcă a devenit mai rău… Nu vi s-a părut la fel, Serghei Pavlovici?

Da, și Serghei Pavlovici avusese aceeași impresie. Forțat și îndemnat de supărarea nedisimulată a naiv-comunicativului ziarist Kammerer, începu treptat și destul de intimidat să povestească cele întâmplate, rușinându-se pentru elevul său și pentru unele idei ale acestuia.

Aproximativ pe la ora 17.00, S. P. Fedoseev a plecat de pe moșia lui, „Țânțărași”, luând aeroglisorul și îndreptându-se pe axa Sverdlovskului, oraș în care avea stabilită o oarecare ședință, într-un oarecare club. După cincisprezece minute a fost realmente atacat de un aeroglisor, ivit ca din senin și condus de Lev Abalkin, impunându-i-se aterizarea într-o

pădure sălbatică de brazi. Într-o poieniță, printre brazii zgomotoși, a avut loc o scurtă discuție, concepută de Lev Abalkin după o schemă bine cunoscută mie.

Doar s-au salutat, că l-a și copleșit pe bătrân cu mulțumiri sarcastice, fără să mai piardă timp cu îmbrățișările și, practic, nepermițându-i Profesorului să deschidă gura. I-a mulțumit caustic nefericitului Serghei Pavlovici pentru eforturile incredibile, pe care, chipurile, acesta le-ar fi depus pentru a convinge comisia de repartiții să-l trimită pe absolventul Abalkin nu la Institutul de Zoopsihologie, unde poate absolventul ar fi dorit să intre din prostie și lipsa de experiență, ci la școala Progresorilor. Eforturile au fost încununate cu succese strălucitoare, ce i-au făcut lui Lev Abalkin întreaga viață atât de liniștită și fericită.

Șocat în urma unei denaturări atât de nerușinate a adevărului, bătrânul i-a ars, firește, o palmă fostului său elev. Aducându-l astfel pe Lev Abalkin într-o stare propice tăcerii și atenției, i-a explicat liniștit că de fapt lucrurile stăteau tocmai invers. Chiar el, S. P. Fedoseev, l-a recomandat pe Lev Abalkin ca zoopsiholog și deja vorbise despre el la Institut, prezentând totodată comisiei recomandările corespunzătoare. Chiar el, S. P. Fedoseev, aflând de hotărârea comisiei, decizie absurdă din punctul lui de vedere, a protestat verbal și în scris până la Consiliul regional de învățământ. Chiar el, S. P. Fedoseev, a fost până la urmă chemat la sectorul euroasiatic și a fost înfierat acolo precum un băiețel, pentru încercarea, îndeajuns de calificată, de a dezavua hotărârea comisiei de repartiții. („Mi-au fost arătate concluziile a patru experți și mi s-a dovedit, ca pe doi ori doi, că nu sunt decât un bătrân prostănac, iar dreptate are numai președintele comisiei de repartiții, doctor Serafimovici…”)

Ajungând la acest punct, bătrânul tăcu.

— Și ce a făcut? îndrăzni o întrebare ziaristul Kammerer.

Bătrânul își strânse buzele cu tristețe.

— Prostuțul ăla mi-a sărutat mâna și a fugit spre aeroglisorul lui.

Am tăcut amândoi. Bătrânul adăugă:

— Și atunci mi-am amintit de dumneavoastră… La drept vorbind, mi s-a părut că nici nu a dat vreo atenție… Poate că trebuia să-i povestesc mai detaliat despre dumneavoastră, dar nu mi-a ars… Nu știu de ce, mi s-a părut că nu-l voi mai vedea niciodată…

2 iunie 78

O scurtă discuție.

Excelența era acasă. Îmbrăcat într-un chimonou negru, sobru, trona la masa de lucru și se ocupa cu îndeletnicirea preferată: cerceta cu o lupă o statuetă hidoasă din colecție.

— Excelență, trebuie să știu dacă Lev Abalkin a mai intrat în contact cu cineva pe Pământ.

— A mai intrat, răspunde Excelența și se uită la mine, așa cum mi se păru, cu interes.

— Pot să știu cu cine?

— Poți. Cu mine.

Am dat chix. Excelența așteptă puțin și ordonă:

— Raportează.

Am raportat: amândouă discuțiile – cuvânt cu cuvânt, concluziile mele – pe scurt, iar în final am adăugat că, după mine, era de așteptat ca în cel mai scurt timp Abalkin să se îndrepte către Komov, Rawlingson, Goriaceva și alți câțiva, care într-un fel sau altul au fost implicați în munca lui cu Căpățânoșii. La fel și cu acest director Serafimovici – președintele de atunci al comisiei de repartiții. Deoarece Excelența tăcea și nu-și pleca fruntea, mi-am permis o întrebare:

— Pot să știu ce a vorbit cu dumneavoastră? Sunt foarte surprins că a încercat și cu dumneavoastră.

— Ești surprins… Și eu la fel. Dar n-am avut nici o discuție. A procedat întocmai ca și cu tine: nu a cuplat imaginea. M-a admirat, probabil că m-a recunoscut, apoi a deconectat totul.

— În fond, de ce credeți că era el?

— Pentru că a luat legătura cu mine printr-un canal despre care nu a știut decât un singur om.

— Atunci, poate că acest om…

— Nu, imposibil… În privința ipotezei tale, ea este

neîntemeiată. Lev Abalkin a devenit un minunat rezident, și-a iubit munca și pentru nimic nu ar fi acceptat să și-o schimbe.

— Deși, cu tipul lui de sistem nervos, ca Progresor îi venea…

— Nu-i de competența ta, mi-o tăie Excelența. Nu divaga. La treabă. Ordinul de a-l găsi pe Abalkin și de a-l urmări se suspendă. Mergi pe urmele lui. Vreau să știu unde a fost, cu cine s-a întâlnit și ce a discutat.

— Am înțeles. Dacă totuși mă întâlnesc cu el?

— Îi iei interviul pentru carte. Apoi îmi raportezi. Nici mai mult, nici mai puțin.

2 iunie 78

Câte ceva despre secrete.

Cam pe la 23.30 am făcut la repezeală un duș, am băgat capul în dormitor și m-am asigurat că Aliona doarme bușteau. Atunci m-am întors în dormitor.

Am hotărât să încep cu Șcekn. Firește, Șcekn nu e pământean, nici măcar umanoid, și de aceea am făcut uz de întreaga mea experiență și, fără să mă laud, de toată abilitatea mea în manevrarea canalelor informaționale pentru a obține ceea ce am obținut. Remarc în paranteză că marea majoritate a compatrioților mei habar nu au despre realele posibilități ale acestei a opta (sau acum deja a noua) minuni a lumii: Marele Informator Planetar. Admit totuși că nici eu, cu toată dibăcia și experiența mea, n-am dreptul să pretind că știu sa folosesc cu desăvârșire memoria lui imensă.

Am trimis unsprezece întrebări – trei dintre ele, așa cum a reieșit, fiind în plus – și am primit drept rezultat următoarea informație despre Căpățânosul Șcekn.

Numele lui întreg era Șcekn-Itrci. Din anul șaptezeci și cinci până în ziua de azi este membru al misiunii permanente ce reprezintă „Poporul Căpățânoșilor pe Pământ”. Judecând după funcțiile deținute la contactele cu administrația pământeană, părea să fie un referent-traducător al misiunii, dar adevărata lui postură era necunoscută, pentru că relațiile interne ale colectivului misiunii rămâneau pentru pământeni o taină ferecată cu șapte lacăte. Judecând după unele date, Șcekn era conducătorul unei așa-zise celule familiale în interiorul

misiunii, dar nici până în prezent nu s-a reușit înțelegerea clară atât a componenței celulei, cât și a numărului de membri pe care îi are, în timp ce acești factori au jucat, probabil, un rol foarte mare în soluționarea unui întreg șir de probleme importante, de esență diplomatică.

În general, s-au adunat o mulțime de date concrete despre Șcekn și despre misiune luată în ansamblu. Unele dintre ele erau uimitoare, dar cu timpul toate au intrat în contradicție cu faptele noi sau chiar au fost total infirmate de observațiile ulterioare. Se părea că xenologia noastră preferă să-și ia mâinile de pe această enigmă. Mulți xenologi extrem de corecți au aderat la părerea lui Rawlingson, spusă încă acum zece ani, într-un moment de slăbiciune: „După mine, pur și simplu își bat joc de noi…!”

De altfel, toate acestea mă priveau prea puțin. Numai să nu uit pe viitor cuvintele lui Rawlingson.

Misiunea era așezată pe râul Telon, în Canada, aproximativ nord-vest de Baker Lake. După cum se vede treaba, Căpățânoșii aveau deplină libertate de mișcare și erau mari amatori să profite de ea, deși nu acceptau nici o formă de transport, exceptând hiper-T-ul. Sediul misiunii a fost ridicat strict conform proiectului, prezentat chiar de Căpățânoși, dar aceștia s-au lipsit politicos de plăcerea de a-l popula, așezându-se în jurul sediului, în case subterane de fabricație proprie, sau mai simplu spus, în vizuini. Nu acceptă telecomunicațiile și zadarnice au fost eforturile inginerilor noștri în încercarea de a crea o videoaparatură special adaptată, atât pentru auzul și văzul lor, cât și pentru o manevrare comodă. Videoaparatură a fost realizată, dar Căpățânoșii nu accepta decât contactele personale. Va trebui deci să zbor până la Baker Lake.

Terminând cu Șcekn, am decis totuși că e cazul să-l găsesc pe doctorul Serafimovici. Am reușit fără un efort prea mare, adică am reușit să primesc informații despre el. Astfel, am aflat că murise în urmă cu doisprezece ani, la vârsta de o sută optsprezece ani. Valeri Marcovici Serafimovici, doctor în pedagogie, membru permanent al Consiliului Euroasiatic de

învățământ, membru al Consiliului Mondial de Pedagogie. Păcat.

L-am luat în primire pe Cornei Iașmaa. Progresor. De doi ani Cornei Ianovici Iașmaa locuia la vila „Tabăra lui Ian", la zece kilometri nord de Antonov, în plină stepă, lângă Volga. Avea un CV stufos, din care reieșea că toată activitatea lui profesională a fost legată de planeta Giganda. Probabil că era un practician de mare valoare și un teoretician deosebit în domeniul istoriei experimentale, dar toate detaliile carierei lui mi-au zburat imediat din cap, de cum am realizat două aspecte mai puțin vizibile.

Primul: Cornei Ianovici Iașmaa era orfan din naștere.

Al doilea: Cornei Ianovici Iașmaa s-a născut pe data de 6 octombrie 38.

Diferența față de Lev Abalkin consta în faptul că părinții lui Cornei Iașmaa nu erau membri ai grupului „Iormala", ci o pereche conjugală, pierită tragic în timpul experimentului „Oglinda".

N-am avut încredere în memorie și am deschis mapa. Totul era exact. Bineînțeles, nici inscripția în arabă de pe verso nu dispăruse:„…S-au întâlnit doi gemeni ai noștri. Te asigur, din pură întâmplare…" Întâmplare. Sigur, acolo la ei, pe Giganda, poate că s-a și produs o oarecare întâmplare: Lev Abalkin, orfan din naștere, născut la 6 octombrie 38, s-a întâlnit cu Cornei Iașmaa, orfan din naștere, născut la 6 octombrie 38… Ce, pentru mine tot o întâmplare este? „Gemeni". Din părinți diferiți. „Dacă nu crezi, uită-te la 07 și 11". Așa deci „07" se află în fața mea. Deci undeva în străfundurile departamentului nostru mai există și un 11. Logica ne îndeamnă să presupunem că există și 01, 02 și așa mai departe… Apropo, un minus pentru mine, că nu mi-a atras atenția acest straniu cifru: 07. Dosarele noastre (desigur, nu dosarele, ci cristalo-înregistrările) sunt de obicei marcate ori cu combinații de cuvinte fantastice, ori cu denumiri de obiecte…

Printre altele, ce-i și cu experimentul ăsta, „Oglinda"? Nu am auzit niciodată de așa ceva… Acest gând trecu oarecum pe planul doi și aproape automat am formulat întrebarea către

MIP. Răspunsul mă uimi: INFORMAȚIE DOAR PENTRU SPECIALIȘTI. VĂ RUGAM ARĂTAȚI PERMISUL DUMNEAVOASTRĂ. Am format codul permisului meu și am repetat întrebarea. De data aceasta fișa cu răspunsul sări cu o întârziere de câteva secunde: INFORMAȚIE DOAR PENTRU SPECIALIȘTI. VĂ RUGĂM ARĂTAȚI PERMISUL DUMNEAVOASTRĂ. M-am lăsat pe spătarul fotoliului. Asta-i bună! Pentru prima dată în cariera mea permisul COMCON-2 nu era suficient pentru a primi informații de la MIP.

Și în acest moment am simțit cât se poate de limpede că am ieșit din limitele competenței mele. Am înțeles deodată că în fața mea se află un secret imens și obscur, că destinul lui Abalkin, împreună cu toate enigmele și obscuritățile lui, nu se reduce doar la secretul persoanei Abalkin – el este împletit cu destinele mai multor oameni și nu am voie să mă ating de aceste destine nici ca lucrător, nici ca om.

Desigur, problema nu era că MIP-ul îmi refuzase orice informație în privința unui experiment numit „Oglinda”. Am fost absolut convins că acest experiment, nu arc nici o legătură cu secretul. Refuzul MIP-ului a fost efectiv o palmă directoare, care m-a făcut să privesc înapoi. Această palmă parcă mi-a limpezit vederea și imediat am făcut conexiunile între fapte: comportarea stranie a Iadvigăi Lekanova, nivelul neobișnuit de înalt al caracterului secret, ciudățenia acestui „recipient de documente”, cifrul straniu, refuzul Excelenței de a mă pune la curent cu ansamblul problemei și chiar orientarea inițială de a nu intra în nici un fel de contact cu Abalkin… Iar acum încă ceva: fantastica potrivire de împrejurări și date ale apariției pe lume a lui Lev Abalkin și Cornei Iașmaa.

Era un secret. Lev Abalkin era doar o parte din acest secret și acum am înțeles de ce Excelența m-a însărcinat tocmai pe mine cu această treabă. Cu siguranță mai existau oameni inițiați pe deplin în acest secret, dar probabil nu erau potriviți, pentru căutări. Existau destui oameni care nu ar fi făcut căutările mai prost, ba poate chiar mai bine decât mine, dar Excelența realiza neîndoielnic că, mai devreme sau mai târziu,

căutările vor duce la secret și aici era important ca omul să aibă suficientă delicatețe pentru a se putea opri la timp. Și dacă în decursul căutărilor secretul va fi descoperit, important era ca Excelența să aibă încredere în acest om ca în sine însuși.

Iar secretul lui Lev Abalkin este în plus și un secret al identității! Rău de tot. Cel mai obscur secret posibil este cel despre care nu trebuie să știe nimic însăși persoana… Exemplul cel mai simplu: informația despre o boală incurabilă a persoanei. Exemplul mai complicat: secretul greșelii, desăvârșită prin necunoaștere, care atrage după sine consecințele ireversibile, așa cum s-a întâmplat în timpuri străvechi cu regele Oedip…

Ce să mai vorbim, Excelența a făcut o alegere justă. Mie nu-mi plac secretele. După părerea mea, în timpul nostru și pe planeta noastră toate secretele put a mizerie. Recunosc că multe dintre ele sunt cu totul senzaționale și capabile să zguduie imaginația, dar mie, personal, nu îmi place să fiu inițiat în ele, ba și mai neplăcut – să inițiez în aceste secrete străini fără nici o vină. La noi în COMCON-2 majoritatea lucrătorilor sunt de aceeași părere și poate că tocmai de aceea la noi se petrec foarte rar scurgeri de informații. Oricum, repulsia mea față de secrete depășește probabil nivelul mediu. Chiar mă străduiesc să nu folosesc vreodată termenul obișnuit de „a descoperi secretul”, eu spunând de obicei „a dezgropa secretul”, și am impresia că sunt un asanator în cel mai pur sens inițial al acestui cuvânt.

Ca acum, de exemplu.

Din referatul lui Lev Abalkin.

În întuneric orașul devine plat ca o gravură veche. Mucegaiul lucește difuz în golurile negre ale ferestrelor oarbe, iar în părculețele rare și pe suprafețele gazonate licăresc mici curcubeie livide: bobocii unor flori fosforescente, deschiși pe timpul nopții. Se simt curenți de arome slabe, dar iritante. De pe acoperișuri se târăște și se suspendă deasupra bulevardului prima lună: o seceră imensă și știrbită, care toarnă peste oraș o lumină infectă, portocalie.

Acest corp ceresc îi provoacă lui Șcekn o repulsie inexplicabilă. La fiecare minut îl privește dezaprobator și de fiecare dată își deschide convulsiv botul și îl închide cu zgomot, de parcă i-ar veni să urle, dar se abține. E cu atât mai straniu, cu cât pe Sarakshul său natal luna este imposibil de văzut din cauza refracției atmosferice, iar Luna pământeană îi este total indiferentă, cel puțin din câte știu eu.

Apoi observăm copiii.

Sunt doi. Se țin de mână și merg încet pe trotuar, străduindu-se parcă să se ascundă în umbră. Merg tot într-acolo, unde mergem și noi. Judecând după îmbrăcăminte, par a fi băieți. Unul este mai înalt, pare de vreo opt ani, celălalt este mic de tot, să tot aibă patru-cinci ani. Pesemne, abia au ieșit dintr-o străduță laterală, altfel i-aș fi văzut din depărtare. Merg de multă vreme, de mai multe ore, pentru că sunt foarte obosiți și abia își urnesc picioarele… Cel mai mic nici nu mai pășește, ci se târăște, ținându-se de mâna celui mai mare. Băiatul cel mare are atârnată peste umăr o sacoșă plată, cu curea lată, sacoșă pe care o aranjează tot timpul, ca să nu-l bată peste genunchi.

Translatorul traduce cu o voce uscată, indiferentă:„…Am obosit, mă dor picioarele… Mergi, ți-am spus… Mergi… Om rău… Ba tu ești om rău și urât… Șarpe, cu urechi… Ba tu ești, coadă de șobolan necomestibilă…” Așa. Se opresc. Cel mic își smulge mâna din palma celui mai mare și se așază. Cel mare îl ridică de guler, celălalt se așază din nou și atunci primește una după ceafă. Din translator ies valvârtej „șobolani”, „șerpi”, „animale împuțite” și altă faună. Apoi cel mic începe să plângă tare și translatorul tace nedumerit. A venit timpul să intervenim.

— Bună ziua, băieți, spun doar din buze.

Sunt foarte aproape de ei, dar abia acum mă observă. Cel mic încetează imediat cu plânsul și se uită la mine cu gura larg deschisă. Cel mare mă privește și el, dar încruntat, cu ostilitate, iar buzele îi sunt strâns lipite. Mă las pe vine în fața lui și spun:

— Nu-ți fie frică. Sunt bun. N-am să te supăr.

Știu că linganul nu redă intonațiile și de aceea caut cuvinte simple, liniștitoare.

— Pe mine mă cheamă Lev, îi spun. Văd că sunteți obosiți. Vreți să vă ajut?

Cel mare nu răspunde. Se uită în continuare încruntat, cu mare neîncredere și atenție, iar celui mic i se trezește brusc interesul pentru Șcekn, nu își mai dezlipește privirile de el și este clar că l-a cuprins teama, dar în același timp și curiozitatea. Abordând una dintre înfățișările cele mai blânde, Șcekn stă de-o parte, întorcându-și capul cu fruntea înaltă.

— Sunteți obosiți, spun. Vă e foame și sete. Vă dau acum ceva gustos.

Și în acel moment, cel mare explodează. Nu au obosit deloc și nu au nevoie de nimic gustos. Acum îi va veni de hac acestui șarpe cu urechi de șobolan și va merge mai departe. Și cine îl va încurca va primi un glonț în burtă. Chiar așa.

Foarte bine. Nimeni nu vrea să-i încurce. Și unde merg?

Unde trebuie, acolo și merg.

Totuși? Poate au același drum? Atunci îl va putea duce pe umăr pe șarpele cu urechi de șobolan.

Până la urmă se aranjează totul. Au fost mâncate patru ciocolate și s-au băut două bidonașe cu tomzator. În gurile lor micuțe se poate stoarce câte o jumătate de tub cu pireu de fructe. Este cercetat cu atenție combinezonul-curcubeu a lui Lev și (după o scurtă, dar foarte energică ceartă) s-a căpătat permisiunea de a-l mângâia o dată (numai o dată) pe Șcekn (în nici un caz însă pe cap, doar pe spate). La bordul lui Vandehuze toți plâng în hohote înduioșați și se aude un sâsâit puternic.

În continuare s-au clarificat următoarele.

Băieții sunt frați; pe cel mare îl cheamă Iadrudan, iar pe cel mic Pritulatan. Au locuit destul de departe de aici (nu s-a putut preciza unde) cu tata, într-o casă mare, albă și cu bazin în curte. Nu de mult, împreună cu ei au locuit două mătuși și încă un frate, cel mai mare, de optsprezece ani, dar au murit cu toți. După aceasta, tata nu i-a mai luat niciodată după alimente, începuse să meargă de unul singur, deși mai înainte

pleca cu toată familia. În jur erau multe alimente – și acolo, și acolo, și acolo (nu s-a putut preciza unde). Când pleca de unul singur, tata spunea de fiecare dată: dacă nu se întoarce până seara, atunci ei trebuie să ia Cartea, să iasă în acest bulevard și să meargă tot înainte până la o casă frumoasă din sticlă, care se luminează în întuneric. Dar nu trebuie să intre în această casă; să se așeze alături și să aștepte, până când vor veni niște oameni și vor fi duși acolo unde sunt și tata, și mama, și toți. De ce noaptea? Pentru că noaptea nu umblă oameni răi pe stradă. Ei sunt numai ziua. Nu, nu i-am văzut niciodată, dar am auzit de multe ori cum sună din clopoței, cum cântă cântece și ne ademenesc să ieșim din casă. Atunci tata și fratele cel mare își scoteau armele și le băgau în burtă câte un glonț… Nu, nici nu mai cunosc și nici nu au mai văzut pe altcineva. Este adevărat, cândva, demult, la ei în casă au venit niște oameni înarmați și toată ziua s-au certat cu tata și cu fratele mai mare, apoi s-au băgat și mama împreună cu cele două mătuși. Toți țipau foarte tare, dar, bineînțeles, tata a avut ultimul cuvânt și oamenii aceia au plecat și nu au mai venit niciodată…

Micuțul Pritulatan adoarme de cum îl pun pe umeri. Din contră, Iadrudan refuză orice ajutor. Îmi dă voie doar să-i aranjez mai bine sacoșa cu Cartea, iar acum merge alături, cu mâinile în buzunare, abordând un aer de independență. Șcekn fuge înainte, fără să participe la discuție. Degajă din toată ființa o indiferență totală față de ceea ce se întâmplă, dar, în realitate, la fel ca noi toți, este intrigat de un fapt cât se poate de clar, și anume că țelul băieților – o oarecare clădire luminoasă – este același cu obiectivul „Pata-96”.

Iadrudan nu știe ce stă scris în Carte. În această Carte toți adulții din familie au scris în fiecare zi tot ce s-a întâmplat. Cum Pritulatan a fost mușcat de o furnică otrăvitoare. Cum apa a început brusc să se scurgă din bazin, dar tata a oprit-o. Cum a murit mătușa: deschidea o conservă, mama se uita, iar mătușa era deja moartă… Iadrudan nu a citit această carte, citește prost și nici nu-i place s-o facă, nu are aptitudini. Uite, Pritulatan are aptitudini foarte mari, dar este încă mic și nu

înțelege nimic. Nu, nu s-au plictisit niciodată. Poate exista plictiseală într-o casă cu cinci sute șapte camere? Și fiecare cameră este plină cu tot felul de lucruri minunate, atât de uimitoare, că până și tata nu a putut să spună la ce sunt bune și de ce există. Numai că acolo nu a fost găsită o pușcă… Acum puștile sunt o raritate. Poate că în casa vecină s-ar mai fi găsit o pușcă, dar tata ne-a interzis categoric să ieșim în stradă… Nu, tata nu ne-a dat voie să tragem cu pușca lui. Spunea că nu-i cazul pentru noi. Uite, când veți ajunge la casa luminoasă și vă vor întâmpina acolo oamenii buni, vă vor duce la mama, iar atunci, uite, veți putea trage cât poftiți… Poate o să ne duci tu la mama? Atunci de ce nu ai pușcă? Ești om bun, dar n-ai pușcă, iar tata spunea că toți oamenii buni sunt cu puști…

— Nu, spun. Nu pot să te duc la mama… Sunt străin de aceste locuri și aș fi vrut să mă întâlnesc cu oamenii buni…

— Păcat, spune Iadrudan.

Ieșim în piață. Obiectul „Pata-96” seamănă din apropiere cu un gigantic cufăraș străvechi din cristal bleu, care strălucește în toată splendoarea lui barbară prin mulțimea nenumăratelor pietre prețioase și nestemate. O lumină lină, alb-albăstruie, străpunge obiectul din interior, luminând asfaltul, plin de crăpături și năpădit de buruieni ca firele de păr negru și țepos, și fațadele moarte ale caselor ce înconjoară piața. Pereții acestei minunate clădiri sunt complet transparenți, iar înăuntru strălucește și sclipește vesel un haos cromatic de roșu, auriu, verde și galben, astfel încât nu observi de prima dată intrarea largă ca o poartă, deschisă prietenos, spre care duc câteva trepte joase și plate.

— Jucării!… Șoptește fascinat Pritulatan, începând să se răsucească și să alunece de pe mine.

Doar acum realizez că acest cufăraș nu este plin cu nestemate, ci cu jucării multicolore, sute și mii de jucării multicolore, total lipsite de bun gust: păpuși absurd de mari și colorate strident, mașini monstruoase din lemn și o infinitate de mărunțișuri policrome, greu de distins de la această distanță.

Micuțul și capabilul Pritulatan porni numaidecât să se văicărească și să ne implore să intrăm cu toții în casa fermecată, nu-i nimic, ce dacă tata ne-a interzis, noi intrăm doar pentru un minuțel, luăm, uite, camionul ăla și imediat începem să-i așteptăm pe oamenii buni… Iadudran încearcă să-l potolească, întâi cu cuvinte, apoi, când nici așa nu a mers, îl trage de ureche și văicăreala își pierde coerența. Impasibil, translatorul deversează în mediul înconjurător un sac întreg de „șerpi cu urechi de șobolani”, bordul lui Vandehuze bubuie indignat, cerând liniștea și consolarea micuțului, când pe neașteptate tac toți, inclusiv capabilul Pritulatan.

De după cel mai apropiat colț apare brusc aborigenul înarmat, văzut nu cu mult timp în urmă. Pășind moale, fără zgomot, pe petele de lumină albăstrie, cu mâna pe mitraliera atârnată de-a curmezișul pieptului, se îndreaptă direct spre copii. Nici nu se uită la mine și la Șcekn. Îl strânge de mâna stângă pe amuțitul Pritulatan și de mâna dreaptă pe înseninatul Iadrudan și îi duce de aici prin piață, direct spre clădirea luminoasă: la mama, la tata, la posibilitățile nemărginite de a trage cu pușca după voia inimii.

Privesc în urma lor. Totul pare să decurgă așa cum trebuie, dar în același timp un fleac, o nimica toată, îmi strică întreaga imagine. O picătură de fiere…

— Ai recunoscut? întreabă Șcekn.

— Ce anume? Răspund iritat, pentru că nu reușesc să mă lepăd de acest fir de praf, care strică toată imaginea.

— Stinge lumina din această clădire și trage de vreo zece ori cu tunul…

Aproape că nu-l mai aud. Și imediat înțeleg totul despre fixul de praf. Aborigenul se îndepărtează, ținând copiii de mâini, și văd cum i se clatină mitraliera la piept în ritmul mersului, întocmai ca un pendul: de la stânga, la dreapta, de la dreapta la stânga… Nu se poate clătina așa. Nu se poate balansa atât de voinicește o mitralieră grea, cântărind nu mai puțin de o jumătate de pud. Așa se poate balansa o mitralieră jucărie, din lemn sau din material plastic. Acest „om bun” nu are o mitralieră adevărată…

Nu reușesc să-mi termin gândul până la sfârșit. Mitraliera-jucărie a aborigenului. Aborigenii trag ca niște lunetiști. Poate că mitraliera-jucărie este din acest pavilion al jucăriilor… Stinge lumina în pavilion și trage în el o salvă de tun… E doar același pavilion… Nu, nu pot să gândesc nimic până la capăt.

În stânga cad de-a valma cărămizi, iar rama lemnoasă se rupe cu o trosnitură și cade pe trotuar. Pe fațada diformă a casei cu șase etaje, a treia de la colț, de sus în jos, pe diagonală, alunecă prin crăpăturile negre ale ferestrelor o umbră galbenă și lată, dar alunecă atât de ușor și imponderabil, încât pare de necrezut că după ea se prăbușesc din fațadă straturi de tencuială și sfărâmături de cărămidă. Vandehuze țipă ceva, într-un mod groaznic, pe două tonalități, urlă și copiii din piață, iar umbra se află deja pe asfalt – la fel de imponderabilă, semitransparentă și imensă. Mișcarea nebunească a zeci de picioare aproape că îmi scapă privirilor și în această fugă se vede ceva negru, care se umflă și se dezumflă – un corp lung și segmentat ce-și poartă ridicați în față cleștii de prindere și pe care stă nemișcată o pată de lumină lăcuită…

Scorcherul apare singur în mâna mea. Mă transform într-un telemetru automat, preocupat doar de măsurarea distanței între racopăianjen și siluetele copiilor, care fugeau oblic pe întinsul pieței. (Undeva pe-acolo mai este și un aborigen cu mitraliera lui falsă, fuge și el din răsputeri, puțin mai în urma copiilor, dar nu pe el îl urmăresc.) Distanța se micșorează fulgerător, totul este cât se poate de clar și când racopăianjenul apare pe axa mea, trag.

În acest moment mă aflu la douăzeci de metri de el. Nu am fost nevoit să trag prea des cu scorcherul și drept urmare sunt zguduit de urmări. Orbesc pentru moment din cauza fulgerului roșu-vinețiu, dar reușesc să văd că racopăianjenul literalmente explodează. Instantaneu. În totalitate. De la clești până la vârful piciorului posterior. La fel ca un cazan cu aburi supraîncălziți. Bubuie un tunet scurt, ecoul începe să se răsfrângă și să se rostogolească prin piață, iar în locul monstrului crește un nor de abur alb și dens, care la prima

vedere pare chiar solidificat.

Totul s-a terminat. Norul de abur se topește cu un fâsâit ușor, tropăiturile și țipetele pătrunzătoare de panică se sting în adâncimea străduței întunecate, iar cufărașul-nestemată al pavilionului strălucește în mijlocul pieței, în toată splendoarea lui barbară, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic…

— Ptiu drace, ce pocitanie oribilă, bolborosesc. De unde au apărut prin locurile astea, de la o sută de parseci de Pandora?… Și tu, ce? Iar nu l-ai simțit?

Șcekn nu reușește să mai răspundă. Răsună un foc de armă, ecoul se rostogolește din nou prin piață și imediat după el, un al doilea. Undeva aproape de tot. Parcă de după colț. Ei, este clar: de pe străduța unde au fugit cu toții…

— Șcekn, ține-o tot la stânga și nu scoate capul, îi ordon deja în fugă.

Încă nu înțeleg ce se întâmplă pe străduță. Cel mai probabil, copiii fuseseră atacați de încă un racopăianjen… Deci arma nu era totuși o jucărie? Și în acel moment, din întunericul străzii ies și se opresc, barându-ne drumul, trei tipi. Doi dintre ei sunt înarmați cu automate adevărate și două țevi sunt îndreptate direct spre mine.

Totul se vede foarte bine în lumina alb-albăstruie: un bătrân cărunt, înalt, într-o uniformă gri, cu nasturi strălucitori, iar de-o parte și de alta, puțin mai înapoi, stăteau cei doi tineri puternici, cu armele pregătite, îmbrăcați tot în uniforme gri, încinși cu curele și cartușiere.

— Foarte periculos… Clănțăne Șcekn în limba Căpățânoșilor. Repet: foarte!

Pășesc înainte și îmi impun cu un oarecare efort să-mi ascund scorcherul în teacă. Mă opresc în fața bătrânului și întreb:

— Ce-i cu copiii?

Țevile automatelor sunt îndreptate direct spre burta mea. Spre burtă. Fețele tinerilor sunt sumbre și crunte.

— Totul e în regulă cu copiii, răspunse bătrânul. Ochii lui sunt de culoare deschisă și par chiar veseli.

Pe chipul lui nu plutește aceeași posomorâte grea, ca la ceilalți doi. O față obișnuită de bătrân, ridată și chiar plăcută. De fapt, poate că doar mi se pare, dar problema este că în loc de armă are în mână un baston poleit, strălucitor, cu care își bate ușor și nepăsător carâmbul cizmei înalte.

— În cine ați tras? Întreb.

— Într-un om rău, vine răspunsul translatorului.

— Voi sunteți probabil acei oameni buni cu arme? Întreb.

Bătrânul își ridică sprâncenele nedumerit.

— Oameni buni? Ce-i asta?

Îi explic ce mi-a spus Iadrudan. Bătrânul dă din cap.

— Înțeleg. Da, noi suntem acei oameni buni. Mă cercetează cu privirea din cap până în picioare. Și după cum văd, nu vă merg rău treburile… La spate, o mașină de tradus… Și noi am avut cândva unele la fel, dar erau imense, ocupau camere întregi. Nici o astfel de armă de mână nu am avut vreodată. Ce frumos l-ați tăiat pe acel om rău! Ca din tun. De mult ați venit?

— Ieri.

— Iar noi nu ne-am pus la punct mașinile de zbor. Nu are cine să le pună la punct. Din nou mă cercetează deschis cu privirea. Da, bravo vouă! Aici la noi, după cum vedeți, e o decădere totală. Voi cum ați reușit? Ați învins? Sau ați găsit niște mijloace?

— Într-adevăr, la voi decăderea este totală, spun cu prudență. Sunt aici de o zi și o noapte și tot nu înțeleg nimic…

Îmi este însă limpede că mă confundă cu altcineva. Pentru început poate că e mai bine. Trebuie să fiu doar precaut, foarte precaut…

— Știu că nu înțelegeți nimic, spune bătrânul. Și e cel puțin straniu… Oare la voi nu a fost nimic din toate astea?

— Nu, răspund. La noi nu a fost așa.

Bătrânul izbucnește cu o frază lungă, la care translatorul reacționează prompt: „nu se codifică limbajul”.

— Nu înțeleg, spun.

— Nu înțelegeți… Și eu care credeam că știu bine limba Zagoriei.

— Nu sunt de acolo, mă justific. Și niciodată nu am fost acolo.

— Atunci de unde sunteți?

Mă hotărăsc.

— Acum nu are importanță, răspund. Să nu vorbim despre noi. La noi totul este în regulă și nu avem nevoie de ajutor. Să discutăm despre voi. Nu am înțeles prea multe, dar un singur lucru mi-e clar: aveți nevoie de ajutor. Ce anume? Ce vă trebuie mai înainte de toate? În general, ce se întâmplă aici?

Iată despre ce vreau să vorbim. Și haideți să ne așezăm, că toată ziua am stat numai în picioare. Aveți un loc unde putem să stăm jos și să vorbim în liniște?

Un timp își plimbă în tăcere privirile pe fața mea.

— Nu vreți să spuneți de unde sunteți, rostește într-un sfârșit. Mă rog, este dreptul dumneavoastră. Sunteți mai puternici. Numai că-i o prostie. Oricum știu că sunteți din Arhipelagul de Nord. Nu v-au atins pentru că nu v-au observat. Norocul vostru. Dar aș vrea să întreb, unde ați fost în acești ultimi patruzeci de ani, când am fost lăsați să putrezim de vii aici? Ați trăit ca găina la moară, fiți blestemați!

— Nu sunteți singurii care suportați un astfel de dezastru, îl contrazic cu toată sinceritatea. Iată că acum v-a venit și vouă rândul.

— Încântați, spune bătrânul. Să mergem să vorbim.

Intrăm pe scara casei de vizavi, urcăm la etajul doi și ne pomenim într-o cameră cam murdară și sărăcăcios mobilată: o masă în mijloc, un pat mare lângă perete și două taburete lângă fereastră. Ferestrele dau în piață și camera este luminată de strălucirile alb-albăstrii ale pavilionului. Pe pat doarme cineva, înfășurat până peste cap într-un impermeabil lucios. Pe masă sunt cutii de conserve și un bidon mare, metalic.

N-am intrat bine în cameră că bătrânul și începe să facă ordine. Îl scoală pe cel care dormea și îl expediază din casă. Unul dintre băieții posomorâți primește ordin să ocupe postul de la fereastră și se așază pe un taburet în locul indicat, unde va rămâne tot timpul, fără a-și desprinde privirile de pe întinderea pieței. Al doilea băiat posomorât începe dibaci să deschidă conservele, apoi se postează lângă ușă, sprijinindu-se cu umărul de tocul ușii.

Sunt invitat să iau loc pe pat, apoi sunt blocat cu masa, pe care sunt puse cutiile cu conserve. În bidon se află apă obișnuită, destul de curată, deși cu gust de fier. Șcekn nu este uitat nici el: soldatul izgonit din pat pune jos, în fața lui, o „conservă” desfăcută. Șcekn nu protestează, dar fiindcă nu mănâncă conserve, se îndreaptă spre ușă și se așază prudent

lângă santinelă. Totodată se scarpină cu râvnă, gâfâie și se linge, prefăcându-se din răsputeri că este un câine obișnuit.

Între timp, bătrânul ia cel de-al doilea taburet, se așază vizavi de mine și pornește tratativele.

Înainte de toate, bătrânul se prezintă. Bineînțeles, s-a dovedit a fi un gattauh și nu un simplu gattauh, ci un gattauh-okambonom, ceea ce probabil trebuie tradus prin „conducătorul întregului teritoriu și al sectoarelor învecinate". Sub conducerea lui se află tot orașul, portul și duzina de triburi ce populează ținutul pe o rază de până la cincizeci de kilometri. Își imaginează cu dificultate ce se întâmplă dincolo de granițele acestui teritoriu, dar presupune că și acolo e cam același lucru. Populația din regiunea lui nu depășește acum cinci mii de oameni. În zonă nu mai există industrie și nici măcar o agricultură cât de cât organizată. Ce-i drept, într-o suburbie există un laborator. Este un laborator bun, cândva unul dintre cele mai bune din lume și, cu toate că la conducerea lui stă și până în ziua de azi însuși Draudan („ciudat că n-ați auzit niciodată de el… Și el a avut noroc: s-a dovedit longeviv ca mine…"), ei nu au reușit nimic în toți acești patruzeci de ani. Și, după cum se vede, nici nu vor reuși.

— Și de aceea, conchide bătrânul, haideți să nu ne mai învârtim în jurul chestiunii și să nu ne mai târguim. Nu am decât o condiție: dacă e de vindecat, atunci pe toți. Fără excepție. Dacă vă convine, restul condițiilor puteți să le puneți și singuri. Oricare ar fi ele. Primesc necondiționat. Dacă nu, atunci mai bine nu vă băgați. Noi, desigur, vom muri cu toții, dar nici voi nu veți avea trai, până când măcar unul dintre voi va reuși să mai rămână în viață.

Tac. Tot mai sper că statul-major îmi va sugera ceva. Măcar de-ar fi ceva! Înseamnă că nici acolo nu înțeleg nimic.

— Atunci puneți întrebări! Mă repede bătrânul.

— Ați spus: vindecat. Aveți epidemie?

Fața bătrânului împietrește. Mă privește lung în ochi, apoi se sprijină obosit de masă și își freacă fruntea cu degetele.

— Doar v-am prevenit: nu trebuie să ne învârtim în jurul

chestiunii. Am spus că nu ne vom târgui. Spuneți clar și simplu: aveți medicamentul universal? Dacă îl aveți, dictați condițiile. Dacă nu, nu avem ce discuta…

— Așa nu ne mai urnim din punctul mort, spun. Haideți să pornim de la premisa că nu știu absolut nimic despre dumneavoastră. Să spunem că am dormit în acești patruzeci de ani. Nu știu ce boală aveți, nu știu ce medicament vă trebuie…

— Nici despre Invazie nu știți nimic? Spune bătrânul, cu ochii închiși.

— Aproape nimic.

— Nici despre Răpirea Generală nu știți nimic?

— Mai nimic. Știu că au plecat toți. Și că în treaba asta sunt amestecați extratereștrii din Cosmos. Altceva nimic.

— Ex-tra-telez-trii… Din Coz-moz… Se chinuiește bătrânul pe rusește.

— Oameni din lună. Oameni din cer… Îi sugerez.

Rânjește, dezvelindu-și dinții puternici, galbeni.

— Nici din cer și nici din lună. De sub pământ! Deci, ceva-ceva tot știți…

— Am străbătut întreg orașul. Și am văzut multe.

— Iar la voi acolo nu s-a întâmplat absolut nimic? Chiar nimic?

— Nimic asemănător, spun apăsat.

— Și n-ați observat nimic? N-ați observat pieirea omenirii? Gata cu minciunile! Ce vreți să câștigați cu aceste minciuni?

— Lev! adie în interiorul căștii mele vocea lui Komov. Joacă varianta „Cretinul”!

— Eu sunt o persoană subordonată, spun cu severitate. Știu doar atât cât îmi este permis să știu! Fac doar atât cât mi se ordonă să fac! Dacă mi se ordonă să mint, voi minți, dar acum n-am un asemenea ordin.

— Și ce fel de ordin aveți?

— Să fac cercetări în sectorul dumneavoastră și să raportez toate circumstanțele.

— Ce prostie! Exprimă bătrânul un dezgust obosit. Mă rog. Fie ca dumneavoastră. Nu știu de ce vreți să vă povestesc

lucruri bine cunoscute tuturor… În fine. Ascultați.

Până la urmă a reieșit că toate relele se datorau unei rase de neoameni odioși, care se înmulțiseră în interiorul planetei. În urmă cu patru decenii această rasă a invadat omenirea locală. Invazia s-a declanșat printr-o pandemie incredibilă, răspândită instantaneu de neoameni pe întreaga planetă. Generatorul pandemiei nu a fost descoperit nici până în prezent. Iar boala se manifesta în felul următor: începând cu vârsta de doisprezece ani, copiii absolut normali îmbătrâneau vertiginos. Ritmul de dezvoltare a organismului omenesc pornea să crească în progresie geometrică, odată ajuns în acest punct critic al vârstei. Băieți și fete la șaisprezece ani arătau de patruzeci de ani, la optsprezece ani începea bătrânețea și numai puțini ajungeau până la douăzeci de ani.

Pandemia făcea ravagii deja de trei ani, când neoamenii și-au anunțat pentru prima dată existența. Ei au propus tuturor guvernelor să organizeze transferarea populației „în lumea vecină", adică la ei, în subteran. Au promis că acolo, în lumea vecină, pandemia va dispărea de la sine – și atunci milioane și milioane de oameni înspăimântați s-au năpustit în puțuri speciale, de unde, bineînțeles, nu s-a mai întors nimeni. Astfel a dispărut civilizația locală în urmă cu patruzeci de ani.

Evident, nu toți au crezut și s-au speriat. Au rămas familii întregi și grupuri de familii, chiar și comunități religioase. În condițiile cumplite ale pandemiei, ei și-au continuat lupta deșartă pentru existență și pentru dreptul de a trăi precum predecesorii lor. Neoamenii nu au abandonat însă nici această jalnică parte procentuală a populației de odinioară. Au organizat o adevărată vânătoare de copii, această ultimă speranță a omenirii. Au împânzit planeta cu „oameni răi". La început erau imitații de oameni, având înfățișarea unor tipi veseli și vopsiți, ce sunau din clopoței și cântau cântecele vesele. Prostuți, copiii îi urmau bucuroși și dispăreau pentru totdeauna în „borcanele" de chihlimbar. Tot în acea vreme au apărut în piețele principale astfel de pavilioane-jucărie, strălucitoare în noapte – copilul intra și dispărea fără urmă.

— Am făcut ce am putut. Ne-am înarmat: arsenalele părăsite

erau pline cu arme. Am învățat copiii să se sperie de „oameni răi”, apoi chiar să-i lichideze cu armele. Odinioară distrugeam cabinele și trăgeam de aproape în pavilioanele-jucărie, până când am înțeles că e mult mai inteligent să punem alături santinele și să prindem copiii neatenți înainte de prag. Asta nu a fost însă decât începutul…

Cu o inventivitate inepuizabilă, neoamenii au aruncat la suprafață noi și noi tipuri de vânători de copii. Au apărut „monștrii”. Era aproape imposibil să-i nimerești când atacau copilul. Au apărut gigantici fluturi multicolori: cădeau peste copil, îl înfășurau cu aripile și dispăreau împreună cu el. În general, acești fluturi sunt invulnerabili la gloanțe. În fine, ultima noutate: au apărut ticăloșii, care nu se deosebesc cu nimic de un soldat obișnuit. Ăștia iau pur și simplu copilul de mână, care nebănuitor se lasă dus. Unii dintre ei chiar știu să vorbească…

Știm foarte bine că nu avem practic șanse de a supraviețui. Pandemia nu dispare, deși la început speram contrariul. Numai un om la o sută de mii rămâne necontaminat. Iată, de exemplu, eu, Draudan… Și încă un băiat – el a crescut sub ochii mei, are acum optsprezece ani și arată tot de optsprezece… Dacă n-ați știut toate astea, atunci să le știți. Dacă ați știut, atunci să aveți în vedere că suntem foarte conștienți de situația noastră. Și suntem gata să acceptăm orice condiții puneți, suntem gata să muncim pentru voi, suntem pregătiți să ne supunem… Suntem de acord cu toate condițiile, dar nu uitați: dacă ne vindecați, să nu fie omis niciunul. Nici o elită, nici un ales!

Bătrânul tace, se întinde după cana cu apă și bea cu nesaț. Soldatul de lângă ușă își schimbă greutatea corpului de pe un picior pe altul și trage un căscat, acoperindu-și gura cu palma. Pare a avea în jur de douăzeci și cinci de ani. Dar în realitate? Treisprezece? Cincisprezece? Adolescent…

Stau nemișcat, străduindu-mă să-mi păstrez fața imobilă, în subconștient mă așteptam la ceva asemănător, dar ceea ce am auzit de la martorul ocular și de la victimă nu știu de ce nu îmi intra defel în conștiință. Faptele prezentate de bătrân nu

mă contrariau, dar totul părea ca într-un vis: fiecare element luat în sine era plin de sens, dar toate la un loc creau ceva cu totul absurd. Sau poate datorită faptului că îmi intrase în carne și sânge o oarecare părere preconceptă despre Pelerini, admisă necondiționat la noi pe Pământ?

— De unde știți că sunt neoameni? Întreb. I-ați văzut dumneavoastră, personal?!

Bătrânul geme. Fața lui devine înfricoșătoare.

— Mi-aș fi dat și jumătate din viața asta inutilă, doar să văd măcar unul, spuse răgușit. Uite, cu mâinile acestea… Singur… Dar eu, bineînțeles, nu i-am văzut. Suntem prea prudenți și lași… Probabil ca nimeni nu i-a văzut, cu excepția acelor mârșavi trădători din guvernul de acum patruzeci de ani… Și se spune că, în general, nu au formă, cum e apa, de exemplu, sau cum e aburul…

— Atunci nu este clar. La ce le-ar folosi ființelor fantomatice atragerea câtorva miliarde de oameni în subteranele lor?

— Da, blestemați să fiți! Ridică vocea bătrânul. Doar sunt NEOAMENI! Cum putem noi judeca nevoile neoamenilor? Poate pentru sclavie. Poate pentru mâncare… Sau poate ca material de construcție pentru târâturile lor… Ce importanță are? Au distrus lumea noastră! Nici acum nu ne dau pace, ne extermină ca pe șobolani…

Și în acest moment, pe neașteptate, fața i se schimonosește groaznic. Cu o agilitate uimitoare pentru vârsta lui, sare către peretele opus, răsturnând cu zgomot taburetul. N-am apucat nici să clipesc, că deja ținea cu amândouă mâinile un revolver masiv, nichelat, ațintindu-l direct spre mine. Santinelele somnoroase se dezmeticesc și cu aceeași expresie de uluială și groază întipărită pe fețele devenite brusc copilărești, fără a mă pierde din priviri, bâjbâie după armele lor.

— Ce s-a întâmplat? Întreb și încerc să nu mă mișc. Țeava nichelată tremura, iar santinelele, luându-și în cele din urmă armele, declanșau închizătoarele.

— Haina ta tâmpită a început totuși să funcționeze, clănțăne Șcekn în limba lui. Ești aproape invizibil. Ți-a mai rămas doar fața. N-ai o formă, cum e apa sau aburul. De altfel, bătrânul

nici nu vrea să mai tragă. Să-l elimin totuși?

— Nu-i nevoie, spun pe rusește.

În fine, bătrânul prinde voce. E mai alb decât peretele și vorbește cu poticneli, datorate în mod evident nu fricii, ci urii. Totuși bătrânul e puternic.

— Blestemat să fii, vârcolac subteran! Pune mâinile pe masă! Stânga-peste dreapta! Uite așa…

— E o neînțelegere, spun supărat. Nu sunt un vârcolac. Am o haină specială, care mă poate face invizibil, atâta doar că funcționează prost.

— Ah, o haină? Rostește bătrânul, batjocoritor. În Arhipelagul de Nord au învățat să facă haine-invizibile!

— În Arhipelagul de Nord au învățat să facă foarte multe lucruri. Vă rog, ascundeți-vă arma și haideți să ne înțelegem în liniște.

— Ești un prost, spune bătrânul. Măcar să te fi învrednicit să privești harta noastră. Nu există nici un Arhipelag de Nord… Te-am ghicit imediat, numai că nu-mi puteam imagina o asemenea obrăznicie…

— Nu e cam înjositor? clănțăni Șcekn. Hai, tu îl iei pe bătrân, iar eu pe cei doi tineri.

— Trage în câine! Ordonă bătrânul santinelei, uitându-se fix la mine.

— Îți arăt eu „câine”! spuse Șcekn într-o autentică limbă locală. Țap bătrân și clănțău!

Aici nervii băieților cedară și începură focurile de armă…

3 iunie 78

Din nou Maia Glumova.

Am exagerat din nou cu sonorul videofonului. Aparatul țipă melodios deasupra urechii mele, precum necunoscutul cu pantaloni scurți în timpul curtării lui Missis Nickleby. Am sărit ca o bombă din fotoliu, căutând încă din zbor butonul de recepție.

Suna Excelența. Era 07.03.

— Ajunge cu dormitul, spuse destul de binevoitor. La anii tăi nu aveam obiceiul să dorm.

Interesant, până când o să-l tot ascult despre anii mei? Deja

am patruzeci și cinci… Și de fapt, a dormit și el la anii mei. Și acum se dă în vânt după un pui de somn.

— Dar nici n-am dormit, am mințit eu.

— Cu atât mai bine. Înseamnă că poți începe imediat lucrul. Găsește-o pe Glumova aia. Află de la ea următoarele: dacă s-a mai întâlnit de ieri cu Abalkin; dacă a discutat cu Abalkin despre munca ei; dacă au discutat, ce anume l-a interesat; dacă și-a exprimat dorința de a trece pe la ea, la Muzeu. Asta-i tot. Nici mai mult, nici mai puțin.

Reacționez la această frază de cod:

— De lămurit cu Glumova dacă s-au mai văzut, dacă au discutat despre muncă, iar dacă da, ce l-a interesat, daca nu a dorit să viziteze Muzeul.

— Așa. Propuneai schimbarea legendei. De acord. COMCON-ul îl caută pe Progresorul Abalkin pentru luarea unei declarații referitoare la un oarecare accident. Cercetarea este legată de secretul identității și de aceea se desfășoară sub acoperire. Sunt de acord. Ceva întrebări?

— Aș vrea să știu ce-i cu acest Muzeu… Am mormăit parcă pentru mine.

— Ai spus ceva?

— Să presupunem că nu au avut nici o discuție referitoare la acest Muzeu blestemat. În cazul acesta, pot să încerc să lămuresc totuși ce s-a întâmplat, între ei la prima întâlnire?

— Este important pentru tine?

— Dar pentru dumneavoastră?

— Pentru mine, nu.

— E foarte ciudat, am spus, privind într-o parte. Știm ce a vrut Abalkin să clarifice cu mine. Știm ce a vrut să lămurească cu Fedoseev. Nu ne putem însă imagina ce a vrut de la Glumova…

Excelența spuse:

— Bine. Lămurește. Dar fă-o în așa fel încât să nu împiedici clarificarea problemelor principale. Să nu uiți să-ți pui radiobrățara. Pune-o chiar acum, să văd eu…

Suspinând, am scos din sertarul biroului brățara și am prins-o pe încheietura mâinii stângi. Brățara mă strângea.

— Așa deci, spuse Excelența și decuplă.

M-am dus să fac un duș. Din bucătărie se auzeau bubuituri și zăngăneli: Aliona mânuia utilizatorul. Mirosea a cafea. Am făcut un duș, apoi am luat împreună micul dejun. Îmbrăcată cu halatul meu, Aliona stă vizavi de mine și seamănă cu o zeitate chinezească. Mă anunță că azi are raport și îmi propune să mi-l citească, așa, pentru antrenament. Mă eschivez, pretextând împrejurările. Iar? întrebă ea compătimitor și în același timp cu agresivitate. Iar, recunosc cu o oarecare doză de provocare. Ei, drăcie! Răbufnește ea. Nu te contrazic, spun. Și mai durează? întrebă ea. Mai am termen trei zile, răspund eu. Mă privește iute și îmi dau seama că iar își imaginează tot felul de grozăvenii. Plictiseală mare, spun. Mi s-a urât. O să rezolv afacerea asta cât ai clipi și vom pleca undeva, cât mai departe de aici. N-am să pot, spune tristă. Oare nu te-ai plictisit? O întreb. Vă ocupați doar de fleacuri… Uite, așa trebuie luată. Se zbârlește imediat și începe să-mi dovedească opinia contrară, că nu se ocupă de fleacuri, ci de niște lucruri al naibii de interesante și necesare. Până la urmă ne-am înțeles ca peste o lună să mergem pe Noul Pământ. Așa e acum la modă…

M-am înapoiat în cabinet și, stând în picioare, am format numărul Glumovei. Nu răspunse nimeni. Era 07.51. Dimineață puternic însorită. Pe o astfel de vreme, doar Elefantul nostru putea să doarmă până la ora opt. Probabil că Maia Glumova plecase deja la serviciu, iar pistruiatul Toivo se întorsese la internatul lui.

Mi-am calculat cu aproximație programul pe ziua de azi. În Canada acum este seară târziu. Din câte știu, Căpățânoșii duc cu predilecție o viață nocturnă, astfel că nu se va întâmpla nimic rău, dacă voi ajunge acolo peste trei-patru ore… Apropo, cum o fi astăzi cu hiper-T-ul? Am cerut informații. Hiper-T-ul își reluase funcționarea normală de la patru dimineața. În condițiile acestea, azi voi ajunge și la Șcekn, și la Cornei Iașmaa.

M-am înapoiat la bucătărie, am băut încă o ceașcă de cafea și am condus-o pe Aliena până la aeroglisor, pe acoperiș. Ne-am

luat rămas-bun cu o cordialitate exagerată: începuseră emoțiile dinaintea raportului. Am fluturat stăruitor din mână, până când a dispărut, apoi m-am întors în cabinet.

Interesant, ce-o avea cu Muzeul? Un muzeu cum sunt toate muzeele… Desigur, o oarecare legătură are cu munca Profesorilor, în special cu Saraksh… Și aici mi-am amintit de Excelență, cu pupilele lui mărite, ce acopereau tot irisul. Să se fi speriat atunci cu adevărat? oare am reușit să-l sperii pe Excelență? Și cu ce! Cu o comunicare obișnuită și oarecum întâmplătoare, despre faptul că prietena lui Abalkin lucrează la Muzeul Culturilor Extraterestre… În Sectorul special al obiectelor cu destinație necunoscută… Pardon! el singur l-a denumit Sectorul special. Eu am spus că Glumova lucrează la Muzeul Culturilor Extraterestre, iar el mi-a spus: În Sectorul special al obiectelor cu destinație necunoscută… Mi-am amintit anfilada de camere, unde erau puse, atârnate și îngrădite minuni asemănătoare unor sculpturi abstracte sau ale unor modele topologice… Iar Excelența admite faptul că un ofițer imperial de stat-major, care a făcut boacăne la o sută de parseci distanță de Pământ, poate fi interesat de ceva din aceste camere…

Am format numărul de la biroul Glumovei și am rămas perplex. Din ecran îmi zâmbea plăcut Grișa Scrosovin, poreclit Vărsătorul de Apă, din al patrulea subgrup al secției mele. În decurs de câteva secunde am observat schimbul consecutiv de expresii pe fizionomia rumenă a lui Grișa. Zâmbet plăcut, dezorientare, disponibilitate oficială de a asculta ordinele și, în cele din urmă, un nou zâmbet plăcut. Acum puțin cam încordat. Băiatul putea fi înțeles. Dacă până și eu am simțit o oarecare derută, atunci și lui însuși Dumnezeu i s-ar fi permis o ușoară dezorientare. Desigur, cel mai puțin s-a așteptat să-l vadă pe șeful secției unde lucrează, dar și-a revenit satisfăcător.

— Bună ziua, spun. Dați-mi-o, dacă se poate, pe Maia Toivovna.

— Maia Toivovna. Grișa se uită în jur. Știți, lipsește. Am impresia că încă nu a venit azi. Să-i transmit ceva?

— Să-i transmiteți că a sunat-o Kammerer, ziaristul. Trebuie să mă țină minte. Dar dumneavoastră, sunteți nou pe aici? Parcă, pe dumneavoastră…

— Da, sunt aici numai de ieri… Practic, sunt un străin, lucrez cu exponatele…

— Aha! Ei, bine… Mulțumesc. Am să mai sun.

Deci așa. Excelența ia măsuri. Se pare că este absolut sigur de apariția lui Lev Abalkin la Muzeu. Și tocmai în sectorul acestor obiecte. Să încercăm să înțelegem de ce l-a ales tocmai pe Grișa. Grișa face peste o săptămână un an de când este la noi. Isteț, reacții bune. Specialitatea: exobiolog. Poate tocmai de asta. Tânărul exobiolog își începe prima cercetare independentă. Ceva de genul: „Interdependența dintre topologia artefactelor și biostructura ființei raționale”. Totul e liniștit, pașnic, fin, decent. De altfel, Grișa mai este și campionul secției la subacks…

În fine. Să zicem că pe asta am înțeles-o. Fie. Cred că Glumova este reținută pe undeva. Poate că discută undeva cu Lev Abalkin. Apropo, mi-a dat întâlnire astăzi pentru ora 10.00. Desigur, a mințit, dar dacă trebuie într-adevăr să zbor pentru această întâlnire, atunci a sosit timpul să-l sun și să aflu dacă nu s-au schimbat cumva planurile lui. Și imediat, fără să pierd vremea, am sunat la „Plopișor”.

La vila numărul șase apelul a fost preluat imediat și am văzut-o în ecran pe Maia Glumova.

— A, dumneavoastră sunteți, spuse ea cu dezgust.

Era imposibil să redau supărarea și dezamăgirea ce se așternuseră pe fața ei. Era mult schimbată în această zi: obrajii supți, umbre sub ochii triști, bolnăvicioși și larg deschiși, buzele arse. Și doar o secundă mai târziu, când ea se mișcă încet pe ecran, am observat că părul ei frumos era aranjat cu grijă și cochetărie și că peste rochia gri, foarte elegantă, cu gulerul închis, stătea la piept acel colier al ei de chihlimbar.

— Da, eu sunt… Spuse ziaristul Kammerer dezorientat. Bună dimineața. Eu, practic… Ce, Lev e la el?

— Nu.

— Problema e că mi-a fixat o întâlnire… Am vrut să…

— Aici? se învioră ea și se apropie din nou de ecran. Când?

— La zece. Aș fi vrut să aflu, pentru orice eventualitate… Dar el, după cum se vede, nu este…

— În mod sigur v-a fixat întâlnire? Cum a spus? întrebă absolut copilărește, privindu-mă lacom.

— Cum a spus? repetă încet ziaristul Kammerer. Mai exact, deja nu ziaristul Kammerer, ci eu însumi. Uite ce, Maia Toivovna. Să nu ne amăgim. Cred că mai degrabă nu va veni.

Acum mă privește, de parcă nu și-ar fi crezut urechilor.

— Cum așa?… De unde știți?

— Așteptați-mă. Am să vă povestesc totul. Peste câteva minute voi fi la dumneavoastră.

— Ce i s-a întâmplat? țipă groaznic și extrem de strident.

— Este viu și nevătămat. Fiți fără grijă. Așteptați, că eu acum…

Două minute pentru îmbrăcare. Trei minute până la cea mai apropiată cabină de hiper-T. Drace, ce coadă la cabină… Prieteni, vă rog din suflet, dați-mi voie să trec în față, este foarte important… Mulțumesc mult, mulțumesc!… Așa. Un minut pentru căutarea indexului. Doamne, ce indexuri au ăștia din provincie!… Cinci secunde pentru formarea indexului. Pășesc din cabină în pustietatea holului cu pereții din bârne al clubului stațiunii de odihnă. Încă un minut stau pe terasa largă și mă uit împrejur. Aha, acolo… Mă reped fără ezitare prin desișul de scoruș, năpădit pe jumătate de urzici. De n-aș nimeri la doctorul Gowannek…

Ea mă aștepta în hol, stând lângă măsuța joasă cu ursuleț și ținând pe genunchi videofonul. Intrând, am privit involuntar spre ușa întredeschisă a sufrageriei și ea imediat spuse grăbită:

— Vom vorbi aici.

— Cum doriți.

Dinadins am cercetat fără grabă sufrageria, bucătăria și dormitorul. Făcuse peste tot curat și, bineînțeles, nu era nimeni în apartament. Am văzut cu coada ochiului cum stă nemișcată, cu mâinile pe videofon, și cum privește direct în fața ei.

— Pe cine ați căutat? întrebă glacial.

— Nu știu, am recunoscut cu sinceritate. Pur și simplu discuția noastră va fi delicată și aș fi vrut să mă conving că suntem singuri.

— Cine sunteți? Numai să nu mințiți din nou.

I-am povestit legenda numărul doi, i-am explicat despre secretul identității și am adăugat că nu mă scuz pentru minciuni – am încercat doar să-mi fac munca și nu să-i dau emoții în plus.

— Deci acum, cum s-ar zice, v-ați hotărât să nu vă mai sinchisiți de mine?

— Păi, ce-ați vrea să fac?

Nu răspunse.

— Iată, dumneavoastră stați aici și așteptați, am spus. Iar el nu vine. Vă duce de nas. Pe toți ne duce de nas și nu se întrevede sfârșitul. Iar timpul trece.

— De ce credeți că nu se va mai întoarce aici?

— Pentru că se ascunde. Pentru că îi minte pe toți cei cu care vorbește.

— Atunci de ce ați sunat aici?

— Pentru că nu reușesc să-l găsesc, am spus, simțind cum deja încep să mă enervez. Trebuie să profit de orice șansă, chiar de cea mai idioată…

— Ce a făcut?

— Nu știu. Poate nimic. Și îl caut nu pentru că a făcut ceva. Îl caut pentru că este singurul martor al unei mari nenorociri. Și dacă nu-l găsim, atunci nu vom afla ce s-a întâmplat totuși acolo…

— Unde „acolo”?

— Nu are importanță unde, am răspuns grăbit. Acolo unde a lucrat. Nu pe Pământ. Pe planeta Saraksh.

Pe chipul ei se vedea că este pentru prima dată când aude de planeta Saraksh.

— De ce se ascunde? șopti ea.

— Nu știm. Se află în pragul unei crize psihice. Se poate spune că este bolnav. Poate i se pare ceva anume. Poate că este doar o idee fixă.

— Bolnav… Spuse, clătinând ușor din cap. Poate că da… Poate că nu… Ce vreți de la mine?

— V-ați mai întâlnit?

— Nu. A promis că o să sune, dar nu a mai făcut-o.

— Totuși de ce îl așteptați aici?

— Dar unde să-l tot aștept?

În vocea ei era atâta amărăciune, încât mi-am ferit privirile și un timp am tăcut. Apoi am întrebat:

— Unde trebuia să vă sune? La serviciu?

— Probabil… Nu știu. Prima dată m-a sunat la serviciu.

— V-a sunat la Muzeu și a spus că vine la dumneavoastră?

— Nu. M-a invitat la el fără să ezite. Aici. Am luat aeroglisorul și am venit.

— Maia Toivovna! Mă interesează toate amănuntele întâlnirii dumneavoastră. I-ați povestit despre dumneavoastră, despre munca de la Muzeu. V-a povestit despre ai lui… Încercați să vă amintiți cum a fost.

Dădu din cap.

— Nu. N-am vorbit despre așa ceva. Într-adevăr, e cam ciudat… Nu ne-am văzut de atâția ani. Abia apoi am înțeles, odată ajunsă acasă, că n-am aflat nimic despre el… Că doar l-am întrebat, unde ai fost, ce-ai făcut… Dar el se eschiva și țipa că toate astea nu sunt decât niște prostii, niște fleacuri…

— Înseamnă că el v-a pus întrebări…

— Nu! Nu-l interesa persoana mea… Cine sunt, cum sunt… Singură sau am pe cineva… Cum trăiesc… Se purta ca un băiețel… Nu vreau să vorbesc despre asta…

— Maia Toivovna, nu trebuie să vorbiți despre ceea ce nu vreți să vorbiți…

— Nu vreau să vorbesc despre nimic!

M-am ridicat, m-am dus la bucătărie și i-am adus apă. Bău tot paharul, cu înghițituri lacome și vărsând apa pe rochia sa gri.

— Asta nu privește pe nimeni, spuse ea, dându-mi paharul.

— Nu vorbiți despre ceea ce nu privește pe nimeni, am spus, așezându-mă. Despre ce anume v-a pus întrebări?

— Doar v-am spus: nu m-a întrebat nimic! Povestea, își

amintea, desena, mă contrazicea… ca un băiețel… Se pare că își amintește tot! Aproape zi cu zi! unde stătea el, unde stăteam eu, ce a spus Rex, cum se uita Wolf… Eu nu-mi mai aminteam nimic, iar el țipa la mine și mă silea să-mi aduc aminte, și când reușeam… Cum se mai bucura când îmi aminteam ceva ce el nu mai ținea minte…!

Tăcu.

— Numai atât, despre copilărie? Am întrebat, așteptând.

— Sigur că da! V-am spus doar că asta nu privește pe nimeni, e numai problema noastră!… Într-adevăr, parcă era nebun… Deja eram istovită, picoteam, iar el mă trezea și îmi țipa în ureche: și atunci cine a căzut din leagăn? Dacă îmi aminteam, mă lua în brațe, alerga cu mine prin casă și țipa: corect, așa a și fost, corect!

— Și nu v-a întrebat de Profesor, de prietenii de școală?

— Păi asta vă și spun: nu m-a întrebat nimic și de nimeni! Puteți să înțelegeți asta? Povestea, își amintea și îmi cerea să-mi amintesc și eu…

— Da, înțeleg, înțeleg. Dar după părerea dumneavoastră, ce avea de gând să facă în continuare?

Mă privi ca pe ziaristul Kammerer.

— Dumneavoastră nu înțelegeți nimic, spuse ea.

Și de fapt avea dreptate. Este adevărat, primisem răspunsurile la întrebările Excelenței. Abalkin NU se interesase de munca Glumovei, Abalkin NU intenționase să o folosească pentru a pătrunde în Muzeu. Dar, într-adevăr, nu înțelegeam deloc ce scop urmărea Abalkin prin aranjarea acestei zile de amintiri. Sentimentalism… Tributul dragostei de copii… Întoarcerea în copilărie… Nu cred. Practic, scopul fusese dinainte bine calculat și Abalkin îl realizase fără a-i stârni Glumovei nici o suspiciune. Era cât se poate de limpede că Glumova nu știe nimic despre acest scop. Nici ea nu a înțeles ce s-a întâmplat în realitate…

Mai rămânea de clarificat o întrebare: de fapt ce a adus-o la un asemenea grad de disperare, în pragul isteriei? Evident, aici se deschide un spațiu foarte vast al celor mai diferite presupuneri. Cum ar fi cele legate de obiceiurile ofițerului de

stat-major al Imperiului Insular. Dar putea fi și altceva. Și acest, altceva putea să se dovedească foarte valoros pentru mine. Aici am ezitat: ori să las în urmă ceva, poate foarte important, ori să optez pentru o mitocănie dezgustătoare, riscând să nu aflu nimic esențial…

M-am hotărât.

— Maia Toivovna, am rostit, străduindu-mă din răsputeri să fiu cât mai ferm. Spuneți-mi, ce v-a provocat o disperare atât de mare, la precedenta noastră întâlnire, disperare la care am fost martor involuntar?

Articulam aceste cuvinte și nu îndrăzneam s-o privesc în ochi. Nu m-aș fi mirat dacă m-ar fi dat imediat afară sau, pur și simplu, mi-ar fi trântit videofonul în cap. Nu a făcut însă niciuna, nici alta.

— Am fost o proastă, spuse destul de liniștită. O proastă isterică. Atunci am avut impresia că m-a stors ca pe o lămâie și apoi m-a aruncat la coș. Acum însă înțeleg: într-adevăr, nu-i ardea de mine. Nu mai are nici timp, nici putere pentru a fi delicat. Eu tot îi ceream explicații, iar el nu putea să-mi explice nimic. Probabil știa doar că îl căutați…

M-am ridicat.

— Mulțumesc foarte mult, Maia Toivovna. Cred însă că nu ați înțeles corect intențiile noastre. Nimeni nu-i vrea răul. Dacă vă întâlniți cu el, străduiți-vă, vă rog, să-i sugerați această idee.

Nu-mi răspunse.

3 iunie 78

Câte ceva despre impresiile Excelenței.

De la râpă se vedea că, din lipsă de pacienți, doctorul Gowannek pescuia. Asta era un adevărat noroc, pentru că era mai aproape până la casa lui cu hiper-T-latrină, decât până la clubul stațiunii. Ce-i drept, în drum am nimerit într-o stupărie, pe care din imprudență nu am observat-o în timpul primei mele vizite, așa că acum a trebuit să mă salvez, sărind peste niște garduri decorative și dând jos din fugă niște ulcioare și căni, de asemenea decorative. Până la urmă, totul se termină cu bine. M-am furișat pe pridvorul cu balustrade și am intrat

în camera știută și, fără să mă așez, am sunat la Excelență.

Mă gândeam să scap cu un raport scurt, dar cum discuția s-a prelungit, am fost nevoit să scot video-fonul în pridvor, pentru a nu fi luat prin surprindere de vorbărețul și susceptibilul doctor Gowannek.

— De ce stă ea acolo? întrebă gânditor Excelența.

— Îl așteaptă.

— I-a dat întâlnire?

— Din câte am înțeles, nu.

— Săraca… Mormăi Excelența. Apoi întrebă: te întorci?

— Nu. Mai este acest Iașmaa și reședința Căpățânoșilor.

— Pentru ce?

— La reședința lor se află acum un Căpățânos, ce poartă numele de Șcekn-Itrci, chiar cel ce a participat împreună cu Abalkin la operațiunea „Lumea Moartă”…

— Așa deci.

— După cât am înțeles eu din raportul lui Abalkin, între ei s-au format niște relații neobișnuite…

— În ce sens, neobișnuite?

Am ezitat, căutându-mi cuvintele.

— Aș risca să numesc asta prietenie, Excelență… Vă mai amintiți raportul?

— Mi-l amintesc. Înțeleg ce vrei să spui. Răspunde-mi însă la o întrebare: cum ai aflat că Șcekn Căpățânosul se află pe Pământ?

— Ei… A fost destul de complicat. În primul rând…

— Destul, mă întrerupse Excelența și așteptă în tăcere.

Și am înțeles, e adevărat, nu imediat. Așa este. Cu toată experiența mea solidă în lucrul cu MIP-ul, chiar și mie, un colaborator la COMCON-2, mi s-a părut destul de complicat să-l găsesc pe Șcekn. Atunci ce să mai vorbim despre simplul Progresor Abalkin, care în plus a stat douăzeci de ani în Cosmosul Adânc și se pricepe la MIP nu mai mult decât un școlar în vârstă de douăzeci de ani!

— Sunt de acord, am spus. Desigur, aveți dreptate. Și totuși recunoașteți: această problemă putea fi pe deplin realizată. Numai să vrei.

— Recunosc. Dar problema nu constă numai în asta. Nu ți-a trecut prin cap că aruncă pietre în tufișuri?

— Nu, am spus cinstit.

Să arunci pietre în tufișuri, însemna în frazeologia noastră să trimiți pe o pistă falsă, să strecori probe false, pe scurt, să prostești pe cineva. Bineînțeles, la modul teoretic, se putea admite fără rezerve că Lev Abalkin urmărește un scop bine determinat, iar toate escapadele lui cu Glumova, cu Profesorul, cu mine – nu erau decât materiale false, organizate magistral, asupra sensurilor cărora trebuia să ne frământăm zadarnic creierii, pierzându-ne timpul și forțele și îndepărtându-ne, disperați, de esențial.

— Nu se potrivește, am spus hotărât.

— Iar eu am impresia că se potrivește.

— Dumneavoastră, desigur, le vedeți mai bine, am remarcat sec.

— Fără îndoială, acceptă el. Dar, din păcate, este numai o impresie. Nu am fapte. Totuși, dacă NU mă înșel, în situația lui pare puțin probabil să-și mai amintească de Șcekn și să piardă o mulțime de forțe pentru a-l căuta, pentru a fugi într-o altă emisferă, unde să desfășoare o altă comedie – toate astea doar pentru a arunca încă o piatră în tufișuri. De acord cu mine?

— Vedeți dumneavoastră, Excelență, eu nu cunosc situația lui și tocmai de aceea, probabil, nu am aceeași impresie ca dumneavoastră.

— Dar pe care o ai? întrebă cu un neașteptat interes.

Am încercat să-mi formulez impresia:

— Doar pentru aruncarea pietrelor, nu. Există în purtarea lui o oarecare logică. Faptele sunt legate între ele. Mai mult decât atât, totdeauna aplică unul și același procedeu. Nu-și irosește timpul și puterile cu născocirea unor noi procedee – întâi zăpăcește omul cu afirmațiile lui, apoi ascultă ce mormăie bietul uluit… Vrea să afle ceva, ceva despre viața lui… Mai precis, despre destinul lui. Ceva ce i-a fost ascuns… Am tăcut, apoi am adăugat: Excelență, el a aflat, nu se știe cum, că secretul identității este legat de persoana lui.

Acum tăceam amândoi. Pe ecran se clătina o chelie pistruiată. Simțeam că trăiesc un moment istoric. Era unul dintre acele rarisime cazuri când argumentele mele (nu faptele dobândite prin mine, ci tocmai argumentele, deducțiile logice) îl obligau pe Excelență să-și revizuiască imaginile.

Și-a ridicat capul și a spus:

— Bine. Vizitează-l pe Șcekn. Dar nu cumva să uiți că mai multă nevoie am de tine aici, la mine.

— La ordinele dumneavoastră! am sărit, apoi am întrebat: Și cu Iașmaa cum rămâne?

— Nu e pe Pământ.

— Cum să nu fie?! ba e pe Pământ! La „Tabăra lui Ian", lângă Antonov.

— De trei zile e pe Giganda.

— Am înțeles! Am spus, încercând zadarnic să fiu ironic. Poftim de vezi – ce coincidență! născut în aceeași zi cu Abalkin, tot orfan din naștere, figurează și el sub numărul.

— Bine, bine, mârâi Excelența. Nu te abate.

Ecranul se stinse. Am dus videofonul la locul lui și am coborât în curte. De acolo m-am strecurat precaut prin tufele de urzici gigantice și direct din W. C.-ul de lemn al doctorului Gowannek am pășit sub ploaia nocturnă, pe malul râului Telon.

3 iunie 78

Postul de control pe râul Telon.

Freamătul râului invizibil se infiltra prin foșnetul ploii undeva aproape de tot, sub râpă, și drept în fața mea lucea ud un pod metalic modest, deasupra căruia strălucea un panou mare cu inscripția: „TERITORIUL POPORULUI CĂPĂȚÂNOS". Era puțin cam straniu să vezi că podul începe direct din iarba înaltă – spre el nu numai că nu ducea vreo intrare, dar nici măcar vreo potecuță nenorocită. La doi pași de mine se zărea lumina unei ferestruici singuratice și rotunde, la o clădire joasă, tipul de cazemată. Dinspre ea îmi venea în întâmpinare mirosul greu al neuitatului Saraksh – izul de fier ruginit, de hoit și moarte ascunsă. Ciudate locuri mai sunt pe Pământ. S-ar părea că ești acasă, unde cunoști totul, orice este obișnuit și

drag, dar nu: mai devreme sau mai târziu te lovești de ceva ce nu se potrivește cu nimic… În fine. Ce credea ziaristul Kammerer în privința acestei clădiri? O! se părea că în această privință își formase deja o opinie pe deplin determinată.

Ziaristul Kammerer găsi în peretele curbat o ușă, o împinse hotărât și nimeri într-o cameră boltită, în care nu se găsea decât o masă, la care stătea, cu bărbia sprijinită în pumni, un tânăr cu părul lung, buclat, cu fața prelungă și fină, genul Aleksandr Blok, găsit parcă după fantezia ciudată a poetului, într-un poncho mexican viu colorat și împestrițat. Ochii albaștri ai tânărului îl întâmpinară pe ziaristul Kammerer cu o privire total apatică și puțin obosită.

— Dar ce arhitectură aveți aici! roși ziaristul Kammerer, scuturându-și stropii de ploaie de pe umeri.

— Uite că lor le place, remarcă indiferent Aleksandr B., fără să-și schimbe poziția.

— Hai, mă lași! exclamă sarcastic ziaristul Kammerer, uitându-se în jur pentru a se așeza.

În cameră nu existau scaune libere, nici fotolii, canapele, sofale sau bănci. Ziaristul Kammerer se uită la Aleksandr B. Ca și mai înainte, Aleksandr B. Îl privea indiferent, fără să intenționeze câtuși de puțin să fie drăguț sau măcar politicos. Era straniu. Mai precis, neobișnuit. Se simțea însă că aici era în firea lucrurilor.

Ziaristul Kammerer tocmai deschise gura, pentru a se prezenta, când pe neașteptate Aleksandr Blok își așternu cu o resemnare obosită genele sale minunate peste obrajii palizi și, cu penetrația mecanică a unui ciber-transportor, începu să-și recite textul:

— Dragă prietene! Cu părere de rău, dar ați făcut degeaba drumul până aici. Nu veți găsi absolut nimic interesant pentru dumneavoastră. Toate zvonurile care v-au condus până la noi sunt exagerate. Sub nici o formă teritoriul poporului Căpățânos nu poate fi privit ca un oarecare complex distractiv-educativ. Căpățânoșii sunt un popor minunat și extrem de original – spun despre ei înșiși „Suntem setoși de cunoaștere, dar nu suntem curioși deloc”. Misiunea

Căpățânoșilor își reprezintă aici poporul în calitate de organ diplomatic și nu constituie obiect de contacte neoficiale și cu atât mai mult obiect al unei curiozități zadarnice. Stimate prietene! Cel mai indicat lucru pe care puteți să-l faceți acum este să porniți înapoi la drum și să explicați convingător tuturor cunoștințelor dumneavoastră adevărata stare a lucrurilor.

Aleksandr B. Tăcu și își ridică galeș genele. Ziaristul Kammerer rămase în fața lui, dar acest lucru, probabil, nu-l miră defel.

— Se înțelege că înainte de a ne lua rămas-bun voi răspunde la toate întrebările dumneavoastră.

— Dar nu aveți și obligația de a vă ridica în picioare? se interesă ziaristul Kammerer.

În ochii lui albaștri licări o oarecare înviorare.

— La drept vorbind, da, recunoscu Aleksandr B. Ieri m-am lovit însă la genunchi și chiar și acum mă doare groaznic, așa că vă rog să mă scuzați…

— Cu dragă inimă, spuse ziaristul Kammerer și se așeză pe marginea mesei. Văd că sunteți terorizat, de curioși…

— În timpul serviciului meu, dumneavoastră sunteți cea de-a șasea gașcă.

— Dar eu sunt singur cuc! remarcă ziaristul Kammerer.

— Gașca este un termen contabilicesc, explică Aleksandr B., înviorându-se și mai mult. Să luăm ca exemplu o cutie. O cutie de conserve. Sau un balot de bumbac. Sau o cutie cu bomboane. Se poate însă întâmpla ca în cutie să rămână doar o singură bomboană. Singură cuc.

— Explicațiile dumneavoastră m-au satisfăcut în totalitate, spuse ziaristul Kammerer. Dar eu nu sunt un curios. Am venit pentru o treabă.

— Optzeci și trei la sută din toate găștile, răspunse prompt Aleksandr B., vin aici numai pentru o treabă. Ultima gașcă, cinci exemplare, inclusiv copiii mici și un câine, a venit aici să perfecteze cu șefii misiunii un număr de lecții în limba Căpățânoșilor. Iar marea lor majoritate o reprezintă culegătorii de xeno-folclor. Mda, moda! Toți culeg xeno-

folclor. Și eu culeg xeno-folclor. Dar Căpățânoșii nu au folclor! Ce minciună gogonată! umoristul Long Muller a editat o broșurică în stilul lui Ossian și toți au înnebunit… „O, arbori ciufuliți, miriacodați, tăinuitori de proprii gânduri mâhnite în trunchiuri pufoase și calde! Mii de mii de cozi pe voi și nici un cap…!” Și în general, noțiunea de coadă nici nu există la Căpățânoși! pentru ei Coada este un organ de orientare și dacă se traduce judicios, atunci se obține nu coadă, ci busolă… „O, pomi miria-busolici!” Dar, după cum văd, nu sunteți folclorist…

— Nu, recunoscu sincer ziaristul Kammerer. Sunt ceva mult mai rău. Sunt ziarist.

— Scrieți o carte despre Căpățânoși?

— Oarecum. De ce?

— Nu, nimic. Vă rog. Nu sunteți nici primul, nici ultimul. I-ați văzut vreodată pe Căpățânoși?

— Da, sigur.

— Pe ecran?

— Nu. Problema este că tocmai eu i-am descoperit pe Saraksh.

Aleksandr B. Chiar se ridică.

— Dumneavoastră sunteți Kammerer?

— La ordinele dumneavoastră.

— Ba nu, eu sunt la ordinele dumneavoastră, doctore! Ordonați, cereți, porunciți…

Fulgerător mi-am amintit de discuția lui Kammerer cu Abalkin și am explicat în grabă:

— Eu doar i-am descoperit și nimic mai mult. Nu sunt deloc un specialist în privința Căpățânoșilor. Iar acum nu mă interesează Căpățânoșii în general, ci doar unul singur, anume traducătorul misiunii. Așa că dacă nu aveți nimic împotrivă… Trec dincolo la ei?

— Dar vă rog, doctore! Aleksandr B. Bătu din palme. Dumneavoastră v-ați gândit probabil că stăm aici, ca să spun așa, de pază? Nicidecum! Vă rog, treceți! Foarte mulți așa și fac. Le explici că zvonurile sunt exagerate, ei dau din cap, își iau rămas-bun și când ies… Țuști!… Trec podul…

— Și?

— După un timp se întorc. Sunt foarte dezamăgiți. Nu au văzut nimic și pe nimeni. Păduri, dealuri, râpe, peisaje minunate – asta este totul, iar pe Căpățânoși, bineînțeles, ia-i de unde nu-s. În primul rând, Căpățânoșii duc o viață nocturnă, în al doilea rând, trăiesc în subterane și, ce-i mai important, se întâlnesc doar cu aceia pe care vor să-i întâlnească. Iată, pentru astfel de cazuri suntem aici de serviciu – să spunem, pe post de agent de legătură…

— Dar voi cine sunteți? întrebă ziaristul Kammerer. COMCON-ul?

— Da. Practicanți. Facem de serviciu pe rând. Prin noi există o legătură bilaterală… Pe care dintre traducători îi vreți?

— Am nevoie de Șcekn-Itrci.

— Să încercăm. Vă cunoaște?

— Puțin probabil. Spuneți-i însă că vreau să vorbesc cu el despre Lev Abalkin, pe care precis îl cunoaște.

— Cum să nu! spuse Aleksandr B. Și trase spre el electorul.

Ziaristul Kammerer (dar recunosc că și eu însumi) observă cu încântare, ce se transformă curând în venerație, cum acest tânăr, cu fața fină de poet romantic, pe neașteptate își bulbucă sălbatic ochii și cum buzele sale grațioase, răsucite într-un sul inimaginabil, încep să ciripească, să măcăne și să bubuie cât treizeci și trei de Căpățânoși la un loc (în pădurea moartă, la mijlocul nopții, lângă drumul betonat și distrus, sub cerul slab fosforescent al Sarakshului), iar aceste sunete păreau foarte potrivite în această cazemată boltită, pustie, cu pereții goi și zgrunțuroși. Apoi tânărul tăcu și își plecă urechea, ascultând o serie de pocnituri și bubuituri drept răspuns, iar buzele și maxilarul inferior continuau să se miște în chip ciudat, de parcă ar fi fost ținute în permanență pregătite pentru continuarea discuției. Priveliștea era mai degrabă neplăcută și ziaristul Kammerer, cu toată venerația lui, socoti totuși că este mai delicat să-și mute privirile.

De altfel, discuția nu mai continuă mult. Aleksandr B. Se lăsă pe spătarul scaunului și rosti puțin gâfâind, în timp ce cu degetele lungi și palide își masa tandru maxilarul inferior:

— Se pare că a acceptat. Totuși nu vreau să vă dau prea multe speranțe: nu sunt prea sigur că am înțeles totul corect. Am prins eu două straturi semantice, dar, după mine, acolo mai era și un al treilea… Pe scurt, traversați podul, iar acolo va fi o potecă. Poteca duce în pădure. Vă întâmpină acolo. Mai precis, vă va privi… Nu. Cum să spun… Știți, nu e atât de greu să-l înțelegi pe un Căpățânos, pe cât de greu e să-l traduci. De exemplu, această frază de reclamă: „Suntem setoși de cunoaștere, dar nu suntem curioși deloc". Aceasta este o dovadă de traducere bună. „Noi nu suntem curioși" se poate înțelege însă și ca „noi nu suntem curioși degeaba" și în același timp „noi nu prezentăm interes pentru voi". Înțelegeți?

— Înțeleg, spuse ziaristul Kammerer, dându-se jos de pe masă. Mă va privi, apoi se va hotărî dacă merită sau nu să vorbească cu mine. Mulțumesc pentru demersuri.

— Ce demersuri! Este o obligație care-mi face plăcere… Așteptați, luați balonzaidul meu, plouă afară…

— Mulțumesc, nu este nevoie, spuse ziaristul Kammerer și ieși afară în ploaie.

3 iunie 78

Șcekn-Itrci, Căpățânosul.

Era aproximativ ora trei dimineața, ora locală, cerul era complet acoperit, iar pădurea deasă și această lume nocturnă mi se părea cenușie, plată și tulbure, ca o fotografie veche și nereușită.

Bineînțeles, el m-a descoperit primul și probabil de vreo cinci minute, dacă nu chiar zece, a mers în paralel cu mine, ascunzându-se după tufișurile dese. Când în sfârșit l-am observat, a înțeles asta aproape instantaneu și imediat a apărut pe potecă, în fața mea.

— Sunt aici, anunță el.

— Văd.

— Vom vorbi aici.

— Bine.

Imediat se așeză, întocmai ca un câine care vorbește cu stăpânul. Un câine mare, gras, cu capul mare, cu urechile ciulite, mici și triunghiulare, cu ochi mari și rotunzi sub

fruntea lată și masivă. Avea vocea cam răgușită și vorbea fără nici cel mai mic accent, astfel că doar frazele scurte și trunchiate și claritatea cam exagerată a articulării trădau în vorba lui un străin. Mai era ceva: cam mirosea. Dar nu puțea a câine ud, așa cum era de așteptat, ci emana un miros mai curând anorganic, ceva asemănător sacâzului încălzit. Un miros straniu, mai degrabă al unui mecanism, decât al unei ființe vii. Îmi amintesc că pe Saraksh Căpățânoșii miroseau cu totul altfel.

— Ce vrei? întrebă direct.

— Ți-au spus cine sunt?

— Da. Ești ziarist. Scrii o carte despre poporul meu.

— Nu e chiar așa. Scriu o carte despre Lev Abalkin. Îl știi.

— Tot poporul meu îl știe pe Lev Abalkin.

Era o noutate.

— Și ce gândește poporul tău despre Lev Abalkin?

— Poporul meu nu se gândește la Lev Abalkin. Îl știe.

Se părea că aici începeau niște mlaștini lingvistice.

— Am vrut să întreb: cum îl privește poporul tău pe Lev Abalkin?

— Îl știe. Fiecare. De la naștere până la moarte.

M-am sfătuit cu ziaristul Kammerer și am hotărât să lăsăm deocamdată această temă. Noi am întrebat:

— Ce poți să povestești despre Lev Abalkin?

— Nimic.

Uite, de asta mi-a fost frică mai mult decât de orice. Mi-a fost atât de frică, încât respingeam în subconștient însăși posibilitatea ivirii unei asemenea situații, astfel că nu eram deloc pregătit pentru ea. M-am fâstâcit în modul cel mai jalnic, iar el își duse laba anterioară spre bot și începu să roadă zgomotos între gheare. Nu ca un câine, ci așa cum fac câteodată pisicile noastre.

Cu toate acestea, am reușit să mă stăpânesc. Am înțeles la timp că dacă acest câine-sapiens nu ar fi vrut într-adevăr să aibă de-a face cu mine, atunci pur și simplu s-ar fi eschivat de la întâlnire.

— Știu că Lev Abalkin este prietenul tău, am spus. Ați trăit și

ați muncit împreună… Foarte mulți pământeni vor să știe ce crede despre Abalkin prietenul și colaboratorul lui, Căpățânosul.

— De ce?

— Experiența.

— Inutilă experiență.

— Nu există experiență inutilă.

Acum își luă în primire a doua labă și peste câteva secunde mormăi:

— Pune întrebări concrete.

M-am gândit.

— Știu că ultima dată ai lucrat cu Abalkin acum cincisprezece ani. După asta ai mai avut ocazia să lucrezi cu alți pământeni?

— Am avut ocazia. Mult.

— Ai simțit diferența?

Punând această întrebare, practic, nu am avut în vedere nimic deosebit. Dar Șcekn încremeni pe neașteptate, apoi lăsă încet laba pe pământ și își ridică fruntea bombată. Pentru o clipă ochii lui luciră într-o lumină roșie difuză. Dar nu trecu măcar o secundă, că începu să-și roadă iar ghearele.

— E greu de spus, mormăi el. Munci diferite, oameni la fel de diferiți. E greu.

Se eschivase. De la ce? Întrebarea mea nevinovată îl făcuse oarecum să se poticnească. Se fâstâcise timp de o întreagă secundă. Sau aici este iar o problemă de lingvistică? În general, lingvistica nu-i un lucru rău. Vom ataca. Frontal

— Te-ai întâlnit cu el, am spus. Din nou te-a invitat să lucrezi. Ai acceptat?

Asta putea să însemne: „Dacă tu te-ai fi întâlnit cu el și ți-ar fi propus să lucrezi din nou, ai fi fost de acord?”. Sau: „Te-ai întâlnit cu el, iar el (cum îmi este cunoscut) te-a invitat să lucrezi. I-ai dat acordul?”. Lingvistica. Recunosc, era o manevră destul de jalnică, dar ce puteam să fac?

Și lingvistica m-a scăpat.

— Nu m-a invitat să lucrez, recunoscu Șcekn.

— Atunci despre ce-ați vorbit? M-am mirat, dezvoltând

subiectul.

— Despre trecut, mârâi el. Nu interesează pe nimeni.

— Cum ți s-a părut? Am întrebat, ștergându-mi în gând fruntea de sudoarea muncii. S-a schimbat mult în acești cincisprezece ani?

— Este la fel de neinteresant.

— Ba nu. Este foarte interesant. L-am văzut de curând și am observat că s-a schimbat foarte mult. Dar eu sunt pământean, așa că trebuie să știu părerea ta.

— Părerea mea: da.

— Ai văzut! Și după opinia ta, cum s-a schimbat?

— Nu-l mai interesează poporul Căpățânoșilor.

— Chiar așa? Mi-am exprimat cu sinceritate mirarea. Dar cu mine a vorbit numai despre Căpățânoși…

Ochii lui se luminară din nou în roșu. Am considerat-o ca pe o nouă tulburare provocată de cuvintele mele.

— Ce ți-a spus? Mă întrebă.

— Am discutat pe tema: cine dintre pământeni a făcut mai mult pentru contactele cu poporul Căpățânoșilor.

— Și mai ce?

— Atât. Doar despre asta.

— Când a fost asta?

— Alaltăieri. De ce crezi că nu-l mai interesează poporul Căpățânoșilor?

Izbucni surprinzător:

— Ne pierdem vremea. Nu pune întrebări goale. Pune întrebări adevărate.

— Bine. Pun o întrebare adevărată. Unde este acum?

— Nu știu.

— Ce avea de gând să facă?

— Nu știu.

— Ce ți-a spus? Pentru mine este foarte important fiecare cuvânt al lui.

În acest moment Șcekn luă o poziție stranie, ba aș fi spus chiar anormală: se așeză pe labele încordate și îndoite, întinse gâtul și mă privi fix de jos în sus. Apoi, clătinându-și ritmic în dreapta și-n stânga capul foarte greu, începu să vorbească,

pronunțând extrem de clar cuvintele:

— Ascultă atent, înțelege bine și memorează pentru multă vreme. Poporul Pământului nu se amestecă în treburile poporului Căpățânoșilor. Poporul Căpățânoșilor nu se amestecă în treburile poporului de pe Pământ. Așa a fost, așa este și așa va fi. Treaba lui Lev Abalkin este treaba poporului de pe Pământ. Asta este hotărât. Și de aceea nu căuta ceea ce nu există. Poporul Căpățânoșilor nu acordă niciodată azil lui Lev Abalkin.

E, asta da! Și îmi scăpă:

— A cerut azil? Vouă?

— Am spus foarte clar: poporul Căpățânoșilor nu acordă niciodată azil lui Lev Abalkin. Nimic mai mult. Ai înțeles?

— Am înțeles. Nu asta mă interesează însă. Repet întrebarea: ce ți-a spus?

— Răspund. Mai întâi însă repetă ce-i mai important din ce ți-am spus.

— Bine, repet. Poporul Căpățânoșilor nu se amestecă în treburile lui Lev Abalkin și îi refuză azilul. Așa?

— Așa. Asta este principalul.

— Acum răspunde-mi la întrebare.

— Răspund. M-a întrebat dacă există vreo diferență între el și alți oameni, dintre cei cu care am lucrat. Exact aceeași întrebare pe care mi-ai pus-o și tu.

Abia termină de vorbit, că se și întoarse și dispăru în desișuri. Nu se clintise nici o ramură, nici o frunză și totuși nu mai era. Parcă se topise.

— Bravo, Șcekn! „Eu l-am învățat limba și cum să folosească Linia de Transport. Nu plecam de lângă el, atunci când suferea de bolile lui ciudate. I-am suportat manierele proaste, i-am tolerat exprimările necuviincioase, i-am iertat tot ceea ce nu iert nimănui din lume… Dacă va fi nevoie, voi lupta pentru el, ca pentru un pământean, ca pentru mine însumi. Dar el? Nu știu…”

Halal, Șcekn-Itrci!

3 iunie 78

Excelența este mulțumită

— Foarte interesant! spuse Excelența, când mi-am terminat raportul. Bine ai făcut, Mack, că ai insistat cu această vizită la menajerie.

— Nu înțeleg, am răspuns, rupând iritat ciulinii țepoși de pe pantalonii uzi. Dumneavoastră vedeți aici vreun sens?

— Da.

Am holbat ochii la el.

— Chiar admiteți cu adevărat că Lev Abalkin putea să ceară azil?

— Nu. Asta nu admit.

— Atunci despre care sens este vorba? Sau iar este o vorbă în vânt?

— Poate. Alta este însă problema. Important nu este ce avea în vedere Lev Abalkin. Reacția Căpățânoșilor – iată ce contează. De altfel, nu-ți mai frământa creierii cu asta. Mi-ai adus o informație importantă. Mulțumesc. Sunt mulțumit. Și tu să fii mulțumit.

Am început din nou să smulg ciulinii. Ce să mai vorbim, era evident mulțumit. Ochii lui mari și verzi ardeau în așa hal, încât acest lucru era vizibil chiar și în penumbra cabinetului. Se uita la fel ca atunci când eu – tânăr, vesel, gâfâind – i-am raportat că, în sfârșit, Tihonia Preșt este prins asupra faptului și se află jos, în mașină, cu căluș la gură, pregătit în întregime pentru întrebuințare. Îl prinsesem pe Tihonia, dar atunci încă nu-mi trecuse prin cap, ceea ce Pelerinul înțelegea foarte bine: acum sabotajul luase sfârșit și vagoanele cu grâu vor porni chiar mâine spre Capitală…

Iată că și acum cu siguranță înțelegea ceva ce mie nu-mi trecea prin minte, dar nu simțeam nici măcar cea mai elementară satisfacție. N-am prins pe nimeni, nimeni nu aștepta cu călușul în gură interogatoriul, doar un om enigmatic și cu destinul mutilat alerga ici și colo pe Pământul mare și tandru, alerga ici și colo fără să-și găsească locul, alerga ici și colo ca otrăvit și el însuși îi otrăvea pe toți cei întâlniți, cu disperare, supărare și trădare, el însuși fiind victima trădării.

— Îți mai amintesc o dată, Mack, spuse deodată Excelența,

aproape în șoaptă. E periculos. Și reprezintă un pericol tot mai mare, pentru că el însuși nu realizează asta.

— Dar cine e, dracu să-l ia? Un android nebun?

— La un android nu poate exista secretul identității. Nu te abate.

Am băgat ciulinii în buzunarul scurtei și m-am îndreptat în scaun.

— Acum poți să te duci acasă, spuse Excelența. Ești liber până la nouăsprezece zero-zero. Apoi să fii în oraș, prin apropiere, și să aștepți chemarea mea. Poate va încerca să pătrundă la noapte în Muzeu. Atunci îl vom lua.

— Bine, am spus fără urmă de entuziasm.

Mă privi, prețuindu-mă sincer.

— Sper că ești în formă, spuse el. Îl vom lua noi amândoi, eu sunt deja prea bătrân pentru astfel de exerciții.

4 iunie 78

Muzeul Culturilor Extraterestre. Noaptea.

La 01.08 radiobrățara de la mână țârâi și vocea înăbușită a Excelenței turui aproape nedeslușit: „Mack, Muzeu, intrare principală, repede…”

Am trântit după mine cupola cabinei, ca să nu mă izbească vântul, și am cuplat motorul în regim de accelerație maximă chiar de pe loc. Aeroglisorul țâșni drept ca o lumânare spre cerul interstelar. Trei secunde pentru frânare. Douăzeci și două de secunde, pentru planare și orientare. Piața Stelei este pustie. În fața intrării principale de asemenea nu era nimeni. Ciudat… Aha. La colțul Muzeului apare din cabina hiper-T-ului o siluetă întunecată și subțire. Alunecă spre intrarea principală. Excelența.

Aeroglisorul aterizează silențios în fața intrării principale. Pe panoul meu de comandă se aprinse imediat un beculeț de semnalizare și vocea domoală a ciber-inspectorului rosti pe un ton dojenitor: „În Piața Stelei este interzisă aterizarea aeroglisorului…” Am ridicat cupola și am sărit în stradă. Excelența se foia deja pe lângă ușă, manevrând un șperaclu magnetic. „În Piața Stelei este interzisă aterizarea aeroglisorului”, repeta zelos ciber-inspectorul.

— Închide-l… Mormăi printre dinți Excelența, fără să se întoarcă spre mine.

Am închis cupola. Și în aceeași secundă se deschise intrarea principală.

— După mine! îmi aruncă Excelența și sări în întuneric.

M-am repezit în urma lui. Ca în vremurile vechi.

Fugea înaintea mea în salturi mari, fără zgomot, longilin, uscat, colțuros, din nou ușor și abil, îmbrăcat în negru, părând a fi umbra unui demon medieval, și m-am gândit în timp ce fugeam că în mod sigur niciunul dintre mucoșii noștri de astăzi nu l-a văzut pe Excelență ca acum, poate doar bătrânul Elefant, Piotr Anghelov și eu – asta acum un deceniu și jumătate.

Mă conducea pe o curbă șerpuită și complicată, din sală în sală, din coridor în coridor, orientându-se fără greș printre standuri și vitrine, printre statui și machete, asemănătoare unor mecanisme hidoase, printre mecanisme și aparate, asemănătoare unor statui hidoase. Nicăieri nu era lumină, probabil sistemul automat fiind deconectat mai demult, dar el niciodată nu a dat greș, nu a încurcat drumul, deși știam că vederea lui nocturnă este mult mai slabă decât a mea. Excelența noastră se pregătise bine pentru acest salt nocturn și deocamdată totul îi ieșea foarte, foarte bine, dacă nu socoteam și respirația. Respira prea tare și aici nu se putea face nimic. Vârsta. Anii blestemați.

Se opri pe neașteptate și abia am apărut alături, că își și strânse degetele pe umărul meu. În primul moment m-am speriat, crezând că i s-a făcut rău de la inimă, dar imediat am înțeles: ajunsesem la locul dorit, iar el aștepta pur și simplu să-i treacă gâfâiala.

M-am uitat în jur. Mese goale. Rafturi de-a lungul pereților, încărcate cu minuni extraterestre. Proiectoare xenografice lângă vin perete îndepărtat. Le-am mai văzut. Am mai fost aici. Era atelierul Maiei Toivovna Glumova. Aceasta era masa ei, iar în acest, fotoliu stătuse ziaristul Kammerer…

Excelența îmi lăsă umărul, păși spre rafturi, se aplecă și porni de-a lungul rafturilor fără să se îndrepte de spate: căuta

ceva. Apoi se opri, ridică cu greutate ceva și se îndreptă spre masa aflată drept în fața intrării. Cu corpul puțin adus înapoi, cu mâinile lăsate în jos, căra un obiect lung – un bloc prismatic plat și cu colțurile rotunjite. Fără pic de zgomot, puse precaut acest obiect pe masă, încremeni pentru o clipă în ascultare, apoi trase brusc, precum un scamator, un șal foarte lung, pestriț, cu ciucuri, din buzunarul de la piept. Cu o mișcare dibace îl desfăcu și îl aruncă deasupra acestui bloc. Apoi se întoarse către mine, se aplecă la urechea mea și șopti abia auzit:

— Când se atinge de șal, l-ai umflat. Dacă ne observă înainte, îl umfli. Stai aici.

M-am așezat de o parte a ușii. Excelența – de partea cealaltă.

La început nu am auzit nimic. Stăteam cu spatele lipit de perete și calculam mecanic posibilele variante ale dezvoltării evenimentelor, în timp ce priveam șalul întins pe masă. Interesant, de ce să-l atingă Lev Abalkin? Dacă îi trebuie acest bloc, cum va afla că este ascuns sub șal? Și ce este cu acest bloc? Semăna cu o cutie pentru un intravizor portabil. Sau pentru un oarecare instrument muzical. De altfel, puțin probabil. Greutatea e prea mare. Nu înțeleg nimic. Era limpede că-i o momeală, dar dacă era o momeală, atunci nu era pentru un om…

Și-n acest moment am auzit un zgomot. Trebuie să spun că zgomotul era mare: undeva în străfundurile muzeului se prăbușise ceva mare, metalic, care se dezmembrase la cădere. Într-o fracțiune de secundă mi-am amintit de ghemul gigantic de sârmă ghimpată, pe care odată fetițele localnice l-au prelucrat stăruitoare cu letcon molecular. M-am uitat la Excelență. Excelența ciulise și el urechile și era la fel de nedumerit.

Clinchetele, zornăielile și zdrăngăniturile se potoliră treptat și iar se așternu liniștea. Ciudat. Este posibil ca un Progresor, un profesionist, un maestru în arta ascunderii, un ninja, să se lovească orbește de o construcție atât de voluminoasă? Incredibil. Bineînțeles, ar fi putut agăța cu mâneca doar un singur ghimpe… Nu, n-ar fi putut. Un Progresor n-ar fi putut.

Sau poate că aici, pe Pământ, Progresorul a reușit să-și piardă busola… Mă îndoiesc. Totuși, să vedem. În orice caz, acum va încremeni, stând într-un singur picior și ascultând încordat, și așa va sta vreo cinci minute…

Nici prin gând nu-i trecu să stea într-un picior și să ciulească urechile. Era cât se poate de clar că se apropie de noi, iar mișcările lui erau însoțite de o întreagă cacofonie de zgomote, diferite și total nepotrivite pentru un Progresor. Își târa picioarele și provoca un hârșâit îngrozitor cu tălpile. Se agăța de tocurile ușilor și de pereți, la un moment dat se lovi de o mobilă și atunci se dezlănțuiră serii întregi de exclamații nedeslușite, în care predominau consoanele șuierate. Iar când pe ecranele proiectoare căzură reflexii slabe de lumină electrică, îndoielile mele se transformară în certitudine.

— Nu e el, i-am spus Excelenței, aproape cu voce tare.

Excelența mă aprobă, dând din cap. Avea o mină nedumerită și mohorâtă. Acum nu mai stătea cu spatele lipit de perete, ci cu fața la mine, cu picioarele depărtate, ca un taur înfuriat, și era lesne de imaginat cum după un minut îl va înșfăca de piept cu ambele brațe pe falsul Progresor și cum, scuturându-l ritmic, îi va răcni în față: „Cine ești și ce faci aici, fiu de cățea pipernicit?”

Și atât de clar mi-am imaginat toate acestea, încât la început nici nu m-am mai mirat când el a tras cu mâna stângă de marginea scurtei negre, iar cu dreapta și-a vârât la piept iubitul său „duce” de calibrul douăzeci și șase, de parcă și-ar fi eliberat mâinile pentru înșfăcarea și scuturarea ce urma să aibă loc.

Dar când am înțeles că în tot acest timp a ținut în mână cele opt încărcături mortale, atunci mi-a stat inima în loc. Nu putea să existe decât o singură explicație: Excelența era pregătită să-l omoare pe Lev Abalkin. Chiar să-l omoare, pentru că niciodată Excelența nu scoate arma ca să sperie, să amenințe sau, în general, doar să lase impresia că ar putea omorî pe cineva.

Eram atât de uluit, încât am uitat de tot ce este pe lume. Dar chiar atunci pătrunse în atelier un stâlp gros de lumină albă,

strălucitoare. Agățându-se pentru ultima dată de tocul superior al ușii, în încăpere intră falsul Abalkin.

La drept vorbind, chiar semăna cumva cu Lev Abalkin: destul de solid, bine făcut, nu prea înalt, cu părul negru și lung până la umeri. Purta un balonzaid alb și larg și ținea înaintea lui o lanternă uriașă, iar în cealaltă mână avea ori un geamantinaș, ori o servietă mare. După ce intră se opri și, plimbând raza lanternei peste rafturi, spuse:

— Ei, se pare că aici este.

Vocea era scârțâitoare, iar tonul voit vioi. Pe un astfel de ton vorbesc oamenii singuri, cu ei înșiși, atunci când le este frică și puțină rușine – într-un cuvânt, când simt că nu sunt în apele lor. „Cu un picior în șanț" – cum spun hontienii.

Acum am văzut că, de fapt, era un bătrân. Poate chiar mai în vârstă decât Excelența. Avea nasul lung, ascuțit și coroiat, bărbia lungă și ascuțită, obrajii supți și o frunte înaltă, extrem de albă. În general, semăna nu atât cu Lev Abalkin, cât cu Sherlock Holmes. Deocamdată, despre el puteam să spun cu exactitate doar un singur lucru: niciodată în viața mea nu l-am văzut pe acest om.

Uitându-se grăbit în jur, se apropie de masă și-și puse geamantănașul-servietă pe șalul înflorat, exact lângă blocul nostru prismatic, și începu să cerceteze rafturile cu ajutorul lanternei, fără grabă, metodic, raft după raft, sector după sector. În același timp mormăia ceva neîntrerupt, pe nas, și nu se puteau desluși decât cuvinte disparate.„…Ei, asta-i cu adevărat bine cunoscut… Bur-bur-bur… Banalul illizium… Bur-bur-bur… Boarfe și boarfe… Bur-bur… Poate nu e la locul lui… Au îndesat, au vârât, au ascuns… Bur-bur-bur…"

Excelența privea toate aceste manevre, ținând mâinile la spate, iar pe fața lui se cristaliza o expresie foarte neobișnuită și improprie lui, cea a unei oboseli lipsite de speranță sau poate a unei plictiseli obosite, de parcă în fața lui s-ar fi aflat ceva de care se săturase peste măsură, de care i se urâse pentru toată viața, dar care, cu toate acestea, reprezenta ceva obsedant, în timp ce el se resemnase și deja de mult își pierduse orice speranță să mai scape de așa ceva. Recunosc, la

început m-a uimit puțin refuzul unei atât de naturale intenții pe care a avut-o: să-l ia cu ambele mâini de piept și să-l scuture cu plăcere. Acum însă, privindu-i chipul, am înțeles că ar fi fost în zadar. Scutură, nu scutură – nu se schimbă nimic, totul se întoarce în cercul său: tot se va târî și va scotoci, va mormăi pe nas și va sta cu un picior în șanț, tot va răsturna exponatele din muzeu și va face să eșueze operațiuni gândite și pregătite minuțios…

Când bătrânul ajunse în cel mai îndepărtat sector, Excelența oftă din greu, se apropie de masă, se așeză pe marginea ei alături de servietă și mârâi:

— Și ce cauți acolo, Bromberg? Detonatorii?

Bătrânul Bromberg scoase un țipăt ascuțit și se aruncă într-o parte, răsturnând un scaun.

— Cine e aici? Urlă el, scotocind febril în jurul lui cu raza de lumină. Cine e?

— Da, eu sunt, eu! răspunse Excelența, accentuându-și mârâitul. Încetați să mai tremurați!

— Cine? Dumneavoastră? Ce dracu! raza luminoasă se propti în Excelență. A! Sikorski! Așa am și știut…!

— Luați lanterna, ordonă Excelența, acoperindu-și fața cu palma.

— Așa am și știut, că astea-s mișmașurile dumneavoastră! urlă bătrânul Bromberg. Imediat am înțeles cine stă în spatele acestui spectacol!

— Luați lanterna, altfel o sparg! urlă Excelența.

— Vă rog să nu urlați la mine! scoase un țipăt strident Bromberg, dar mută raza de lumină. Să nu îndrăzniți să vă atingeți de servieta mea!

Excelența se ridică și se îndreptă spre el.

— Să nu îndrăzniți să vă apropiați de mine! urlă Bromberg. Eu nu sunt copilașul dumneavoastră! Rușine! Doar sunteți bătrân!

Excelența se apropie de el, îi luă lanterna și o puse pe o măsuță din apropiere, cu becul în sus.

— Stai jos, Bromberg, spuse el. Trebuie să discutăm.

— Discuțiile dumneavoastră… Bombăni Bromberg și se

așează.

Uimitor, dar acum se liniștise complet. Un bătrânel vioi, respectabil. După părerea mea, chiar vesel.

4 iunie 78

Isaac Bromberg. Lupta bătrânilor de fier

— Haideți să încercăm să vorbim în liniște, propuse Excelența.

— Să încercăm, să încercăm, răspunse vioi Bromberg. Dar cine e tânărul care sprijină peretele de lângă ușă? Ți-ai procurat o gorilă?

Excelența nu răspunse imediat. Poate că a intenționat să mă îndepărteze. „Maxim, ești liber" și eu aș fi plecat. Dar asta m-ar fi jignit și Excelența, bineînțeles, a intuit. Totuși, admit pe deplin, a avut și alte considerații, în orice caz, flutură puțin cu mâna în partea mea, și spuse:

— Este Maxim Kammerer, colaborator al COM-CON-ului. Maxim, acesta este doctorul Isaac Bromberg, istoric al științelor.

M-am înclinat, iar Bromberg replică imediat:

— Știam. Bineînțeles, v-a fost frică, Sikorski, că n-o să mă învingeți singur… Stai jos, stai jos, tinere, fă-te comod. După cum îl cunosc eu pe conducătorul dumneavoastră, discuția cu el va fi lungă…

— Stai jos, Mack, spuse Excelența.

M-am așezat în bine cunoscutul fotoliu pentru oaspeți.

— Deci, aștept explicațiile dumitale, Sikorski, rosti Bromberg. Ce înseamnă toată această ambuscadă?

— Văd că tare v-ați mai speriat.

— Ce prostie! se aprinse instantaneu Bromberg. Baliverne! Slavă domnului, nu fac parte dintre fricoși! Și dacă cineva reușește să mă sperie, Sikorski…

— Dar dumneavoastră ați țipat atât de groaznic, ați răsturnat atâta mobilă…

— Ei, știți, dacă într-o clădire absolut pustie, noaptea, așa v-a răsunat în ureche, eu…

— N-ai de ce să umbli noaptea în clădiri absolut pustii…

— În primul rând, asta nu e deloc treaba dumneavoastră,

Sikorski, unde și când merg eu! În al doilea rând, de când îmi ordonați mie să merg? Ziua nu-mi dau voie. Ziua se aranjează pe aici niște reparații dubioase, niște schimbări absurde ale expoziției… Ascultă, Sikorski, recunoaște: această născocire vă aparține – să interzici accesul în Muzeu! Am nevoie urgent să-mi împrospătez memoria cu niște date. Vin aici. Nu-mi dau voie. Mie! membrul Consiliului Științific al acestui Muzeu! Îl sun pe director ce se întâmplă? directorul, drăguțul de Grant Hocikian, este într-un anume sens elevul meu… Săracul ezita și era roșu de rușine în fața mea… Dar el nu poate face nimic, a promis! L-au rugat oameni foarte respectabili și el a promis! Sunt curios să aflu cine l-a rugat! poate un oarecare Rudolph Sikorski? Nu! O, nu! aici nimeni nu a auzit de numele lui Rudolph Sikorski! Însă pe mine nu mă duci! Imediat am înțeles ale cui sunt urechile ce se văd de după culise! Și totuși aș fi vrut să știu, Sikorski, de ce de o oră întreagă tăceți și nu-mi răspundeți la întrebare? Vă întreb, pentru ce v-au trebuit toate astea? închiderea Muzeului! ce încercare rușinoasă de a scoate din Muzeu exponate ce îi aparțin? Pânde nocturne! Și cine naiba a oprit aici curentul electric? Nu știu ce m-aș fi făcut dacă nu aș fi găsit lanterna în aeroglisor! Mi-am făcut un cucui, uite, drept aici, dracu să vă ia! Și am dărâmat ceva! Din tot sufletul sper, vreau și sper că aia era doar o machetă… Și rugați-vă la Dumnezeu, Sikorski, să fie doar macheta, pentru că dacă este originalul, vă pun să-l adunați singuri! Până la ultimul velding! Și dacă acest ultim velding va lipsi cumva, dumneavoastră o să plecați foarte frumușel până la Tagora…

Vocea lui scăzu în intensitate, el tuși chinuitor și se lovi în piept cu ambii pumni.

— Voi primi cândva răspunsuri la întrebările mele? Hârâi furios printre accesele de tuse.

Stăteam ca la teatru și totul îmi lăsa o impresie mai degrabă comică, dar când m-am uitat la Excelență am rămas înmărmurit.

Excelența, Pelerinul, Rudolph Sikorski, acest munte de gheață, acest monument de granit, acoperit cu chiciură, acest exemplu grandios de Sânge-Rece și Stăpânire de Sine, acest

mecanism impecabil de scoatere a informației – el se congestionase până în creștetul capului, respira greu, își strângea și-și desfăcea convulsiv pumnii osoși și pistruiați, iar urechile lui faimoase ardeau și tresăreau înspăimântător. Totuși, încă se mai stăpânea, dar probabil numai el știa cu ce preț.

— Aș fi vrut să știu, Bromberg, spuse el cu o voce gâtuită, pentru ce vă trebuie detonatorii.

— Ah, dumneavoastră ați fi vrut să știți! șopti veninos doctorul Bromberg și se aplecă înainte, privindu-l în față pe Excelență de la o distanță atât de mică, încât nasul lui lung era cât pe ce să intre între dinții șefului meu. Și ce ați fi vrut să mai știți despre mine? Poate vă interesează ce scaun am avut? sau, de exemplu, despre ce am discutat deunăzi cu Pilgui?

Amintirea numelui de Pilgui într-un asemenea context îmi displăcu profund. Pilgui se ocupa cu bio-generatorii, iar secția mea era deja în a doua lună de când se „îngrijea" de Pilgui. De altfel, Excelența se făcu că nu aude de Pilgui. Se repezi înainte, atât de impetuos, încât Bromberg abia reuși să se îndepărteze.

— De scaunul dumneavoastră binevoiți a vă interesa singur! Răcni el. Dar eu aș fi vrut să știu cum de vă permiteți să intrați cu forța în Muzeu și de ce vă întindeți labele spre detonatori, deși vi s-a spus foarte clar că în următoarele zile…

— Mi se pare că intenționați să-mi criticați purtarea? Ha! Cine? Sikorski! Pe mine! Să mă învinuiască de spargere! aș vrea să știu cum ați intrat dumneavoastră în acest Muzeu! Ei? Răspundeți!

— Nu are nici o legătură cu chestiunea, Bromberg!

— Sunteți un spărgător, Sikorski! declară Bromberg, întinzându-și spre Excelență degetul lung și șerpuitor. Ați decăzut până la spargere!

— Dumneata ai decăzut până la spargere, Bromberg! zbieră Excelența. Dumneata! vi s-a spus foarte clar și fără echivoc: accesul în Muzeu este suspendat! În locul dumneavoastră, orice om normal…

— Dacă un om normal observă un act obișnuit de activitate secretă, datoria lui…

— Datoria lui este să-și miște puțin creierii, Bromberg! Datoria lui este să priceapă că nu trăiește în epoca medievală. Dacă el s-a lovit de o taină, de un secret, ăsta nu e capriciul cuiva și nici rea-voință…

— Da, nu este un capriciu și nici rea-voință, ci aplombul dumneavoastră uluitor, Sikorski, convingerea dumneavoastră ridicolă, cu adevărat medievală, idioto-fantastică, că tocmai dumneavoastră vă este dat să hotărâți ce anume să fie ascuns și ce să fie dezvăluit! dumneavoastră, Sikorski, sunteți un bătrân profund, dar tot nu ați înțeles că asta este înainte de toate imoral!

— Este ridicol să vorbești despre morală cu un om care, pentru satisfacerea simțului său infantil de a protesta, ajunge până la efracție! dumneavoastră nu sunteți doar un simplu bătrân, Bromberg, dumneavoastră sunteți un bătrânel jalnic, căzut în copilărie…!

— Minunat! exclamă Bromberg, liniștindu-se brusc. Băgă mâna în buzunarul balonzaidului său alb, scoase de acolo un obiect strălucitor și-l puse cu zgomot pe masă, în fața Excelenței. Iată cheia mea. Eu, ca orice colaborator al acestui muzeu, am dreptul la cheia de la intrarea de serviciu și ca să vin aici m-am folosit de acest drept…

— În toiul nopții și contrar interdicțiilor stabilite de directorul Muzeului? Excelența nu avea cheie, ci doar un șperaclu magnetic, așa că îi rămânea doar un singur lucru: ofensiva.

— În toiul nopții, dar totuși cu cheie! Dar cheia dumneavoastră unde e, Sikorski? Vă rog, arătați-mi cheia dumneavoastră.

— Eu n-am cheie! N-am nevoie de ea! Eu mă aflu aici din datorie, nu pentru că m-a lovit strechea, bătrân prost și isteric ce ești!

Și ce a început de aici! Sunt convins ca niciodată până acum pereții acestui modest atelier nu au auzit asemenea explozii de urlete răgușite amestecate cu țipete scârțâitoare. Asemenea

epitete. Asemenea orgie de emoții. Asemenea argumente pro și încă și mai absurde contraargumente. Dar ce vorbim de pereți! În fond, erau doar pereții unei instituții academice liniștite, izolată de pasiunile cotidiene. Dar eu, om aflat nu la prima tinerețe și care am văzut destule în viață, nici eu nu am auzit vreodată și pe undeva ceva asemănător, în orice caz nu de la Excelență.

Câmpul de luptă a fost tot timpul acoperit complet cu fum, din cauza căruia nu s-a mai putut distinge obiectul de ceartă și doar diferite expresii zburau una în întâmpinarea celeilalte, asemenea unor ghiulele încinse: „clănțăi iresponsabili”, „cavaleri medievali ai mantiei și pumnalului”, „provocatori obștești”, „agenți plești ai serviciului secret”, „demagogi sclerozați”, și „temniceri secreți ai ideilor”. Iar expresii mai puțin exotice, cum ar fi „măgari bătrâni”, „ciuperci otrăvitoare” și tot soiul de „marasmatici” cădeau grindină, ca de la un șrapnel…

Câteodată însă fumul se dispersa și atunci privirii mele uimite și vrăjite i se deschideau cu adevărat minunate retrospective. Atunci înțelegeam că lupta, al cărei martor m-am pomenit întâmplător, era una dintre acele nenumărate și invizibile ciocniri ale unui război surd ce începuse încă din vremurile când părinții mei abia terminau școala.

Mi-am amintit destul de repede cine este acest Isaac Bromberg. Bineînțeles, auzisem de el și în trecut, poate chiar atunci când încă eram un băiețandru mucos și munceam în cadrul Grupului de Căutare Liberă. Neîndoielnic, am citit una din cărțile lui, din ciclul „Cum a fost în realitate”. Era istoria „Coșmarului din Massachusetts”. Îmi aduc aminte că nu mi-a plăcut această carte – prea era puternic pamfletară, prea se străduia autorul, sfâșiind învelișul romantic al acestei cu adevărat groaznice istorii, să acorde o cât mai mare atenție amănuntelor în cadrul discuției referitoare la principiile politice ale abordării experimentelor periculoase, discuție ce nu mă interesa deloc în acele vremuri.

De altfel, în unele cercuri numele lui Bromberg era cunoscut și destul de respectat. El putea fi catalogat drept „extrema

stângă" a bine cunoscutei mișcări djiu-iste, întemeiată încă de Lamondois și care a proclamat dreptul științei la dezvoltare fără restricții.

Extrema acestei mișcări proclamă principii care la prima vedere par cu totul naturale, dar care în practică s-au dovedit întotdeauna de neexecutat la fiecare nivel dat al dezvoltării civilizației umane (și-acum îmi amintesc marele șoc ce l-am resimțit, când am luat cunoștință de istoria civilizației de pe Tagora, unde aceste principii au fost respectate cu strictețe din timpurile străvechi ale Primei lor Revoluții Industriale).

Dacă poate fi realizată, fiecare descoperire științifică va fi obligatoriu realizată. Este greu să combați acest principiu, deși apar și aici o serie de restricții. Dar ce să faci cu o descoperire, când ea este deja realizată? Răspuns: să ții sub control consecințele ei. Ce frumos! Și dacă noi nu prevedem toate consecințele? Dacă supraapreciem unele consecințe și subestimăm altele? În sfârșit, dacă devine clar că nu suntem capabili să controlăm chiar cele mai vădite și neplăcute consecințe? Dacă pentru asta sunt necesare resurse energetice total inimaginabile și o încordare morală de neînchipuit? (Apropo, cum de altfel s-a și întâmplat cu mașina din Massachusetts, când sub ochii uimiți ai cercetătorilor s-a născut și a început să prindă forță o nouă, neomenească civilizație a Pământului.)

Încetați cercetarea! ordona de obicei Consiliul Mondial în asemenea cazuri.

În nici un caz! Proclamau drept răspuns extremiștii. Să se mărească controlul? Da. Să se asigure capacitățile necesare? Da. Să se riște? Da. La urma urmei, „cine nu ruinează și nu bea, acela moare sănătos" (din expunerea patriarhului extremiștilor, J. Gr. Prenson). Dar nici un fel de interziceri! Interzicerile moral-etice în știință erau mai dăunătoare decât oricare altă zguduire etică apărută ca rezultat al celor mai riscante întoarceri ale progresului științific. Fără îndoială, acest punct de vedere impune prin dinamica lui, își găsește apologeți impecabili printre tineretul științific, dar devine al dracului de periculos când asemenea principii sunt proclamate

de un mare și talentat specialist, care concentrează sub influența lui un colectiv capabil și dinamic și cu posibilități energetice mari.

Astfel de extremiști-practicieni au fost și principalii clienți ai COMCON-ului nostru. Dar bătrânul Bromberg era un extremist-teoretician și probabil că tocmai din această cauză el nu a fost niciodată vizat de mine. În schimb, după cum am văzut acum, el toată viața i-a stat Excelenței în rinichi, ficat și vezica biliară.

În virtutea activității lui, COMCON-2 nu a interzis niciodată și nimănui nimic. Tocmai de aceea pur și simplu nici nu ne mai descurcăm cu știința zilelor noastre. De interzis, interzice Consiliul Mondial. Sarcina noastră este doar de a pune în aplicare aceste interdicții și de a obtura căile de scurgere de informații, pentru că în asemenea cazuri, tocmai scurgerea de informații duce întotdeauna și ireversibil la cele mai teribile consecințe.

Era clar că Bromberg ori nu a vrut, ori nu a putut să înțeleagă asta. Lupta lui pentru distrugerea tuturor barierelor, oricare ar fi fost ele, puse în calea generalizării informației științifice s-a transformat efectiv într-o idee fixă. Avea un temperament fantastic și o energie nesecată. Avea relații multiple în lumea științei și atunci când auzea că undeva sunt puse la conservare rezultatele promițătoare ale unor cercetări, îl cuprindea o furie animalică și ardea de dorința de a demasca, de a acuza, de a descoperi.

Cert lucru, nu se putea face nimic cu el. Nu accepta compromisurile, deci nu era conciliant, nu recunoștea înfrângerile, deci nu putea fi învins. Nu putea fi stăpânit, întocmai ca un cataclism cosmic.

Dar chiar și cea mai înaltă și abstractă idee are nevoie probabil de un punct destul de concret de aplicare. Și un astfel de punct, întruchiparea concretă a forțelor întunericului și răului cu care el se lupta, a devenit COMCON-2, în general, și Excelența noastră, în particular. „COMCON-2!”, șoptea veninos, sărind spre Excelență și dându-se imediat înapoi. „O, iezuitismul vostru!… Să luăm abrevierea cunoscută tuturor –

Comisia pentru Contacte cu alte civilizații! Nobil, înălțător! Fie slăvită! Și să o ascundeți în biroul vostru împuțit! comisia pentru Control, uite, asta sunteți! ba Comandoul Conservatorilor, nu Comisia pentru Control! compania Conspiratorilor…!”.

În această jumătate de secol îl agasase exagerat pe Excelență. Astfel, după cum am înțeles, îl agasase întocmai cum te necăjește o muscă pișcătoare sau un țânțar sâcâitor. Bineînțeles, nu a putut aduce daune cât de cât însemnare treburilor noastre. Pur și simplu era peste puterile lui. În schimb, stătea în puterile lui să boscorodească neîncetat, să facă zarvă, să trăncănească, să ne distragă de la treabă, să nu ne dea pace, să ne înțepe cu vorbe veninoase, să ceară executarea riguroasă a tuturor formalităților, să incite opinia publică contra preponderenței formalităților, într-un cuvânt, să ne obosească până la istovire. Nu m-aș fi mirat dacă aș fi aflat că acum douăzeci de ani Excelența s-a băgat în trecutul sângeros de pe Saraksh, în special pentru a se mai odihni un pic, pentru a scăpa o vreme de Bromberg. Mai ales îl compătimeam pe Excelență și pentru faptul că este un om nu doar principial, ci și just până la cel mai înalt nivel, își dădea seama pe deplin că activitatea lui Bromberg, dacă facem abstracție de forma ei, purta și o oarecare funcție socială pozitivă: era un soi de control social – controlul asupra controlului.

În ceea ce-l privește pe veninosul Bromberg, acesta era probabil lipsit total de elementarul spirit de justiție și arunca la gunoi toată munca noastră, socotind-o incontestabil dăunătoare și urând-o sincer și pătimaș. Astfel, formele pe care le lua această ură erau atât de odioase, manierele acestui bătrân încăpățânat erau atât de insuportabile, încât Excelența, cu tot sângele-rece și o neomenească stăpânire de sine, își pierdea complet capul și se transforma într-un om gălăgios, rău, prost și intrigant de fiecare dată când se ciocnea cu Bromberg, uite-așa, față-n față. „Dumneavoastră sunteți un ignorant debil! Hârâia el, cu o voce spartă. Dumneavoastră parazitați greșelile giganților! Singur nu sunteți capabil să

inventați măcar un sos pentru macaroane și vă asumați judecarea Viitorului științei! Dumneavoastră doar discreditați treaba pe care vreți să o susțineți, dumneavoastră, savurator de bancuri ieftine!”'

Normal, bătrânii cam de multișor nu se mai ciocniseră nas în nas, iar acum își turnau cu o disperare deosebită, unul altuia, rezervele acumulate de fiere și venin. Această priveliște era instructivă în multe privințe, deși venea în contradicție evidentă cu teza bine cunoscută, cum că omul este bun prin natura lui. Mai mult decât orice, ei semănau nu cu niște oameni, ci cu doi cocoși bătăuși, bătrâni și jumuliți. Pentru prima dată am înțeles că Excelența este un bătrân înțelept.

Acest spectacol, cu toată trăsătura sa inestetică, prăvăli însă asupra mea și o avalanșă de informații, cu adevărat neprețuite. Multe dintre aluzii chiar nu le-am înțeles – probabil, era vorba despre niște conturi de mult închise și uitate. Unele istorii amintite îmi erau foarte cunoscute. Însă am auzit și am înțeles unele lucruri pentru prima dată.

De exemplu, am aflat ce înseamnă operațiunea „Oglinda”. Am aflat că astfel erau denumite manevrele globale, strict secrete, menite a respinge posibilele agresiuni din afară (o presupusă intervenție a Pelerinilor), manevre promovate încă de acum patru decenii. Despre această operațiune nu știa decât o mână de oameni, în timp ce milioane participau la ea fără să bănuiască nimic. În pofida tuturor măsurilor de prevedere, așa cum se întâmplă aproape întotdeauna la acțiunile globale, câțiva oameni au murit. Unul dintre conducătorii operațiunii și răspunzător de păstrarea secretului era Excelența.

Am aflat cum a apărut dosarul „Monstrul”. Așa cum este cunoscut, Jonathan Pereira a oprit din proprie inițiativă lucrarea lui în domeniul eugeniei teoretice. Conservând tot acest domeniu, Consiliul Mondial a urmărit în esență tocmai recomandările lui. Se vede treaba însă că dragul nostru Bromberg a mirosit afacerea, apoi a ciripit înflăcărat detaliile teoriei Pereira și, drept urmare, cinci nebuni îndrăzneți și ai naibii de talentați din laboratorul elvețian aflat în Bamako au

început și erau gata să definitiveze experimentul lui cu o nouă variantă de homo super.

În linii mari, istoria cu androizii îmi era cunoscută și înainte, mai ales pentru că ea este mereu dată drept exemplu clasic al unei probleme etice nerezolvabile. Era totuși ciudat să aflu că doctorul Bromberg nu socotea deloc închisă problema cu androizii. În acest caz, pentru el nu exista problema „subiect sau obiect?". Secretul identității savanților care se ocupau de androizi îl lăsa complet indiferent, iar dreptul androizilor la secretul identității îl socotea un nonsens și o catahreză. Toate detaliile acestei istorii trebuie publicate pentru povățuirea urmașilor, iar lucrările cu androizi trebuie continuate…

Și așa mai departe.

Dintre istoriile despre care eu nu auzisem niciodată nimic până acum, una mi-a atras atenția. Era vorba despre un obiect, pe care îl numeau sarcofag sau incubator, iar în cearta lor ei legau într-un mod insesizabil acest sarcofag-incubator de nu știu ce „detonatori" – probabil aceia după care venise Bromberg și care se găseau acum pe masa din fața mea, acoperită cu șalul înflorat. De altfel, despre detonatori se pomenea doar în treacăt, deși nu o dată cearta s-a învârtit mai ales în jurul „perdelei de fum a secretului dezgustător" aruncată de Excelență împrejurul sarcofagului-incubator. Tocmai ca rezultat al acestui secret, doctorul cutare, care obținuse rezultate unice în antropologia și fiziologia cromagnonilor (ce au a face aici cromagnonii?) a fost nevoit să țină la păstrare aceste rezultate, frânând astfel dezvoltarea paleoantropologiei. Iar un alt doctor cutare, cel care a descoperit principiul de funcționare al sarcofagului-incubator, s-a pomenit în situația rușinoasă și echivocă a unui om căruia opinia științifică îi atribuie descoperirea acestui principiu, dar care este totuși obligat din această cauză să părăsească arena științifică și să stea să mâzgălească acum niște peisaje mediocre…

Am ciulit urechile. Detonatorii erau legați de enigmaticul sarcofag. Bromberg venise aici după detonatori. Excelența pusese detonatorii drept momeală pentru Lev Abalkin. Am

început să ascult cu atenția dublată, sperând că în patima certei bătrânii vor mai scăpa vreo vorbă, iar eu, în sfârșit, voi afla ceva esențial despre Lev Abalkin. Dar n-am auzit esențialul decât atunci când s-au potolit.

4 iunie 78

Lev Abalkin la doctorul Bromberg.

S-au potolit brusc, în același timp, de parcă instantaneu le-ar fi secat ultimele resurse de energie. Au tăcut. Au încetat să se mai sfredelească unul pe celălalt cu priviri înflăcărate. Gâfâind, Bromberg scoase o batistă demodată și începu să-și șteargă fața și gâtul. Fără să-l privească, Excelența băgă mâna la piept (m-am speriat, nu cumva după pistol?) și scoase de acolo o capsulă, rostogoli în palmă o biluță albă și o puse sub limbă, iar capsula i-o întinse lui Bromberg.

— Nici nu mă gândesc! refuză Bromberg și se întoarse ostentativ.

Excelența continuă să-i întindă capsula. Bromberg se uită la ea cu coada ochiului, ca un cocoș. Apoi spuse patetic:

— Otrava dată de un înțelept să o iei, dar din mâinile unui prost nu primi un balsam…

Luă capsula și rostogoli și el în palmă biluța albă.

— N-am cu nevoie de astea! Declară tare și aruncă biluța în gură. Deocamdată încă nu am nevoie…

— Isaac, spuse Excelența și plescăi. Ce-o să faci când am să mor?

— Am să dansez cha-cha-cha, spuse Bromberg posomorât. Nu vorbi prostii.

— Isaac, spuse Excelența. Pentru ce ți-au trebuit totuși detonatorii?… Așteaptă, nu lua totul iar de la început. N-am de gând să mă amestec în treburile tale personale. Dacă vi s-ar fi trezit interesul pentru detonatori în urmă cu o săptămână sau peste o săptămână, niciodată nu v-aș fi pus această întrebare. Dar ați avut nevoie de ei tocmai astăzi. Chiar în această noapte, când ar fi trebuit să vină după ei cu totul alt om. Dacă e doar o coincidență incredibilă, atunci așa și spuneți și ne despărțim. Mă doare capul…

— Dar cine trebuia să vină după ei? întrebă suspicios

Bromberg.

— Lev Abalkin, spuse obosit Excelența.

— Cine e tipul?

— Nu-l cunoașteți pe Lev Abalkin?

— Prima dată aud de el, spuse Bromberg.

— Te cred, spuse Excelența.

— Nu zău! izbucni Bromberg arogant.

— Eu te cred, spuse Excelența. Dar nu cred în coincidențe… Ascultă, Isaac, oare este atât de greu să povestești simplu, fără nazuri, de ce ai venit tocmai astăzi după detonatori…

— Nu-mi place cuvântul „nazuri”! se agăță Bromberg, dar fără ardoarea de mai înainte.

— Mi-l retrag, spuse Excelența.

Bromberg începu din nou să se șteargă.

— Eu n-am secrete, înștiință el. Dumneata, Rudolph, știi, eu urăsc toate secretele, oricare ar fi ele. Dumneata m-ai pus într-o situație în care sunt nevoit să fac nazuri și să joc teatru. Dar altfel, totul este foarte simplu. Astăzi dimineața a venit cineva la mine… Este nevoie să-i dau numele?

— Nu.

— Un tânăr oarecare. Nu cred că are importanță despre ce am vorbit. Discuția a avut un caracter destul de personal. În timpul discuției însă, am observat la el, uite aici… Bromberg băgă degetul la încheietura cotului drept… O aluniță destul de ciudată. Chiar l-am întrebat: „Ce-i ăsta, un tatuaj?” Știi, Rudolph, tatuajele sunt hobbyul meu… „Nu, răspunde el. Este o aluniță”. Mai mult decât orice semăna cu litera chirilică „2K.” sau, să zicem, cu ideograma japoneză „san juu” – „treizeci”. Nu-ți amintește de nimic, Rudolph?

— Ba îmi amintește, spuse Excelența.

Și mie îmi amintea de ceva, ceva recent de tot, care în același timp mi se păru și ciudat și neesențial.

— Ce, dumneavoastră ați înțeles imediat? întrebă cu invidie Bromberg.

— Da, spuse Excelența.

— Iar eu, nu dintr-odată. Tânărul plecase de mult, iar eu tot mai stăteam și căutam să-mi amintesc unde am mai văzut așa

un semn… Și nu doar ceva asemănător, ci exact ca el. Până la urmă mi-am amintit. Trebuia să verific, înțelegeți? Prin apropiere nici o reproducere. Dau fuga la Muzeu, Muzeul închis…

— Mack, spuse Excelența, fii bun și adu-ne încoace obiectul de sub șal.

M-am supus.

Blocul prismatic era greu și cald la atingere. L-am pus pe masă în fața Excelenței, Excelența îl trase mai aproape spre el și acum vedeam că, într-adevăr, era o cutie dintr-un metal lustruit, neted, de culoarea chihlimbarului aprins, cu o linie ideal de dreaptă abia vizibilă, ce separa capacul puțin bombat de baza masivă. Excelența încercă să ridice capacul, dar degetele îi alunecau și nu-i reușea nimic.

— Dați-mi mie, spuse nerăbdător Bromberg. Îl împinse pe Excelența deoparte, luă capacul cu amândouă mâinile, îl ridică și-l puse deoparte.

Iată acele lucruri pe care ei probabil le numeau detonatorii: discuri rotunde, gri, la vreo șaptezeci de milimetri în diametru, așezate într-un singur rând de lăcașuri, în total erau unsprezece detonatori, plus încă două lăcașuri goale, și se vedea că interiorul lor era acoperit cu un păr albicios, asemănător unui mucegai, iar aceste firișoare se mișcau în mod vizibil, de parcă erau vii – dar ele poate că au și fost într-un anume sens vii.

În primul rând mi-au sărit în ochi hieroglifele destul de complicate, înscrise pe suprafața detonatorilor, câte una pe fiecare în parte, toate diferite. Erau mari, de culoare roz-maronie, ici-colo cu pete, de parcă hieroglifele ar fi fost scrise cu tuș colorat pe o hârtie umedă. Pe una dintre ele am recunoscut-o imediat – litera stilizată „7K”, ușor pătată, sau, dacă doriți, ideograma japoneză „san juu”: micul original al copiei mărite de pe dosul foii No 1, în dosarul No 07. Era al treilea detonator din stânga, dacă priveai dinspre mine, și Excelența, atârnând deasupra lui degetul său arătător, întrebă:

— El?

— Da, da, răspunse nerăbdător Bromberg, împingându-i

mâna. Nu mă deranjați. Dumneavoastră nu înțelegeți nimic…

Agăță cu unghiile marginea detonatorului și începu cu mișcări precaute parcă să-l deșurubeze din lăcaș, în timp ce mormăia: „Aici e cu totul altceva… Oare vă imaginați, că puteam să le încerc… Ce prostie… Și, în sfârșit, scoase detonatorul din lăcaș și începu să-l ridice încet deasupra blocului prismatic, tot mai sus și mai sus. Și se vedea cum după discul gri, bombat, se întind ațișoare subțiri și albicioase ce se subțiază continuu, cum plesnesc una după alta și când plesni și ultima, Bromberg întoarse discul, cu suprafața de jos în sus, și eu am văzut acolo, printre firișoarele semitransparente mișcătoare, același semn hieroglific, atât doar că era negru, mic și foarte conturat, de parcă ar fi fost cioplit în materialul gri.

— Da! spuse triumfător Bromberg. Exact așa. Știam că nu pot să greșesc.

— La ce te referi? întrebă Excelența.

— Mărimea! Mărimea, detaliile, proporțiile. Înțelegeri, alunița lui nu doar seamănă cu acest semn, ea este exact la fel… Se uită cu atenție la Excelență. Ascultă, Rudolph, serviciu contra serviciu. Tu l-ai marcat?

— Nu, bineînțeles.

— Înseamnă că l-au avut de la început? întrebă Bromberg, lovindu-se cu degetul peste cotul mâinii drepte.

— Nu. Aceste semne au apărut la ei la vârsta de zece-doisprezece ani.

Bromberg înșurubă cu precauție detonatorul în lăcașul lui și se prăbuși satisfăcut în fotoliu.

— Ei bine, rosti el. Acum am înțeles totul… Ei, domnule polițist-președinte, ce valorează tot acest secret al dumneavoastră? Am canalul lui și doar ce strălucitorul inel de aur al lui Phoebus o să lumineze vârfurile monștrilor noștri arhitecturali, că imediat am să iau legătura cu el și o să vorbim pe săturate… Și nu încercați să mă descurajați, Sikorski! țipă el, fluturându-și degetul pe sub nasul Excelenței. Singur a venit la mine, iar eu tot singur – înțelegeți?

— Singur, cu acest cap bătrân al meu, am priceput cine este

în fața mea, iar acum el este al meu! Eu nu m-am băgat în tainele hidoase! Puțin noroc, putină istețime…

— Bine, bine, spuse Excelența. Pentru Dumnezeu! N-am nimic împotrivă. Este al dumneavoastră, întâlniți-vă, discutați. Dar vă rog, numai cu el. Cu nimeni altcineva.

— P-păi, spuse cu o îndoială ironică Bromberg.

— De altfel, cum doriți, spuse brusc Excelența. Acum nu mai are nici o importanță… Spune-mi, Isaac, despre ce ai vorbit cu el?

Bromberg își împleti mâinile pe burtă și își învârti degetele mari. Victoriile câștigate de el asupra Excelenței erau atât de mari și de clare, încât el, fără îndoială, își putea permite să fie mărinimos.

— Trebuie să recunosc, discuția a fost destul de confuză. Acum, desigur, înțeleg că acest cromagnon îmi dădea dureri de cap…

Azi, sau mai precis ieri-dimineață, a venit un tânăr de vreo patruzeci-patruzeci și cinci de ani și s-a prezentat ca fiind Aleksandr Dâmoc, configurator de automatică agrariană. Statură medie, fața foarte palidă, păr negru, lung, drept, ca la indieni. S-a plâns că de mai multe luni încearcă și nu poate să clarifice împrejurările în care au dispărut părinții lui. I-a povestit lui Bromberg o foarte enigmatică legendă și a naibii de tentantă prin misterul ei, pe care el, chipurile, ar fi adunat-o fărâmitură cu fărâmitură folosind chiar și cele mai neplauzibile zvonuri. Legenda a fost notată de Bromberg în toate amănuntele!… Dar nu avea nici un sens să fie povestită acum. Vizita lui Aleksandr Dâmoc urmărea practic un singur țel: dacă Bromberg, cel mai mare cunoscător al lumii științelor, poate să lumineze cât de cât această istorie.

Cel mai mare cunoscător, Bromberg, se băgă în cartoteca lui, dar nu găsi nimic despre soții Dâmoc. Tânărul era vizibil afectat de asta și chiar vru să plece, noroc că îi veni în cap un gând fericit. Nu era exclus, spunea el, ca numele părinților lui să nici nu fi fost Dâmoc. De asemenea, nu era exclus ca întreaga lui legendă să nu aibă nimic comun cu realitatea. Poate încearcă doctorul Bromberg să-și aducă aminte dacă s-

au întâmplat în știință anumite evenimente enigmatice și care au fost apoi interzise publicității, în anii apropiați de data nașterii lui Aleksandr Dâmoc (februarie 36), fiindcă el își pierduse părinții la un an sau doi de la naștere…

Din nou cunoscătorul Bromberg se băgă în cartoteca lui, de data asta în secțiunea ei cronologică. În perioada cuprinsă între anii 33 și 39 găsi în total opt incidente diferite, printre care și istoria cu sarcofagul-incubator. Împreună cu Aleksandr Dâmoc a analizat fiecare amănunt al acestor incidente și au ajuns la concluzia că niciunul dintre ele nu poate fi legat de destinul soților Dâmoc.

De aici „eu, prost bătrân, am tras concluzia că destinul mi-a oferit o istorie, care la timpul ei mi-a scăpat complet din câmpul vizual. Îți imaginezi? Nu era o oarecare interzicere scârboasă de-a voastră, ci dispariția a doi biochimiști! asta nu ți-aș fi iertat-o, Sikorski!” Și Bromberg îl mai chestionă încă două ore întregi pe Aleksandr Dâmoc, cerându-i să-și amintească cele mai neînsemnate zvonuri, indiferent care, chiar și cele mai absurde, ba chiar îi smulsese promisiunea solemnă că îl va lăsa să-i facă o mentocopiere de adâncime, astfel că tânărul, în decursul ultimei ore, visa în mod vizibil la un singur lucru: să plece mai repede la ale sale…

Abia spre sfârșitul discuției Bromberg observă cu totul întâmplător „alunița”. Deși se părea că nu are nici o legătură cu chestiunea în cauză, această aluniță rămase într-un mod inexplicabil întipărită în memoria lui Bromberg. Tânărul plecase de mult. Bromberg reușise să facă unele comenzi în MIP, să vorbească cu doi-trei specialiști cu privire la soții Dâmoc (fără vreun rezultat), dar semnul blestemat tot nu-i ieșise din minte. În primul rând, Bromberg era sigur că-l mai văzuse undeva, iar în al doilea rând, nu-l părăsea sentimentul că se pomenise despre acest semn sau despre ceva aflat în legătură cu acest semn în discuția cu Aleksandr Dâmoc. Și numai după ce își reaminti foarte minuțios toată discuția, frază cu frază, el ajunse în fine la sarcofag, își aminti de detonatori și îl trecu un gând uimitor, descoperind cine este în realitate Aleksandr Dâmoc.

Prima mișcare a fost să-i telefoneze imediat băiatului și să-i comunice că taina originii lui a fost descoperită. Dar rigurozitatea științifică caracteristică lui Bromberg îi cerea înainte de toate o autenticitate absolută, ce nu permitea nici un fel de echivocuri. El, Bromberg, cunoștea coincidențe și mai surprinzătoare. De aceea, a sunat mai întâi la Muzeu…

— E limpede, spuse Excelența posomorât. Îți mulțumesc, Isaac. Deci acum știe despre sarcofag…

— Și ce, n-ar fi trebuit să știe? sări Bromberg.

— Într-adevăr, șopti Excelența. De ce n-ar ști?

Secretul identității lui Lev Abalkin.

La 21 decembrie 37 un detașament al Cercetașilor, aflat sub conducerea lui Boris Fokin, a aterizat pe un platou pietros, pe o planetă mică, fără nume, în sistemul EN 9173, având sarcina să cerceteze ruinele unor construcții găsite aici încă din secolul trecut și atribuite Pelerinilor.

La 24 decembrie filmarea intravizionară a fixat sub ruine existența unei camere mari în roca stâncoasă, la o adâncime de peste trei metri.

La 25 decembrie Boris Fokin a intrat în această cameră din prima încercare, fără nici o surpriză neplăcută. Camera avea forma unei semisfere cu raza de zece metri. Semisfera era placată cu chihlimbar, material caracteristic civilizației Pelerinilor, și avea în mijlocul ei o instalație masivă, pe care au numit-o sarcofag, urmare a exprimării mai degajate a unuia dintre Cercetași.

La 26 decembrie Boris Fokin a cerut și a primit de la secția corespunzătoare din COMCON aprobarea pentru cercetarea sarcofagului prin forțe proprii.

Acționând conform obiceiului său, obositor de metodic și precaut, el a lucrat la sarcofag timp de trei zile. În tot acest răstimp s-a reușit determinarea vechimii obiectului găsit (patruzeci-patruzeci și cinci de mii de ani), s-a descoperit că sarcofagul consumă energie, ba chiar s-a stabilit legătura incontestabilă dintre sarcofag și ruinele aflate deasupra lui. Încă de atunci a fost lansată ipoteza, ulterior confirmată, că acele „ruine” nu sunt deloc ruine, ci reprezintă un vast sistem

ce cuprindea toată suprafața planetei, sistem destinat absorbirii și convertirii tuturor tipurilor de energie liberă, atât planetară, cât și cosmică (seisme, fluctuații ale câmpului magnetic, fenomenele meteo, radiațiile stelei centrale, raze cosmice și așa mai departe).

La 29 decembrie Boris Fokin a luat legătura direct cu Komov și a solicitat cel mai bun specialist în embriologie. Bineînțeles, Komov a cerut explicații, dar Boris Fokin s-a eschivat și i-a propus lui Komov să vină personal, dar însoțit obligatoriu de un embriolog. Cândva, demult, în tinerețe, Komov lucrase împreună cu Fokin și rămăsese cu o impresie puțin măgulitoare despre acesta. De aceea nici prin gând nu-i trecu să zboare până acolo, dar a trimis un embriolog, e adevărat, departe de a fi cel mai bun, pur și simplu pe primul care a acceptat: un oarecare Mark Van Blerkom (ulterior, Komov nu o dată și-a smuls părul, amintindu-și de hotărârea luată, fiindcă Mark Van Blerkom s-a dovedit a fi prieten la cataramă cu bine cunoscutul Isaac P. Bromberg).

La 30 decembrie Mark Van Blerkom a plecat în subordonarea lui Boris Fokin și doar după câteva ore i-a trimis lui Komov un text deschis ce conținea o comunicare uimitoare. În această comunicare se susținea că așa-zisul sarcofag reprezintă în realitate un seif embrionar de o construcție cu totul fantastică. Seiful conținea treisprezece ovule fecundate, de tip homo sapiens, toate cu funcțiile vitale neschimbate, deși se găseau în stare latentă.

Trebuie să acordăm cele cuvenite celor doi participanți la această istorie: lui Boris Fokin și membrului COMCON, Ghenadi Komov. Cu un al șaselea simț, Boris Fokin își dădu seama că nu trebuie să țipe în toată lumea despre găsirea obiectului: radiograma lui Mark Van Blerkom a fost prima și ultima radiogramă deschisă în următoarele radiomesaje ale detașamentului cu Pământul. De aceea, toată această istorie s-a oglindit în vârtejul informațional de masă al planetei noastre doar ca o comunicare scurtă, care nu s-a mai confirmat și care aproape că nu a atras atenția.

În ceea ce-l privește pe Ghenadi Komov, acesta nu numai că

a prins imediat esența problemei, ce apărea tot mai vizibil, dar într-un anumit fel a putut să-și imagineze o întreagă serie de consecințe incredibile ale acestei probleme. Înainte de toate, el le-a cerut lui Fokin și Blerkom infirmarea datelor primite (cu un cod special, pe un canal ultraurgent) și primind această confirmare a convocat imediat consfătuirea acelor conducători ai COMCON-ului care erau în același timp și membri ai Consiliului Mondial. Printre ei se găseau corifei precum Leonid Gorbovski și August-Johann Bader, tânărul și agitatul Kirill Aleksandrov, precautul și veșnic bănuitorul Miharo Sinoda, precum și energicul Rudolph Sikorski, pe atunci în vârstă de șaizeci și doi de ani.

Komov i-a informat pe cei adunați și a pus problema foarte tranșant: ce este de făcut acum? Probabil că o soluție ar fi fost să fie închis sarcofagul și lăsat totul ca mai înainte, limitându-se pentru viitor la o observare pasivă. S-ar fi putut încerca o inițiere a dezvoltării ovulelor, pentru a vedea ce rezultă de aici. În sfârșit, pentru evitarea unei complicații ulterioare, s-ar fi putut distruge obiectul găsit.

Evident, Ghenadi Komov, un om destul de experimentat la acea vreme, înțelegea foarte bine că problema nu va fi rezolvată nici în această ședință extraordinară, nici chiar în zece ședințe următoare. Prin expunerea sa voit tăioasă, el urmărea un singur țel: să-i șocheze pe cei adunați și să-i îndemne la discuții.

Trebuie spus că în cele din urmă și-a atins țelul. Dintre toți participanții, doar Leonid Gorbovski și Rudolph Sikorski și-au păstrat sângele-rece. Gorbovski – pentru că era un optimist rațional, Sikorski – pentru că încă de atunci era adevăratul conducător al COMCON-2. Au fost rostite o mulțime de cuvinte: năprasnice, aprinse și dinadins potolite, total ușuratice și pline de sensuri adânci, unele de mult uitate și altele care au intrat mai târziu în lexicul rapoartelor de legende, al dărilor de seamă și al recomandărilor. Cum era și de așteptat, singura hotărâre luată s-a rezumat la faptul că a doua zi trebuia ținută o nouă ședință, lărgită, cu atragerea altor membri ai Consiliului Mondial: specialiști în psihologie

socială, pedagogie și mass-media.

Rudolph Sikorski a tăcut aproape de-a lungul întregii ședințe. Nu se simțea încă destul de competent pentru a opina asupra unei rezolvări. Experiența îndelungată în domeniul istoriei experimentale precum și totalitatea faptelor cunoscute lui despre activitatea Pelerinilor l-au condus însă spre o singură concluzie: orice hotărâre, pe care la urma urmei Consiliul Mondial trebuia să o ia, ca și toate condițiile de lucru pentru aceasta, trebuiau să fie păstrate pentru un timp nedeterminat în cercul unor oameni cu cel mai înalt nivel de responsabilitate socială. În acest sens el a și spus înainte de încheierea ședinței: „Hotărârea de a lăsa totul așa cum este și de a trece la o observare pasivă nu este în realitate o rezolvare. Nu sunt decât două rezolvări adevărate: distrugerea sau inițierea. Nu are importanță când va fi adoptată una dintre aceste rezolvări – mâine sau peste o sută de ani – oricare dintre ele va fi nesatisfăcătoare. Distrugerea sarcofagului înseamnă a face o faptă ireversibilă. Toți cei de aici cunoaștem prețul faptelor ireversibile. Inițierea înseamnă a fi la cheremul intențiilor Pelerinilor, pe care, delicat vorbind, noi nici măcar nu le înțelegem. Eu nu mă decid pentru nimic și, în general, nu mă consider îndreptățit să votez pentru vreuna dintre hotărâri. Vă rog un singur lucru și insist pentru acesta: dați-mi voie să iau imediat măsuri contra scurgerii informațiilor. Măcar pentru a nu fi inundați de un ocean de incompetență…”

Această scurtă cuvântare a lăsat o impresie puternică și a fost aprobată în unanimitate, cu atât mai mult, cu cât toți înțelegeau că lucrurile nu trebuiau grăbite; era absolut necesar să se creeze condiții pentru o muncă liniștită și chibzuită.

La 31 decembrie a avut loc ședința lărgită. Au fost prezenți optsprezece oameni, printre care și Președintele Consiliului Mondial pe probleme sociale, invitat special de către Gorbovski. Toți au fost de acord că sarcofagul fusese găsit întâmplător și deci totul era prea devreme. În continuare toți au fost de acord că înainte de a lua vreo hotărâre, ei trebuie să încerce să înțeleagă, și dacă nu să înțeleagă, măcar să își

imagineze gândirea caracteristică Pelerinilor. Au fost lansate câteva ipoteze mai mult sau mai puțin exotice.

Kirill Aleksandrov, cunoscut pentru viziunile lui antropomorfiste, a lansat presupunerea conform căreia sarcofagul era depozitul fondului genetic al Pelerinilor. Toate dovezile cunoscute mie despre neumanoiditatea Pelerinilor, a expus el, sunt în esența lor indirecte. În realitate, Pelerinii pot foarte bine să fie gemenii genetici ai omului. O astfel de ipoteză nu contrazicea nici o dovadă accesibilă nouă. Pornind de la asta, Aleksandrov propuse închiderea tuturor cercetărilor, aducerea la starea inițială a obiectului găsit și părăsirea sistemului EN 9173.

După opinia lui August-Johann Bader, sarcofagul era – da!

— Depozitarul fondului genetic, dar nu al Pelerinilor, ci chiar al pământenilor. În urmă cu patruzeci de mii de ani, Pelerinii au încercat, admițând teoretic posibilitatea degenerării genetice a triburilor de homo sapiens, pe atunci puține la număr, să ia măsuri pentru refacerea omenirii pământene în viitor.

Sub aceeași lozincă „să nu gândim rău despre Pelerini” a vorbit și prea bătrânul Pak Hin. El, ca și Bader, era convins că aveam de-a face cu fondul genetic al pământenilor, dar considera că Pelerinii apar aici mai degrabă cu scopuri civilizatoare. Sarcofagul era o tipică „bombă temporală”, pe care deschizând-o, pământenii acelor vremuri vor avea posibilitatea să cunoască în mod direct particularitățile anatomice și fiziologice ale predecesorilor lor îndepărtați.

Ghenadi Komov puse mult mai larg problema. După opinia lui, orice civilizație care a realizat un nivel determinat de dezvoltare nu poate să nu aspire la un contact cu o altă rațiune. Deși contactul dintre civilizațiile umanoide și neumanoide este extrem de greu de realizat, în general el este posibil. Poate că avem aici de-a face cu încercarea de aplicare a unei metode principial nouă, aceea de a crea o ființă intermediară, umanoidă, în genoripul căreia sunt codificate unele caracteristici esențiale psihologiei neumanoide. În acest sens obiectul găsit trebuie privit ca începutul unei etape,

principial nouă, atât în istoria pământenilor, cât și în istoria Pelerinilor neumanoizi. Părerea lui Komov era că ovulele trebuiau inițiate, fără nici o reținere și grabnic. Pe el, Komov, îl tulbura prea puțin găsirea prematură a obiectului: la calcularea ritmurilor de dezvoltare ale omenirii, Pelerinii puteau greși foarte ușor cu câteva secole.

Ipoteza lui Komov stârni o vie discuție, în timpul căreia se auzi pentru prima dată îndoiala că pedagogia contemporană ar fi vreodată capabilă să aplice cu succes metoda lui la educarea unor oameni al căror psihic se deosebește în foarte mare măsură de cel umanoid.

În același timp, cel mai precaut dintre toți, Miharo Sinoda, un remarcabil specialist în domeniul Pelerinilor, a pus o întrebare pe deplin rezonabilă: de ce, practic, stimatul Komov și alți câțiva colegi sunt atât de siguri de bunăvoința Pelerinilor față de Pământeni? noi nu avem nici o mărturie că Pelerinii pot fi în general capabili de bunăvoință față de oricine, ce să mai vorbim de umanoizi. Dimpotrivă, faptele (într-adevăr, puține la număr) dovedesc mai degrabă o indiferență totală a Pelerinilor față de o rațiune străină și tendința acestora de a o trata doar ca pe un mijloc de realizare a propriilor țeluri, nicidecum intenția de a fi un partener de contact. Nu i se pare stimatului Ghenadi că ipoteza expusă de el se poate dezvolta în egală măsură într-o direcție total opusă, și anume: se poate presupune că ipoteticele ființe-intermediare trebuie, după gândirea Pelerinilor, să execute sarcini care din punctul nostru de vedere sunt negative? de ce n-am putea presupune, urmărind logica stimatului Ghenadi, că sarcofagul este o așa-zisă bombă ideologică cu efect întârziat, iar ființele-intermediare sunt într-un anume fel diversioniști predestinați a fi introduși în civilizația noastră? Diversioniști, bineînțeles, iată un cuvânt odios. Dar iată că acum a apărut la noi o nouă noțiune, cea de Progresor – omul Pământului – a cărui activitate este direcționată spre accelerarea progresului la civilizațiile umanoide înapoiate. De ce să nu presupunem că ipoteticele ființe-intermediare sunt într-un fel Progresorii Pelerinilor? în fond, ce știm noi despre

punctul de vedere al Pelerinilor în privința ritmurilor și formelor progresului nostru omenesc…?

Ședința se diviză imediat în două fracțiuni: optimiștii și pesimiștii. Punctul de vedere al optimiștilor părea, bineînțeles, mult mai verosimil. Într-adevăr, era greu, dacă nu chiar imposibil, să-ți imaginezi o super-civilizație capabilă nu de o agresiune, dar nici măcar de o cât de mică experimentare brutală cu frați mai mici de rațiune. În cadrul imaginilor existente despre dezvoltarea firească a Rațiunii, punctul de vedere al pesimiștilor arată, delicat spus, artificial, imaginar, arhaic. Pe de altă parte însă, întotdeauna rămânea o șansă cât de infimă pentru o greșeală. Era posibil ca teoria generală a progresului să greșească. Era posibil ca interpreții ei să greșească. Și ce era mai important – puteau să greșească înșiși Pelerinii. Consecințele acestui tip de greșeli pentru destinele omenirii nu se puteau nici calcula, nici controla.

Chiar atunci, pentru prima dată, Rudolph Sikorski își imagină chipul unei ființe apocaliptice, care nici anatomic, nici fiziologic nu se mai deosebește de om, ba mai mult decât atât, nu se deosebește psihic cu nimic față de om – nici prin logică, nici prin simțuri, nici prin percepții; locuiește și trăiește în adâncurile omenirii și poartă în el un program necunoscut, amenințător; iar ce este mai groaznic decât toate, nici el nu știe nimic despre acest program și nu va afla nimic despre el, nici chiar în acel moment nedeterminat, când programul va fi, în sfârșit, conectat și va exploda în el, pământeanul, și îl va duce… Unde? Spre care țintă? Și încă de atunci Rudolph Sikorski a înțeles cât se poate de clar și fără de speranță că nimeni, și în primul rând el, Rudolph Sikorski, nu are dreptul să se liniștească cu trimiteri la probabilități infime și la fantastica unor presupuneri.

În toiul ședinței, i-a fost transmisă lui Ghenadi Komov o comunicare cifrată din partea lui Fokin. A citit-o, s-a schimbat la față și a anunțat cu o voce spartă: „E de rău: Fokin și Van Blerkom ne comunică faptul că toate cele treisprezece ovule au făcut prima divizare”.

A fost un Revelion nereușit pentru toți inițiații. De la 1

ianuarie dimineața și până în seara lui 3 ianuarie a Noului An 38 a funcționat practic fără întrerupere ședința organizată spontan a Comisiei pentru Incubator. Acum sarcofagul era denumit „incubator” și doar o singură problemă a fost de fapt dezbătută: cum trebuie organizată soarta a treisprezece noi viitori cetățeni ai planetei Pământ, ținând cont de toate împrejurările.

Nu a mai fost ridicată problema distrugerii incubatorului, deși toți membrii Comisiei nu s-au simțit în apele lor, chiar și cei care s-au luptat încă de la început pentru inițierea ovulelor. Îi apăsa o neliniște vagă și li se părea că de la treizeci și unu decembrie ei, într-un anume sens, și-au pierdut independența și acum sunt nevoiți să urmeze un plan impus din afară. De altfel, ședința a avut un caracter pur constructiv.

Chiar în acele zile au fost formulate în mare principiile regimului de educare al viitorilor nou-născuți, au fost numite educatoarele lor, medicii curanți, Profesorii, posibilii Mentori, precum și direcțiile principale ale cercetărilor antropologice, fiziologice și psihologice. Au fost numiți și imediat trimiși în grupa lui Fokin specialiști în xenotehnologie, în general, și în xenotehnica Pelerinilor, în particular.

— Pentru efectuarea celei mai minuțioase cercetări a sarcofagului-incubator, prevenind astfel „stângăciile”, dar mai ales în speranța că se vor găsi niște detalii ale acestei mașini, care mai târziu vor ajuta la precizarea și concretizarea viitorului program de lucru cu „copiii găsiți”. Au fost chiar elaborate diferite variante de organizare a opiniei publice, în cazul realizării fiecărei ipoteze expuse despre țelurile Pelerinilor…

Rudolph Sikojski nu a participat la discuție. El a ascultat mai mult pe jumătate dezbaterile, toată atenția concentrându-i-se în scopul de a nu omite pe nimeni implicat, chiar și în cea mai mică măsură, în evenimentele ce se desfășurau. Lista creștea cu o repeziciune îngrijorătoare, dar el înțelegea că deocamdată nu poate face nimic în această privință, că într-un fel sau altul va fi implicată multă lume în această istorie stranie și periculoasă.

În seara de 3 ianuarie, la ședința de închidere, după ce au fost întocmite bilanțurile și au fost legalizate organizatoric subcomisiile alcătuite spontan, el a cerut cuvântul și a spus aproximativ următoarele:

Noi am realizat aici lucruri bune și cât de cât ne-am pregătit pentru o eventuală desfășurare a evenimentelor, pe cât a fost posibil la nivelul nostru actual de informare și în această situație, s-o spunem deschis, de pionierat, în care ne-am pomenit fără să vrem din voința Pelerinilor. Ne-am hotărât să facem doar fapte ireversibile și în aceasta constă practic esența tuturor deciziilor noastre. Dar, în calitate de conducător al COMCON-2, al organizației răspunzătoare pentru securitatea întregii civilizații terestre, vă propun o serie de condiții pe care trebuie să le respectăm cu strictețe în viitoarele noastre activități.

Prima. Toate lucrările, cât de puțin legate de această istorie, trebuie declarate închise. În nici o împrejurare nu trebuie date informații despre ele. Motivul: bine cunoscuta Lege a secretului identității.

A doua. Niciunul dintre „copiii abandonați" nu trebuie să știe cum a apărut pe lume. Motivul: aceeași Lege.

A treia. Imediat după apariția pe lume, „copiii abandonați" trebuie despărțiți, iar pe viitor se vor lua măsuri ca ei nu numai să nu știe unul de celălalt, dar nici să nu întâlnească. Motivul: considerente destul de elementare, pe care nu intenționez să le spun aici.

A patra. În viitor toți trebuie să primească specializări extraterestre, astfel încât înseși condițiile lor de viață și de muncă să le îngreuneze într-un mod natural întoarcerea pe Pământ, chiar pe termen scurt. Motivul: aceeași logică elementară. Deocamdată suntem nevoiți să fim la cheremul Pelerinilor, dar trebuie să facem tot posibilul ca pe viitor (și cu cât mai repede, cu atât mai bine) să ne abatem de pe drumul bătătorit din fața noastră.

Cum era și de așteptat, cele „Patru condiții ale lui Sikorski" au stârnit o explozie de ostilitate. Participanții la ședință, ca de altfel toți oamenii normali, nu puteau suporta secretele,

temele închise, tăcerile și în general organizația COMCON-2. Dar Sikorski prevăzuse corect că psihologii și sociologii, dând cele cuvenite emoțiilor firești, își vor băga până la urmă mințile în cap și vor sta hotărât de partea lui. Nu este de glumit cu Legea secretului identității. Se putea ușor imagina o întreagă serie de situații dintre cele mai neplăcute, care ar fi putut apărea în viitor la încălcarea primelor două „Condiții". Încercați să vă imaginați psihicul unui om care află că a apărut pe lume dintr-un incubator lansat în urmă cu patruzeci și cinci de mii de ani de către niște monștri necunoscuți într-un scop necunoscut și care om mai știe că acest lucru este cunoscut tuturor celor din jur. Și dacă el are o imaginație cât de cât bogată, va ajunge inevitabil la gândul că el, pământean până-n măduva oaselor și care niciodată nu a cunoscut sau iubit altceva decât Pământul, poate poartă în sine o amenințare groaznică pentru omenire. Acest gând este capabil să traumatizeze psihic un om, astfel încât nici cei mai buni specialiști nu-l vor putea vindeca…

Argumentele psihologilor au fost întărite de o cuvântare neașteptată și neobișnuit de tăioasă a lui Miliara Sinoda, care a spus-o pe șleau, că prea mult ne gândim la treisprezece mucoși încă necunoscuți și prea puțin reflectăm la pericolul potențial pe care ei îl pot reprezenta pentru străvechea Terră. Drept urmare, au fost adoptate cu majoritate de voturi toate cele patru „Condiții", iar Rudolph Sikorski a fost imediat însărcinat cu elaborarea și transpunerea în viață a măsurilor corespunzătoare. Și la timp.

La 5 ianuarie Leonid Andreevici Gorbovski l-a sunat puțin îngrijorat pe Rudolph Sikorski. În urmă cu o jumătate de oră purtase o discuție cu un vechi prieten al său, xenolog tagorian, acreditat în ultimii doi ani la Universitatea din Moscova. În decursul discuției, tagorianul a întrebat parcă în treacăt dacă se dovedise a fi reală comunicarea de acum câteva zile, cu privire la misteriosul obiect găsit în sistemul EN 9173. Luat prin surprindere de această nevinovată întrebare, Gorbovski a început să mormăie ceva nedeslușit, în sensul că el de mult nu mai este Cercetaș, că asta este în afara sferei lui de interese,

că, în general, nu mai este la curent, apoi spuse cu ușurare și foarte sincer că, la urma urmei, el nici nu citise această comunicare. Imediat tagorianul schimbă subiectul, dar lui Gorbovski îi rămăsese o senzație dintre cele mai neplăcute în urma acelei întrebări. Rudolph Sikorski înțelese că această discuție va mai avea o continuare. Și nu greși.

La 7 ianuarie îl vizită pe neașteptate, abia sosit de pe Tagora, colegul, să-i spunem așa, în domeniul de activitate, venerabilul doctor As-Su. Scopul acestei vizite era clarificarea unei serii de detalii într-adevăr esențiale cu privire la preconizata lărgire a sferei de activitate a observatorilor oficiali tagorieni pe planeta noastră. Când partea de afaceri a convorbirii se încheie și micuțul doctor As-Su începu să-și bea băutura pământeană preferată (cafea rece din orz cu miere sintetică) înaltele părți începură să facă schimb de anecdote istorice, distractive și înfricoșătoare, pe care ei le iubeau la nebunie și în care de mult se dovediseră a fi mari maeștri.

Printre altele, doctorul As-Su povesti cum, în urmă cu o sută cincizeci de ani, pământeni constructori tagorieni au găsit în timpul executării fundației celei de-a Treia Mari Mașini, în adâncurile de bazalt ale Continentului Polar, o instalație uimitoare, care în termeni pământeni s-ar fi putut numi bazin, construit foarte ingenios și care conținea două sute trei larve tagoriene în stare latentă. Nu s-a putut stabili cu precizie vechimea obiectului găsit, dar era evident că acest bazin fusese pus cu mult înainte de Marea Revoluție Genetică, adică din acele vremuri când fiecare tagorian nu depășise în dezvoltarea lui stadiul de larvă…

— Uimitor, bolborosi Sikorski. Oare încă din acele vremuri poporul vostru poseda o tehnologie atât de dezvoltată?

— Bineînțeles că nu! răspunse As-Su. Fără-ndoială, aici se băgaseră Pelerinii.

— Dar pentru ce?

— E prea greu de răspuns la această întrebare. Noi nici n-am încercat sa găsim răspunsul.

— Și ce s-a mai întâmplat cu cei două sute de micuți tagorieni?

— Hm… Puneți o întrebare ciudată. Larvele au început să se dezvolte spontan și noi, evident, am distrus imediat instalația cu tot conținutul ei… Vă puteți oare imagina un popor care să fi procedat altfel într-o asemenea situație?

— Pot, spuse Sikorski.

În ziua următoare, pe 8 ianuarie 38, înaltul Ambasador al Tagoriei Unite plecă în patrie, din motive de sănătate. După câteva zile, atât pe Pământ, cât și pe toate celelalte planete unde locuiau și munceau pământeni, nu mai rămase nici un tagorian. Și după încă o lună toți pământenii care lucrau pe Tagora, fără excepție, au fost puși în situația implacabilă de a se întoarce pe Pământ. Legăturile cu Tagora s-au întrerupt pentru douăzeci și cinci de ani.

Secretul identității lui Lev Abalkin (continuare)

S-au născut cu toții în aceeași zi – 6 octombrie 38 – cinci fete și opt băieți, niște prunci viguroși, gălăgioși și absolut sănătoși. În momentul apariției lor pe lume totul era pregătit. Somități ale medicinii i-au primit și consultat pe prunci, iar membri ai Consiliului Mondial și consultanții Comisiei pentru cei Treisprezece i-au spălat și înfășat. În aceeași zi, pruncii au fost aduși pe Pământ cu o navă special amenajată. Spre seară, în treisprezece creșe plasate pe toate cele șase continente, îngrijitoare atente se ocupau de cei treisprezece orfani de la naștere, care niciodată nu-și vor vedea părinții și a căror unică mamă devenise de acum înainte buna și imensa omenire. Legendele proveniență lor fuseseră deja pregătite de însuși Sikorski și după aprobarea speciala a Consiliului Mondial au fost introduse în MIP.

Soarta lui Lev Viaceslavovici Abalkin, ca și destinele celorlalți doisprezece frați și surori „de-o mamă”, a fost programată pentru mulți ani înainte și multă vreme nu s-a deosebit cu absolut nimic de destinele a sute de milioane de copii obișnuiți, pământeni de aceeași vârstă cu el. La creșă, ca fiecare prunc de altfel, el mai întâi a stat culcat, apoi s-a târât, a început să meargă ezitant, ca pe urmă să alerge. O evoluție normală, ca a altor sute de mii de prunci din alte creșe ale planetei.

Este adevărat, el a avut noroc cum puțini au. În aceeași zi când a fost adus la creșă, tot acolo s-a angajat ca simplu medic-curant Iadviga Mihailovna Lecanova – unul dintre cei mai mari specialiști mondiali în psihologie infantilă. Nu se știe de ce a vrut să coboare din înălțimile amețitoare ale științei pure acolo unde a început să lucreze în urmă cu câteva decenii. Și atunci când Liova Abalkin a împlinit șase ani și a fost transferat cu toată grupa lui la școala-internat 241 din Sâctâvcar, Iadviga Mihailovna a socotit că este timpul să lucreze acum cu copii de vârstă școlară și în consecință s-a transferat la aceeași școală internat, ca medic curant.

Lev Abalkin creștea și se dezvolta ca un băiat obișnuit, poate un pic cam retras și înclinat spre o ușoară melancolie, dar nici o abatere de la normal a psiho-tipului său nu depășea valorile medii, fiind mult mai mică decât extremele posibile. Tot atât de normală era și dezvoltarea fizică. Nu se deosebea de alții nici printr-o constituție delicată, nici printr-o forță fizică extraordinară. Pe scurt, era un băiat viguros, sănătos, obișnuit, care se distingea printre colegii lui de școală – în majoritate slavi – poate doar din pricina părului său drept și negru, cu reflexe albăstrii, de care era foarte mândru și pe care tot încerca să-l lase până la umeri. Așa a fost până în noiembrie 47.

La 16 noiembrie, efectuând periodicul examen medical, Iadviga Mihailovna a descoperit la încheietura cotului drept al lui Liova o mică vânătaie, accentuată de o umflătură. O vânătaie la un băiat nu este o raritate și Iadviga Mihailovna ignoră acest lucru, apoi, bineînțeles, ar fi uitat totul, dacă nu ar fi văzut peste o săptămână, la 23 noiembrie, că vânătaia nu numai că nu dispăruse, dar se transformase în mod ciudat. Practic nu putea fi denumită vânătaie, ci mai degrabă ceva asemănător unui tatuaj: un semn mic, de culoare ocru, ca litera stilizată „>K”. Întrebările puse cu precauție au arătat ca Lev Abalkin habar n-are de unde a apărut asta și de ce. Era cât se poate de limpede că nu a știut și nu a observat până acum că i-a apărut ceva la încheietura cotului drept.

Ezitând puțin, Iadviga Mihailovna a socotit că este obligația

ei să comunice doctorului Sikorski despre această mică descoperire. Doctorul Sikorski a primit fără nici un interes informația, dar la sfârșitul lui decembrie, pe neașteptate, a chemat-o pe Iadviga Mihailovna la videofon și s-a interesat cum mai merge treaba cu alunița lui Lev Abalkin. Nici o schimbare, a răspuns puțin mirată Iadviga Mihailovna. Dacă nu vă e greu, a rugat-o doctorul Sikorski, faceți o poză aluniței, astfel încât băiatul să nu observe, și trimiteți-mi fotografia.

Lev Abalkin a fost primul dintre „copiii abandonați" la care a apărut semnul pe încheietura cotului drept. În decursul următoarelor două luni, alunița, de forme mai mult sau mai puțin întortocheate, a apărut la încă opt „copii abandonați", în împrejurări total identice: la început o vânătaie accentuată de o umflătură, fără nici o cauză exterioară, fără senzații dureroase, iar după o săptămână – semnul de culoare ocru. La sfârșitul anului 48 toți treisprezece purtau „marca Pelerinilor". Și tot atunci a fost făcută o descoperire cu adevărat uimitoare și înfricoșătoare, ce a determinat existența noțiunii de „detonator".

Acum deja nu se mai poate ști cine a fost primul care a folosit această noțiune. După opinia lui Rudolph Sikorski, această denumire surprinde esența lucrului cum nu se poate mai exact și mai amenințător. Încă din 39, la un an de la nașterea „abandonaților", xeno-tehnicienii care s-au ocupat cu demontarea incubatorului golit au găsit în interiorul lui o cutie lungă din chihlimbar, ce conținea treisprezece discuri rotunde, gri, cu semne pe ele. Atunci au fost găsite în interiorul incubatorului obiecte și mai enigmatice decât această cutie-penar și de aceea nimeni nu i-a acordat vreo atenție specială. „Penarul" a fost transferat la Muzeul Culturilor Extraterestre, a fost descris într-o ediție secretă intitulată „Materialele sarcofagului-incubator" drept un element al sistemului generator de viață, apoi a rezistat cu succes năvalei furtunoase a unui cercetător, care a încercat zadarnic să înțeleagă ce reprezintă obiectul și utilitatea lui, pentru ca în cele din urmă „penarul" să fie trimis în deja

arhiplinul Sector Special al obiectelor culturilor materiale cu destinație necunoscută, unde a fost bun uitat pentru zece ani întregi.

La începutul anului 49, adjunctul lui Rudolph Sikorski în domeniul „abandonaților” (să-l numim, de exemplu, Ivanov) a intrat în cabinetul șefului său și i-a pus în față un proiector, fixat la pagina 211 a volumului 6 din „Materialele sarcofagului”. Excelența s-a uitat și a încremenit. În fața lui se afla fotografia „elementului generator de viață 15/56A”: treisprezece discuri rotunde, gri, în lăcașurile cutiei de chihlimbar. Treisprezece hieroglife întortocheate, exact ca acelea la care deja încetase să-și mai stoarcă creierii, bine cunoscute lui după cele treisprezece fotografii color, reprezentând treisprezece coate de copii. Câte un semn pentru fiecare cot. Câte un semn pentru fiecare disc. Câte un disc pentru fiecare cot…

Nu putea fi o întâmplare. Trebuia să însemne ceva. Ceva foarte important. Prima mișcare a lui Rudolph Sikorski a fost să ceară imediat din muzeu „elementul 15/56A” și să-l ascundă în seiful său. Să-l ascundă de toți. De sine. S-a speriat. Pur și simplu s-a speriat. Dar cel mai groaznic era că nu înțelegea de ce îi este frică.

Ivanov s-a speriat și el. S-au uitat unul la celălalt și s-au înțeles fără cuvinte. În fața ochilor lor stăruia una și aceeași imagine: treisprezece bombe bronzate, cu zgârieturi, chiuind vesele, aleargă pe lângă râuri, se cațără în pomi, fiecare în colțuri diferite ale Pământului, iar aici, la doi pași, într-o liniște sinistră, își așteaptă ceasul treisprezece detonatori pentru ele.

Desigur, a fost un moment de slăbiciune. Doar nu s-a întâmplat nimic îngrozitor. Practic, nu rezulta de nicăieri că discurile cu semne sunt detonatorii unor bombe, ai unor provocatori dintr-un program ascuns. Atât doar că se obișnuiseră să presupună tot ce există mai rău, atunci când aveau de-a face cu „abandonații”. Și chiar dacă nu i-ar fi înșelat această panică a imaginației, tot nu s-a întâmplat încă nimic îngrozitor. Detonatorii puteau fi distruși în orice

moment. Se puteau scoate oricând din Muzeu și puteau fi trimiși peste nouă mări și nouă țări, la marginea Universului populat, și dacă era nevoie chiar mai departe.

Rudolph Sikorski îl sună pe directorul Muzeului și îl rugă să-i aducă exponatul numărul cutare din dispoziția Consiliului Mondial, chiar la el, Rudolph Sikorski, în cabinet. Urmă un refuz oarecum mirat, ireproșabil de politicos, dar cât se poate de clar. În cele din urmă totul se lămuri (Sikorski habar nu avea de asta), în ideea că nu se dădeau exponatele din Muzeu nici persoanelor particulare, nici Consiliului Mondial, nici chiar lui Dumnezeu; de altfel, nu numai din Muzeul Culturilor Extraterestre, dar și din oricare alt Muzeu de pe Pământ. Chiar dacă însuși Dumnezeu ar fi trebuit să lucreze cu exponatul numărul cutare, tot ar fi fost nevoit să vină în Muzeu, să arate un mandat corespunzător și acolo, între pereții Muzeului, putea face cercetările necesare, pentru care, lui Dumnezeu, i-ar fi fost de altfel create toate condițiile necesare: laboratoare, orice instalație, orice consultare etc.

Afacerea își dezvălui o altă fațetă neașteptată, dar primul șoc trecuse. În fond era bine și așa, cel puțin era nevoie de un „mandat corespunzător” pentru a conecta bomba cu detonatorul. La urma urmei, depindea numai de Rudolph Sikorski ca Muzeul să se transforme într-un seif, doar că mai mare. Și-apoi, ce naiba! De unde să știe bomba unde se află detonatorii și că ei există de fapt? Nu-nu, fusese un moment de slăbiciune. Unul dintre puținele momente de acest fel din viața lui.

S-au ocupat temeinic de detonatori. Oameni aleși corespunzător, dotați cu mandate și recomandări adecvate, au executat în laboratoarele bine utilate ale Muzeului o serie de cercetări minuțios gândite. Rezultatele cercetărilor s-ar fi putut eticheta, cu conștiința liniștită, drept egale cu zero, dacă nu s-ar fi petrecut o întâmplare stranie, ba chiar, la drept vorbind, tragică.

A fost făcut un experiment de regenerare cu unul dintre detonatori. Experimentul a dat un rezultat negativ: spre deosebire de multe alte obiecte ale culturii materiale a

Pelerinilor, detonatorul numărul 12 (semnul „M gotic”) fiind distrus, nu s-a mai refăcut. După două zile, în Aiurii de Nord, un grup de școlari ai internatului „Templado” a fost surprins în munți de o avalanșă – douăzeci și șase de fete și băieți, în frunte cu Profesorul lor. Mulți dintre ei au fost răniți și loviți, toți însă au rămas în viață, cu excepția Ednei Lasco, dosarul nr. 12, semnul „M gotic”.

Fără-ndoială, putea fi o coincidență. Experimentele cu detonatorii au fost însă oprite și s-a reușit prin Consiliul Mondial interzicerea lor.

Și a mai fost încă o întâmplare, dar mult mai târziu, tocmai în 62, în perioada când Rudolph Sikorski, poreclit „Pelerinul”, se afla pe Saraksh.

Era vorba despre faptul că, tocmai datorită lipsei „Pelerinului” pe Pământ, un grup de psihologi din Comisia pentru cei Treisprezece reușiseră să obțină aprobarea pentru destăinuirea parțială a identității unuia dintre „abandonați”. Pentru experiment a fost ales Cornei Iașmaa – numărul 11, semnul Elbrus. După o pregătire meticuloasă i-a fost povestit întreg adevărul despre originea lui. Numai a lui. A nimănui altuia.

Cornei Iașmaa termina pe atunci Școala de Progresori. Judecând după toate examinările, era un om cu un psihic foarte stabil, cu o voință foarte puternică, un om cu aptitudini deosebite. Psihologii nu au greșit. Cornei Iașmaa primi informația cu o uimitoare stăpânire de sine – probabil lumea înconjurătoare îl interesa mult mai tare decât secretul originii lui. Psihologii îl preveniseră precauți că în el se află probabil încărcat un program tainic, care în orice moment îi poate canaliza activitatea împotriva Intereselor omenirii, dar nici această prevenire nu-l tulbură câtuși de puțin. Recunoscu sincer că, deși înțelege potențialul pericol pe care-l reprezintă, nu crede deloc în el. Acceptă cu dragă inimă examinarea zilnică cu indicatorul de stări emoționale și chiar propuse singur să i se facă o mentoscopie cât se poate de adâncă. Într-un cuvânt, Comisia putea fi satisfăcută: cel puțin unul dintre „abandonați” devenise acum un aliat puternic și conștient al

Pământului.

Aflând despre acest experiment, Rudolph Sikorski s-a înfuriat la început, dar apoi se gândi că în ultimă instanță un astfel de experiment poate deveni folositor. De la bun început el insistase pentru păstrarea secretului identității „abandonaților" din considerente, mai întâi de toate, de securitate a Pământului. El nu dorea ca în cazul în care programul va începe vreodată să lucreze, „abandonații" să aibă la dispoziție, în afară de acest program subconștient, și date pe deplin lucide despre ei înșiși și despre ceea ce se întâmplă cu ei. Prefera ca ei să înceapă să se agite, neștiind ce caută și săvârșind astfel, în mod inevitabil, fapte absurde și ciudate. Totuși, era chiar folositor pentru un anume control să existe unul (dar nu mai mult!) dintre „abandonați" care să posede o informație totală despre sine însuși. Dacă în general programul exista, atunci fără-ndoială el era astfel organizat încât nici o conștiință să nu aibă forța să-l domine. Altfel nu ar fi meritat atâta osteneală din partea Pelerinilor. Dar, lucru cert, comportarea celui ce știa de program trebuia să se deosebească de comportarea celorlalți.

Psihologii n-au avut însă de gând să se oprească la cele realizate. Încurajați de succesul cu Cornei Iașmaa, au repetat experimentul după trei ani (Rudolph Sikorski tot se mai afla pe Saraksh) cu Thomas Nilsson (numărul 02, semnul „Steaua oblică"), supraveghetor al rezervației de pe Gorgona. Indicii erau cu totul favorabili și, câteva luni mai târziu, Thomas Nilsson continua să lucreze la fel de bine, evident deloc tulburat de secretul identității sale. În general, era un om cu un pronunțat temperament flegmatic, prea puțin dispus să-și manifeste emoțiile.

A executat cu grijă toate procedurile recomandate pentru autocontrol, privindu-și situația chiar cu un umor propriu, greoi, dar, adevărat, a refuzat categoric mentoscopia, invocând cauze pur personale. Și în a o sută douăzeci și opta zi de la începerea experimentului, Thomas Nilsson a decedat pe Gorgona lui, în împrejurări ce nu excludeau posibilitățile de sinucidere.

A fost o lovitură groaznică pentru Comisie, în general, și pentru psihologi, în special. Venerabilul Pak Hin își anunță ieșirea din Comisie, părăsi institutul, elevii, rudele și se autoexilă. Iar într-a o sută treizeci și doua zi, unul dintre angajații COMCON-ului, în obligația căruia intra în mod special examinarea lunară a „penarului" de chihlimbar, raportă panicat că detonatorul numărul 02, semnul „Steaua oblică", dispăruse definitiv, nelăsând nici măcar un firicel de praf în lăcașul lui, acoperit cu fibre mișcătoare de pseudoepiteliu.

Acum nu mai stârnea nici o îndoială existența unei legături semi-mistice între fiecare dintre „abandonați" și detonatorul corespunzător. Acum nu mai era nici o îndoială pentru fiecare membru al Comisiei, că în viitorul apropiat, pământenilor nu le va fi dat, probabil, să se descurce în această istorie.

4 iunie 78

Dezbaterea situației.

Toate acestea și încă multe altele mi le-a povestit Excelența în aceeași noapte, când ne-am întors de la Muzeu în cabinetul lui.

Deja se luminase de ziuă, când el a terminat de povestit. A tăcut și, fără să mă privească, s-a ridicat greoi, apoi a plecat să facă o cafea.

— Poți să pui întrebări, mormăi el.

În acel moment mă cuprindea aproape fără rezerve doar un singur simțământ – o imensă, nemărginită părere de rău că am aflat toate astea și că acum sunt nevoit să particip la așa ceva. Desigur, să fi fost în locul meu un om obișnuit, care duce o viață normală, care depune o muncă normală, el ar fi perceput această istorie ca pe una dintre acele povești fantastice și amenințătoare care apar în limitele extreme între perceput și necunoscut și ajung până la noi într-o formă denaturată, de nerecunoscut, având și acea calitate adorabilă că oricât de groaznice și de feroce ar fi, ele nu au vreo legătură directă cu Pământul nostru cald și luminos și nici nu exercită vreo influență esențială asupra vieții noastre cotidiene; toate astea se aranjează întotdeauna cumva, undeva, de către cineva, la

fel se vor aranja toate, chiar și acum, neapărat în cel mai scurt timp.

Din păcate însă eu nu eram un om normal în acest sens al cuvântului. Din păcate, eram tocmai unul dintre aceia cărora le revenea sarcina să aranjeze. Și eu înțelegeam că va trebui să umblu până la sfârșitul vieții cu această taină pe umeri; că împreună cu taina luasem asupra mea încă o responsabilitate, pe care nu mă rugasem să o am și de care, zău, nu aveam nevoie: că de acum încolo sunt obligat să iau niște hotărâri. Iar asta înseamnă că acum trebuie să înțeleg temeinic ceea ce deja a fost înțeles și ar fi fost de dorit chiar mai mult. Asta înseamnă că m-am împotmolit în această taină, dezgustătoare ca toate tainele noastre, ba poate chiar mai scârboasă decât ele, că m-am împotmolit în ea și mai adânc, decât până acum. Și am simțit față de Excelență o oarecare mulțumire, cu totul copilărească, pentru că s-a străduit până-n ultimul moment să mă rețină la marginea tainei. Dar în același timp am simțit contra lui o și mai copilărească iritare, aproape un capriciu, pentru că el totuși nu a reușit să mă rețină.

— Nu ai întrebări? mă iscodi Excelența.

Mi-am venit în fire.

— Deci dumneavoastră credeți că programul a început să lucreze și că Abalkin l-a omorât pe Tristan?

— Hai să discutăm logic. Excelența puse ceșcuțele, turnă cafeaua cu grijă și se așeză. Tristan a fost medicul lui curant. Periodic, o dată pe lună, se întâlneau undeva în junglă și Tristan îi făcea examinarea profilactică. Chipurile, cu titlu de control asupra nivelului de încordare psihică a Progresorului, dar în realitate numai pentru a se convinge dacă Abalkin rămâne în continuare om. Pe întreg Sarakshul, doar Tristan cunoștea numărul canalului meu special. Pe data de treizeci mai, cel mai târziu pe treizeci și unu, trebuia să primesc de la el cei trei de șapte, „totul e în regulă”. Dar pe data de douăzeci și opt moare, chiar în ziua stabilită pentru examinare. Iar Lev Abalkin fuge pe Pământ, Lev Abalkin se ascunde, Lev Abalkin mă sună pe canalul special, cunoscut doar de Tristan… Sorbi o înghițitură din cafeaua lui și tăcu,

mestecând din buze. Cred că nu ai înțeles lucrul cel mai important, Mack. Acum avem treabă nu cu Abalkin, ci cu Pelerinii. Lev Abalkin nu mai există. Uită de el. Spre noi este acum ațintită arma automată a Pelerinilor. Tăcu din nou. Sincer vorbind, nu-mi pot imagina deloc ce forță a fost capabilă să-l oblige pe Tristan să dezvăluie numărul meu, oricui ar fi și mai ales lui Lev Abalkin. Mi-e teamă că el nu a fost pur și simplu omorât…

— Deci credeți că programul îl gonește în căutarea detonatorului?

— Nu am altceva ce să presupun.

— Dar el nici nu știe despre detonatori… Sau și asta tot Tristan?

— Tristan nu a știut nimic. Nici Abalkin nu știe nimic. Programul știe!

— Dar Iașmaa cum se comportă? Cum e cu restul?

— Toți sunt în limitele normale. De altfel, nici semnele nu au apărut la ei în același timp. Abalkin a fost primul.

Trebuia să înțeleg că în ceea ce-i privește pe ceilalți, Excelența luase deja măsurile necesare și, slavă Domnului, nu era nevoie să știu ce fel de măsuri. Asta nu mă privea. Deocamdată. Am spus:

— Numai să mă înțelegeri corect, Excelență. Să nu credeți că mă străduiesc să atenuez, să îndulcesc, să minimalizez… Dar dumneavoastră nici nu l-ați văzut. Și nu ați văzut nici oamenii cu care el a comunicat… Înțeleg totul: pieirea lui Tristan, fuga, apelul pe canalul dumneavoastră, că se ascunde, că se întâlnește cu Glumova, la care sunt în păstrare detonatorii… Totul arată perfect, fără echivocuri. Ce mai lănțișor logic ireproșabil! Dar mai e și altceva! se întâlnește cu Glumova – nici un cuvințel despre Muzeu, doar amintiri din copilărie și dragoste. Se întâlnește cu Profesorul – doar supărare, chipurile Profesorul i-ar fi stricat viața… Discută cu mine – supărare, cum că i-aș fi furat prioritatea… Apropo, de ce, în general, a trebuit să se întâlnească cu Profesorul? Cu mine, treacă-meargă – să spunem că a vrut să verifice cine-l urmărește… Dar cu Profesorul, de ce? Iar acum Șcekn – cu rugămintea

aceea prostească pentru azil, ceea ce, de fapt, nu se potrivește de nici o culoare!

— Ba se potrivește, Mack. Totul se potrivește. Programul… Iar conștiința e conștiință. Doar nu înțelege ce se întâmplă cu el. Programul cere de la el neomenescul, iar conștiința încearcă zadarnic să transforme această cerință în ceva cât de cât rațional… Se agită, comite fapte stranii și absurde. Am și așteptat ceva asemănător… Pentru asta a și fost necesar secretul identității: măcar acum avem și noi un răgaz… Iar în privința lui Șcekn n-ai înțeles nici pe dracu! Acolo n-a existat nici o rugăminte pentru azil. Căpățânoșii au simțit că el nu mai este om și ne demonstrează loialitatea lor. Uite ce a fost acolo…

Nu m-a convins. Logica lui era fără cusur, dar eu l-am văzut pe Abalkin, am vorbit cu el, i-am văzut pe Profesor și pe Maia Toivovna și am vorbit cu ea. Da, Abalkin se agita. Da, comitea fapte stranii, dar aceste fapte nu erau chiar atât de stranii. În spatele lor se ascundea un scop, numai că nu puteam să înțeleg care anume. Și apoi, Abalkin era vrednic de milă, nu putea fi periculos…

Dar totul era numai o intuiție a mea, iar eu știam prețul intuiției. În treburile noastre el era foarte ieftin. Și apoi, intuiția ținea de domeniul experienței umane, iar noi cum-necum aveam treabă cu Pelerinii…

— Se poate încă o cafea? Am întrebat.

Excelența se ridică și plecă să facă o nouă porție.

— Văd că te îndoiești, spuse stând cu spatele la mine. Și eu m-aș fi îndoit, dacă aș fi avut dreptul. Eu sunt un raționalist bătrân, Mack, și am văzut multe la viața mea; totdeauna am acționat cu ajutorul rațiunii și ea nu m-a trădat niciodată. Mi-e silă de toate aceste scamatorii fantastice, de toate aceste programe enigmatice create în urmă cu patruzeci de mii de ani, programe care, vezi tu, se cuplează și se decuplează conform unui principiu enigmatic; mi-e silă de toate aceste legături mistice extraspațiale dintre niște suflete vii și niște rotocoale stupide ascunse într-un penar… Îmi vine să vomit de la toate astea.

Aduse cafeaua și o turnă în ceșcuțe.

— Dacă noi doi am fi fost niște savanți obișnuiți, continuă el, și ne-am fi ocupat doar de studierea fenomenelor naturii, ah! Cu ce încântare aș mai fi anunțat totul, ca fiind un lanț de coincidențe idioate! Tristan a pierit cu totul întâmplător – nu este nici primul, nici ultimul. Întâmplător prietena din copilărie a lui Abalkin este păstrătoarea detonatorilor. El a format absolut întâmplător numărul canalului meu special, deși a vrut să sune pe altcineva… Îți jur, mi s-ar părea totuși mult mai plauzibilă această înlănțuire de evenimente improbabile decât presupunerea idioată, tâmpită, că în embrioanele umane ar fi, chipurile, depus un program mefistofelic. Pentru savanți totul este clar: nu inventa chintesențe în plus, fără a avea o necesitate extremă. Dar noi doi nu suntem savanți. Greșeala unui savant este în ultimă instanță treaba lui personală. Dar noi nu trebuie să greșim. Nouă nu ni se permite să ne meargă faima de ignoranți, mistici, proști sau superstițioși. Un singur lucru nu ni se iartă: dacă subestimăm pericolul. Și dacă la noi în casă miroase pe neașteptate a sulf, noi efectiv nu avem dreptul să ne întindem la discuții despre fluctuații moleculare și suntem obligați să presupunem că undeva alături a apărut un drac încornorat, deci va trebui să luăm măsuri corespunzătoare până la organizarea producerii de agheasmă în cantități industriale. Și slavă Domnului dacă asta va fi doar o fluctuație și dacă de noi va râde în hohote tot Consiliul Mondial, ba chiar și toți școlarii… Împinse iritat ceașca deoparte. Nu pot să mai beau cafeaua și este a patra zi de când nu pot nici să mănânc…

— Excelență! În fond, ce-i cu dumneavoastră?… De ce neapărat un drac încornorat? La urma urmei, putem noi oare să-i vorbim de rău pe Pelerini? Să luăm, de exemplu, operațiunea „Lumea Moartă”… Cum-necum, dar au salvat de acolo populația unei întregi planete! Câteva miliarde de oameni!

— Mă consolezi, spuse Excelența, zâmbind sumbru. Dar ei nu salvau acolo populația. Ei salvau planeta de populație! Și au făcut-o cu mult succes… Unde a dispărut populația – încă nu

ne este dat să știm…

— De ce planeta? Am întrebat buimac.

— Și de ce populația?

— În fine. Alta e problema. Să aveți dumneavoastră dreptate: programul, detonatorii, dracul încornorat… Dar ce poate să ne facă el? Doar e singur!

— Măi băiete, spuse aproape tandru Excelența. Tu te gândești la toate astea abia de o jumătate de oră, iar cu îmi storc creierii de patruzeci de ani. Și nu numai eu. Și ce e mai rău decât toate, noi nu am găsit nici o rezolvare, nu o vom găsi niciodată și asta pentru că cei mai experimentați și deștepți dintre noi nu sunt decât tot niște oameni. Nu știm ce vor ei. Nu știm ce pot ei. Și niciodată nu vom afla. Singura speranță este ca noi, în agitațiile noastre convulsive, dezordonate, să facem mereu niște pași pe care ei nu i-au prevăzut. Doar nu au putut să prevadă totul. Asta nu poate nimeni. Și totuși, de fiecare dată când mă hotărâm pentru o oarecare acțiune mă legam de gândul că tocmai asta au și așteptat de la mine, că tocmai asta nu trebuie să fac. Am ajuns până acolo, prost bătrân, încât să mă bucur că noi nu am distrus imediat acel sarcofag blestemat, atunci, în prima zi… Iată, tagorienii l-au distrus – și uită-te acum la ei în ce fundătură groaznică au ajuns… Poate că tocmai asta și este consecința acelui fapt rațional, cel mai rațional, pe care ei l-au săvârșit acum un secol și jumătate… Pe de altă parte însă, ei înșiși nu consideră că se află într-o fundătură! Aceasta este o fundătură numai din punctul nostru de vedere, cel uman! Din punctul lor de vedere, ei înfloresc și prosperă și fără-ndoială cred că sunt îndatorați acelei hotărâri radicale luate la timpul potrivit… Sau iată că am hotărât să-l oprim pe Abalkin cel înnebunit să ajungă la detonatori. Dar dacă tocmai asta și așteaptă de la noi? își prinse craniul pleșuv între palme și clătină din cap.

— Am obosit cu toții, Mack. Of, cum am obosit! Nu mai putem să ne gândim pe tema asta. Din cauza oboselii am devenit nepăsători și ne spunem tot mai des unul altuia: „A, se aranjează!”. Înainte, Gorbovski era în minoritate, dar acum

șaptezeci la sută din Comisie au acceptat ipoteza lui. „Scarabeul în mușuroi”… Ah, cât de minunat ar fi! Cât aș vrea să cred în asta! Niște tipi deștepți au pus din curiozitate pur științifică un scarabeu într-un mușuroi și cu o tenacitate de invidiat au înregistrat toate nuanțele psihologiei furnicilor, toate subtilitățile organizării lor sociale… Iar furnicile sunt speriate, furnicile se agită, suferă, sunt gata să-și dea viața pentru mușuroiul natal și nu înțeleg, săracele, că scarabeul până la urmă se va târî din mușuroi și-și va vedea de drumul lui, fără să facă nimănui vreun rău… Îți imaginezi, Mack? Nici un rău! Nu vă mai agitași, furnicilor! Totul va fi bine… Dar dacă nu e un „Scarabeu în mușuroi”? Dacă este un „Dihor în cotețul de găini”? tu știi, Mack, ce înseamnă un „Dihor în cotețul de găini…”?

Și în acest moment explodă. Trânti cu pumnii în masă și urlă, ațintindu-și spre mine ochii verzi, turbați:

— Ticăloșii! Au șters patruzeci de ani din viața mea! De patruzeci de ani fac din mine o furnică! Nu pot să mă gândesc la altceva! Au făcut din mine un laș! Mă sperii de propria mea umbră și nu mai cred în propriul cap incapabil… Te holbezi la mine? Peste patruzeci de ani vei fi la fel, poate chiar mult mai repede, pentru că evenimentele se vor derula în galop! Ele se vor derula așa cum noi, boșorogii, nici nu am visat. Iar noi, toată turma, vom demisiona pentru că nu o vom scoate la capăt. Și totul va cădea pe voi! Și nici voi nu o veți scoate la capăt! Pentru că voi…

Tăcu. Nu se mai uita la mine, ci undeva deasupra capului meu. Și se ridică încet de la masă. M-am întors.

În prag, chiar în deschizătura ușii date de perete, stătea Lev Abalkin.

4 iunie 78

Lev Abalkin în persoană

— Liova! rosti Excelența cu o voce înduioșată, pe un ton de mirare. Vai de mine, prietene! Am căzut de-a-n picioarelea, căutându-vă!

Lev Abalkin făcu o mișcare și brusc se ivi de-a dreptul lângă masă. Fără-ndoială, acesta era adevăratul Progresor al noii

școli, profesionistul, și probabil chiar unul dintre cei mai buni. A trebuit să depun eforturi considerabile pentru a-l încadra în ritmul meu de percepere.

— Dumneavoastră sunteți Rudolph Sikorski, șeful COMCON-ului-2, rosti el cu o voce scăzută și uimitor de goală.

— Da, răspunse Excelența, zâmbind cordial. Dar de ce așa de oficial? stai jos, Liova…

— Voi vorbi stând în picioare, spuse Lev Abalkin.

— Lasă, Liova, ce atâta ceremonie? Te rog, stai jos. Ne așteaptă o lungă discuție, nu-i așa?

— Nu, nu-i așa, spuse Lev Abalkin. La mine nici nu se uită. Nu vom avea o discuție lungă. Nu vreau să discut cu dumneavoastră.

Excelența rămase stupefiat.

— Cum adică, nu vrei? Dumneata, dragul meu, ești la serviciu, ești obligat să-mi dai raportul. Până acum nu știm ce s-a întâmplat cu Tristan… Cum adică, nu vrei?

— Eu sunt unul dintre cei „treisprezece”?

— Bromberg ăsta… Spuse Excelența înciudat. Da, Liova. Din păcate, ești unul dintre cei „treisprezece”.

— Îmi este interzis să mă aflu pe Pământ. Toată viața trebuie să fiu urmărit?

— Da, Liova… Așa este.

Abalkin avea o minunată stăpânire de sine. Fața lui era complet imobilă și ochii îi avea întredeschiși de parcă ar fi moțăit, stând în picioare. Totuși simțeam că în fața noastră se află un om în ultimul grad de turbare.

— Prin urmare, am venit aici, rosti Abalkin cu aceeași voce stinsă, goală, ca să vă spun că dumneavoastră ați procedat mișelește și prostește cu noi. Dumneavoastră mi-ați deformat viața și drept rezultat nu ați obținut nimic. Sunt pe Pământ și nu mai intenționez să-l părăsesc. Vă rog să aveți în vedere că n-am să mai accept nici să fiu supravegheat; mă voi debarasa de supraveghetori fără milă.

— Ca de Tristan? întrebă Excelența într-o doară.

Abalkin păru că nu aude această replică.

— V-am prevenit, spuse. Acum nu mai dați vina pe alții.

Intenționez să trăiesc cum vreau și, vă rog, nu vă mai amestecați în viața mea.

— Bine. Nu ne vom amesteca. Dar spune-mi și mie, Lev, oare nu-ți place munca dumitale?

— Acum îmi voi alege singur munca.

— Foarte bine. Minunat. Dar în timpul liber, vă rog să reflectați și încercați să vă puneți în locul nostru. Cum ați fi procedat dumneavoastră cu „abandonații”?

Ceva asemănător unui zâmbet trecu pe fața lui Abalkin.

— Nu am la ce să mă gândesc, spuse. Aici totul este clar. Trebuia să-mi povestiți totul, să faceți din mine aliatul dumneavoastră conștient…

— Ca să vă sinucideți apoi după vreo două luni? este îngrozitor, Liova, să te simți o amenințare pentru omenire, la asta nu rezistă oricine…

— Prostii. Astea-s aiurelile psihologilor voștri. Eu sunt pământean! când am aflat că îmi este interzis să trăiesc pe Pământ, eram gata-gata să înnebunesc! numai androizilor le este interzis să trăiască pe Pământ. M-am agitat ca nebunul, am căutat dovezi că nu sunt un android, că am avut o copilărie, că am muncit cu Căpățânoșii… V-a fost teamă că o să înnebunesc? Ei, aproape că ați reușit!

— Dar cine v-a spus că vă este interzis să trăiți pe Pământ?

— Și ce, nu-i adevărat? întrebă Abalkin. Poate că am voie să trăiesc pe Pământ?

— Nu știu… Poate că da. Dar judecă și singur, Liova. Pe întreg Sarakshul singurul care știa că nu trebuie să vă întoarceți pe Pământ a fost Tristan. Și el nu putea să vă spună ceva… Sau totuși v-a spus?

Abalkin tăcea. Ca și mai înainte, fața lui rămase imobilă, dar pe obrajii palizi apărură pete gri, ca niște urme ale unei vechi eczeme; acum semăna cu un derviș pandeian.

— Mă rog, fie, spuse Excelența, așteptând. Își cerceta demonstrativ unghiile. Să admitem că totuși Tristan v-a povestit. Nu înțeleg de ce a făcut-o, dar, mă rog. Atunci de ce nu v-a povestit și restul? De ce nu v-a povestit că sunteți un „abandonat”? De ce nu v-a explicat cauzele interzicerii? Doar

au existat niște cauze, și-ncă esențiale, orice părere ați avea despre asta…

Un spasm trecu încet pe fața cenușie a lui Abalkin și ea brusc își pierdu tăria și parcă se pleoști – gura se întredeschise, ochii se desfăcură larg, parcă a uimire, și pentru prima dată i-am auzit respirația.

— Nu vreau să vorbesc despre asta, rosti tare, cu voce răgușită.

— Păcat, spuse Excelența. Era foarte important pentru noi.

— Iar pentru mine un singur lucru este foarte important. Ca dumneavoastră să mă lăsați în pace.

Fața lui își recăpăta fermitatea, pleoapele se lăsară în jos, iar petele dispărură ușor-ușor de pe obraji. Excelența începu să vorbească pe un cu totul alt ton:

— Liova. Noi te vom lăsa în pace, bineînțeles. Dar vă implor: dacă vreodată simțiți în dumneavoastră ceva neobișnuit, un simțământ ciudat, niște gânduri stranii sau pur și simplu vă simțiți bolnav… Vă implor, comunicați-ne despre asta. Chiar dacă nu mie. Lui Gorbovski. Lui Komov. În fond, chiar și lui Bromberg…

În acest moment, Abalkin îi întoarse spatele și se îndreptă spre ușă. Excelența aproape că-i țipă în urmă, cu mâna întinsă după el:

— Numai să fie imediat! Imediat! Până mai sunteți pământean! bine, eu sunt vinovat față de dumneavoastră, dar Pământul nu este vinovat cu nimic…!

— Am să comunic, am să comunic, aruncă Abalkin peste umăr. Dumneavoastră personal.

Ieși, închizând cu grijă ușa după el.

Timp de câteva secunde Excelența tăcu, agățându-se cu ambele mâini de brațele fotoliului și ascultând încordat. Apoi dădu comanda cu jumătate de glas:

— După el. Cu nici un chip să nu-l scapi. Legătura o ținem prin brățară. Eu voi fi în Muzeu.

4 iunie 78

Încheierea operațiunii.

Ieșind din clădirea COMCON-ului, Lev Abalkin se îndreptă cu

un mers agale pe strada Arțarilor Roșii, intră în cabina unui videofon public și vorbi cu cineva.

Discuția dură două minute și ceva, apoi Lev Abalkin, la fel de liniștit, își puse mâinile la spate, coti pe bulevard și se așeză pe o bancă, lângă un postament cu basorelieful lui Strogov.

După părerea mea, a citit foarte atent tot ce era gravat pe postament, apoi s-a uitat distrat în jur și vreo douăzeci de minute a stat în poziția omului care se odihnește după o muncă grea: cu mâinile deasupra spătarului băncii, cu capul dat pe spate și cu picioarele încrucișate, întinse până-n mijlocul aleii. În jurul lui s-au adunat veveriţele; iar una chiar a sărit pe umărul lui și l-a împuns cu bețișorul în ureche. Abalkin izbucni tare în râs, luă veverița în palme și, trăgându-și picioarele, o așeză pe genunchi. Veverița așa și stătu o vreme. Cred că el a vorbit cu ea. Soarele abia răsărise, străzile erau aproape pustii, iar pe bulevard, în afară de el, nu mai era nici un alt suflet de om.

Desigur, nu-mi făceam iluzii că voi rămâne neobservat. Fără îndoială, știa că nu-l voi scăpa din ochi și probabil că deja își calculase în minte cum să scape la nevoie de mine. Dar nu asta mă preocupa. Pe mine mă neliniștea Excelența. Nu înțelegeam ce intenționează.

Mi-a ordonat să-l găsesc pe Abalkin. A vrut să se întâlnească cu Abalkin, ca să vorbească cu el între patru ochi. Cel puțin așa a fost la început, acum trei zile. Apoi s-a convins, mai precis s-a lăsat convins, că Abalkin trebuie inevitabil să ajungă la detonatori. Atunci a aranjat ambuscada. Nu mai putea fi vorba de nici o discuție între patru ochi. Ordinul fusese „Îl umfli, de cum atinge baticul”. Mai era și pistolul. Probabil, în eventualitatea că nu-l prindeam. Bun. Acum Abalkin vine singur la Excelență și este cât se poate de evident faptul că Excelența nu are ce să-i spună lui Abalkin. Nici nu-i de mirare: Excelența crede că programul lucrează, iar în cazul acesta nu are sens să discute cu Abalkin. (Dacă lucra sau nu programul, aici aveam opinia mea, dar ea nu mai avea nici o importanță. Înainte de toate, trebuia să înțeleg intențiile Excelenței.)

Deci îl lasă să plece pe Abalkin. În loc să-l prindă în cabinet și să-l dea pe mâna doctorilor și a psihologilor, el îl lasă să plece. Asupra Pământului atârnă o grea amenințare, iar pentru preîntâmpinarea ei nu era necesară decât izolarea lui Abalkin. Asta se putea face cu cele mai elementare mijloace. Cel puțin se sfârșea odată treaba asta. Dar el îl lasă pe Abalkin și se duce singur la Muzeu. Poate să însemne un singur lucru: este pe deplin convins că foarte curând Abalkin va veni și el la Muzeu după detonatori. Pentru ce altceva? (Se părea că nimic nu este mai simplu decât să pui acest „penar" de chilimbar într-o „fantomă" neînregistrată și să-l arunci în hiperspațiu până la sfârșitul timpurilor… Din păcate, nu se putea, desigur, face așa: ar fi fost o faptă ireversibilă.)

Abalkin va apărea la Muzeu (sau va răzbate prin luptă, că doar acolo îl așteaptă Grișa Serosovin)… În orice caz, el va apărea la Muzeu și din nou îl va vedea pe Excelență. Imaginea. Și iată că acolo are loc o discuție adevărată…

Excelența ÎL va omorî, m-am gândit. Doamne ferește, m-am gândit impacientat. Stă aici și se joacă cu veverițele, iar peste o oră Excelența îl va omorî. Doar e simplu ca bună ziua. Pentru asta îl și așteaptă Excelența în Muzeu, ca să vadă filmul până la sfârșit, ca să înțeleagă, să vadă cu propriii lui ochi cum se întâmplă toate astea, cum își caută drumul autorul Pelerinilor, cum va găsi cutia de chihlimbar (cu ochii? După miros? Cu un al șaselea simț?), cum va deschide cutia, cum va scoate detonatorul său și ce intenționează să facă cu el… Doar ce intenționează, nu mai mult, și în aceeași secundă Excelența va apăsa pe trăgaci, pentru că nu poate risca mai mult.

Și atunci mi-am zis: ei, nu va fi așa.

Nu se poate spune că m-am gândit la toate consecințele acțiunii mele. Dac-ar fi să vorbim sincer, nu m-am gândit deloc la ele. Pur și simplu am intrat pe alee și m-am dus direct la Abalkin.

Când am ajuns, s-a uitat la mine cu coada ochiului, apoi a întors capul. M-am așezat alături.

— Liova, am spus. Pleacă de aici. Acum.

— Cred că am rugat să fiu lăsat în pace, spuse cu vocea de dinainte, stinsă și goală.

— Nu veți fi lăsat în pace. Problema a ajuns prea departe. Nimeni nu se îndoiește de dumneavoastră, personal. Pentru noi nu mai sunteți Lev Abalkin. Lev Abalkin nu mai există. Pentru noi sunteți automatul Pelerinilor.

— Iar voi nu sunteți pentru mine decât o bandă de idioți, turbați de frică.

— Nu te contrazic. Dar tocmai de aceea trebuie să fugiți de aici cât se poate de departe și cât mai repede. Zbori pe Pandora, Liova, mai stai acolo câteva luni și dovedește-le că nu ai nici un program înăuntru.

— Dar pentru ce? Izbucni el. Pentru ce trebuie să dovedesc ceva, cuiva? Mi se pare înjositor.

— Liova, dacă ați întâlni niște copii speriați, ați considera înjositor să vă maimuțăriți, să faceți pe prostul în fața lor ca să-i liniștiți?

Pentru prima dată se uită direct în ochii mei. Se uită îndelung, fără să clipească, și am înțeles că nu crede o iotă din ce i-am spus. În fața lui stătea un idiot, turbat de frică, ce mințea insistent, pentru a-l goni din nou la marginea Universului, acum însă pentru totdeauna, acum deja fără nici o speranță de întoarcere.

— Inutil. Încetați odată cu pălăvrăgeala asta și lăsați-mă în pace. E timpul să plec.

Goni grijuliu veverițele și se ridică. M-am ridicat și eu.

— Liova, o să te omoare.

— Ei, asta nu e chiar atât de simplu, răspunse nepăsător și plecă de-a lungul aleii.

Am mers alături de el. Am vorbit tot timpul. Îndrugând verzi și uscate, că acum nu este ca atunci când îți poți permite să te superi, că este o prostie să-ți riști viața doar din mândrie, că trebuie să-i înțelegem și pe bătrâni – ei de patruzeci de ani trăiesc ca pe ace… Tăcea sau îmi răspundea caustic. De vreo două ori chiar zâmbi: se părea că îl amuza comportamentul meu. Am ajuns la capătul aleii și am cotit-o pe strada Liliacului. Ne îndreptăm spre Piața Stelei.

Acum era deja destul de multă lume pe stradă. Asta nu intra în planurile mele, dar nici nu prea le deranja. Că doar poate să i se facă rău omului pe stradă, iar în acest caz cineva trebuie să-l ducă pe cel leșinat către cel mai apropiat doctor… Îl voi duce pe rachetodromul nostru, nu e departe și nici nu va avea timp să-și vină în fire. Acolo întotdeauna sunt gata pregătite două-trei „fantome" de serviciu. O chem acolo pe Glumova și vom ateriza tustrei pe Rujena verde, în vechea mea tabără. Pe drum îi voi explica tot și secretul identității lui Lev Abalkin va fi îngropat definitiv… Așa. Iată la marginea drumului un aeroglisor convenabil. Este liber. Exact ce-mi trebuie…

Când mi-am revenit, capul meu se odihnea pe genunchii calzi ai unei femei necunoscute, în vârstă, și mă aflam parcă în fundul unui puț, unde eram privit de sus de fețe necunoscute, îngrijorate. Cineva propuse ca lumea să nu se mai înghesuie, să am mai mult aer, apoi cineva îmi băgă cu grijă în nas o fiolă ce mirosea a ceva toxic, în timp ce o voce cumpătată aprecia că nu există nici un motiv de alertare, că doar se poate întâmpla să i se facă rău unui om pe stradă.

Corpul mi se părea ca un balon de aer, umflat la maximum, care se clătina cu un ușor zgomot deasupra pământului. Nu exista durere. Judecând după toate, fusesem prins în cel mai obișnuit „viraj în jos", dat într-adevăr dintr-o poziție, din care nimeni și niciodată nu l-a dat până acum.

— Nu are nimic, și-a revenit, totul va fi în ordine…

— Stați culcat, vă rog, doar vi s-a făcut rău…

— Acum vine doctorul, prietenul dumneavoastră deja a fugit după un doctor…

M-am așezat. Mă țineau de umeri. Înăuntrul meu tot mai răsuna ceva, dar capul îmi era complet limpede. Trebuia să mă ridic, dar deocamdată nu-mi stătea în puteri. Prin mulțimea de picioare și corpuri ce mă înconjurau am văzut că aeroglisorul a dispărut. Și totuși Abalkin nu a reușit să-și ducă treaba până la capăt. Dacă nimerea cu doi centimetri mai la stânga, zăceam în nesimțire până seara. Mda, ori nu m-a nimerit, ori în mine s-a aprins un reflex de apărare în ultimul moment…

Fâșâind, un aeroglisor coborî alături și de la bord fugi direct prin mulțime un bărbat uscățiv, ce întreba din goană: „Ce s-a întâmplat aici? Sunt doctor! Care-i treaba…?”

Și unde nu zici că mi-au apărut picioarele! Am sărit în întâmpinarea lui și, prinzându-l de mânecă, l-am împins către femeia în vârstă, care tocmai îmi susținea capul și care, tot mai stătea în genunchi.

— Îi este rău femeii, ajutați-o…

Limba abia mi se mișca. M-am strecurat spre glaider în liniștea asistenței uluite, m-am prăvălit peste bord direct pe scaun și am cuplat motorul. Am reușit să mai aud un țipăt de mirare și protest: „Dar, vă rog…!” și în clipa următoare sub mine se deschise larg Piața Stelei, inundată de soarele matinal.

Totul părea un vis care se repetă. Ca acum șase ore. Fugeam din sală în sală, din coridor în coridor, strecurându-mă printre vitrine, printre statui și machete, asemănătoare unor mecanisme absurde, printre mecanisme și aparate, asemănătoare unor statui monstruoase, numai că acum totul era luminat puternic în jur, iar eu eram singur, picioarele mi se înmuiau și nu mi-era teamă că am să întârzii, pentru că eram încredințat că oricum am să întârzii.

Deja am întârziat.

Deja.

A răsunat o împușcătură. Împușcătura stinsă, seacă, a „ducelui”. M-am împiedicat pe suprafața netedă. Gata.

Sfârșit. Am fugit cu ultimele puteri. Înaintea mea, în dreapta, fugea printre formele monstruoase o siluetă în halat alb de laborator: era Grișa Serosovin, poreclit Vărsătorul de apă. Și el întârziase.

Se auziră pocniturile a încă două împușcături, una după alta… „Liova, te va omorî”. „Asta nu e chiar atât de simplu…” Am dat buzna în atelierul Maiei Toivovna-Glumova, în același timp cu Grișa.

Lev Abalkin era culcat pe spate în mijlocul atelierului, iar Excelența, imens, gârbovit, cu pistolul în mâna întinsă, se apropia de el cu pași mărunți și prudenți. Din partea cealaltă, Glumova se apropia de Abalkin, ținându-se de marginea mesei

cu amândouă mâinile.

Glumova avea fața împietrită, cu totul indiferentă, iar ochii îi erau cufundați îngrozitor în orbite, duși anormal spre rădăcina nasului.

Chelia de culoarea șofranului și obrazul puțin pleoștit al Excelenței erau acoperite cu broboane mari de transpirație.

Puțea pătrunzător, acru și nenatural, a pulbere arsă.

Se așternu liniștea.

Lev Abalkin mai trăia. Degetele mâinii drepte scormoneau podeaua neputincioase și cu încăpățânare de parcă ar fi încercat să se întindă până la discul cenușiu al detonatorului, aflat la o distanță de un centimetru de el, purtător al literei stilizate, ˆK„ ori a ideogramei japoneze „san juu".

Am pășit spre Abalkin și m-am lăsat pe vine lângă el. (Excelența croncăni ceva în semn de avertizare.) Abalkin privea cu ochi sticloși spre tavan. Fața i se acoperi de pete cenușii, iar gura era însângerată. L-am atins pe umăr. Gura însângerată se mișcă și el spuse:

— Lighioană drept în poartă…

— Liova, l-am strigat.

— Lighioană drept în poartă, repetă insistent. Lighioană…

Și atunci Maia Toivovna Glumova țipă.

Noiembrie 1978 – aprilie 1979. Moscova.

Postfață.

Scarabeul în mușuroi capătă forma finală în aprilie 1979 și apare cu o promptitudine remarcabilă în revista Znanie-sila, în serial, începând cu luna septembrie a aceluiași an până în iunie 1980, când, la scurt timp după aceea, este editată și versiunea americană: Beetle în the anthill. În 1981 urmează recunoașterea „oficială", când frații Strugațki primesc pentru Scarabeul în mușuroi premiul Aelâta.

Nuvela face parte dintr-o așa-numită „trilogie a Progresorilor", ce începe cu Insula locuită (1969) și se încheie cu Valurile liniștesc vântul (1985). Lăsând de-o parte Insula locuită (sălbăticia planetei Saraksh, încurcăturile provocate de tânărul Maxim Kammerer și intervențiile de ultim moment ale „Pelerinului Rudolph Sikorski"), să ne îndreptăm atenția către

celelalte două părți ale trilogiei.

În Scarabeul în mușuroi și Valurile liniștesc vântul există aparent o temă comună: interdependența om-omenire, aceasta pe lângă tema principală a aproape tuturor operelor strugațkiene, și anume contactul între două civilizații, de o parte cea umană, de altă parte cea extraterestră. Totuși tematicile sunt diferite. În Scarabeu… Se vorbește despre responsabilitatea în fața societăți, dar responsabilitatea nu aparține unui om de rând, care trebuie „să-și facă datoria", să învețe, să asculte ordinele și legile etc. Sarcina responsabilității în fața societății revine chiar celui care conduce efectiv lumea, chiar dacă o face din umbră, celui care are puterea de a schimba destine și de a stabili direcția de evoluție istorică a omenirii, Rudolph Sikorski.

În Valurile liniștesc vântul tema este exprimată chiar în titlu: oricâte valuri ar clătina omenirea, ele oricum vor stinge vântul care le provoacă. Omenirea nu poate fi distrusă, ea găsindu-și întotdeauna mijloace de apărare și chiar de adaptare la situații periculoase, așa cum în Un miliard de ani până la sfârșitul lumii, Universul, privit ca un microsistem asemănător ființei umane, produce din timp „anticorpi" pentru stoparea proceselor ce-i amenință existența.

O altă idee de bază a Scarabeului… Constă în analiza modului în care acționează oamenii atunci când sunt obligați să ia o hotărâre decisivă, în condițiile crizei de informații sau chiar în lipsa totală a acestora. Cum este mai bine: să nu faci absolut nimic, să lași totul să decurgă de la sine și astfel să riști, sau să distrugi totul? O astfel de hotărâre trebuie să ia șeful COMCON-ului, Sikorski, iar despre această decizie și oportunitatea ei se pomenește și în Valurile…, atunci când se vorbește despre „sindromul Sikorski".

Scarabeul în mușuroi nu oferă prea multe răspunsuri la diferitele ipoteze pe care le lansează: ecologice, paranormale sau chiar exobiologice. Poate fi considerată vie o planetă care trebuia salvată de la pieire prin distrugerea propriei populații? există în această acțiune a Pelerinilor cosmici vreo urmă de moralitate, și dacă da, de ce natură este ea?

Frații Strugațki nu se hotărăsc nici în Scarabeul… Să dezvăluie misterul supercivilizației Pelerinilor neumanoizi. Ei rămân la fel de enigmatici ca și în romanele precedente unde apar: Piciul, Insula locuită etc. Iată însă ce declară Boris Strugațki într-un interviu din septembrie 1992: „Pelerinii au fost întotdeauna pentru noi un simbol al viitorului îndepărtat. Pelerinii – iată simbolul supercivilizației ce poate utiliza sub control energiile stelare. Cred cu toată convingerea că drumurile noastre nu se pot intersecta – Pelerinii au o supermagistrală asfaltată și betonată, iar noi căile furnicilor prin iarbă. Iar dacă totuși drumurile se vor întretăia în mod întâmplător, atunci, din punctul nostru de vedere, acest eveniment va apărea înainte de toate ca un cataclism, fără a avea nimic comun cu o activitate rațională (din punctul de vedere omenesc). După mine, cel mai viabil model de contact cu o supercivilizație este descris în Picnic la marginea drumului. Avem tot ce ne trebuie pentru a începe să trăim omenește. La ce bun Pelerinii? doar Pelerinii nu pot fi deasupra lui Dumnezeu. Iar Dumnezeu se află în om. Sau, nu este nicăieri”.

Principiul de la care autorii nu s-au abătut câtuși de puțin în această nuvelă este: nimic nu se dă „mură-n gură”, cititorul trebuie să deducă singur aspectele problemei și-înțeleagă ce-o vrea. În toate recenziile apărute în perioada lui Brejnev, criticii ruși au plasat acțiunea Scarabeului… Într-o societate pământeană, aparținând unui „viitor luminos”, de tip comunist, guvernată de un Consiliu Mondial și în care savanții și omenirea, în general, și-au asumat responsabilitatea de a interzice experiențele periculoase și acțiunile necugetate, ce pot genera o întreagă serie de consecințe negative. La fel de bine însă, această societate poate reprezenta și idealul francmasoneriei, odată ce statul și biserica au fost desființate. Sigur, se poate analiza și comportamentul lui Lev Abalkin, convingerile și spiritul în care a fost educat (dincolo de moarte nu mai există nimic), dar aici problema se complică, pentru că, într-adevăr, nu se poate spune cu exactitate ce este până la urmă Lev Abalkin: un simplu om sau „neomul”

programat de Pelerinii cosmici?

Chiar și cu atâtea semne de întrebare, valoarea Scarabeului în mușuroi este incontestabilă, iar faptul că până în prezent a fost tradus în peste douăzeci de limbi nu vine decât să confirme succesul de care s-a bucurat în întreaga lume.

Valerian STOICESCU

SFÂRȘIT

{1} Revoluție Tehnico-Științifică (n.tr.).